

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EMİN ÇÖLAŞAN

TURGUT NEREDEN KOŞUYOR?

ISBN 975-478-022-6

**"Turgut Nereden Koşuyor?", Emin Çölaşan / 21. Baskım, 1989 / Kapak, Turhan Selçuk / Kapak Baskı, Özyılmaz Matbaası / İç Baskı, Kurtiş Matbaası / Cilt, Tekin Ticaret / Kitabı Yayımlayan, Tekin Yayınevi, Ankara Cad. No. 43 - İstanbul
Tel.: 527 69 69 - 512 59 84**

EMİN ÇÖLAŞAN

«Turgut Nereden Koşuyor?»

Yirmibirinci Basım

TEKİN YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

G İ R İ Ő

Bu kitabın yayınlandığı 1989 yılında Turgut adlı bir başbakanımız var. Son derece tonton bir insan. Turgut'un karısı Semra var. Efendime söyleyeyim, bunların çocukları Zeynep, Ahmet ve Efe var. Turgut'un biraderleri Korkut ve Yusuf var. Yeğenleri var, hısımlar akrabaları var. Hemen hepsi de devlet yönetiminde olan seçkin bir aile... Bazılarına göre aile değil, adeta bir «Hanedan».

Devleti hep birlikte yönetiyorlar.

1984 yılı sonlarıydı. Henüz Hürriyet'e geçmemiştim. Milliyet'te çalışıyordum. Turgut'la röportaj yapacaktım. Randevu alıp Konut'a gittim. O günlerde sınırları henüz bozulmamıştı. Türkiye'nin sorunlarının üstesinden geleceğine inanıyordu.

Konuştuk, röportajı bitirdik. Yanımızda Hasan Celal Güzel ve Kazım Oksay da vardı. Ben izin istedim. Turgut kolumdan çekip beni bir kenara götürdü ve «Dur bir dakika, sana bir şey söyleyeceğim» dedi... Ve bana bir öneride bulundu :

— Benim basın müşavirim olmanı istiyorum. Benim hayatımda bilinmeyen çok şey vardır. Bunları ancak sen yazabilirsin. Günü gelince bunları sana anlatırım. Ayrıca sana bir araba ve sekreter veririm. Başbakanlık basın müşaviri sıfatıyla bütün dış gezilere de benimle birlikte gelirsin.

Bu hiç beklemediğim öneri, doğrusu beni çok şaşırtmıştı. Kendisiyle 1960 yılında hoca-öğrenci ilişkisiyle başlayan ve ondan sonraki yıllarda son derece inişli çıkışlı bir seyir izleyen ilginç bir öykümüz olmuştu. Bütün bu ilişkileri «Önce İnsanım, Sonra Gazeteci» adlı kitabımda ayrıntılarıyla anlatmıştım.

Önerisine kibarca «Hayır» dedim. Ama gerçekten çok şaşırmıştım. Acaba beni niçin yanına almak istiyordu? Kendisinin ve ailesinin bazı tutum ve davranışları o günlerde böylesine açık bir biçimde henüz ortaya çıkmamıştı. Aile, devlet hayatına henüz bu boyutta girmemişti... Kendisine eğer o gün kazara «Evet» demiş olsaydım, hiç kuşkunuz olmasın ki birkaç hafta sonra önce hanımefendi ve daha sonra da zorunlu olarak Turgut tarafından afaroz edilirdim... Çünkü ben aklıma geleni patır kütür söyleyiveren bir insanım. Onun da ötesinde makam arabası, sekreter, dış geziler gibi hikayelere de karnım her zaman tok olmuştur.

Turgut'un yakın çevresine girme durumum, kendi özgür irademle böylece yatmış oldu! Sonra anladım ki, Turgut'un bir huyu var... Yanında çalıştırdığı kimselelere mutlaka bir şeyler vaad ediyor. Onlara bir şeyler veriyor. Yanından ayrılanlara da, eğer onlara kızgın değilse (Ya da Semra kızmamışsa) vermeye devam ediyor. Elbette ki verdikleri kendisinden değil. Devletin olanaklarını veriyor.

O aşamada benim de payıma bir makam arabası, bir sekreter ve dış gezi vadeleri düşmüştü. Sonrası ne olurdu, doğrusu bilemem!

O günden beri kafama bir soru fena halde takıldı. Turgut bana «Hayatımda bilinmeyen çok şey var» demişti. Acaba neydi bu bilinmeyenler?.. Turgut sıradan bir insan değil, bizim koskoca başbakanımızdı. O makama bileğinin hakkıyla gelmişti. Son derece yetenekli bir insandı. Ülkemizin sorunlarını çok iyi bilir, onların üzerine giderdi. Ciddi ve tutarlı bir devlet adamıydı. Örneğin «Anayasayı bir kez çiğnemiş olacağız» dediği zaman, ikinci kez kesinlikle çiğnemezdi.

Böylesine saygın, tutarlı ve ciddi bir devlet adamını kendi çapımda incelemeye karar verdim. Turgut kimdi?.. Nereden geliyordu?.. Nereden koşuyordu?.. Araştırdıkça ilginç olaylar yakaladım. Bilinmeyenleri

bilinenlerle harman edip, kitap yazmaya karar verdim.

Turgut şansının hep kendisine yardımcı olması nedeniyle iyi bir koşu çıkarmış ve buralara gelmeyi başarmıştı. Şansı, gerçekten de hep ona gülmüştü. Olaylar öylesine denk gelmişti ki... Aslında onun da hayatında, her insan gibi birçok çelişki ve başarısızlık yatıyordu. Gün gelmiş suyun altına batmış, bir daha çıkacağı konusunda kendi umudu bile yokken çıkıvermişti. Hem de birkaç kez... Birileri onu alıp çıkarmışlardı.

Turgut'un en büyük özelliği, çok yönlü bir insan olması. Dincilik, tarikatçılık, Amerikancılık, işverencilik ve hatta Atatürkçülük hep onda... Gün gelmiş Nakşibendi tarikatı şeyhi Mehmet Zahit Kotku hazretlerinden feyz ve irfan almış, gün gelmiş Anıt Kabir'de Atatürk'e övgüler yazmış... Gün gelmiş işverenlere hizmet sunmuş, gün gelmiş onu Dünya Bankası'na almışlar... 1970'li yılların Türkiye'sinde AP'ye, MSP'ye ve MHP'ye oynamış... Devir değişmiş, «Atatürkçü» 12 Eylül yönetimi onu başına taç etmiş... Ve sonunda başbakan olmuş.

Bu kitabı hazırlarken çok ilginç olaylar yaşadım. İnanır mısınız, çoğu kimse Turgut ve ailesi hakkında bilgi vermeye korkuyordu. Bırakın bilgi vermeyi, geçmişte olan bir olayı soruyordum ve anlatmaktan çekinenlerin sayısı oldukça fazla oluyordu. Bunların çoğu da, tanınan insanlardı. Hepsinin tuzu kuruydu. Resmen korkuyorlardı.

Çok tanınmış eski bir devlet adamıyla bu konuyu konuşuyordum. Bana epeyce belge ve bilgi aktardı ve en sonunda bir konuda rica etti :

— Emin bey, ben şimdi büyük bir kuruluşun başındayım. Lütfen size verdiklerimi benden aldığınızı yazmayın ve hiç kimseye söylemeyin... Çünkü bunlar üzerimize gelirler.

— Aman efendim, üzerinize gelseler bile bu kuruluşu ne yapabilirler?.. Adeta bir imparatorluksunuz Türkiye'de...

— Siz neler olduğunu bilmiyorsunuz. İnanın ki bi-
zi bir ayda mahvederler.

Çok şaşırmıştım. O insana hak verdim ve gerçek-
ten saygı duydum.

İnsanlarımız korkuyordu, sindirilmişti... «Aman
bana bir zarar gelmesin» duygusu herkeste egemen-
di. Karşımda eli ayağı titreyen korkakları, zamanı ge-
lince isimleriyle tek tek açıklayacağım ve onlarla ya-
şadığım bu olayları bütün ayrıntılarıyla anlatacağım.
Bunların arasında büyük holdingciler, iş adamları, po-
litikacılar, bürokratlar ve sanatçılar var... Hepsi de
kendi küçük ya da büyük çıkar hesaplarıyla dolu in-
sanlar.

Burada size küçücük bir örnek vermek istiyorum.
Semra'nın babasının ne iş yaptığı, benim bilebildiğim
kadarıyla bugüne kadar hiçbir yerde açıklanmadı. Bu
kitabın sadece birkaç cümlesini oluşturan bu konuyu,
ben on gün araştırdım. Evet, birkaç cümlelik bir bö-
lüm, benim on günümü aldı. Bunu bilenler, söylemi-
yorlardı. Sonuçta bir gazetecilik numarasıyla buldum.

Bunları yakınmak için anlatmıyorum. Böyle bir
kitap yazmaya girişen herkes, bu zorlukları elbette ki
göze almak zorundadır. Ben de aldım. Önüme çıkan
bazı engelleri aştım. Ama itiraf edeyim ki, bazılarını
aşamadım.

Bu nedenle, bu kitapta her şeyin dört dörtlük ve
eksiksiz olduğunu lütfen zannetmeyin. Böyle bir iddia-
da bulunursam, yalan söylemiş olurum. Kaldı ki Tur-
gut gibi bir insanın (Hatta her insanın) ve yakın çev-
resinin yaşadığı olayları eksiksiz yazabilmek, zaten
mümkün değildir. Ancak ben, bunların yaşam çizgile-
rindeki bazı temel ve bilinmeyen yönleri yakaladığımı
sanıyorum. Bilemediğim hususları kitapta açıkça belir-
tiyorum ve ilgili kişileri açıklama yapmaya çağırıyo-
rum. İster yaparlar, ister yapmazlar.

Kitabımda anlattığım bazı olaylarda, olayı yaşı-
yan ya da tanık olan kişilerin isimlerini vermedim. Bu
tanıkların hemen hepsi, 1989 yılı başlarında hayatta-

dır. Bir terslik olduğu takdirde, bildiklerini kamuoyu önünde isimleriyle açıklayacakları konusunda bana güvence vermişlerdir.

Bu kitabı hazırlarken, yukarıda da değindiğim gibi korkudan eli ayağı titreyen çok kimseye rastladım. Karşımda kıvırttılar, yalan söylediler, korktuklarını açıkça itiraf ettiler... Buna karşın bana elinden gelen yardımı esirgemeyen, belge ve bilgi veren niceleriyle de birlikte oldum. Bunlardan bazılarıyla, o güne kadar hiç tanışmamıştık. Bana güvendiler ve ellerindeki belgeleri, bilgileri aktardılar. Onların hepsine burada teşekkür etmeyi bir vicdan borcu biliyorum.

Bir şeyi daha lütfen unutmayın... Ben tarihçi, biyografi yazarı, ya da bilimsel araştırmacı değilim. Sadece gazeteciyim ve bu kitabı da bir gazeteci olarak yazıyorum. Amacım belli bir konuda ilk ışığı yakmak... Turgut ve hanedan hakkında bundan sonra daha çok kitap yazılacak... Ve her kitapta, benim şu anda ulaşamadığım yeni gerçekler yer alacak. Bütün amacım, bu işe gelecekte girişecek olanlara bir parça olsun yol gösterebilmektir. Bu konuda yazılacak her yeni kitap, elbette ki çok daha iyi olacaktır.

Evet, Turgut geldi geldi ve başbakan oldu... Bir yerlerden koştu ve buralara kadar geldi. Bakalım bundan sonra nereye koşacak?

Turgut uzun süredir koşuyor. Şimdi biz de onunla birlikte, onun peşinden koşuyoruz. Hep birlikte koşuyorlar... Semra, Zeynep, Ahmet, Efe, Korkut, Yusuf, dayıoğlu, bacanak, davulcu, zurnacı, papatya, holdingci, hayali ihracatçı ve diğer akraba taallukat hep koşuyorlar... Ama onlar idmanlı... Nefesleri ve güçleri çok iyi... Hepsinin de karnı tok, sırtı pek... Oysa Türk milletinin nefesi, artık tılandı. Biz tılandık artık.

Başbakan Turgut acaba nereden ve nasıl koştu da bu makama ulaştı?... Nereden koşup geldi de şimdi bizi koşturuyor?

Gerçekten...

Turgut nereden koşuyor?

Önce Turgut, sonra Korkut, sonra da Yusuf doğdular. Arada bir yerde Semra doğdu. Dünyamıza ve Türkiye'mize hoş geldiler, şeref verdiler. Aile sonra çoluk çocuğa karıştı, büyüdü ve genişledi. Bunlar Türkiye'yi fakirlikten kurtaracak insanlardı. Fakir aile çocuklarıydı. Yokluk içinde büyümüşlerdi. Aradan yıllar geçecek ve önce kendilerini fakirlikten kurtarmayı başaracaklardı. Doğrusu hepsi de, çok fedakar insanlardı.

Özal biraderler Malatya'lı. Babaları Mehmet Sadık bey, banka memuru. Medrese tahsili yapmış. Bugüne vurursak ortaokul mezunu gibi bir şey oluyor. Güçlü kuvvetli, siyah kıllı bir adam. İçki ile arası pek iyi. İçki içmeyi çok seviyor. Malatya'da o günlerde kendisini «Sıddık bey» diye tanıyorlar. Ayrıca pek çok insan onu «Cinli Hoca» adıyla biliyor. Bu ismin kendisine niçin takıldığını hatırlayan, şu anda yok. Acaba nefesi mi kuvvetliydi?.. Bazen okuyup üfler miydi?.. Geçmişin sisleri arasında bazı bilgiler de yok olup gitmiş.

Mehmet Sadık bey, banka memuru. Küçük bir memur. Ziraat Bankası'nda görev yapıyor. Gün geliyor belli yerlere atanıyor. Malatya'da, Mardin'de, Silifke'de görev yapıyor. Çocuklar da buralarda büyüyor. Turgut, Korkut ve Yusuf, hayatlarının en güzel günlerini Silifke'de geçiriyorlar. Pijamalarıyla deniz kıyısında oyun oynarken son derece mutlu oluyorlar.

Anne Hafize hanım, Cumhuriyet öncesinde var olan «İptidal Mektep» mezunu. Bunun bir adı da «Kızlar Mektebi». Annenin eğitimi, günümüzde ilkokul bitirmişliğe denk geliyor. Cumhuriyet ilan edilince Hafize hanım bir kursa katılıyor ve ilkokul öğretmeni yapılıyor. Genç Cumhuriyet

yönetimi, o yıllarda büyük bir öğretmen sıkıntısı çekmektedir. Bu yüzden, çok sayıda insan kurstan geçirildikten sonra öğretmen yapılmaktadır. O günlerde hiç kimse, öğretmen olabilmek için gerekli eğitim düzeyini aramamaktadır.

Hafize hanım Tunceli'li... Alevi bir ailenin kızı. Mehmet Sadık beyle genç yaşta evleniyorlar. Evde kendisinin sözü geçiyor. Baba hep arka planda kalıyor. Hem Hafize hanım, hem de Mehmet Sadık bey, son derece fakir ailelerden geliyorlar. Örneğin Hafize hanımın erkek kardeşi, yani bugünkü «Yetim Hüsnü»nün babası, geçimini Malatya sokaklarından topladığı çerçöple sağlıyor.

Bankadan aldığı maaş, Mehmet Sadık beye ve ailesine yetmiyor. Hafize hanımın öğretmen maaşı, geçim şartlarını bir ölçüde düzeltiyor ama bu da yetmiyor. Aile, sürekli olarak geçim sıkıntısı içinde. Parasızlık, üç kardeşin de en büyük sorunu. Yıllar sonra bu ülkeye başbakan olan Turgut, öğrencilik yıllarında arkadaşlarının dolaplarından ekmek çalmak zorunda kalıyor. Bu öyküyü 1988 yılında gazetecilere kendisi açıklıyor.

Mehmet Sadık bey, çocukları henüz hayata atılmadan önce bu dünyadan göçüp gidiyor. Üç çocuk, ananın elinde kalıyor. Ana bunları okutmaya başlıyor. Evde babanın ölümünden sonra da ananın sözü geçiyor... Üç çocuk ta birbirine benziyor. En büyük Turgut, şişman ve kısa boylu. Kolları oldukça kısa. Boyunun kısalığı ve şişmanlığı nedeniyle, o yaşlarda bir insan olarak kompleks duyuyor. Ortanca Korkut, içlerinde en uyanık olanı. O biraz daha uzun ve Turgut kadar şişman değil. Küçük Yusuf, daha çok Korkut'a benziyor. Üç kardeş te akıllı. İyi okuyorlar ve bu yönden analarına sorun çıkarmıyorlar. Aslında üçü de aynı tipte. Fizik olarak, birbirlerine oldukça benziyorlar. Üçü de kıllı, siyah ve gür saçlı. Üçü de güçlü kuvvetli. Ama özellikle Korkut, büyük adale gücüne sahip.

Evde tek otorite, Hafize hanım. Çocuklar analarından Allah gibi korkuyorlar. Her şeyi ana yönetiyor ve kararları o veriyor. Çocukların gençlik yıllarında Hafize hanım son derece modern bir insan. Atatürk devrimlerine büyük

inancı ve saygısı var. O dönem Türkiye'sinde Malatya gibi küçük bir yerde kısa kollu elbise giyiyor, başına şapka takıyor. Hatta o kadar ki, Atatürk'ü çok seviyor. Zaten Atatürk döneminin öğretmeni.

Biraderlerin üçü de iyi okuyor ve liseyi bitirdikten sonra sırası gelen İstanbul Teknik Üniversitesi'ne giriyor. Fakir bir aileden geldikleri için, üniversiteyi devlet bursuyla okuyorlar. Onları okutan, Cumhuriyet hükümeti oluyor. Üniversite yıllarında Turgut ve Korkut, karşımıza «**Milliyetçi genç**» olarak çıkıyorlar. Allah'a inanan, ancak taassupla ilgisi olmayan iki kardeş, hayatlarında ilk kez taşradan gelip İstanbul gibi büyük bir kenti görme fırsatını üniversite döneminde buluyorlar. İkisi de okulun yurdunda kalıyorlar. Fırsat buldukça, arkadaşlarıyla her türlü eğlence yerine gidiyorlar ve kendi kıt olanaklarıyla, kadınlarla birlikte oluyorlar. İyi de içki içiyorlar.

Üniversite yıllarında Turgut, sol görüşlü Tan gazetesinin yakılması olayına karışanlardan biri oluyor. Mareşal Fevzi Çakmak'ın olaylı cenazesinde de, ön sıralarda kendisi var. Aynı yıllarda İTÜ'de Turgut ve Korkut dışında Necmettin Erbakan, Süleyman Demirel, Mehmet Turgut gibi öğrenciler de okuyor. Sülü, Turgut'tan üç sınıf büyük... Turgut, Sülü'nün kardeşi Şevket'le sınıf arkadaşı.

Üniversitede Korkut, Turgut'a göre çok daha sosyal bir insan. Sık sık bara pavyona gidiyor ve cebindeki az parayla hayatın tadını çıkarıyor. Vücudu içkiye karşı son derece dayanıklı. Ne kadar içse çarpılmıyor. Ancak bir gece, küçük bir aksilik oluyor. Yatakhane'de Hasan Zaimoğlu adlı bir arkadaşları var. Sabahleyin uyanan öğrenciler Hasan'ın üzerine yorgan çekmiş vaziyette bir masanın üzerinde uyumakta olduğunu görüyorlar. Hasan'a niçin masada uyduğunu soruyorlar. Gece yatakhane'ye çok içkili gelen Korkut, Hasan'ın yatağına kusmuş.

İTÜ'de öğrenciler arasında bilek güreşi modası var. Turgut'la Korkut'u, bilek güreşinde hiç kimse yenemiyor. Özellikle Korkut son derece kuvvetli. Turgut ta öyle. Kollarının çok kısa olmasının avantajını kullanıyor ve rakip-

lerini yeniyor. Ancak bu konuda en büyük Korkut. Kendisinin okuldaki adı «Canavar». İki kardeşe aynı zamanda «Düb» diyorlar. Düb, «Ayı» demek... Ama bildiğimiz ayı değil. Turgut'un adı «Düb-bü Ekber», yani büyük ayı. Korkut ise «Düb-bü Asgar», yani küçük ayı. Bu isimleri gökyüzündeki büyük ayı ve küçük ayı yıldızlar kümesinden geliyor... Küçük ayı Korkut öylesine güçlü ki, yaz tatilinde staj yaparken bir gün şantiye doktoru ile güreş tutuyor ve sonuçta doktorun bacağını çatır çatır kırıyor.

Bir gün geliyor ve Turgut, İTÜ'den elektrik yüksek mühendisi olarak mezun oluyor. Devletten burslu olduğu için, mecburi hizmeti vardır ve bu nedenle Ankara'da Elektrik İşleri Etüd İdaresi'ne (EİEİ) giriyor. 1953 yılında Korkut ta inşaat yüksek mühendisi olarak okulu bitiriyor. Onun da mecburi hizmeti var ve bu nedenle Devlet Su İşleri'ne (DSİ) giriyor. Yıllar sonra bu kervana İTÜ'yü elektronik yüksek mühendisi olarak bitirecek olan küçük birader Yusuf ta katılacaktır.

Oğulları tek tek adam olmaya başlayan Hafize hanım, artık memnundur. Şimdi sıra, Turgut'un mürüvvetini görmeye gelmiştir: Hafize hanım, Malatya'da belediye muhasebecisi olan Hacı Hasan beyin kızı Ayhan'ı gözüne kestirmiştir. Ayhan ufak tefek, esmer kara kuru bir kızdır. Kızı bir kez Turgut'a gösterirler. Turgut annesinin isteğini kırmaz. Evde hep kadın sözü geçmiştir ve Turgut annesinin dediğinden dışarı hiç çıkmaz. 1952 yılında evlenirler. Ama daha ilk günden bir şeyler olur ve Ayhan babasının evine döner. Hafize hanım ve Turgut, araya yakın tanıdıkları ve komşuları koyarlar. Ayhan'ın eve dönmesi için Hacı Hasan beye çok ısrar edilir ve Ayhan bir gün Turgut'a döner. Ankara'ya yerleşirler. Turgut Maltepe dolaylarında bir ev tutar... Fakat bu evlilik birkaç ay daha sürer ve biter. Ayhan yine babasının evine dönmüştür. Turgut yine araçlara başvurur ama Ayhan bu kez dönmemekte kararlıdır. İlk evlilik, Turgut açısından böylece noktalanmış olur... Daha sonra eczacılık tahsili yapan Ayhan hanım, şimdi İstanbul'da Fenerbahçe eczanesinin sahibidir. Bu evlilikten çocukları yoktur.

Turgut şimdi, kendisine İTÜ yıllarından beri «Abi» diye hitap ettiği Süleyman Demirel'le birlikte EİEl'de çalışmaktadır. Demirel de fakir bir aileden geldiği için üniversite eğitimini devlet bursuyla tamamlamış ve EİEl'ye verilmiştir. Demirel bir süre sonra DSİ'ye geçecek, Turgut EİEl'de kalacaktır.

EİEl o günlerin Türkiye'sinde küçük, ancak etkili bir kuruluştur. Binası Ankara'da Ziya Gökalp caddesiyle Adakale sokağın kesiştiği köşededir. Kuruluş o kadar ufaktır ki, aynı binanın bazı katlarında aileler oturmaktadır. EİEl'de o sırada, yine o günlerin Türkiye'sine göre oldukça fazla mühendis çalışmaktadır ve bunların çoğu gençtir. 1950'li yılların başlarında, ülkemizde henüz mühendis enflasyonu yoktur. Mühendis olmak önemli bir olaydır ve her genç kızın rüyasını, bir mühendisle evlenmek süslemektedir. O günlerde EİEl'ye çalışmak için giren çok sayıda genç kız, aynı yerde çalışan bir mühendis bulup evlenmiştir...

O dönemde EİEl genel müdürü, İbrahim Deriner'dir. Deriner, personeli tarafından çok sevilir. Genç mühendisler ona «Abi» derler. Deriner'in bir özel kalem müdiresi, Nermin hanım vardır. Nermin hanım EİEl'de çalışan genç kızlarla genç mühendisleri evlendirmek için büyük çaba harcar. Bu işleri çok sever ve büyük mutluluk duyar.

Günlerden bir gün, genel müdür yardımcısı Behçet Karaosmanoğlu'nun aracılık etmesiyle, daireye genç bir kız alınır. Kızın adı Semra Yeyinmen'dir. Genç kız, işe daktilo olarak başlar.

Ankara'ya, İstanbul'dan gelmiştir. Son derece ilginç bir insandır. O günlerde çok şişman değildir. Balık etinde olduğu bile söylenebilir. Kısa boylu, hareketli bir kızcağızdır. Çok konuşur.

Semra'nın ailesi İstanbul'dadır. Babası Ali bey, gemi kaynakçısıdır. Başka bir deyişle, kaynakçı ustasıdır. Deniz Yolları İşletmesi'nde çalışan kendi halinde bir adamcağızdır. Annesi Azize hanım, yine kendi halinde bir ev kadınıdır. Okumamıştır ama okuma yazma öğrenmiştir. (Emin Çölaşan'ın notu: Semra hayatının bundan sonraki aşamalarında babasının ve annesinin kimliklerini açıkla-

mamak için çarba harcayacaktır. Kendisine soru soran gazeteci arkadaşlarımızın hiçbirinin aklına da nedense, ana babasının ne iş yaptıklarını sormak gelmeyecektir).

Semra'lar üç kardeştir. Diğer kızkardeş Selma da okumamıştır. Selma sonraki dönemlerde İstanbul'un ünlü terzilerinden Lütfiye Arıbal'ın yanında makastar olarak çalışacaktır. Küçük kardeş Mehmet Yeyinmen ise okumaktadır. Sonraki yıllarda Turgut'la birlikte çalışacaktır.

Semra'nın eğitim düzeyi konusunda söylentiler çoktur. Bazılarına göre Semra ilkokul mezunudur. Bazılarına göre ortaokul terktir... Bazılarına göre de, Semra ortaokulu bitirmiştir. Semra'nın diplomasını görmediğim için, bu konuyu belgelemek benim açımdan mümkün değildir. Diploması bir gün orijinal biçimiyle ortaya çıkarsa, hep birlikte öğrenme fırsatı buluruz.

O yıllarda bile Semra son derece ihtiraslı bir kızdır. O da fakir bir aileden gelmektedir. İstanbul'dan Ankara'ya ailesi tarafından «Belki hayırlı bir kısmet bulur» diye gönderilmiştir. Ailesi o yıllarda Beşiktaş'ta, Beşiktaş kulübü eski başkanlarından Abdülkadir Karamürsel'in konağında oturmaktadır. Abdülkadir bey aynı zamanda hukuk profesörüdür. Vişnezade parkının hemen köşesinde, o yıllarda büyük bir konak vardır. Şimdi yıkılmış olan bu konağın bahçesinde, küçük bir evcik daha vardır. Bu binada Ali bey, karısı Azize hanım ve üç çocuğu ile birlikte oturmaktadır. Azize hanım, Karamürsel ailesinin ev işlerine yardımcı olur. Baba Ali bey, ustabaşı olarak işine gidip gelir. Akşam eve döndüğünde, o da Karamürsel ailesine yardımcı olur. Yeyinmen ailesini yanında barındıran Karamürsel ailesi, soylu ve zengin bir kökten gelmektedir. O kadar ki, konağın bulunduğu sokak bile ismini Abdülkadir Karamürsel'den almıştır. Abdülkadir beye çevresi «Baba Efendi» der. Sokağın adı da Baba Efendi'dir.

Küçük Semra o yıllarda Karamürsel ailesinin çocuklarıyla birlikte konağın bahçesinde oynar. Karamürsel ailesi, kendi çocuklarıyla Semra'lar arasında hiç ayırım yapmaz. Semra'yı ve kardeşlerini, kendi öz çocukları gibi kol-larlar. Semra, konağın bahçesinde Karamürsel ailesinin

çocuklarıyla birlikte büyür. Bazen o da allenin işlerine yardımcı olur. Bir yandan da okula gidip gelir. Karamürsel ailesinin kızı Arın Karamürsel sonraki yıllarda ünlü bir piyanist olacaktır. Arın Karamürsel, Semra'ya «Semra Abla» der.

Bütün bu çocukluk ve genç kızlık döneminde, Semra'nın da gözü hep yukarılardadır. İnşallah bir gün büyüdüğü zaman fakirlikten kurtulacak, o da konaklarda oturacak ve bu kez kendisi hanımefendi olacaktır. Kafasında hep bunlar vardır.

Ve bir gün Ankara'ya gelip EİEl'de daktilo olarak çalışmaya başlar. Kısa süre sonra, iş yerindeki çevresi genişler. Bir gün Nermin abla şöyle der :

— Kız Semra, gel seni de evlendirelim. Bak bizim burada ne şeker mühendisler var...

Bu teklifleri alan Semra'nın önceleri yüzü kızarır. Ama sonra, doğal karşılamaya başlar... Bir gün Turgut'la tanışır. Bina zaten ufaktır ve herkes herkesi ister istemez tanımaktadır. Ankara'ya yakışıklı ve meslek sahibi birisiyle evlenmek için gelen Semra, aslında Turgut'un tipini beğenmemiştir. Bu kısa boylu, şişman, gözlüklü, kirpi gibi saçlı, bol kıllı adam, giyimine kuşama da hiç dikkat etmemektedir. Saçları taralı değildir. Üzerinde hep boru gibi bir pantolon, yanaklarında sanki bir haftalıkmiş gibi duran sert sakallar vardır. Kaldı ki, arada sırada namaz kıldığı söylenmektedir. Semra'nın bu gibi şeylerle hiç ilgisi yoktur.

Evet, Nermin abla Semra'ya Turgut'u önermektedir. Oysa Semra, biraz da yakışıklı birini ister... Bu arada Nermin abla, Turgut'a da Semra'yı önermektedir... Nermin abla bir anlamda ikili oynamakta, bir yanda Turgut'un kafasına Semra'yı takmaya çalışırken, öbür yanda da Semra'yı kızıştırmaktadır :

— Haydi kız, bu çok iyi bir çocuk vallahlı...

— Aman abla, bula bula bunu mu buldun bana?..

— Canımın içi, bu çok iyi çocuktur vallahlı... Seni de beğeniyor. Başından bir evlilik geçmiş ama olsun...

Semra'nın da akli bu iŖe yavaŖ yavaŖ yatmaya baŖlamıŖtır. Niçin Turgut olmasın ki?.. İkiŖi arasinda böylece bir arkadaŖlık iliŖkisi baŖlar.

Nasıl evlendiklerini Semra 1983 yılında ANAP kuru-lurken, Tuzla'da bir balık lokantasında yanında bulunan-lara anlatıyor :

— Turgut o yıllarda çok içki içirdi. İçince de, küfe-lik olurdu. Bir gece bizim daireden arkadaşlarla bir yere gitmiŖtik. Orada benim yanıma gelip dursa kaldırdı. Fakat bir baktım ki, yere yuvarlanacak kadar sarhoŖ durumda. Bana o durumda evlenme teklif etti. Ben de kendisine «Turgut bey, Ŗimdi bu iŖin sırası değil. Daha sonra konu-Ŗuruz» dedim. Tabii ayık kafayla do evlenme teklif edip etmeyeceğini bilmliyordum. Sonra iki gün geçti ve karŖı-ma bu sefer ayık geldi. Evlenme teklifini tekrar edince ben de kabul ettim.

Semra ile Turgut böylece 1954 yılında evlenmiŖ olu-dular. EİEİ'de böylesine tatlı ve böylesine mutluluk dolu olaylar olurken, bazen de tatsız olaylar ortaya çıkıyordu. Bu gibi tatsız olaylar, o günlerin küçük Ankara'sında büyük 'dedikodular yaratıyordu. Örneğin EİEİ genel müdürü rahmetli İbrahim Deriner, bir akŖam saat 20 dolaylarında daireden çıkmadan hemen önce, bir odaya gıriyordu... Ve orada ilginç bir sürprizle karŖılaŖıyordu. EİEİ'de çalıŖan bir erkekle bir genç kız, içeride sarmaŖ dolaŖ durumdaydı. Deriner istemeden yarattığı bu suçüstü durumuna ta-nık olduktan hemen sonra kapıyı kapatıp gıdiyordu. Ya-kalanan mühendis ertesi gün genel müdüründen özür  ze-rine özür dilliyor ve kıpkırmızı bir suratla ortalıkta dolaŖı-yordu. Genç mühendis defalarca özür diledi ve böyle 'bir Ŗeyin bir daha asla olmayacağı konusunda güvence ver-di. Çok ezliip büzüldü. Sonraki yıllarda İbrahim Deriner, bu olayı yakın ç vresine bütün ayrıntılarıyla anlattı.

Evet, Semra ve Turgut evlendiler. Hafize hanım, ilk günden baŖlayarak Semra'yı hiç sevmedi. Semra da kay-nanasını hiç sevmedi. Birbirlerine hiç ısınamadılar, güler yüz göstermediler. Hafize hanımın akli, Turgut'un ilk ka-rısı Ayhan'da kalmıŖtı. Oğlunun, kendisinin bulduğu Ay-

han'la evliliğinin sona ermek zorunda kalmasını doğrusu hiç içine sindirememişti.

Evlendikten hemen sonra Semra ElEl'den ayrıldı. Bir daha da başka yerde hiç çalışmadı. Artık ona Turgut bakacaktı. Hemen hamile kaldı ve evliliğin yedinci ayında to-suncuk gibi bir kız dünyaya geldi. Bu bir erken doğumdu. Kızın adını Zeynep koydular. Nitekim Zeynep te yıllar sonra davulcu ile evlenecek ve onun çocuğu da erkenden doğacaktı. O da bir erken doğumdu. Ailede bazen erken doğumlar oluyordu.

Semra-Turgut çifti, Zeynep'in hemen ardından bir erkek çocuk sahibi oldular. Bu yavrunun adını da Ahmet koydular. Aradan yıllar geçtikten sonra, Ahmet babasının yanında vatan, millet ve aile için çok yararlı çalışmalar yapacaktı... Bir süre sonra da en küçük Efe doğdu. Bu iş burada noktalandı.

Ailede sözü geçen İnsan, dalma Semra oldu. Turgut'u ilk günden başlayarak egemenliği altına aldı. Semra'nın hoşlanmadığı hiç kimse, örneğin kaynana, eve giremezdi. Semra, kaynana ile konuşmazdı. Semra, Korkut'u da hiç sevmezdi. Buna karşın, Yusuf'a daha iyi davranırdı. Semra'nın kaynanasına olan tavrı, Hafize hanımı giderek ortanca oğul Korkut'a yaklaştırmaya başladı. Anasının bütün sorunlarıyla Korkut ilgilenmeye başladı. Turgut ta anasını elbette çok severdi de, her zaman görmesi mümkün olmazdı. Belki de Semra'nın amacı, birçok kadın gibi kocasını allesinden uzaklaştırmaktı. Turgut belki bir anlamda anasından uzaklaşacak, ancak Korkut'tan hiçbir zaman kopmayacaktı. Ama ne yazık ki ailenin bu iki bireyi de, Turgut'un evine kolaylıkla giremeyecekti.

Turgut ve Semra, evlendikten sonra uzun süre Kavaklıdere'de, Günlz sokakta Süleyman Demirel'le komşu oturdular. Bu komşuluk sırasında, Demirel allesıyla ilişkileri gelişti. Birbirlerini İTÜ yıllarından tanıyan, ancak öğrencilik döneminde yakınlığı olmayan iki insan ilk kez iş hayatında, ElEl'de birlikte olmuşlardı. İlk yakınlık o zaman başlamış ve komşuluk ilişkisiyle pekişmişti... Artık birbirlerinin evlerine gidip geliyorlar, gece ziyaretleri ya-

piyorlardı... Özal'ın ölmesi, bir süre sonra Çankaya'ya, Mesnevi sokağına taşındı.

Evlendikten bir süre sonra Turgut'u ElEl'den Amerika'ya gönderdiler. Orada meslek bilgisini arttıracaktı. O yıllarda Türkiye'de birçok şey yoktu. Henüz bugünkü gibi kalkınmamıştık ve liberal ekonomiye geçmemiştik. Vitrinler ithal mallarıyla dolu değildi. Bugün olduğu gibi, bu ithal mallarını her Türk vatandaşı rahatça alamıyordu. O yılların Türkiye'sinde insanlar bazı şeylerin özlernini çekiyordu. Örneğin her kadın, o günlerde dünyada moda olan naylon sütyen, naylon kilot ve naylon giysiler giymek isterdi. Bunlar Türkiye'de yoktu. Oysa bazı hanımlarımızın birtakım naylon nesneler giydiği duyulur veya bilinirdi. Demek ki bunlar bir yerlerden gelebiliyordu.

Turgut Amerika'ya giderken, Semra kocasına bazı naylon giysiler sipariş etti. Beden ölçüsünü yazdırdı. Ama bir sorun vardı ve bunların Türkiye'ye gümrüksüz sokulması yasaktı. Turgut ilk kez yurt dışına çıktı, Amerika'ya hayran kaldı. Orada hem görgü ve bilgisini arttırdı, hem de karısının siparişlerini satın aldı. Dönüş günü yaklaşıyordu. Bunları Türkiye'ye nasıl sokacaktı? Gümrük ödemeye kalksa, dünyanın parasını cepten ödeyecekti. Oysa o kadar parası yoktu. Uzun uzun düşündükten sonra kararını verdi. Bunları üzerine giyecekti. Ne de olsa karısıyla ölçüleri tutuyordu. Bu, büyük bir avantajdı. Örneğin şişman bir koca, zayıf karısının eşyalarını üzerine giymeye kalkışsa onların içine sığmaz ve belki de patlatır. Ya da zayıf bir koca şişman karısının eşyalarını üzerine giyse, bir bolluk hisseder ve bunlar bedeninden aşağıya doğru kayar... Bu gibi durumlarda bedenlerin aynı şişmanlıkta olması büyük bir avantajdır.

Turgut işte bu avantajı kullandı ve Semra'nın siparişlerini tek tek üzerine geçirdi. Fakat naylon bu... Kat kat giyince, insanı fena halde ısıtıyor. Turgut uçakta terlemeye başladı ve büyük sıkıntılar çekti. Uçak Yeşilköy'e indi. Turgut üzerindeki birçok nesneyle birlikte gümrükten geçmeyi başardı. Sıcaktan bayılmak üzereydi ki kendini tuvalete attı ve kat katları çıkardı. Ohh!.. Hem rahatlamış,

hem serinlemiş, hem de Semra'dan kocaman bir «Aferin» almayı hak etmişti. Ankara'ya gelince, bunları yurda nasıl soktuğunu ve nasıl işkence çektiğini anlattı. Pek güldüler... Eşe dosta da anlattılar. Herkes çok güldü. Ananın ne güzel bir olay olmuştu doğrusu... Ama daha önemlisi, Turgut Amerika'ya hayran kalmıştı. Bu çok önemliydi. Bu hayranlık, sonraki yıllarda onun bütün yaşamını etkileyecekti.

Yıl 1955... Türkiye'ye Amerikan yardımı yapılıyor. Bunun adına Marshall yardımı diyorlar. Ülkemize bu amaçla Amerikalı uzmanlar gelmeye başlıyor. Marshall yardımından verilen paranın bir bölümü de, enerji sektörü için harcanıyor. O günlerde Türkiye'de enerji ile ilgili tek kuruluş, Turgut'un mühendis olarak çalışmakta olduğu ELEİ... Bir gün emir geliyor... İki Amerikalı uzman ve üç Türk görevli, inceleme yapmak üzere İzmir'e gidecekler. Bizimkiler, ELEİ'de çalışan mühendisler. Aralarında Turgut da var. Kapalı bir araçla yola çıkıyorlar. Gezinin ilk durağı Afyon oluyor. Sonra Kuşadası'na geliyorlar. Orada bir gece konaklayıp, deniz kıyısında raki içiliyor. Sonra İzmir'e gelip, Basmane'de bir otele yerleşiyorlar. Ekipteki Amerikalı uzmanlar da, anasının gözü adamlar. Bir tane si, yanında kocaman bir galon viski taşıyor. Ekipteki herkes bu içkiden otlandığı için, damacana gibi viski kabının başına bir şey gelmesin diye büyük özen gösteriliyor. İzmir'de de bir miktar içiyorlar ve Amerikalı uzmanlar biraz sonra «Haydi gidip sosyal çalışma yapalım» diye tutturuyorlar. Turgut ve arkadaşı Amerikalılardan gelen bu umumi arzuya dayanamayıp, adamları geneleve götürüyorlar. Gençlik işte... Nereden bilsinler başlarına gelecek olayları...

Bizimkiler genelev pencerelerinden içeriyi bakıp kadınları izlemeye başlıyorlar. Amerikalılardan birinin kış pantolon cebinde, kocaman bir cüzdan var. Kadınların bazıları güzel, bazıları çirkin... Fakat adamlara kadın beğendirmek mümkün olmuyor. Kılavuzluk yapan Turgut'un ayaklarına karasular iniyor. Evden eve dolaşıp duruyorlar. Tam bu sırada beklenmeyen bir olay oluyor ve Amerikalılardan

biri «Turgut, Turgut, cüzdanımı çaldılar» diye bağırmaya başlıyor. Gerçekten de, Amerikalı konuğumuzu çarpan yankesici o anda hızla kaçıyor... Ve Turgut, yankesicinin arkasından hamle edip adamı kovalamaya başlıyor. Yankesici koşuyor, arkasından Turgut koşuyor. Turgut nereye koşuyor?.. Turgut Amerikalının cüzdanının peşinden koşuyor. Kısa bir kovalamacadan sonra Turgut, adamı genelev duvarının dibinde sıkıştırıp yakalıyor ve kahromonca üzerine atlıyor. Fakat tam bu aşamada, yankesici son bir hamleyle cüzdanı yüksek duvarın üzerinden dışarıya fırlatıyor. Turgut adamı kısıvrak yakalıyor ve gelen polisler teslim ediyor. Amerikalı şikayetçi oluyor ve cüzdanının bulunmasını istiyor. Karakola gidip ifade veriyorlar. O sırada polisler, genelev duvarının dışında buldukları cüzdanı getiriyorlar. Fakat cüzdan boş olarak geliyor. İçindeki paralar yürümüş. Turgut yankesiciyi «İnsan Amerikalı misafirimize böyle yapar mı hiç?» diye azarlıyor. Yankesici aynı gerekçeyle polislerden epey sopa yiyor. Amerikalı üzgün, Turgut ondan da üzgün... İş o duruma geliyor ki, Amerikalı dostumuz, Turgut'u teselli etmeye başlıyor :

— Lütfen üzülme Turgut... Sen elinden geleni yaptın.

Turgut böylece, 1955 yılında ilk kez bir Amerikalı tarafından takdir edilmiş ve «Aferin» almış oluyor. Hayatının sonraki yıllarında Amerikalılardan ve batılı dostlarımızdan daha nice övgüler ve takdirler alacağını, o sırada elbette ki bilemiyor. Ancak iş o gece Turgut'un aldığı övgülerle bitmiyor.

Ertesi sabah bizim ekibi tam kadro mahkemeye çıkarıyorlar. Turgut, diğer mühendis Teoman ve şoför Mehmet olayın tanığı olarak ifade veriyorlar. Cüzdanı çalınan Amerikalı şikayetçi. Mahkeme başlıyor ve tam o sırada bir gazeteci duruşma salonuna girip resim çekmeye başlıyor. Bizimkiler hep birlikte «Eyyvah» diye bağırıp yüzlerini kapatmaya çalışıyorlar. Ancak şoför Mehmet, korkusuz bir biçimde poz veriyor. O günlerde Türkiye'de çok az Amerikalı var. Onlardan birinin başına bir iş gelmesi, gazeteler için çok önemli bir olay. Nitekim mahkemede

çekilen resim, ertesi gün gazetede çıkıyor. Turgut gazeteyi görünce **«Ben şimdi mahvoldum. Semra beni eve almaz»** demeye başlıyor. Turgut'un bütün keyfi kaçıyor. Ekip birkaç gün sonra Ankara'ya dönüyor. Dönünceye kadar da, bir daha **«Sosyal çalışma»** yapmıyorlar.

Ankara'ya geliyorlar, Turgut eve giriyor. Semra gazeteyi görmüş. Belki de birileri Turgut'a kazık olsun diye göstermişler. Sabaha kadar Semra'nın sesi evden dışarı taşıyor. Komşular **«Eyvah, Semra yine bir şeylere bozuldu galiba»** diye gürültünün bitmesini sabırla bekliyorlar. Turgut **«Karıcıgım, vallahl ben girmeyecektim zaten. Amerikalılar istedi de, ayıp olmasın diye onları mecburen götürdüm»** diyorsa da, derdini anlatması mümkün olmuyor... Olay bir süre sonra ister istemez kapanıyor.

Az önce de belirttiğim gibi, evde hep Semra'nın sözü geçerdi. Turgut evde kadın sözü geçmesine kendi ana baba evinden de alıştı. Onun için, bu konuda fazla bir direnmesi olmamıştı. Aslında Turgut yumuşak adamdı. Kolay sinirlenmezdi. Kimseye kötülük yapmazdı. Kendi halinde, mazbut bir aile babası olmuştu. Ayrıca rahat bir insandı. Semra da rahattı. Örneğin üzerlerine başlarına pek dikkat etmezlerdi. Turgut o yıllarda oldukça bakımsız bir görünüm arzederdi. Giyim kuşam, onun için hiç önemli değildi ve bu tavrını başbakan olduktan sonra zorunlu olarak değiştirecekti. Ütülü pantolon giymezdi. Kravat takmaktan hoşlanmaz, taktığı zaman da boynuna bir türlü oturtamazdı. Bu rahatlık, eve gelen konuklara da yansırı. Eve gelen konuklar bazen pijama, sabahlık ve fanila ile karşılanır, eve her gelenin ayağına da terlik giydirilirdi.

Semra ev işlerini hiç sevmezdi. Hatta yemek yapmasını bile bilmezdi. Örneğin bir kocaman tencere mercimek pişirir ve bu yemek evde beş altı gün süreyle yenirdi. Pazarları olmadığı için, hizmetçi de tutamazlardı... Turgut ve Semra, iştahlı insanlardı. Yemek yemeyi çok severlerdi. Turgut yemeğe bir yumuldu mu, tabağa höpür höpür dalar ve doymak bilmezdi.

Evleri genellikle dağınıktı. Ortaya gelen bir şey bir daha yerine kolay kaldırılmaz, ama karı-koca bu durumdan rahatsız olmazdı. Semra'nın anası Azize hanım eve sık sık gelip giderken, Hafize hanım Korkut'la birlikte olmayı tercih ederdi.

Arada bir arkadaşlarıyla birlikte olduklarında, Turgut içkisini içer ve sigarasını yakardı. Düzenli sigara içerdi. Semra da içkisini ve sigarasını içerdi. Aslında evde sözü geçen Semra olduğu için, belli yerlere Turgut'u o götürürdü. Açıkçası, her erkek gibi Turgut karısından çok korkardı.

Semra da glydiklerine dikkat edenlerden değildi. Bir yere gidileceği zaman bulup buluşturur ve bir şeyler giyer, onları çengelli iğne ile birbirine tutturur, başına bir taç oturtur ve işini bitirirdi. Bazen çengelli iğneler kopar, dikkatsizce tutturduğu fermuarlar patlardı. Turgut'un o yıllarda bir tek takım elbisesi vardı. İstedikleri şeyi almaları mümkün değildi. Turgut'un maaşı, geçimlerine ancak yetiyordu. Her ikisi de fakir ailelerin çocuğu oldukları için, bu durumdan bazen yakınırıldardı... İnşallah ileride zengin olurlarsa, o zaman kaloriferli evde oturacaklar, Semra soba yakmak zorunda kalmayacak, hizmetçileri, terzileri olacaktı...

Semra'nın sonraki yıllarda edineceği kolye, küpe, yüzük, bilezik, broş gibi takıların hiçbirine, o günlerde sahip değillerdi. Bunları sadece düşlemeleri mümkün olurdu. Her kadın gibi, Semra da bunların özlemini içinde duyardı... Aradan yıllar geçip te başbakan karısı olduğu zaman, güzel takılar takmaya başladı. Ancak ne yazık ki bazı gazeteler bunları yanlış değerlendirdiler ve Semra'nın üzerinde bir seferde bilmem kaç milyonluk ziynet eşyası olduğunu yazmaya başladılar. Örneğin Semra'nın elinin resmini, parmaklarında mevcut yüzüklerle gazeteye basıp «**Bu parmaklarda kırk milyon var**» gibi şeyler yazmaktan bile çekinmediler. Oysa onun parmaklarında takılı olan şeylerin çoğu gerçek değildi. Hepsi de çok ucuz şeylerdi. Belki de işportadan alınmıştı.

Bu kitabın bu bölümüne kadar size çok kısaca Tur-

gut ve Semra'yı anlattım: Onları aldım, evlendirdim. Çocukları da oldu. Şu anda 1950'li yılların ortalarına geldik. Peki bu arada ortanca birader Korkut ne yapıyor?.. Çünkü size arada sırada Korkut'u da anlatmak zorundayım. Semra kendisini hiç sevmese, hatta hiç konuşmasa bile, Korkut son derece büyük adam. Özal ailesinde çok önemli bir yeri var.

1950'li yıllarda Korkut evleniyor. Karısı Mülgan hanım. Korkut'un o yıllarda dinle falan pek bir ilgisi yok. Hatta tam tersine, son derece uygar bir insan. İTÜ'yü bitirdikten sonra DSI'ye giriyor ve Elazığ'da çalışmaya başlıyor. Sık sık Malatya'ya gidip geliyor. Karısı sarı saçlı, mavi gözlü, son derece modern bir kadın. Korkut ve karısı, dans etmeyi çok seviyorlar. Tango, vals, bolero... Malatya'da bir baloda dans müsabakasına katılıyorlar ve birincilik kazanıyorlar. Mülgan hanım o yılların Malatya'sında bile kısa kollu elbiselerle geziyor. Hatta tutucu çevrelerde «Bu Korkut'un karısı amma da açık geziyor» diye dedikodular yapıyor. Ama ne Korkut, ne de karısı bunlara aldırmıyor. Modern ve çağdaş yaşamları sürüp gidiyor. Geziyorlar, dans ediyorlar, içki içiyorlar. Korkut Elazığ'da fırsat bulursa, Cuma namazına gidiyor.

Hafize hanım Korkut'un evine rahatça girip çıkıyor ve karısı Mülgan'ı çok seviyor. Ona Semra gibi bakmıyor... O evde, Turgut'un evinin tersine, Korkut'un sözü geçiyor... Hafize hanım ve Korkut'un karısı, Malatya'nın en şık ve modern kadınları...

1957 yılında, DSI Korkut'u Amerika'ya gönderiyor. Daha önce giden abisi Turgut gibi, Korkut ta orada meslek bilgisini ve görgüsünü arttıracak. DSI Elazığ bölge başmühendisi Korkut, uzunca bir süre kalmak üzere devlet tarafından Amerika'ya gönderiliyor... Ve ondan sonra çok değişiyor.

Gittiği yer Amerika'nın Utah eyaletinde, Salt Lake City'nin hemen yakınında. Orada **Bureau of Reclamation** (Havza Düzenleme Bürosu)'nda çalışmaya başlıyor. Salt Lake City, Amerika'da ilginç bir yer. Bu kentte Mormon'-

lar var ve bütün kent bunlardan oluşuyor. Aslında Mormonlar, bütün Utah eyaletinde çok yaygın.

Mormon dediklerimiz, aslında hristiyan. Ancak kendilerini hristiyanlardan daha üstün görüyorlar. Bir anlamda tarikat... Allah'a ve İsa'ya inanıyorlar. Kutsal kitapları, Joseph Smith adlı biri tarafından yazılmış olan «Book of Mormon». İncil okumuyorlar. Kendi tarikatlarına son derece bağlı olan Mormonlar arasında papaz sınıfı yok. Ayinleri kilisede yapıyorlar ve kendi aralarında yönetiyorlar.

Bunların ilk görevi, Mormon tarikatını yaymak ve herkesi Mormon yapmak. Her Mormon, aylık gelirinin yüzde 10'unu kiliseye vermek zorunda. Başkalarını da Mormon yapmak amacıyla büyük paralar ve çok büyük çaba harcıyorlar. Utah eyaletine gittiğiniz zaman size mutlaka yanaşır, hangi dinden olursanız olun Mormon yapmak için büyük atraksiyon yapıyorlar. Paraları çok bol... Amerika'da çok büyük yatırımlar yapmışlar ve büyük servetler elde etmişler. Birbirlerine son derece bağlı insanlar. Amerika'da parasal yönden en güçlü din grubu. Çok önemli bir sloganları var :

«Bağlı olduğun dinsel hareketin güçlenmesi ve yayılması için, mutlaka paraya ve siyasal güce sahip olacaksın. Aksi halde başarılı olamazsın».

Mormonlukla müslümanlık arasında büyük benzerlikler de var. Örneğin dinimizde haram olan içki, mekruh olan sigara, bu tarikatta kesinlikle yasak. Uyuşturucu da yasak. Bunun da ötesinde, Mormonlar zararlı olduğu gerekçesiyle ağızlarına kahve ve kolalı içkiler de koymuyorlar. Çay da içmiyorlar.

Müslümanlıkla bir benzer yönleri daha var... Çok kadınla evlilik, bu tarikatta serbest. Ancak Amerika yasaları buna izin vermediği için, çok evlilik yapmaları mümkün olmuyor.

Her Mormonun temel görevlerinden biri de, aylık gelirinin yüzde 10'unu tarikata vermek yanında, iki yıl süreyle misyonerlik yapıp tarikata yeni Mormonlar kazandı-

rabilmek. Milyonlarca Mormon, Amerika'da para gücü en yüksek düzeyde olan insanlar.

Korkut Amerika'da bunların arasına düşüyor... Çünkü gittiği yer, Mormonların en yoğun olduğu Salt Lake City'nin hemen yanbaşı... Ve bu tarikatın adamları, ilk günden başlayarak Korkut'a da çengel atıyorlar. Ona hemen ev buluyorlar, dostluk ve yakınlık gösteriyorlar. Komşusu Mr. Nelly ve diğer Mormonlar, genç Türk mühendisine çok büyük yakınlık gösteriyorlar ve onu da kazanmak için çaba harcıyorlar.

Korkut Amerika'da yalnızdır. Mormonların ilgisinden son derece mutludur ama Mormon olacak değildir. Mormonlarla uzun tartışmalara girer. Onlardan bu tarikatın özelliklerini dinlerken, kendisi de müslümanlığı anlatmak ister. Ancak bilgisinin yetmediğini görür. Türkiye'den din kitapları ister. Kendisinden önce ve sonra yurt dışına giden binlerce Türk vatandaşının itildiği yalnızlık ortamını şimdi Korkut Amerika'da yaşamaktadır... Bir ara yanına Fehim Adak gelir. Onu da devlet yollamıştır... Fehim Adak o günlerde de dincidir... Ve Korkut, Amerika'da müslümanlığı keşfetmeye başlar.

Türkiye'ye döndüğü zaman, gerçek bir müslüman olmuştur! İlk iş olarak karısı Müjgan hanımı örter... Sonra da annesi Hafize hanımı. Artık karşımızda, bambaşka bir Korkut vardır. Gerçi o günlerde Özal biraderleri hiç kimse tanımaz ama olsun. Korkut değişmiştir. Kulaklarında hep Mormonların bir öğüdü vardır ve bunu hiç unutmayacaktır :

«Bağlı olduğun dinsel hareketin güçlenmesi ve yayılması için, mutlaka paraya ve siyasal güce sahip olacaksın. Aksi halde başarılı olamazsın».

Bu görüşü, bu sözü Turgut'a da aktarır. Turgut ona hak verir. Korkut Amerika'ya gidinceye kadar, dincilikte Turgut daha ileridedir. Dönüşte Korkut, Turgut'u geçmiştir... Ve hidayete ermesinde, Mormonların çok büyük rolü olmuştur.

Ailenin din yönünden en önde gelen bireyi, artık Korkut olmuştur. 1950'li yılların sonlarında, Atatürkçü annesi

Hafize hanımı örtmeyil başarmıştı. Örtmekle de kalmamış, alevi kökenli olan annesini sünni yapıp Nakşibendi tarikata sokmuştu. Tarikata Korkut, karısı ve Hafize hanımla birlikte, Turgut ta girmişti. Korkut'un yolunu izlemeyen tek kişi Semra'ydı. Tarikata falan girmedi. Girmeyeceği o kadar açıktı ki, Turgut bile ona böyle bir öneride bulunamadı... Daha sonra küçük birader, Yusuf ortaya çıkacak ve tarikata o da girecektir.

1950'li yıllarda İstanbul'un Zeyrek Camli'nde Abdülaziz efendi adlı bir şeyh vardır ve Nakşibendi tarikatının lideridir. Aslen Kazan Türkü olan Abdülaziz efendi, o yıllarda «Kutup» olarak bilinmektedir. Başka bir deyişle, din açısından en yüksek mertebeye ulaşmış insandır. Şeyh efendi öldüğü zaman, onun yerine Bursa'lı şeyhlerden Mehmet Zahit Kotku hazretleri geçer ve yeni şeyh, karargahını İstanbul'un Fatih semtinde bir camide kurar. Müritler ve tarikat üyeleri, artık Fatih'e taşınmaktadır. Turgut ve Korkut biraderler de sık sık şeyh hazretlerinin elini öpmeye ve konuşmalarını dinlemeye gelirler. Ondandır ışık alırlar. Şeyh efendi indinde, bu iki okumuş mühendis biraderin özel bir yeri olur. Hatta sonraki yıllarda, Kotku hazretleri bazen biraderleri ziyarete gelir. Onlarla özel sohbetlerde bulunur,

Kotku hazretleri 1980 yılında ölünce, yerine damadı olan Esad Coşan hazretleri geçer. Coşan efendi bir yanda Nakşibendi tarikatının şeyhliğini yaparken, öte yandan da 12 Eylül Atatürkçüleri, kendisine yıllar boyunca İlahiyat fakültesinden maaş öderler. Coşan bu fakültede öğretim üyesidir.

Mehmet Zahit Kotku, şu anda Süleymaniye camlinde gömülü. Böyle yerlere ve özel türbelere gömülmek, ancak bakanlar kurulu kararnamesiyle olur. Acaba şeyh hazretleri hakkında böyle bir kararname var mıdır? Varsa bunu 12 Eylül öncesindeki Demirel hükümeti mi, yoksa Atatürkçü 12 Eylül yönetimi mi çıkarmıştır? Bu soruların cevabı, gün gelecek ve elbette ortaya çıkacak... Sonra 1987 yılında Hafize hanım öldü ve Süleymaniye camlinde şeyhinin ayak ucuna gömüldü. Bu sırada oğlu Turgut, bu ülke-

nln başbakanı olmuştu. Turgut, anasının türbeye gömülmesi için gerekli bakanlar kurulu kararnamesini hazırladı. Ancak kararnamenin, cumhurbaşkanı tarafından imzalanması gerekiyordu. Atatürkçü cumhurbaşkanımız Evren, acaba bu konuda ne gibi bir tepki gösterirdi? Acaba Turgut'a kızar ve «Ne münasebet?.. Burası lâik bir ülkedir ve ben bu ülkenin cumhurbaşkanıyım. Sizin anneniz bile olsa, ben böyle bir kararnameye imza atmam. Osmanlı döneminde değillz sayın başbakan. Rahmetil anneniz normal bir vatandaş gibi gömülsün» der miydi?.. Belki derdi ama demedi... Ve önüne gelen kararnameyi, hiçbir sorun çıkarmadan imzaladı. Hafize hanım, şimdi şeyhinin ayak ucunda yatıyor. Allah rahmet eylesin.

Ben burada bir şeyi merak ediyorum. Acaba bundan sonra da türbelere gömülmek isteyen vatandaşlar olursa, devlet onlara ne cevap verecek?

Turgut 1983 yılında başbakan oluncaya kadar, tarikatla sıcak ilişkisini her zaman sürdürdü. Ancak bundan sonra ilişkisini zorunlu olarak kesti. Resmen kesilen bu ilişki, şimdi herhalde inanç düzeyinde devam ediyor.

Burada bir noktayı daha belirtiyim. Kaynanasını hiç sevmeyen Semra, Hafize hanım öldüğü zaman papatyaları ile birlikte Çin gezisindeydi. Cenazeye yetişmesi ne yazık ki mümkün olmadı. Galiba uçak bulamamıştı. Yoksa geziyi yarıda keser ve cenazeye mutlaka yetişirdi. Kismet değilmiş.

Söz tarikattan ve Hafize hanımdan açılmışken, size bir şey daha iletmek istiyorum. Alevi kökenli olan Hafize hanım, Turgut ve Korkut biraderlerin etkisiyle 1950'li yılların sonunda sünni mezhebini kabul etti ve Nakşibendi oldu. O dönemden sonra, eskinin modern kadını Hafize hanım artık yoktu. Bambaşka bir insan olmuştu.

Evet, 1950'li yılların sonunda Turgut EİE'deki görevine devam ediyor. Dönemin başbakanı Adnan Menderes, genç mühendis Süleyman Demirel'i DSI genel müdürü yapmış. Demirel o günlerin Türkiye'sinde görülmemiş bir biçimde, otuz yaşında genel müdürlük koltuğuna oturmuş. O sırada Korkut, Elazığ'da DSI'de çalışmaya devam

ediyor. İki birader de Amerika'ya gldip gelmişler. Korkut iyice dinci olmuş. Turgut ta öyle...

Bu arada bir olay oluyor ve yaptığı bir hatadan ötürü, Korkut Ankara'ya atanıyor. Bu işlemi yapan, Demirel... Korkut kendisine yapılan bu davranışı hazmedemiyor ve ciddi bir bunalıma giriyor. Artık sürekli olarak Kur'an-ı Kerim okumaktadır. İçkiyi tümüyle bırakmıştır.

1959 yılında Turgut yedeksubay olur. Yedeksubaylığını Ankara'da, şimdi Etlik yolu kavşağında bulunan eski Ordonat okulunda yapmaktadır. Burada üniforma giyer. Ancak üniforması uzun gelmiştir. Kolları ve paçaları iyice kısaltılır. Bir süre sonra 27 Mayıs 1960 ihtilali olur ve Demokrat Parti iktidarı sona erer. O günlerde Turgut, Korkut ve Demirel Demokrat Partilidir. Turgut ihtilale ve partisinin başına gelenlere çok üzülür.

Yedeksubay öğrencisi Turgut, Ordonat okulunda genellikle mühendislerin ve torpillilerin yer aldığı özel sınıfa verilir. Diğer öğrencilerle birlikte sık sık okuldan kaçmakta ve eve gitmektedir. Bir gün yine tel örgülerden kaçarken, tabur komutanı durumdan haberdar olur. Aksilik bu ya, Turgut o sırada tellerin arasına sıkışmıştır. Tabur komutanı iyi adamdır. Kendisini kurtarır ve bir uyarıda bulunur... «Oğlum galiba yine günleri şaşırdın. Bugün Çarşamba... Öğleden sonra zaten izinlisin. Ne diye tel örgülerden kaçmaya kalkışsın?» diye sorar... Tel örgülerden kurtulan Turgut, nizamlyeden çıkıp gider.

İhtilal yönetimi, asker kaçağı durumuna düşmüş olan DSI genel müdürü Demirel'i, Turgut'tan bir dönem sonra askere alır. Onu da Ordonat okuluna verirler. Okul dönemi bitiren Turgut, Genelkurmay Araştırma, Geliştirme Dairesi Başkanlığı emrine verilmiştir. Aynı zamanda, Ordonat okulunda kendinden sonraki döneme matematik dersi verecektir. Ders verdiği yedeksubay öğrencilerden biri de Demirel'dir. Turgut askerlik görevini yaparken aynı zamanda ODTÜ'de de matematik dersleri verecek, orada bendenizin de matematik hocası olacak ve Emin Çölaşan adlı matematik dehasını bu vatana kazandırmakta önemli bir rol oynayacaktır!

Asteğmen Turgut, ciddi bir askerdir. Yedeksubay öğrencilerin sınıfına girmeden önce «Dikkat» komutu verilir. Bütün öğrenciler, Turgut'a ayağa kalkar. Demirel de kalkar. Turgut kürsüye doğru yürür ve sert bir sesle «Merhaba arkadaşlar» diye seslenir. Bütün sınıf hep bir ağızdan «Sağol» diye cevap verir. Turgut «Siz de sağolun» der ve sınıfı oturtur. Tabii bütün bunlar olup biterken, Turgut ve Sülü, içten içe gülerler. Çünkü o güne kadar hep Turgut, Demirel'e ayağa kalkmıştır. Demirel onun abisi ve büyük saygı duyduğu bir insandır. Oysa şimdi ayağa kalkma sırası Demirel'e gelmiştir. Ah bu askerlik, ah bu üniforma!

Turgut'un Ordonat okulunda yedek subay öğrencisi olduğu 1960 yılında, okulun kurmay başkanı olan bir kurmay albay vardır. Bu kurmay albay, yedeksubay öğrencilerle sohbet etmeyi ve fırsat buldukça onlara uzun nutuklar atmayı çok sever. Onları sık sık toplar ve sıkı bir «Esas Duruş» çektikten sonra konuşmaya başlar. Turgut, böyle uzun konuşmalardan hiç hoşlanmaz. Sonraki yıllarda bu kurmay albay ile çok yakın ilişkilere gireceğini o günlerde elbette ki bilmemektedir. Kurmay albayın adı, Kenan Evren'dir.

Askerlikteki bütün formaliteler ve disiplin, Turgut'u çok sıkar. «Bütün bunlara ne lüzum var?» diye konuşup durur. Gerçekten de gerek olmadığını, başbakan olduktan sonra kanıtlayacaktır. Üzerinde kısa kollu, yakası açık gömleklerle askeri kıtaları başbakan sıfatıyla denetleyecek ve dünyanın yıkılmadığını gördükten başka, bir tabuyu kendince yıkacaktır. Turgut her zaman rahat adamdır ve kuralları sevmez. Hele devletin kurallarını hiç sevmez. Birtakım kuralları yıkmaya daha o yıllardan karardır ama elinde yetki ve güç yoktur ki... Kafasına taktığı şeyleri, başbakan olunca gerçekleştirmeye başlayacak ve birçok kavramı allak bullak etmeyi bilececektir.

27 Mayıs ihtilalinden hemen sonra, 1960 yılı sonlarında Devlet Planlama Teşkilatı kuruldu. Yapımı yeni biten bugünkü TBMM binasının bir bölümü, bu kuruluşa verildi. Türkiye'de ilk kez planlama deneyimi başlıyordu. Elde ye-

terince yetişmiş eleman yoktu. Bazı teknik adamları buraya toplamaya başladılar. Asteğmen Turgut ta, burada görevlendirildi. Yedeksubay okulunu Turgut'tan bir sonraki dönemde bitiren Demirel de, Genelkurmay tarafından bu yeni kuruluşa verildi. Bunlar askerliklerini, Planlama'da yapacaklardı...

Turgut, Sülü ve Saim Evizi adlı bir mühendis, Planlama'da «Özel Birim» adlı yerde çalışmaya başladılar. Üçü aynı odada oturuyordu. Ayın ilk günü maaş almak için Genelkurmay'a giderken üniforma giyiyorlar, onun dışında sivil geziyorlardı. Bu aşamada Sülü ve Turgut, TBMM'nin hemen yanında bulunan ODTÜ'de ders vermeye başladılar. O yılların ODTÜ'sü, TBMM bahçesine kurulmuş barakalardan oluşurdu ve öğrencilerden biri de bendenizdim. Matematik hocam Turgut'la ilk kez bu barakalarda tanıştım ve geliştirdiğim yeni kopya yöntemleriyle kendisini illet etmeye 1960 yılında başladım.

Doğrusunu isterseniz, matematik hocamın böylesine yetenekli bir insan olduğunu o günlerde hiç anlamamıştım. Sonradan gösterdiği üstün performans, hayatımın her aşamasında beni son derece mutlu etti ve onunla gurur duydum. Her şeyden önce, kendisinin o günlerde hiç parası pulu yoktu. Mal mülk sahibi de değildi. Hastalandığı zaman, Amerika'da tedaviye gidemezdi. Elinde devletin örtülü ödeneği yoktu. Fazladan üç beş kuruş kazanıp ta Serrıya verebilmek için, ODTÜ'de bizim gibi tıplarla uğraşmayı bile göze almıştı... Evet, hocam son derece yetenekli bir insandı. Biz kendisindeki büyük yeteneği o günlerde hiç anlamamıştık. Örneğin Türk ekonomisinin nasıl kurtarılacağını, enflasyonun nasıl düşürüleceğini çok iyi bilirdi. Biz bunları o günlerde düşünemezdik ki...

O günlerin ODTÜ'sü, gerçekten ilginç bir yerdi. 1989 Türkiye'sinin üç büyük partisnin genel başkanı, o günlerde bizim hocamızdı. Turgut Özal, Erdal İnönü ve Süleyman Demirel... Korkut ta ODTÜ'de ders vermeye başlamıştı. Öğrencilerimiz arasında çok yetenekli gençler vardı. Özal biraderlerin dayıoğlu yetim Hüsnü, Ekrem Pakdemirli ve Ahmet Kurtcebe Alptemüçün gibi büyük devlet

adamları, hep o günlerde bizim aramızdan fıskıran değerlerdir. Gerçi bunlar öğrencilik döneminde hiç ortalıkta olmayan silik tiplerdi ama olsun varsın... Özellikle yetim Hüsnü ve Ekrem, fakir aile çocuklarıydı. Ekrem, geçimini sağlamak için Ankara Koleji'nde belletmenlik yapar, geceleri orada yatar, yemeklerini orada beleş yer ve gece küçük çocukların başında durup onlara nezaret ederdi. Ayrıca Kolej bebelerine saati on liradan matematik dersi verip yolunu bulurdu.

Sonra Allah bunlara «Yürü ya kulum» dedi ve bunlar hızla yürüdüler. Ekrem, Kurtcebe Ahmet ve yetim Hüsnü, bütün ANAP'lılar gibi yürüdüler. Dediğim gibi, hepsi de yetenekli çocuklarmış. Para kazanmayı çok iyi bilirlermiş. Biz bu değerleri, ANAP kuruluncaya kadar keşfetme yeteneğinden ne yazık ki yoksun kaldık.

1960'lı yılların başında Özal biraderler, sadece devlet memurudur ve ay sonunu güçlkle getiren insanlardır. Çocukları olmuştur, Turgut'un Zeynep ve Ahmet adlı tosunları büyümektedir. Efe henüz yoktur. Karıları da çalışmamaktadır. Semra, ElEl'deki daktiloluk görevinden çoktan ayrılmıştır. Biraderler, her ayın sonunda ister istemez para hesapları yaparlar. O günlerde enflasyon falan da yoktur ama, yine de ay sonunu rahat getirmeleri mümkün olmaz. Bu durumda önce Allah'a, sonra tarikatlarına sığınır ve islam dininin onlara verdiği inançlarla yaşamalarını sürdürmeye çalışırlar. Kanaat etmesini bilirler. Ama kafalarında hep bir şey vardır... Bir gün siyasal güç sahibi olmak ve bol para kazanmak... İnşallah gün gelecek, her ikisine de kavuşacaklardır. Güce ve paraya...

1961 yılında Turgut askerlik görevini bitirir ve yenden ElEl'ye döner. Ondan altı ay sonra terhis olan Demirel, artık devlet görevi yapmayacaktır. Hem serbest çalışacak, hem de yeni kurulan Adalet Partisi'ne girip siyaset yapacaktır. Demirel bu dönemde müteahhitlik yapmaya başlar. Bazı kasabaların elektrik ve su işlerinin müteahhitliğini üstlenir. Ereğli Demir-Çelik lojmanlarını yapıp iyi para kazanır. Ayrıca Amerikan Morrison firmasının temsilcisi olur.

AP'nin 1962 yılında yapılan ilk kongresinde en yüksek oyu alarak parti yönetim kuruluna seçilen Demirel, hemen ardından genel başkan Ragıp Gümüşpala'nın yardımcısı seçilir. Politikada hızla yükselişi artık başlamıştır. 1964 yılında AP genel başkanı olur ve Suat Hayri Ürgüplü koalisyon hükümetinde, dışarıdan başbakan yardımcısı olur. Bu aşamada müteahhitlik işlerini tasfiye etmiştir.

Demirel siyaset yaşamında kısa sürede hızla yükselirken, Turgut EİEl'de çalışmaya devam etmektedir. 1965 seçimleri yapılır ve AP ezici bir çoğunlukla iktidar olur. Türkiye'nin yeni başbakanı, 42 yaşındaki Süleyman Demirel'dir... Turgut şimdi çok mutludur. Başbakan Demirel'i ilk kutlayanlardan biri olur. 1965 yılında EİEl genel müdür yardımcısı olan Turgut'a, böylesine sevdiği ve saydığı bir insan olan Demirel, elbette ki birtakım kolaylıklar sağlayacak ve onu çok daha iyi yerlere getirecektir. Turgut, o güne kadar hiçbir çıkış yapabilmış değildir. Bürokrasi kadrolarında yerli yoktur, ismi cismi yoktur. Kendisini hiç kimse tanımaz... Sadece, gözü yükseklerde olan bir insandır... Hepimiz gibi, çok sıradan bir insandır. Ama şimdi başbakanı tanımaktadır. Acaba Demirel onun elinden tutup ta bir kıyak yapmaz mı? Turgut'u alıp bir yerlere getirmez mi?

Evet, Demirel başbakan olmuştur ve şimdi hükümet listesini hazırlamaktadır. Dışarıdan bir kişiyi, Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanı yapmaya karar vermiştir. Bu kişi, EİEl genel müdürü İbrahim Deriner'dir. Deriner aynı zamanda Turgut'un genel müdürüdür. Deriner mühendislik camiasının çok sevdiği ve saydığı bir insandır ve Demirel kendisine «Abi» demektedir. Zamanında EİEl'de Demirel'in de genel müdürlüğünü yapmış kıdemli bir bürokrattır. Birbirlerini çok severler ve güvenirler. Turgut ta İbrahim Deriner'e «Abi» diye hitap eder.

Başbakan Süleyman Demirel, böylesine sevdiği, saydığı ve güvendiği İbrahim Deriner'i, milletvekili ya da senatör olmadığı halde dışarıdan Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlığına getirir. Hükümet kurulur, güven oyu alır ve

çalışmalarına başlar. EİEl genel müdürlüğü makamı, İbrahim Deriner'in bakan olmasından sonra boş kalmıştır. Bu göreve Turgut gelmek istemektedir. Turgut bu amaçla Necmettin Erbakan'ı araya koyar. Erbakan bu konuyu şöyle anlatmaktadır :

— Biz Özal'ı İTÜ mescidinden tanırız... Demirel başbakan olunca, EİEl genel müdürü Deriner'i açıktan Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanı yaptı. Turgut ise, o dairede genel müdür yardımcısıydı. Özal bunu beğenmedi ve Deriner bakan olursa benim genel müdür olmam lâzım dedi. Demirel'in kendisini genel müdür yapması için benim aracılığımla rica etmişti. Ben de bunu memnuniyetle yaptım. Fakat Demirel bu konuda İbrahim Deriner'i ikna edemedi...

Öykünün devamını burada anlatmaya devam ediyorum... Demirel, Turgut'u genel müdür yapmak istemektedir. Bakanlar kurulunun ikinci ya da üçüncü toplantısından çıkarken, İbrahim Deriner'i yanına çağırır :

— İbrahim abi, Turgut'u EİEl'ye genel müdür yapalım mı? İstersen sen kararnameyi sevkeder de, hemen imzalayalım...

Ama o da ne?.. Deriner, Turgut'un bu makama getirilmesine karşı çıkıyor ve bunu başbakana açıkça söylüyor. Turgut hakkındaki görüş ve düşüncelerini uzun uzun anlatıyor. Anlattıkları, birtakım somut olaylara dayanıyor... Ve ısrarla «Hayır, Turgut o göreve getirilemez» diyor. Demirel bakanını dinledikçe, şaşkınlıktan küçük dilini yutacak gibi oluyor. Bir başbakan, çok sevdiği bir insanı bir göreve getirmek istiyor ve yine çok sevdiği bir başka insan buna karşı çıkıyor. Demirel iki ateş arasında kalıyor ve bakanını kıramıyor... Ve Turgut'u feda etmek zorunda kalıyor.

Genel müdürlük bekleyen Turgut, bu dönemde son derece sinirli ve gergin. Semra da kocasının elinden alınan bu fırsat yüzünden çok rahatsız. Gelişmelerin içyüzünü bilmediği için, evde Demirel'in arkasından epeyce konuşuyor. Turgut ne yapsın? Elinden bir şey gelmiyor ki... Ve bir gün, EİEl genel müdürlüğü görevine Kutlu Büyük-

doluca getiriliyor. Bu durum Turgut'un ve Semra'nın tepesini iyice attırıyor ve Turgut istifayı basıp evine çekiliyor. O günlerde kendisini hiç kimse tanımadığı için, istifa olayı basına falan da yansımıyor... İstifa kararının hemen ardından radyoya çıkıp ta (Çünkü o günlerde televizyon yok) **«Ben istifa ederim haa... Bunu evde Semra ve çocuklarla da konuştuk»** demesi sözkonusu değil...

Turgut çok üzgün... Ancak kendisine Necmettin Erbakan, Mehmet Turgut gibi mühendis arkadaşları arka çıkmaya başlıyorlar. AP içindeki belli bir kesim, özellikle Sadettin Bilgiç, Mehmet Turgut, Faruk Sükan gibi tutucu kesim, Turgut'tan yana tavır alıyorlar. Demirel'e sürekli olarak **«Bizim Turgut ne olacak?»** diye sormaya başlıyorlar.

Erbakan anlatıyor :

— Demirel, kendisini Başbakanlık müşaviri olarak yanına aldı. Bu müşavirlik, kendisini kırmamak içindi. Odası vardı, işi yoktu. KİT'ler hakkında incelemeler yapıyor ve hazırladığı raporları Demirel'e veriyordu. Bu çalışmalarından bize de bilgi verirdi. Bir süre sonra Planlama müsteşarlığı boşalacak ve Turgut bu göreve talip olacaktı. Biz yine arkadaşımız olduğu için, Turgut'un müsteşar olmasına Süleyman bey nezdinde yardımcı olduk.

Evet, Demirel bir gün Turgut'a haber gönderiyor... **«Söyleyin de, gelsin burada benim müşavirim olsun»** diyor. Böylece Turgut, başbakanlık müşaviri oluyor... O günlerde ayağında koyu gri renkli bir pantolonu var. Pantolon epey zamandan beri ütü yüzü görmemiş. Yıllardan beri aynı pantolonu ve yakaları artık iyice parlayan ceket giyiyor. Giyim kuşamla zaten ilgisi yok. Ev kıyafeti ise pijama terlik. O yıllarda henüz takım elbiseleri, ipek kimonoları, en lüks moda evleri tarafından üretilmiş kravat ve gömlekleri yok... Dünyanın en lüks ve pahalı butiği olan Bijan, yabancı gazetelere ilan verip **«Ekselans Turgut Özal da müşterimdir»** diyemiyor.

Turgut'a başbakanlık binasında bir ada veriliyor. Orada namazını kılıyor, gelen gidenle lâflıyor. Fazla bir işi yok. Arada sırada Demirel'le görüşmek istiyor ama çoğu za-

man mümkün olmuyor. Ancak Demirel ona bir kolaylık daha sağlıyor ve eline üç beş kuruş fazla geçsin de aile bütçesine katkısı olsun diye, Ereğli Demir-Çelik yönetim kurulu üyesi yapıyor.

Turgut'un başbakanlık müşaviri olduğu 1966 yılında, Planlama da başbakanlık binasına taşınmıştır. Turgut burada, planlamayla ilgili konulara da belli açıdan ilgi duymaya başlamıştır. Örneğin bir gün, bir Planlama uzmanına şöyle bir soru soracaktır :

— Din olayı, bir planlama unsuru olarak kullanılabilir mi sizce? Kullanılırsa nasıl kullanılır?

Uzman dinin planlama olayında yeri olamayacağını, planlama işinin bilimsel bir konu olduğunu Turgut'a dilinin döndüğü kadarıyla anlatıyor.

AP hükümeti, Planlama müsteşarı Memduh Aytür'ün bir yıllık sözleşmesini yenilemiyor. Aytür, görevden ayrılıyor. Yerine vekaleten, Orhan Çapçı atanıyor. Ancak işler vekaletle yönetilemeyecek kadar önemli. O yıllarda DPT henüz dincilerin ve tarikatçıların eline geçmemiş pırıl pırıl bir kuruluş. Ben de orada çalışıyorum ve büyük gurur ve mutluluk duyuyorum.

AP hükümetinin henüz ilk aylarında, parti içinde gruplar oluşuyor. AP milletvekili Mehmet Turgut, bir gün Demirel'e gidiyor :

— Sayın başbakan, Planlama'nın başına hep iktisatçı veya maliyeci mi getireceğiz? Bir de mühendis getirsek olmaz mı?

— Kim var oraya gelecek? Hangi mühendis var?

— Bizim Turgut var. Neden olmasın? Burada müşavir olarak bomboş oturuyor. Bir görev vererseniz, onu da onore etmiş olursunuz.

Turgut bu arada Demirel'e Necmettin Erbakan'ı ve diğer tanıdıklarını da gönderiyor. Planlama müsteşarlığına, herkes Turgut'u öneriyor... Aradan bir süre geçiyor. Demirel bir gün, Mehmet Turgut'u çağırıyor :

— Turgut'u Planlama'nın başına getirelim. Ama kendisine söyle de, kilik kıyafetine biraz dikkat etsin. Öyle ortalıkta gezdikçe biraz ayıp oluyor.

AP'nin tutucu kanadı, aynı zamanda Korkut'a da arka çıkıyor. Ulaştırma Bakanı Sadettin Bilgiç, Korkut'u DDY genel müdürü yapmak istiyor. Demirel «Bırak onu canım. O daha anasına bile mektup yazamaz» diye karşı çıkıyor. Denge hesapları böylesine sürüp giderken, bir gün Korkut TPAO genel müdürü, Turgut Planlama müsteşarı oluyor. İkisini de göreve getiren, Süleyman Demirel.

Turgut müsteşar olduğunu duyunca, sevinçten havalara zıplıyor. Necmettin Erbakan, Fehim Adok, Yaşar Tunagür ve Muammer Dolmacı gibi dinciler, odasına doluşup kendisini kutluyorlar. Semra da çok mutlu oluyor... Evet evet, kocası artık müsteşar olmuştur. Altlarına devletin kırmızı plakalı makam arabası bile verilecektir. Artık protokolda yerleri olacak, toplantılara ve kokteyllere davetli olacaklardır... Turgut ve Semra, gerçekten çok mutludur. Turgut artık köşesinden çıkacak ve herkese kendini tanııtma fırsatı bulacaktır. Sıkıntılar bitmek üzeredir. 1967 yılının başlarında, müsteşar olmuştur.

Turgut'la Demirel, her konuda aynı düşünen insanlardı. İkisi de geçmişin Demokrat Partiliydi. Turgut Planlama'nın başında büyük işler başaracaktı. Türkiye kalkınacak, bu arada birtakım kimseler de bu kalkınmadan nasibini fazlasıyla alacaktı. Demirel, yanında çalıştırdığı insanlara İslâyatîf veren bir başbakandı. Herhalde Turgut'un kafasını sık sık ütülemezdi. Turgut rahat çalışacağına inanıyordu... «Bismillah» deyip işe girişti ve 1967 yılında ilk iş olarak kendi kadrosunu kurmaya başladı. Planlama yedi yıllık olmuştu. Oradaki uzmanları işten atmayacak, ama dinci kesimden adamları bu güzelim kuruluşa dolduracaktı.

Doğrusunu isterseniz, Özal biraderler çalışkan ve zeki insanlardı. Tarikatçı falan olmaları, o günkü Demirel için hiç te önemli değildi. Özellikle Korkut, son derece akıllı bir adamdı ve böyle olduğunu hayatının sonraki dönemlerinde, abisi başbakan olduktan sonra iyice kanıtlıyacaktı. TPAO genel müdürlüğü görevini bıraktıktan sonra MSP'den politkaya girecek, milletvekili ve bakan olacaktı. Ancak abisi gibi iyi bir iş bitirici olduğu 1983 yılından

sonra ortaya çıkacak ve o günlerde atıldığı ticaret hayatında «Ne sihirli ne keramet, el çabukluğu marifet» dercesine kısa sürede milyarder olacaktı. Bir ayağı Türkiye’de, bir ayağı da Suudi Arabistan’daki dinci kuruluşlarda yaşayacak, kazandığı paraların hesabını ve bu arada devlete ödediği vergileri soranlara «Ben hesabımı öbür dünyada veririm» diyecek kadar da uyandırılacaktı.

Söylemesi ayıptır, bendeniz bir gün bu Korkut’u karşıma oturtmayı başarmıştım. Elimde teyp vardı. 1985 yılıydı. Kendisine kaç para kazandığını, devlete ne kadar vergi ödediğini, kısa sürede nasıl milyarder olduğunu sormaya başladım. Karşımda boncuk boncuk terliyordu. Bir insan olarak onu bu duruma düşürdüğüm için üzülmüştüm ama ne yapayım? Hesabını öbür dünyada vereceğini söylüyordu. Allah, öbür dünyada vereceği hesabı inşallah kabul eder.

1967 yılında «Özal biraderleri» deyince, bunlar sadece Turgut ve Korkut’tan oluşmuyordu. Ortaya bir de, o günlere kadar adı sanı hiç duyulmamış bir üçüncü birader daha çıktı. Bu da İTÜ mezunuydu ve adı Yusuf’tu. Turgut Planlama müsteşarı olduktan hemen sonra küçük Yusuf’u yanına almış ve sağ kolu olarak çalıştırmaya başlamıştı. Yusufçuk, ayağının tozu ile Araştırma şubesi müdürü oldu. Bu görevi lütfen küçümsemeyin. Küçük Yusuf son derece büyük yetkilerle donatılmıştı. Bugünkü parayla devletin milyarlarca lirasını, en kısa zamanda eşe dosta, torpillilere ve şerlatçılara, araştırma yaptırmak bahanesiyle dağıtmaya ve birtakım adamları zengin etmeye başlayacaktı. Yusuf devlet hayatında ilk tecrübesini, abisinin yanında devlet parası dağıtarak kazanacak ve bu üstün yetenekleri nedeniyle, Turgut başbakan olduktan sonra bu ülkeye bakan bile olacaktı.

İbrahim Deriner, 1966 yılı başlarında Turgut’un bütün kaderini bilmeden değiştiren insan olmuştu. Demirel’in isteğine rağmen, onu EİEl genel müdürü yapmamış ve kendisine Planlama yolunu açmıştı. Turgut o gün EİEl genel müdürü olsaydı, acaba bugün nerede olurdu? Herhalde başbakan değildi...

Derlner, genel müdür yapmadığı Turgut'un Planlama müsteşarı olduğunu duyunca çok hayrèt etti. Ama bu konuda Demirel'e hiçbir şey söylemedi. Bir gün İsmet Sezgin'e «Beyefendi Turgut'a çok güveniyor. Fakat göreceksiniz ki, bu arkadaş bir gün beyefendinin başına büyük işler açacaktır. Turgut'u yıllardan beri tanırım. Kendi çıkarları söz konusu olduğu sürece, yapmayacağı iş yoktur» diyecekti.

Planlama Müsteşarı Turgut'un ismi, 1967 yılında gazetelerde duyulmaya başlandı. Bu isim sonraki yıllarda bazen sivrilecek, bazen silinecek ve en sonunda Türkiye'nin kaderine el koymayı başaracaktı. Şans, hep ondan yana olacaktı. Bugüne kadar öyle oldu. Bakalım ne zamana kadar böyle gidecek?

Turgut müsteşar olduktan sonra ilk değışiklik, Semra'da gözlendi. O güne kadar kocasından her yerde «Turgut» diye söz eden Semra, artık başkalarının yanında «Turgut bey» diyordu.

1967 yılının Adalet Partisi'nde her cinsten insan vardı. Dinciler, Atatürkçüler, özel sektör işbirlikçileri, aydınlar, kasaba politikacıları, cahiller, namuslular, namussuzlar, iş bitiriciler... Hepsi de bu kitle partisindeki yerlerini almışlardı. Bu kesimler arasında sık sık görüş ayrılığı çıkardı. Ancak iktidarın büyük nimetleri vardı ve 1970 yılına kadar partiden kopma olmayacaktı. AP'den kopan milletvekilleri, o yıl Demokratik Parti'yi kuracaklardı.

Turgut son derece rahat adamdı ve nabza göre şerbet verirdi. Önce gidip namazını kılar, sonra belli etmeden içki kisini içerdi. O günlerde de içki içmeye devam ediyordu. Fazla değil... Konyak ve şampanya, en sevdiği içkilerdi. Bugün de öyle. Ancak yerli içki içmiyor. Boğazı ve midesi yanıyor. Bu yüzden, içkilerin ithal malı olanlarını tercih ediyor.

1967 yılında müsteşar olduktan sonra yaptığı ilk iş, Planlama kadrosunu iyice araştırmak oldu. Ortalıkta çok sayıda aydın ve sol görüşlü uzman vardı. Bunların hepsi de iyi yetişmiş adamlardı. Planlama bir okul gibiydi ve o

günlerin hiç tartışmasız, en seçkin kuruluşuydu. Turgut karar verdi... Bunları işten atmayacaktı, ancak dengeyi kendi getireceği adamlarıyla kuracaktı... Evet, Planlama o günlerde gerçek bir okul gibiydi. Bu okulun niteliği bir süre sonra bozulacak ve bu seçkin kuruluş bir tarikat yuvasına, mollalar çiftliğine, şeriatçılarla ülkücülerin çatışma alanına dönüşecekti... Turgut, kadrolaşmaya hemen başladı. Temel Karamollaoğlu, Yahya Oğuz gibi çember sakallılar artık ortalıkta açıkça geziniyordu. Bir kamu kuruluşunda ilk kez çember sakallı adamlar vardı. Turgut'un müsteşarlığı döneminde, 1966-1971 yılları arasında Planlama'da çalışan ve sonraki yıllarda kendi alanlarında çalışıp ta ülkemizde söz sahibi olan sağ görüşlülerden bazıları şunlardı :

Mehmet Dülger, Hasan Celal Güzel, Kutlu Savaş, Kazım Oksay, Temel Karamollaoğlu, Yılmaz Ergenekon, Yahya Oğuz, Nevzat Yalçıntaş, Ahmet Remzi Hatip, Şükrü Akgüngör, Zafer Özkaynak, Mehmet Aydın, Yıldırım Aktürk, Ekrem Pakdemirli, Yusuf Bozkurt Özal, Hüsnü Doğan, Avni Akyol, Ahmet Selçuk, Vehbi Dinçerler, Vahit Erdem, Metin Emiroğlu, Şadi Pehlivanoğlu, Agah Oktay Güner, Ekrem Ceyhun...

Bunların çoğu, Planlama'ya Turgut tarafından alınmıştı. Sonraki yıllarda bu sağ kadro, kendi arasında çeşitli görüşlere ayrıldı. MSP, MHP, DYP ve ANAP kadrolarının sonraki yıllarda ilk temeli, o günlerin Devlet Planlama Teşkilatı'nda atıldı. 1980'li yıllarda bunlardan bir bölümü Demirel'in yanında devam ederken, bir bölümü de Turgut tarafından bakan yapıldı.

Turgut bir süre sonra kadro harekâtını tamamladı. Bir yanda sağ görüşlülere ve dincilere, öbür yanda da yakın akrabaları Planlama'ya soktu. Birader Yusuf dışında kardeş çocuğu yetim Hüsnü, Semra'nın kardeşi Mehmet Yeyinmen bunlardan bazıları oldu. Doğrusu hem Yusuf, hem de Hüsnü son derece yetenekli çocuklardı. Sadece ve sadece bu yetenekleri yüzünden, sonraki yıllarda Turgut tarafından bakan yapıldılar. Bu memleketin bakanı oldular... Turgut seçim otobüsünde Hüsnü'yü seçmenlere

tanıtırken «Bu çocuk küçük yaşta yetim kaldı... Öyle akıllıdır ki, kafası 60 numara şapkaya ancak girer. Buna oy verin» diye günün mana ve ehemmiyetini belirten konuşmalar yaptı.

Turgut rahatını ve özellikle gezmeyi seven adamdı. Sıkıntılı işlere gelemezdi. Aynen şimdi olduğu gibi, o günlerde de her fırsatta geziye çıkardı. Hele yurt dışı gezilerini hiç kaçırmazdı... İş hep güvendiği yakınları yürütürdü. Ancak Turgut'un önemli bir özelliği vardı. Ona kendisini sevdirenin, sırtı yere gelmezdi. Kendisine yakın bildiği adamları her yönden kollar, onların çıkarlarının zedelenmemesi için elinden geleni yaptığı gibi, başka olanaklar da sağlardı... Her türlü olanak... Örneğin kendisinin Planlama'da Akgün Albayrak adında erkek bir sekreteri vardı. Akgün lise mezunuydu ve uzmanlardan çok daha fazla para alırdı. Akgün daha sonra ANAP milletvekili ve de ANAP genel sekreteri oldu. O dönemden sevip tuttuklarını sonra bakan yaptı... Bazılarıyla ortak şirket kurdu. Hemen hepsine, iş hayatlarında yardımcı oldu... İş bitirmelerine katkıda bulundu... Turgut'a güven, gerisini merak etme sen.

Turgut'un önemli bir özelliği daha, o yıllarda iyice ortaya çıktı. Devletin bazı kurallarını tanımıyor ve onlara hiç aldırmıyordu. Bir başka özelliği de, Amerikalılara ve özellikle yabancı sermayeye olan aşırı düşkünlüğü idi... ARMCO adlı bir Amerikan firması, Ereğli Demir-Çelik tesisleri için bir tevsî raporu hazırlamıştı. Bir gün rapor Planlama'ya geldi... Turgut bu işe bakan uzmanları yanına çağırırdı :

— Haydi Amerikan şirketine gidelim de, rapor konusunda bilgi alalım.

— Efendim biz gitmeyelim de, onları buraya çağıralım... Siz devletin müsteşarisiniz. Onların ayağına gitmeniz doğru olmaz...

— Ne farkedersanım... Haydi gidelim...

Makam otosuna binip, İzmir caddesindeki şirket merkezine gittiler. Önceden şirkete haber verildiği halde, Amerikalılar ortada yoktu. Turgut orada uzmanlarla birlikte

beklemeye başladı... Ancak tedirginli... Bir süre sonra «Blz gldellm» dedi ve oradan ayrılmak zorunda kaldılar. Amerikalı firma temsilcileri, ayaklarına getirttikleri devletin müsteşarını bekletmişler ve ortada görünmemişlerdi... Aradan yaklaşık 20 yıl geçecek ve Turgut'un yabancı iş adamlarına duyduğu sevgi hiç azalmayacaktı. Örneğin 1988 yılında Ankara'ya Malcolm Forbes adlı bir iş adamı gelip, koskoca bir Kanuni Sultan Süleyman balonu uçuracaktı. Sonra bu adam, motorsikletlere binmiş tayfasıyla birlikte başbakanlık konutuna gelip Turgut'u ziyaret edecek ve bahçede kendisine kırmızı renkli bir ceket giydirecekti... Turgut, önünde ve arkasında «Capitalist Tools» (Türkçe anlamı: Kapitalizmin aletleri) yazılı bu ceketini sırtına giyip poz verecek, Türkiye Cumhuriyeti'nin başbakanına yakışan bu görüntüler o akşam televizyon haberlerinde bütün Türkiye'ye gösterilecek, ertesi gün gazetelerde yer alacak. Bizler de bu gibi sahneleri gururla, göğsümüz kabarak izlemek durumunda kalacağız... Neyse, biz yine dönelim 1967 yılına...

Ankara otelinde Planlama'nın yedinci kuruluş yıldönümü kokteyli var... Ortaya büyük bir pasta getiriliyor. Üzerinde yedi adet mum yanıyor. Müsteşar Turgut eline kocaman bir bıçak alıyor. Mumları üfleyecek, alkışlanacak ve sonra da pastayı kesecek... Turgut pastanın başına gelip duruyor ve kendi kendine bir şeyler mırıldanmaya başlıyor... İki metre öteden Semra bağıırıyor :

— Turgut bey, Turgut bey... Okuyup üflemeyeceksin... Sadece üfleyeceksin...

Kahkahalar patlıyor. Semra kocasına herkesin içinde hafiften bir bindiriş yapmış oluyor. Turgut kızırıyor.

Planlama'da artık «Takunyalılar» denilen bir ekip vardır. Kamuoyu bunlara bu ismi takmıştır. Turgut ve Korut'un isimleri basında «Takunyalı Biraderler» olarak geçmeye başlar. Koridorlarda namaza duran «Uzmanlar» vardır... Bir iş için bir odaya girdiğiniz zaman, kenarda namaz kılan birisini görmek artık olağan bir görüntü olmuştur. Mescitte toplu namazlar kılınır. İş saatlerinde namaza dururlar. Özellikle Cuma namazına topluca gidilir. Plan-

lama'da olup biten bu olaylar yüzünden, gazetelerde çok ağır yazılar çıkar. Demirel, kendi partisi içinde de ağır eleştiriler alır. Aydın Yalçın gibi bazı milletvekilleri, grup toplantılarında takunyalı ekibi fena halde eleştirirler. Ancak Demirel, bütün bu eleştirileri göğüsler. Parti, Turgut ve ekibinin yaptıkları yüzünden neredeyse ikiye bölünecektir. Ancak Turgut ta boş durmaz ve bazı AP milletvekillerinden kendine destek bulur. Sadettin Bilgiç, Faruk Sükan, Mehmet Turgut gibi çok sayıda milletvekili, Turgut'tan yana tavır koyarlar.

Demirel bütün bu karambol ortamında Turgut'u savunur ve **«Ben göreve getirdiğim kişiyi kimseye ezdirmem»** der... Bu arada bir yasa çıkarılır ve özel sektörün devlet eliyle teşvik edilmesine başlanır. Planlama'da **«Teşvik Uygulama Dairesi»** kurulur. İş adamlarıyla, bu daire ve Turgut muhatap olmaya başlar. Önceki yıllarda **«Dedikodu olmasın»** diye Planlama'ya sokulmayan iş adamları, artık bu kuruluşun koridorlarında cirit atmaya başlarlar. Hepsinin de amacı, devletten teşvik alıp yatırımlarını devlet kesesinden gerçekleştirmektir. Planlama'ya alınan bütün hacı ve hoca takımı da, nedense Teşvik Uygulama Dairesi'nde çalışmak için can atarlar. Herhalde orada **«Çok çekici»** bir şeyler olmaktadır... Bazı münafıklar artık Planlama'da rüşvet dönmeye başladığını söylerlerse de, böyle bir durum kesinlikle yoktur. İş adamlarına rüşvet karşılığı teşvik verilmez. Rüşvet, değerli hediye gibi şeyler, elbette ki Planlama'nın kapısından içeri giremez...

Ancak yine de bazı tuhaf uygulamalar olur. Örneğin kalkınma planında yer alan açık seçik bir hükümde **«Özel okullara teşvik verilmeyecektir. Bütün özel okulların devlet çatısı altında toplanması sağlanacaktır»** denilmektedir. Buna karşın, Başbakan Demirel'in kardeşi Hacı Ali Demirel'in özel Yükseliş Koleji'ne, devlet kesesinden teşvik verilir. Hacı Ali Turgut'un yakın dostudur... Başbakanın kardeşidir. Turgut bu teşviği Hacı Ali yerine bana verecek değildir ya...

Teşvik furyası sürüp gider. Örneğin Tuborg ve Efes Pilsen bira fabrikaları, Turgut tarafından verilen teşvik-

lerle kurulur. Bunların hepsinin temelinde, devlet parası vardır... O gün bu fabrikaları kendi verdiği teşvikle kurduran Turgut, başbakan olunca biraya karşı kampanya açar ve bunların televizyonda reklâm yapmalarını yasaklar... Hiç kimse de bunun nedenini sormaz, soramaz... Çünkü bilinir ki rüzgarlar o gün öyle esiyordu, bugün böyle esiyor...

Bir başka teşvik olayı, Elvan gazozlarında yaşanır. Burada müthiş bir proje vardır... Türkiye o günlere kadar her alanda bizi sömürmeye kalkışan İngiltere'ye bir oyun oynayacak ve bu ülkenin ekonomisine el koyacaktır. Bu da, Elvan gazozlarıyla yapılacaktır. Elvan gazozları, Londra'da bir fabrika kurup gazoz üretecek ve İngiltere, Türk gazozunda boğulacaktır. Bütün İngiltere Elvan gazozu içmeye başlayınca, bu ülkenin milyonlarca Sterlin'li Türkiye'ye akacak ve İngiliz imparatorluğu içten yıkılmaya başlayacaktır. Bu durumda İngiliz ekonomisi Türk ekonomisine bağımlı duruma gelecek ve bu emperyalistlerin bize o günlere kadar yaptıkları, burunlarından fitil fitil getirilecektir. Muhteşem plan budur.

İngiltere'de Elvan gazoz fabrikasını kurmak için, bu ülkenin yüzbinlerce yeşil Amerikan Doları, bir kalemde yurt dışına transfer edilir. Teşvik veren, Turgut'tur... Bu işlemlere izin veren Turgut'tur... Bu işleri sonsuz yurt sevgisiyle yapmıştır...

Aradan yirmi yıl geçmesine karşın, Türkiye'nin bu yeşil dolarcıkları halen de fabrikanın kurulmasını ve gazoz şişelerinin içerisine girmeyi bekliyorlar! Daha da çok bekleyecekler... Havada bulut yok, bu ne dumandır... Giden gelmiyor, acep nedendir?...

Turgut döneminin Planlama Teşkilatı'nda olup bitenler bununla da bitmez. Turgut o dönemde «**Kalkınma Fonu**» adında 400 milyon liralık bir fon kurar. Anlaşıldığı kadarıyla, günümüzdeki fon merakı, o günlerden gelmektedir. Bu fona devlet, paranın şimdiki gibi pul değil, gerçek para olduğu dönemde tıkr tıkr 400 milyon lira (**Günümüzün değerleriyle yaklaşık yüz milyar lira**) ayırır. Tur-

gut bu iş için iyice bastırmış ve başbakanı ikna etmiştir. Devletin paracıkları eşe dosta, torpillilere ve birtakım şeriatçılara hızla dağıtılmaya başlanır. Dağıtım işlemi, tamamen gizli yapılır. Birkaç sayfalık raporlara günümüzün parasıyla milyonlar ödenir ve Turgut'a yakın belli kişiler, devlet eliyle zengin edilir.

Hep belirttiğim gibi, Turgut hem özel, hem de devlet yaşamında rahat adamdır. Devletin kuralları onu hiç ırgalamaz. Örneğin bu kalkınma fonuna aktarılan 400 milyon lira gibi o günlerin çok büyük parasının dağıtılması için, elde bir mevzuat olması gerekir. Öyle ya, sebil çeşmeden eşe dosta su dağıtmıyorsun ki... Dağıttığın, devlet parası... Turgut'un imzasıyla çıkarılan ve bakanlar kurulu tarafından onaylanan 1968 yılı programında, bu konudaki kararname-nin çıkarılmış olduğu belirtilmektedir. Yani bu paracıkların nasıl ve hangi esaslara göre dağıtılacağını belirleyen kararname çıkarılmıştır!.. Oysa ne yazık ki, ortada böyle bir kararname yoktur. Olmayan bir kararname, devletin resmi belgesi olan yıllık programda **«Varmış»** gibi gösterilmektedir. Bu paraların dağıtımı ve eş dostu zengin etme olayları, hayali kararnameye göre yapılır.

Bu işin başında küçük birader Yusuf vardır... **«Araştırma»** yapacak veya **«Rapor»** yazacak kişi ve firmaları Yusuf belirler. Onlara ödencek paraları Yusuf söyler. Belli kişi ve şirketlere o günlerde hazırlatılan bu raporların ne işe yaradığı, bugün bile meçhuldür! Tümünü de torpillilerden ve şeriatçılardan oluşan ve bu furyadan doya doya yararlanan kişi ve firmalar arasında yerliler vardır, yabancılar vardır. Paralar el altından ve gizlice dağıtılır. Sözleşmelerin çoğunda **«Bu sözleşme taraflarca tamamen gizli tutulacaktır»** diye hüküm vardır.

Yabancılarla yapılan sözleşmelerde, arada bir ihtilaf çıktığı takdirde bu konudaki kararı Türk mahkemelerinin değil, Cenevre Ticaret Odası'nın vereceği hükme bağlanmıştır... Düşününüz ki Türkiye'de bir devlet kuruluş, yabancı bir kişi veya şirketle basit bir sözleşme imzalıyor... Ve arada ihtilaf çıkarsa, bu konuda Türk mahkemelerine gidilmeyeceği, bu kuruluşun iki yetkilisi olan Turgut ve

Yusuf biraderler tarafından kabul ediliyor... Biraderler, ANAP dönemi Türkiye'sinde başlattıkları uygulamaların antrenmanını, o yıllarda Planlama'da ufaktan başlatıyorlar.

Torpilli yabancı firma ve kuruluşlara, devletin dövizleri oluk gibi akıtılır. Bunlara milyonlarca dolar ödenir. İnanılmaz olaylar olur... Örneğin Ole Helwog adında bir Danimarka'lı mimara, tek başına 300 bin dolara yakın döviz ödenir. Bütün bu kişi ve kuruluşlar tarafından hazırlanan raporlar, bir daha inmemek üzere tozlu raflara kaldırılır... Özel biraderler, zengin ettikleri bu adamlardan bol hayırdua alırlar.

Ancak ortalık ayağa kalkar... Planlama'da olup bitenler konusunda TBMM'de soruşturma açılması istenir. Muhalefet; olayı Meclis'e getirir. Demirel için komisyonlar kurulur. Ancak Demirel, AP'illerin oylarıyla aklanır... Sonuç ne olursa olsun, iş ayyuka çıkmıştır... 2 Şubat 1971 tarihli Devrim gazetesinde bu konuda aynen şu sorular sorulur :

«DPT'nin özel sektöre, torpillilere ve yobazlara devletin milyarlarını özel dostluklar ve kişisel çıkar gibi nedenlerle dağıttığını duymayan kalmamıştır. Hacı Turgut ve takunyalı Planlama ekibinden bugüne kadar görevleri dolayısıyla yurt içinde ve dışında hediyeler (Örneğin Anadolu otomobil, gümüş semaverler ve tepsiler) kabul edenler olmuş mudur?.. Olmuşsa kimlerdir?

Hacı Turgut ekibinin Planlama'ya yerleştikten sonra yakınları dahil ortak oldukları şirketler var mıdır?.. Bu şirketlerin adları nedir ve ortakları kimlerdir? DPT, bu şirketlere ne gibi ayrıcalıklar sağlamıştır?.. DPT'de görevli olup ta yerli ve yabancı firmaların daveti ile dış geziler yapanlar var mıdır?.. Varsa kimlerdir?

Hacı Turgut ve ekibi, bu göreve başlamadan önceki ve bugünkü servet beyanlarını, yakınları dahil açıklayabilirler mi?.. Eğer artışlar varsa, bu nereden ve nasıl sağlanmıştır?..

Devrim gazetesinin deyişimyle Hacı Turgut, bu sorulara hiçbir cevap vermedi. «Hayır, biz bu paraları özel

dostluk ya da çıkar karşılığı dağıtmadık. Hiçbir hediye kabul etmedik. Hiçbir şirkete ortak olmadık ve bunlara ayrıcalık sağlamadık. Hiçbir firmanın davetlisi olarak yurt dışı gezilerine katılmadık. Servetimiz bu göreve başlamadan önce şu idi, bugün budur» diye bir cevap vermedi... Oysa bu sorular, çok ciddi sorulardı... Tahmin ediyorum, Turgut o günlerde bu gazeteyi görmemişti... Görseydi mutlaka açıklama yapar ve bu saçma sapan, anlamsız sorulara yanıt vermekte gecikmezdi...

Turgut, hayatının sonraki dönemlerinde de böyle birtakım anlamsız işlerle uğraşmak zorunda bırakıldı... Başbakan olmuştu... Cüneyt Canver adında bir SHP milletvekili, Türkiye’de uğraşılacak başka iş kalmamış gibi, kafasını Turgut’un ve ailesinin mal varlığına takmıştı. Hatta bu saçma tavrını daha da öteye götürerek, bu konuda TBMM başkanlığına bir soru önergesi verdi. Bu konuda Devlet Bakanı Mesut Yılmaz kürsüye çıktı ve şöyle dedi :

— Başbakanımız, mal varlığını zamanında ilgili mercilere bildirmiştir. Şimdi açıklamayacaktır.

Sonra Meclis kulisinde Turgut gazetecilerin sorularını yanıtladı :

— Cüneyt efendi istiyor diye, mal varlığımızı açıklayacak değiliz...

Cüneyt efendi, hak ettiği cevabı almıştı. Rezil oldu.

Bir gün çok merak ettim ve DPT günlerindeki Turgut’u, Demirel’e sordum... Şimdi düşman kardeşi olan bu kişiyi, acaba o günlerde nasıl değerlendiriyordu?.. Bana aynen şöyle dedi :

— 1971’e kadar kendisiyle son derece ahenkli çalıştık. Aramızda hiçbir problem olmadı. Teşvikler, takunya-lılar gibi konularda olup bitenleri hiç anormal karşılamadım. Zaten birtakım şeylerden şüpheye düşmek için zamanım yoktu. Onu hep savundum, göğüsledim ve güvendim. Hem parti içerisinde, hem de Meclis’te göğüsledim. Meselâ parti içerisinde Aydın Yalçın ekibi, takunya-lılara çok sert bir şekilde karşı çıkardı. Hep Turgut’u korudum.

Aklıma hiçbir şey gelmedi. 1967-1971 döneminde, Turgut'la aramızda birbirimizi incilecek bir şey olmamıştır.

Gerçekten de olmamıştı. Turgut ta bunu doğruluyordu :

— Demirel, bizim Planlama'daki İcraatımıza karşı çıkmamıştır. Bizi korumuş ve lâf ettirmemiştir. Aramızda hiçbir sürtüşme veya fikir ayrılığı olmamıştır.

Başbakan Demirel, bir gün makamında arkadaşlarıyla sohbet ediyordu. Onlara şöyle dedi :

— Yahu bizim Turgut bana geliyor, Korkut'un bir dahi olduğunu söylüyor. Korkut ta geliyor ve Turgut'un bir dahi olduğunu söylüyor. Herhalde yakında ikisi birden gelip, o küçüğün dahi olduğunu söyleyecekler. Neydi onun adı?

— Yusuf, efendim...

— Hah... Yakında Yusuf'un dahi olduğu gündeme gelecek. Haberinizi ossun!

Bu olay 1968 yılında oluyordu. Topluluk gülüştü. Başbakan'ın, Özal biraderleri ne kadar sevdiği bilindiği için, hiç kimse bir şey söyleyemedi.

Benim tahminime göre, bunların üçü de gerçek bir dahi... Kolay iş değil bu yaptıkları ve elde ettikleri büyük başarılar... Birincisi, bu kitabın sonraki bölümlerinde okuyacağınız gibi nice badireyi atlatıp, nerelerden nerelere uçup başbakan olmuş. İkincisi, sıfırdan başladığı ticaret hayatında, 1983 yılından bu yana milyarlarla oynamaya başlamış. En küçükleri de, bu ülkenin bakanı olmuş. Ekonomi kendisine teslim edilmiş. Gerçek kendisini abisi bakan yapmış ama olsun varsın. Ne çıkar bundan? Keşke hepimizin Turgut gibi abisi olsa da, bizi bakan yapsa. Bence Yusuf bu yüce mevkilere Turgut'un kardeşi olduğu için değil, bileğinin hakkıyla geldi. Tıpkı yetim Hüsnü gibi... Yani Hüsnü, Turgut'un dayıoğlu olduğu için mi bakan oldu?

Amın canım... Ben de nelerle uğraşıyorum. Tıpkı değerli Cumhurbaşkanımız Kenan Evren'in, kendisi ve Konsey üyeleri hakkında hiç kimsenin duymadığı birtakım dedikodu ve söylentileri televizyona çıkıp bütün millete

duyurduğu gibi, ben de hiç kimsenin aklına gelmeyen şeyleri buradan size duyurmaya kalkışıyorum.

Şimdi bu kitabı, bütün Özal ailesi okuyacak. Hiç kuşkunuz olmasın, Turgut bile okuyacak. Red Kit, Tommiks ve Zagor okumaktan fırsat bulduğu ilk anda, kesinlikle okuyacak. Ondan sonra efendim, Korkut okuyacak. Semra okuyacak. Yusuf okuyacak. Ahmet okuyacak. Davulcu ve Zeynep okuyacak. Bendeniz de böylece, Özal ailesinin sırtından bir miktar para kazanmış olacağım. Bu saygıdeğer aile, bana dolaylı yoldan servet transferi yapmış olacak. Paranın az olması hiç önemli değıl. Az olsun, gönülden olsun. Helâl etmelerini şimdiden arz ve rica ederim. Ne de olsa, bu aileden kazandığım ilk para olacak. Tabii kitabı başkalarından beleş istemeyip, parasıyla satın aldıkları takdirde...

Söz yukarıda Yusuf'tan açılmıştı. İzin verirsiniz, kendisine burada kısa bir mesaj iletmek istiyorum... Çünkü Yusuf benimle konuşmuyor :

«— Kardeşim Yusuf, duyuyorum ki gazetelerde senin aleyhine yazılar çıktıkça, ekonomiden sorumlu bakan olarak bu işlerden en ufak bir biçimde bile anlamadığın yazılıp çizildikçe, çok sinirleniyormuşsun. Dudakların titremeye ve elin ayağına karışmaya başlıyormuş... Yoksa bu duruma getirdiğiniz Türk ekonomisi konusunda gazetelerin sana övgüler düzmesini mi bekliyordun ha? Ama sen yine de üzülme. Turgut abin gibi rahat ol. Bir gün bu işleri bıraktığında, nasılsa aç ve açıkta kalmazsın. Korkut abin seni şirketlerinden birine yerleştirir ve güğ gibi geçinip gidersin. Paraları tıkr tıkr öder. Zaten Amerika'da tasarruflarınla satın almış olduğu villa da ortaya çıktı. Gerekirse para faizsiz ev kirasız, gidip orda yaşarsın. Sen olup bitenlere hiç üzülme olur mu güzelim? Aleyhinde yazı yazıp asabını bozan namussuz gazetecilere sinirlendiğin zaman, hemen beni ara. Ben seni birkaç dakikada düzeltiveririm. Hatta istersen seninle bir röportaj bile yaparım. Yeter ki sen benim sorularıma erkekçe cevap vermeyi göze al... Çünkü ben seni arıyorum ama hiç bulamıyorum. Adeta benden kaçıyorsun. Ben senden

hayall ihracat mı istiyorum, kredi mi istiyorum? Yoksa iş bitirip te arada avanta alan bazı gazeteciler gibi, senin peşine o yüzden mi düştüm? Gözlerinden öper, sana daha nice büyük başarılar dilerim canım kardeşim.»

Mektubumuz burada bittii ve yline konumuza dönüyoruz.

Turgut'un Planlama'da dağıttığı devletin milyarlarca lirası ve milyonlarca dolar dövizii, hiçbir zaman soruşturma konusu yapılmadı. Aslında yapılsaydı çok iyi olurdu, çünkü yüzde yüz garanti vererek söylüyorum ki, Turgut aklanırdı... O dönemin Planlama'sında rüşvet, komisyon, avanta ve kişisel çıkar kesinlikle yoktu. Paralar, sadece hakkı olana dağıtılırdı. Bir Allah kulu çıkıp ta «Devlet malı deniz, yemeyen domuz» diye düşünmezdi. Ancak Turgut'u ve başarılı ekibini çekemeyen bazı kişiler perde arkasından «Yıyın efendiler yiyin» diye bağırırlardı. Ama onları da hiç kimse ciddiye almazdı. Zaten ciddiye alınacak tarafları yoktu.

Turgut, özel sektörü çok severdi. Kansıyla birlikte, gezmeyi de çok severlerdi. Planlama müsteşarı olunca, bu iki konuda da fırsatı ele geçirmişti. Bir yandan Türk özel sektörü ile tanışıyor, öte yandan ha babam de babam geziyordu. Bütün patronları tanımıştı. Onlarla yakın ilişkiler kurmuştu. Patronlara devlet kesesinden iyi teşvikler veriyordu... İmza Turgut'tan, para devletten... Kendisi işlere fazla girmezdi. Sosyal Planlama Dairesi Başkanı Nevzad Yalçıntaş, Koordinasyon Dairesi Başkanı Ekrem Ceyhun, İktisadi Planlama Dairesi Başkanı Merih Celasun ve Teşvik Uygulama Dairesi Başkanı Yılmaz Ergenekon... İş bu kadro götürürdü.

1960'lı yılların sonlarına doğru Türk ekonomisini yöneten kadro ise şöyleydi: Merkez Bankası Başkanı Naim Tolu, Gelirler Genel Müdürü Adnan Başer Kofaoğlu, Hazine Genel Sekreteri Kemal Cantürk ve Planlama Müsteşarı Turgut Özal... Ekonomiye Demirel'in döneminde bu bürokrat kadro yönlendiriyor. Bunlar dört kilit adam... İşler 1970 yılına kadar oldukça iyi gidiyor. Ekonomi 1970 yılında tiko-

nıyor ve birtakım ekonomik kararlar alınıyor... Devalüasyon yapıyor. Bir dolar 15 lira oluyor.

Döviz yokluğu çeken ve 'ödemeler dengesi tıkanan Türkiye devalüasyona giderken, bunun hemen öncesinde Turgut milyonlarca dolar dövizimizi araştırma yaptırmak gerekçesiyle yabancı firmalara ve kişilere dağıtıyordu.

Turgut, müsteşarlığı döneminde sürekli olarak yurt dışı gezilere gidiyor. Amerika senin Japonya benim, gezinip duruyor. Dış gezilerin çoğunda, yanında Semra da var. Bazı gezileri, yerli ve yabancı firmaların davetlisi olarak yapıyorlar. Acaba devlet kesesinden gittiği gezilerde, Turgut'un yanında bulunan Semra'nın paraları nereden çıkıyor?.. Semra'nın parasını da devlet ödüyor mu?.. Ben bu konuyu çok araştırdım, ancak bulamadım. Semra'nın bu gibi durumlarda devletten para alacağını hiç sanmıyorum da, yine de bir açıklama gelirse çok sevinirim. Sonra bazı belgeler ortaya çıkar.

Biliyorsunuz Turgut'un hacı olmaya da aşırı tutkusu var. Tam üç kez hacı olduğunu kendisi açıkladı. Üçüncü ve sonuncusu, kendi başbakanlığı döneminde gerçekleşti ve devlet kesesinden olduğunu hepimiz biliyoruz. İlk hacılığı, bildiğim kadarıyla Planlama müsteşarı olduğu dönemde rastlar. Acaba ilk hacılık ta devlet kesesinden mi olmuştu?.. Bunu da bir zahmet açıklarsa beni çok mutlu eder. İkinci hacılık hadisesinin ne zaman ve kimin cebinden olduğunu bilmiyorum... Yani bu hac seferleri devletten mi, yoksa cepten mi oluyor?.. Şunu bir anlayalım diyorum.

Burada bir konu daha var... Bazı din adamları, devlet kesesinden gidilen hac seferinde, o kişinin hacı olmayacağını savunuyorlar. Bunlara göre, gerçek hacı olmak için oralara cepten gideceksiniz. Bunu Uğur Mumcu da yazıyor. Ancak ben Uğur'un Turgut'la ilgili olarak yazdıklarına kesinlikle güvenmem. Hep yalan yazar. Amacı Turgut'u yolan yazıp yıpratmaktır... Çünkü o bir sol amigodur. Hasan Cemal'le birlikte Cumhuriyet gazetesini batırmak için çaba harcamaktadır. Turgut bu gerçeği çok iyi görmüş ve bu konudaki görüşlerini kamuoyu önünde açık-

lamıştır... Evet, bu şahıslar gazeteyi batıracaklardır. Valahi çok ayıp...

Planlama Müsteşarı Turgut aynı zamanda pratik adam... Diyelim ki yerli ya da yabancı özel sektör, Türkiye'de bir şeyler yapmak istiyor. Bu durumda kararı Turgut verecek. Yatırım nasıl yapılmalı, nereye yapılmalı?.. Maliyet ne olacak?.. İşin ayrıntıları nasıl belirlenecek?.. Bu gibi durumlarda bazen yabancı firmaların yurt dışındaki merkezleriyle görüşme yapmak gerekiyor. Turgut bu gibi durumlarda, uçağa atladığı gibi yurt dışına gidiyor. Yanına karısını da alıyor... Çünkü davetler genellikle çift kişilik oluyor. Gerekirse yanına Planlama'dan adam da alıyor. Devletten yasal harcırahını da elbette ki alıyor ve gidiyor. Onları orada bir güzel ağırlıyorlar. Hatta bazen hediyeler veriyorlar. Hediyeleri kabul etmemek, bir devlet odamı ve eşi için son derece nezaketsiz bir olay olur. Bu durumda, hediyeleri almak zorunda kalıyorlar.

Aslında Özal ailesi son derece insancıl... Kendilerine hediye getiren insanları rencide etmek istemiyorlar... Hediyeyi geri çevirmek olmaz. Hangimiz geri çeviririz ki?.. Normali kabul etmek... Onlar da öyle yapıyorlar.

Bu durum aileyi bazen uzun uzun düşündürüyor. Şimdi bir düşünün ki, zengin bir iş adamının, ya da üst düzeyde bir devlet memurunun karısı olan papatyasınız. İçinizden gelmiş ve Türk Kadın Vakfı'nın genel başkanı Semra'ya hediye getirmişsiniz. Semra bu yüzüğü, küpeyi, kolveyi ya da başka nesneyi kabul etmezse bozulmaz mısınız? Bu durumda bir papatya olarak, memlekete hizmet için eski şevk ve heyecanınızla çalışabilir misiniz? Ben şahsen çalışmam. Sözün kısası, aile kendine gelen hediyeleri bu gibi nedenlerle geri çeviremiyor.

Örneğin İstanbul'da bir iş adamı, Zeynep ve davulcuya son model bir Jaguar araba hediye ediyor. Bu hediyeyi kabul etmemek, son derece ayıp olur. Bu nedenle kabul ediyorlar ve büyük bir mutlulukla, beleş gelen arabanın önünde resim bile çektiriyorlar. Fakat bir gün olay patlıyor... Bu durumda Zeynep ve davulcu ne yapsınlar?.. Hediyeyi geri vermek zorunda kalıyorlar... Sonra Turgut

ve Semra, kızlarına ve davulcuya kızıyorlar... «Bundan sonra ne yaparsanız daha dikkatli yapın. Bakın, ortalığı ayağa kaldırdınız. Ortalığı ayağa kaldırmaya ne-lüzum var?» diyorlar.

Evet, yine gelliyoruz Turgut'un Planlama müsteşarlığı dönemine... Turgut özel sektörün faziletlerine son derece inanmış bir adam. Devletçi uygulamalara son derece karşı. Türkiye'yi özel sektörün kalkındıracağına sonuna kadar inanmış. Bu nedenle de en büyük kadrolaşma hareketini, özel sektörlerle teşvikleri yağdıran Teşvik Uygulama Dairesi'nde yapıyor. Bu daireyi Turgut kendisi kuruyor. Bu aşamadan sonra Planlama, uygulamanın içine baliıklama giriyor. Daha önce Planlama'ya adım atamayan iş adamları, şimdi Turgut'un odasında oturmaya başlıyor. Planlama, iş takip bürosuna dönüşüyor.

Turgut döneminde, o güne kadar yaşanmamış boyutta olaylar yaşanıyor. Devlet yaşamında böylesi, o günlere kadar görülmemiş ve duyulmamış.

Bunlardan biri, TBMM genel kurul salonunda yaşanıyor. O günlerde ikinci beş yıllık kalkınma planı hazırlanmıştır. Planın «Eğitim Sektörü» bölümünde, bundan sonra üniversiteye girme hakkı verilecek teknik liseler sıralanmıştır. Turgut bunların arasına imam-hatip okullarının da konulmasını istemiş, ancak eğitim sektörüne bakan uzmanlar henüz kendi adamları olmadığı için, müsteşarın bu isteği uzmanlar tarafından benimsenmemiştir. Durumu Turgut'la uzun uzun tartışmışlar ve bu hükmü plana koymamışlardır.

Kalkınma planı Yüksek Planlama Kurulu ve daha sonra hükümet tarafından görüşülmüştür. Şimdi sıra TBMM'ye gelmiştir. Bütçe Plan Komisyonu, planı görüşmektedir. Turgut burada bazı AP milletvekilleriyle işbirliği yapar ve bu milletvekilleri, imam-hatip mezunlarının da üniversiteye girebilmeleri için önerge verirler. Komisyonun AP'li başkanı İsmet Sezgin ve diğer bazı AP milletvekilleri, bu önergeye karşı çıkarlar. Muhalefet te karşı çıkınca, önerge komisyonda reddedilir.

Şimdi sıra TBMM genel kurulundadır. Plan, genel kurulda görüşülmektedir. O sırada bir cümle okunur... Bir de bakarlar ki, komisyonda reddedilen bu hüküm, nasıl olduysa plana yeniden girivermiştir.. Olay bir anda alevlenir. İsmet Sezgin hemen Demirel'in yanına gidip, bu hükmü kendisinin koydurup koydurmadığını sorar. Demirel, haberi olmadığını söyleyince iş anlaşılır... Bu işi Turgut yapmış ve planın o sayfasını yeniden yazarak, dibinden yapıştırmıştır.

Sosyal Planlama Dairesi Başkanı (Sonraki yıllarda Viyana'da Ermeniler tarafından öldürülen) Evner Ergun birdenbire yerinden fırlar ve genel kurul salonunda adamlarıyla birlikte görüşmeleri izlemekte olan Turgut'un masasına, elindeki plan metnini vurup bağırırmaya başlar :

— Bu yaptığınız ayıptır. Ben istifa ediyorum.

Bütün bunlar TBMM genel kurul salonunda bakanların ve milletvekillerinin önünde olmaktadır. Turgut bozulur ama renk vermez. Ne de olsa rahat adamdır.

Turgut'un planı böylece bozulur. Kalkınma planının, devletin bütün aşamalarından geçtikten sonra, Turgut tarafından tahrif edilmesi son anda böylece önlenmiş olur.

Bu olayı, o gün Meclis'te bulunan yüzlerce insan izler... Evner Ergun, bir süre sonra Turgut'la çalışamayacağını anlayıp istifa eder... Türkiye'nin bu değerli insanı, ne yazık ki bir süre sonra Viyana'da kahpe Ermeni kurşunlarına hedef olacaktır. Planlama'da benim daire başkanı olan Evner Ergun'u burada rahmetle ve saygıyla anmayı bir görev biliyorum.

Turgut'un Planlama müsteşarlığı döneminde ilginç olay çoktur. Bir başkası, yurt dışında yaşanır ve Ankara'da devam ettikten sonra yine yurt dışında noktanır.

Avrupa başkentlerinden birinde bir Türk büyükelçisi, bazı İranlı ve Pakistanlı diplomatlar bir gün yemek yemektir. Bu diplomatlardan biri, tamamen şeriatçı olan Pakistanlı RCD (Türkiye, İran ve Pakistan tarafından kurulmuş olan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Örgütü) genel sekreteridir... Pakistanlı genel sekreter Türk büyükelçiye, Türkiye'yi İslam dünyasından koparıp AET bünyesine sok-

mak isteyen Ziya Müezzinoğlu, Tefvik Saraçoğlu gibi büyükelçilerden yakını. Planlama ve Turgut'tan övgüyle söz edip, RCD içerisinde islam dünyası açısından önemli kararlar alındığını anlatır ve Turgut tarafından imzalanmış bir anlaşmadan söz eder. Kulağı delik bir insan olan Türk büyükelçi, böyle bir anlaşmayı ilk kez orada duymaktadır. Bu anlaşmada ilginç hükümler vardır. Üç islam ülkesinin bundan sonra kendi aralarında tercihli ticaret yapmaları ve bir islam ortak pazarı kurmaları, bu sisteme daha sonra diğer müslüman ülkelerin de katılması, sistemde tamamen islamcı esaslara göre çalışılması ve bir islam bankası kurulması öngörülmektedir.

Büyükelçimiz, anlaşma hakkında bilgi sahibi oldukça dudakları uçuklamaya başlar. Avrupa topluluğuna girmeye hazırlanan Türkiye için, bunlar olmayacak şeylerdir. Yemekte hiç renk vermez ve ertesi gün Ankara'yı, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'i arar :

— Sayın bakalım, dün gece bir anlaşma metni elime geçti. Bunu Turgut Özal imzalamış ve içinde son derece sakıncalı hükümler var. Acaba bu konuda sizin bilginiz var mı diye sormak istemiştim... Çünkü içindeki hususları ben çok yadırgadım.

— Yok böyle bir şey kardeşim. Bizim bilğimiz yok böyle bir şeyden. Gönder bakalım o anlaşmayı Ankara'ya... Biz de bir görelim.

Büyükelçi, anlaşma metnini aynı gün özel kurye ile Dışişleri Bakanlığına gönderiyor. Çağlayangil şaşırıyor. Turgut, hükümetin haberi ve kendisine bu konuda verdiği bir yetki olmadan, kendi başına anlaşma imzalamıştır. Hem de içine hükümet politikalarına ters düşen birçok hüküm konulmasına razı olarak... Durum Demirel'e duyuruluyor. Demirel emir veriyor :

— Hemen iptal ediniz.

RCD, İran ve Pakistan hükümetlerine bir teleks çekiyor. Anlaşmanın hükümetin haberi olmadan ve bakanlar kurulu tarafından kendisine imza yetkisi verilmemiş bir şahıs tarafından imzalandığı ve bu nedenle Türk hükümetini bağlamayacağı bildiriliyor.

Turgut bir miktar zor durumda kalıyor. Aslında pratik kafasıyla bir iş bitiricilik girişiminde bulunmuş, ancak başarılı olamamıştır. Turgut için devletin kuralları pek önemli değildir. Bazıları ne yazık ki ona engel olmaktadır. Ah bir gün tam yetkili olsa, o zaman neler yapacaktır.

Turgut bir yandan islam ülkeleriyle sıkı fıkı olurken, öbür yandan IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlarla da yakın ilişkiler kuruyor. Bu kuruluşlardan Ankara'ya gelen uzmanlara son derece itibar ediyor. IMF ve Dünya Bankası'nı çok seviyor. Bu kuruluşların önde gelen isimleriyle tanışmaya can atıyor. Bazısını tanıyor. Onlara hep övgüler düzüyor... IMF ve Dünya Bankası'nın çeşitli ülkelerinde yapılan genel kurul toplantıları, bir dünya ekonomik forumu gibi oluyor. Turgut buralara katılmak için elinden geleni yapıyor... Washington'da yapılan toplantı için belirlenen Türk heyetinde yok... Bir fırsatını bulup Washington'a geliyor ve toplantıya Hazine Genel Sekreteri Kemal Cantürk'ün kartıyla katılıyor... Dönemin Merkez Bankası Genel Müdürü Naim Talu ve heyetteki diğer yetkililer, bu olayı hayretle izliyorlar...

Aynı durum Kopenhag'da oluyor. O yıl genel kurul toplantısı Danimarka'da yapılıyor. Turgut yine heyette yok... Türkiye'yi toplantıda Maliye Bakanı Mesut Erez, Hazine Genel Sekreteri Kemal Cantürk ve Merkez Bankası Genel Müdürü Nalim Talu temsil ediyorlar. Toplantının başladığı gün, Turgut'a Kopenhag'da rastlıyorlar. Orada en lüks otelde kalıyor. Yanında Semra'yı da getirmiş... Heyet üyelerine, oraya Tuborg flrmasının davetlisi olarak geldiklerini anlatıyor... Ve IMF-Dünya Bankası genel kurul toplantısına girmek istediğini söylüyor. Kendisine bir giriş kartı ayarlıyorlar...

Müştaşarlık yıllarında Turgut, deneme yanılma metodu ile ekonomi öğrenmeye çalışıyor. Bir gün Maliye Müfettişi Cafer Tayyar Sadıklar'a, yeni bir keşfini anlatıyor...

— Dört gün kapanıp çalıştım ve bir şey ortaya 'çıkardım... Bak sana da anlatayım...

Sadıklar, yanıt veriyor :

— Turgut bey, bu sizin söyledığınız yeni bir keşif değil... Buna «Ticaret Hadleri» denir. Bizim Mülkiye'nin birinci sınıfındaki ders kitaplarında okutulur.

Ekonomide «Katlı Kur» denilen bir olay var... Belli alanlarda farklı döviz fiyatı uygulanması... Katlı kur, IMF'nin en çok karşı çıktığı olaylardan biri... Turgut durumu bilmediği için, 1970 devalüasyonu öncesinde IMF'ye «Türkiye'de katlı kur uygulayalım» önerisinde bulunuyor... Tepki alınca hemen çark ediyor. Turgut aslında kendisine «Hayır» denildiği zaman hiç renk vermiyor. Hele «Hayır» diyen kişi ya da kuruluş kendisinden daha güçlüyse, hemen geriye dönüş yapıyor.

Planlama Müsteşarı Turgut, bazen odasında uzmanlarıyla toplantı yapıyor. Onlara sık sık Peygamber efendimizden ve özellikle Hazret-i Ali'den örnekler veriyor. Sık sık hadisler okuyor, Kur'an'dan yorumlar yapıyor... Söz şu ya da bu şekilde Atatürk'ten açılırsa, o konuda hiç konuşmuyor. Ne lehte, ne de aleyhte...

Bütün bu aşamada iş adamlarıyla çok yakın ilişki kuruyor. En yakın oldukları, Vehbi Koç ve Sakıp Sabancı... Bu arada Planlama içerisinde de özel sektör çalışmaları yapıyor... Bir cıva şirketi kurduruyor ve Planlama uzmanlarına hisse senedi satıyor... Cıva şirketi kısa süre sonra yok olup gidiyor. Uzmanların paraları da batıyor... Frintaş adlı bir, nakliye şirketi kurduruyor. Bu şirketin başına, Planlama'da güvendiği kendi adamlarını getiriyor. Bir süre sonra, Frintaş'ın adı kaçakçılık olaylarına karışıyor... Kör-topal yürüyen şirket, sonunda batıyor. Devlet parasıyla alınan çok sayıda şoğutuculu TIR, hurdaya atılıyor...

Planlama'da Turgut tarafından göreve getirilen bazı üst düzeyde yöneticiler bile, kendisinin özel sektörle ilişkileri konusunda eleştiri getiriyorlar... Sosyal Planlama Dairesi Başkanı Nevzad Yalçıntaş, bir gün Teşvik Uygulama Dairesi Başkanı Yılmaz Ergenekon'la konuşuyor :

— Bu Turgut'un çok büyük bir zaafı var... Karşısında zengin bir iş adamı görünce onu bir şey zannediyo ve gerektiğinden çok fazla değer veriyor. Ayrıca bunların teş-

vlk verdikleri bazı şirketlerden hisse senedi aldıklarını duyuyorum. Yapmasınlar böyle şey...

— Kim alıyormuş?

— Turgut, Yusuf, Hüsnü... Kayınbirader Mehmet... Sen Turgut'a benden daha yakınsın. Bunları bir ikaz et lütfen... Olmaz böyle şey. Zaten basında aleyhimize bin tane yazı çıkıyor. Böyle ortaklıklar falan bir gün isbat edilirse, Planlama Teşkilatı olarak çok zor durumda kalırız.

Yalçıntaş, verilen birçok teşviğe de karşı çıkıyor. Özel sektörün devlet eliyle zengin edilmesini eleştiriyor. Ama dinleyen kim?

1969 yılında bir gün, Süleyman Demirel... Yanında AP milletvekili Mehmet Turgut var. Mehmet Turgut, müsteşar Turgut'a destek veren bir AP milletvekili... Demirel elindeki bir resmi gösteriyor:

— Bak, seninki ailece gidip Sabancı'nın İstanbul'daki köşkünde kalmış üç dört gün... Bu resmi bir gazeteci çekmiş, bona getirdi...

— Sayın Demirel, ben ne yapabilirim... Turgut size bağlı çalışan bir adam... O zaman atın gitsin...

Demirel bir şey demiyor... Ama bozulduğu belli...

Yine aynı dönemde, ortada çok kârlı bir proje var... Bu projeye Koç ve Sabancı talip. Turgut Ankara otelinde bu iki büyük grubu bir araya getiriyor. Koç ve Sabancı grupları, devletin müsteşarının başkanlığında toplantı yapıyorlar... Toplantıda tatsız olaylar çıkıyor ve Koç grubu orayı terk ediyor... Sonra bu kârlı projeyi tek başına Sabancı kuruyor... SASA, Sabancı'ya milyarlar kazandırıyor... Sakıp ağa, gösterdiği yakınlık nedeniyle Turgut'a minnet duygularını ve teşekkürlerini iletiyor... Kendisini hep Turgut'a borçlu hiss ediyor.

Turgut'un müsteşarlık döneminde, aile Çankaya'da Mesnevi sokakta oturuyor. Semra, evde hanımlara çay vermeye başlıyor. O dönemde «Semra'nın davetlerinin parasını Planlama ödüyor. Bütün faturaları Planlama'ya ödetiyorlar» diye dedikodular çıkıyor. Tamamen yalan... Semra böyle konularda devlet parasına tenezzül edecek insan değil...

Planlama Müsteşarı Turgut'un evine girip çıkanın had-
dl hesabı yok. Hacılar hocalar geliyor. Semra bunlara bo-
zuk atıyor. Hocalar, Turgut'la birlikte evde namaza duru-
yorlar... Bu arada, bol miktarda iş adamı da eve geliyor.
Onlarla Semra da muhabbet ediyor. Gelen bir şey getiri-
yor... Evde gümüşler, kristaller giderek birikmeye başlı-
yor. Semra mücevheri de çok seviyor... Özellikle yılbaşı
gelince, eve çeşitli kişi ve kuruluşlardan hediyeler yağı-
yor... Eee, kolay değil bu... Koskoca Planlama müsteşa-
rısı... Paketleri birlikte açıyorlar. Çok değerli hediyeler or-
taya çıkıyor. Aile, bu hediyelerden çok hoşlanıyor. Hediye-
leri reddetmek mümkün değil... Çok ayıp olur.

Eve giremeyen tek kişi, Turgut'un anası Hafize ha-
nım... Oysa Semra'nın anası Azize hanım, sık sık gell-
yor. Korkut ta Semra'nın evine pek yavaşamıyor. Ama
az da olsa, Korkut'un geldiği olabiliyor... Yeri gelmişken
burada söyleyeyim... Semra'nın anası Azize hanım, ben
bu kitabı yazdığım sırada hayatta... İstanbul'da, Kartal
Maltepe'de gecekondı türü mütevazı bir evde yaşamını
tek başına sürdürüyor. Yanında Turgut'un Planlama döne-
mindeki makam şoförü İlyas Nalbant'ın gecekondusu var...
Aslında bu evler tam gecekondı değil... Ancak dışarıdan
baktığınız zaman öyle bir izlenim alıyorsunuz.

Semra, eve bazen gündelikçi kadın getiriyor. Ancak
ev sürekli dağınık. Semra'nın ev düzeniyle pek ilgisi yok.
Ancak artık müsteşar karısı olduğu için, giyimine biraz
daha özen göstermek zorunda... Bu amaçla, gündelikçi
terzi Müberra eve gelmeye başlıyor. Müberra aynı zaman-
da Nazmiye hanımın o günlerdeki gündelikçisi... Terzi
Müberra, Turgut başbakan olduktan sonra papatya olacak,
kızı Aytül de başbakanlık konutunda çalışmaya başlaya-
cak... Semra'nın dikişlerini Müberra dikiyor.

O günlerde Semra, Turgut'un yiye içtiğine karışmı-
yor. İkisi de iştahlı insanlar. Löpür löpür yiyorlar. Allah
ne verdiyse yiyorlar. Hele hediye gelen yiyeceklerin tadı-
na doyum olmuyor. Pasta, çikolata, her çeşit tatlı, kura-
biye, peynir, pastırma, sucuk, zeytin... Her ikisi de gide-
rek kilo alıyorlar.

Bütün bunlar olup biterken, Semra'nın önemsiz bir sorunu var. Oğlan kardeşi Mehmet'i evlendirmek istiyor. Turgut, kayınbiraderini de Planlama'ya almış. Sonunda Mehmet'e bir kız buluyorlar. Turgut başbakan olduktan sonra, Mehmet'in kayınpederi de büyüüp yükseliyor.

Semra'nın kız kardeşi Selma'nın geçmişte yaşadığı büyük sorun, artık çok şükür bitmiş durumda. Terzi Lutfiye Anbal'ın yanında çalışan Selma, uzun süre Ali Tanrıyar adlı bir doktorla birlikte oluyor. Doktor bu sırada, iş adamı Ali Nuri Meserretçi'nin kızı Güzide hanımla evli... Karısından bir türlü ayrılamıyor. Uzun süre ayrı yaşıyorlar. Güzide Tanrıyar, kocasından ayrılması için bazı başörtülü kadınların ve kasketli adamların o günlerde kapısına dayandıklarını ve bunların Selma ile Semra'nın yakınları olduğunu söylüyor... Sonuçta ayrılıyorlar. Ali Tanrıyar, Selma ile evleniyor... Ve böylece, Turgut'la bacanak oluyor. Turgut başbakan olunca, bacanağını da unutmuyor ve onu İçişleri bakanı yapıyor. Ancak Selma hanım, Semra'nın aksine ortalıkta hiç görünmüyor. Acaba niçin?

Bu arada Zeynep ve Ahmet büyüyor... Ortaokula gitmeye başlıyorlar. Zeynep son derece otorite dinlemez, kendi başına buyruk bir kız... Ahmet, uysal bir çocuk. Ana-baba, küçük Zeynep'e söz geçirmekte zorlanıyorlar... Evde yine Semra'nın sözü geçiyor. O ne derse, o oluyor... Turgut işi çoktan bırakmış durumda...

Müsteşar Turgut'un evine bir yanda hacılar hocalar, öbür yanda da iş adamları girip çıkarken, ortalıkta birdenbire çok ilginç bir adam beliriyor... Bu adam Amerikalıdır ve adı Rodney Wagner'dir... O günlerde Ankara'da var olan Amerikan Yardım Örgütü AID'nın ikinci adamıdır. Rodney uyanık bir tiptir... Turgut'la çok yakın ilişki kurar. Aslında Turgut'un İngilizcesi çat pat vaziyettedir ama olsun... Dördünü yine de anlatır. Hatta o İngilizcesiyse Dünya Bankası Başkanı Mc Namara ile bile konuşmalar yapar. Kendini bütün Amerikalılara sevdirmek için, büyük çaba harcar. Rodney Wagner de biraz Türkçe bilir. Bu yolla anlaşılır... Karısı Suky, Semra ile dost olur... O yılların Ankara'sında Rodney Wagner'in, CIA mensubu

olduğu ısrarla söylenir. Rodney sık sık Amerikan büyük-elçiliğine girip çıkar. Ayrıca İstanbul'daki Robert Kolej'in mütevelli heyeti üyesidir. Türkiye'ye çok meraklı bir adamdır. İş gücü, ülkemizi öğrenmek için bilgi toplamaktır. Topladığı bu bilgileri herhalde hatıra defterine yazmaktadır.

Rodney Wagner, Turgut'la iyi dosttur... Türkiye'de neler olup bittiğini onunla konuşur. Turgut'tan, son derece yararlı şeyler öğrenip bilgi haznesini genişletir... Turgut devletin içinde olan bir adamdır. Elbette ki ne olup bittiği konusunda çok şey bilmektedir... Kaldı ki, o da Rodney'den Amerika ile ilgili bazı şeyler öğrenir!..

Wagner ailesi bir gün Türkiye'den Amerika'ya kesin dönüş yaptı. Rodney orada da yükseldi. Ünlü Morgan Trust Bankası'nın ikinci adamı oldu. Turgut'un oğlu Ahmet, Amerika'da okuduğu yıllarda Rodney amcasının evinde yatıp kalktı. Turgut ve Semra, Amerika'ya her gidişlerinde onlar tarafından ağırlandılar. Turgut sonraki yıllarda başı ne zaman sıkışsa, Rodney'den yardım istedi... Ama doğrusunu söylemek gerekirse, gerektiğinde o da Rodney'e yardım etti... Örneğin meşhur özelleştirme raporunu Rodney'in Morgan Trust'ı hazırladı... Tabii beleş değil, parası karşılığında... Morgan Trust'ta Rodney'in yanında çalışan Cengiz İsrafil adlı çift uyruklu genç yetenek, büyük zorluklarla Türkiye'ye getirildi ve özelleştirme işinin başına geçirildi... Bunlar olurken Turgut başbakandı...

Rodney Wagner, gerektiği her zaman Turgut için Amerika'da kulis yaptı. Turgut'tan her yerde övgüyle söz etti. Turgut'u yeterince tanıyan IMF ve Dünya Bankası yetkililerine bile «Aman Turgut'u zör duruma düşürmeyin» diye bastırdı... Vallahi düşünüyorum da, bizi bu kadar seven on tane Rodney Wagner'imiz olsa, bu fani dünyada Türkiye'nin sırtı yere gelmez. Sağolasın Rodney... Hem Turgut, hem de Türkiye için harcadığın çabaları helal et. Turgut'u, Semra'yı ve özellikle Ahmet'i ağırlarken harcadığın paraları da helâl et. Biz de sana bu memleketten verdiklerimizi helâl edelim ve ödeşmiş olalım. Tamam mı?

Sevgili okuyucum, kitabımızın bu bölümlerinde size

Turgut'un Planlama müsteşarlığı dönemini anlattım. Planlama'ya yıllarca uzman ve yönetici olarak emek vermiş olan Ali Nejat Ölçen, bu kuruluştaki yaşadığı ilginç olayları 1978 yılında Cumhuriyet gazetesinde «Devlet Yokuşu» adıyla tefrika etmişti. 1978 yılında Ölçen'in bu yazı dizisi hazırlandığı ve yayınlandığı zaman, Turgut piyasada değildi. Ticaret yapan bir insandı. Siyasette ve bürokraside yer yoktu. Ali Nejat Ölçen'in yazdıklarını, bu açıdan da değerlendirmek gerek... Aşağıda size, Ölçen'in o günlerdeki anılarını Cumhuriyet gazetesinden özetleyerek anlatacağım. Ölçen anılarında Planlama'nın bütün müsteşarlarını anlatıyor ve Turgut'tan «Altıncı müsteşar» olarak söz ediyor. Okuyunca Turgut ve o günlerin Planlama'sı konusunda çok iyi bir fikir edinmiş olacaksınız :

«Yeni atanmış uzmanlar konserve kutuları gibi aynı boyuttaydı. Sanki görünmeyen bir el bunları evirip çevirmiş ve standart bir biçimde yeniden yaratıvermişti. Hepsi tombul, yuvarlak yüzlü, üçgen bıyıklıydı. Ortak yönleri de, birbirlerine «Selamünaleyküm» demeleriydi. Telefonda bile... Bu selamünaleykümler örgütü birdenbire ikiye ayırıverdi. Biraz sonra bu uzmanlar inançlarını suratlarındaki kıllarla açıklamaya başladılar. İki yanına salınarak yürüyen üçgen bıyıklı bir uzman vardı. Her Cuma öğleden sonra masasındaki teybi sonuna kadar açar ve mevlid dinlemeye başlardı.

Üçgen bıyıklılar arada sırada lavabonun önünde sıraya giriyorlardı. Kendine sıra gelen ayağından çorabını çıkarıp cebine sokuyor, pabucunun üstüne eğreti bastığı tek ayağının üzerinde dengesini korumaya çalışarak öteki ayağını musluktan akan suyun altına tutuyordu. En baştaki lavabo, müsteşara aitti. Burada hiç kimse abdest almıyordu. Batı tipi helalardan biri, usta getirip kırdırıldı. Yerine alaturka hela konuldu. Kazma sesleri birkaç gün çalışmalarımızı zorlaştırdı ise de, üçgen bıyıklılar o işi çömlerele yapma olanağına kavuştular...

Örgütün bütün üçgen bıyıklıları, başta altıncı müsteşar (Turgut) olmak üzere örgütün arabalarıyla Cuma namazına giderek, örgütümüze maneviyatın üstünlüklerini de

getirmeye başladılar. Kimin atanacağı do, herhalde Cuma namazından sonra konuşuluyordu... Artık sırtımız yere gelmezdi. Maneviyatın kalkınmamızı hızlandıracak yöntemlerini öğrenmeye başlamıştık...

...Yeni daire başkanının kapısının önünde camlı bir kutu vardı ve üçüncü düğmeye basınca burada kırmızı ışık yanıyordu. Bu durumda «Meşgul» yazısı görünürdü. Meşgul işareti olunca yeni daire başkanını ya politikacılar ziyarete gelmiş olurdu, ya da seccadesini yere sermiş namaz kılıyor demekti. Müsteşar böyle bir teknik geliştirmemişti. O düpedüz bir köşede yüzünü güneye döner, hiç çekinmeden odasında namaz kılardı. İçeri girip namaz sonuna kadar bekleme olanağınız vardı. Örgütün böyle birdenbire tanrıya yönelmesi, inanç içinde kalkınacağımızı gösteriyordu.

Ülkeyi en kısa zamanda kalkındıracak olan özel sektör mensupları, Planlama'nın ilk yıllarında hiç gelmezlerdi. Gelenleri de kimi zaman sıkılgan, mahcup ve ürkek, örgütün koridorlarında görürdük. Müsteşarın huzuruna girebilmek için, sekreterin odasında saygıyla beklerlerdi. Şimdi (Turgut döneminde) bu davranışlarını yitirdiler. Sigaralarını yere atıp üzerine basarak evrak izliyorlar. Bunların arasında yabancı firma temsilcileri de var. Örgüt terminale benzedi. Bundan böyle artık hiçbir sekreterin odasında beklemiyor. Müsteşar, hepsini ayakta karşılıyor. Kestaneye benziyor altıncı müsteşar (Turgut). Yürüyor mu, yuvarlanıyor mu, belli değil»...

Ali Nejat Ölçen, 1978 yılında geçmiş anlatmaya devam ediyor. Bu kez bir yabancı firma ile üç milyon dolarlık bir sözleşme imzalanacaktır. Lütfen olup bitenleri çok dikkatli okuyun :

«...Genel sekreterin bana danıştığı konu... örgütün ne duruma geldiğini gösteriyordu. Elini dizine vurmuş, sıçramış ve «Üstad, yardım et. Yabancı firma bir proje hazırlayacak. Sözleşme yarı imzalanıyor. Okudum ve hiçbir şey anlamadım üstad. Dosya bende. Sana vereyim de yarına kadar oku» demişti... «Okurum ama ben nasıl et-

kıllı olabiliyim?» diye sordum... «Olursun üstad. İstersen, peksimet gibi yersin herifleri» dedi...

Sözleşme İngilizceydi. Hukuk deyimleri karmakarışık yazılmıştı. Anladıklarım karşısında o kadar şaşırmıştım ki... Yabancı firma görevin tanımını, teknik koşullarını vermiyor ve işin sorumluluğunu da kabul etmiyordu. Sadece proje düzenleyecek, yabancı sermaye getirecek, yapılan yatırımdan yüzde üç pay ve üstte de üç milyon dolar alacaktı. Eğer arada bir anlaşmazlık çıkarsa, sorun İsviçre mahkemelelerinde ve İsviçre yasalarına göre çözümlenecekti»...

Ölçen, olayı anlatmaya devam ediyor. Ertesi gün yabancı firma temsilcileri ve buradaki adamları hep birlikte Planlama'ya gelirler. Ölçen, sözleşmeye itiraz eder. Yabancılar, çok iyi para kazanacakları bu işi satmaya çalışırlar. Birazdan odaya Turgut gelecek ve sözleşmeyi imza edecektir. Şimdi söz yine Ölçen'de :

«...Sonra müsteşar içeri giriyor. Hepimiz ayağa kalkıyoruz... **«Başladınız mı?»** diyor. Beni orada görünce biraz duraklıyor ama belli etmiyor. Genel sekreterin masasına kuruluyor... **«Tamam mı?»** diyor. Sözleşmenin sayfalarını karıştırıyor. İmzalamaya hazır... Müsteşara usulca **«Bir sorun var»** diyorum... **«Dosya imzanıza sunulacak kadar gelişmemiş»** diyorum ve geri çekiliyorum. Rahatım arttı. İmzalayamaz. Dosyayı bana uzatıyor. Kızmış besbelli... Bunu bakışlarından anlıyorum»...

Ali Nejat Ölçen günlerce bu dosyaya yumulur ve adam etmeye çalışır. Yabancı firmanın adamlarıyla ve buradaki firma temsilcileriyle uzun görüşmeler yapar. Bu temsilcilerden biri, bugünkü hükümette bakandır... liginç bir rastlantı!.. Şimdi yine Ölçen anlatıyor :

«Günlerden Cumartesi idi. Daireden çıkmak üzereydim. Şoför yanıma yaklaşıp **«Müsteşar bey sizi evinde bekliyor»** dedi. Makam arabasına kuruldum ve müsteşarın evine gittim.

Müsteşar mahallebi yiyordu. Oda karmakarışıkta. İki yaşlarında bir erkek çocuğu (Efe) şöminenin kapağına tutunmuş, ayağa kalkmaya çalışıyordu. Köşede devrik bir koltuk vardı. Bir bacağı kırıkta. Müsteşar elimi sıkarak

beni içerli aldı... «Buyur gardaşım, gusura bakma»... «K»-ları (Başbakanı Demirel gibi) «G» olarak söylüyor. Böylece halka daha çok yakınlaşıyor olmalı.

Firmayla yapılan görüşmelerin aralıksız bir aydan beri sürüp gitmesi, altıncı müsteşarın en sonunda konuyu benimle evinde konuşmasının nedeni olmuştu. Karısı içeri girdi ve «Mahallebi yer mısınız?» diye sordu. Elimde tabak, küçük bir kaşıkla mahallebi yiyorum şimdi. Mahallebi bitince, asıl konuya gireceğiz. Müsteşar «Kaç para istiyorlar?» diye soruyor.

— Üç milyon dolar. Ayrıca yüzde üç pay.

— Sen bakma onlara. Bir milyona yaparlar.

— Bir milyon dolar da çok...

— Dokuzyüz bin dolara razı olun. Yarın bir yazı yazın adamlara. Benim yerime sen imza et. Bütün yetkimi sana aktarıyorum.

— Ben yazamam böyle bir yazıyı...

— Dokuzyüz bin dolara razı olun diye yaz şimdi. Bak nasıl razı olurlar. Bir tabak daha mahallebi ister misin? Ben yetkiyi sana devrediyorum. Pazartesi günü yazıyı imzalarsın.

— Ben yazamam. Uygun bulursanız genel sekreter yazsın.

— Sen yaz. Sen daha iyi yazarsın.

— Yazarım ama dörtyüz bin dolar olarak yazarım.

— Yoo, dokuzyüz bin dolar yaz.

— Dörtyüz bin dolar.

Hayatımda ilk kez, bir müsteşarla pazarlık ediyorum. Pazartesi günü, firmaya müsteşarın imzaladığı yazı gönderildi. Bir hafta sonra gelen cevap çok ilginçti. Üç milyon dolardan dokuzyüz bin dolara inmişlerdi»...

Ali Nejat Ölçen'in anlattığı bu olay için ben hiçbir şey söylemiyorum ve yorumu size bırakıyorum. Sadece bir tek şey hatırlatıyorum. Turgut döneminde yerli ve yabancı firmalarla böyle nice sözleşme imzalandı.

1967 yılından başlayarak, Planlama işte böyle bir durumdaydı. Günümüzün değerleriyle milyarlarca lira ve mil-

yonlarca dolar, böylesine yöntemlerle eşe dosta ve bırakım kişilere gidiyordu... Ve bu para, devletin parasıydı.

Sonuçta Turgut, devlet yönetiminde son derece güçlü bir adam olmuştu. Büyük paralarla oynuyordu. Özel sektörün kaderi, onun iki dudağının arasındaydı. Teşvikleri o veriyordu... Araştırma projelerini o sipariş ediyordu. İmam-Hatip okulları araştırmasına bile para ödeniyordu. Fonlar kurulmuştu. Bu fonlardaki parayı harcamak, Turgut'un yetkisindeydi. Bu paraların nereye gittiğini soran yoktu.

Turgut güçlü adamdı. Bakanlar bile ondan çekinirdi. Bir gün odasında, bir devlet bakanı ve birkaç kişi daha kebab yiyorlardı. Bakan yemeğe başlamadan önce «Bismillahirrahmanirrahim» dedi... Ancak bu sözü Turgut duymamıştı. Bakan, Turgut'un gözünün içine baka baka ve daha yüksek sesle besmeleyi tekrarladı.

Namaz kılınan, mevlid dinlenen Planlama'da Turgut'un forsu iyiydi. Yabancılarla iyi ilişkiler kurmuştu. Başbakan kendisine karışmıyordu... Bütün dünyayı ya davetli olarak, ya da devlet parasıyla gezmişti. Özel sektör, genel müdürler, müsteşarlar, hatta bakanlar hep onun peşindeydi. Planlama'nın büyük yetkileri vardı... Herkesi tanıma fırsatını bulmuştu. Keyifli ve mutluydu.

Kendi açısından keyifli ve mutluydu ama, canını sıkın olaylar da oluyordu. Planlama'da olup bitenler, kamuoyunda büyük tepki yaratmaya başlamıştı. Örgüt içerisinde de huzursuzluk son aşamaya gelmişti. Turgut yüzünden, AP içerisinde de ciddi sorunlar ortaya çıkmıştı. Bir grup AP milletvekili, Demirel'e rağmen Turgut'un peşindeydi. Bunlardan Aydın Yalçın, Planlama uzmanlarından bir rapor istedi. Kendisine sunulan raporda, aynen şunlar anlatılıyordu :

«...Bu genel müdürlerin yerine bugün tayin edilmiş bulunanlar, gerici grubun liderleri sayılan kimselerdir. Bunlar hükümet içerisinde üç bakan ile işbirliği yapan Turgut Özal'dan talimat alarak hareket etmektedirler. Bunların arasında Planlama müsteşarı ile en yakın teması olan TPAO Genel Müdürü Korkut Özal ve Sümerbank Genel Müdürü Hulusi Çetinoğlu'dur... Necmettin Erbakan, Tur-

gut Özal, Korkut Özal ve ismi bilinmeyen çember sakallı biri, Maltepe camılının yanındaki odada yapılan bir toplantıda, bu yeni tayinlerin isabet derecesini görüşmüşlerdir. Bundan bir ay önce Bahri Dağdaş'ın katıldığı bir gece toplantısında da, Türk İslam devleti kurulmasına ait tasarrufların esasları görüşülmüştür.

Devlet Planlama Teşkilatı'nda durum daha açık ve acıklıdır. Ayrıca Turgut Özal'ın Planlama müsteşarlığına atandığı 1 Mart 1967 günü yaptığı konuşma gariptir. «**Operasyon yapacak mısınız?**» sorusunu «**Sert viraj almaya-
cağım**» şeklinde cevaplamış ve örgütün yönetim kademesine gerici grubun elemanlarından tayinler yapmıştır... Bu listede yer alanlar başta müsteşar olmak üzere örgütte abdest alır, namaz kılar ve toplu olarak namaza giderler. Tayinleri ile birlikte, adet olmamış derecede en yüksek ücretleri almışlardır... Şükrü Tüzün adlı elektrik mühendisi, öğle tatillerinde ses bandından yüksek sesle mevlid dinlemeyi huy edinmiştir. Gerici gruba dahil şahıslara ödenen çok yüksek ücretler Planlama'nın temel uzmanları arasında infial uyandırmış, 30 kişilik bir grup sözleşmelerini imza etmeyerek basın toplantısı yapmaya karar vermiştir. Durum Özal'a intikal edince, olağanüstü zamlar yapmış ve mesele kapatılmıştır... Şube müdürü olarak getirilen Yahya Oğuz'un temsil kabiliyeti olmayışı, düşüncelerini açıklayacak konuşma disiplininin yoksun bulunuşu ve Plan hakkında en basit bilgilere bile sahip olmayışı yadırganmaktadır. Yahya Oğuz'un tayininin üçüncü günü, TPAO Genel Müdürü Korkut Özal kendisini tebrike gelmiş ve Diyanet İşleri Başkanlığı'ndaki bir zata aynı odadan telefon ederek «**Müjde vermek için telefon ediyorum. Bizden birini daha, en önemli yere tayin ettirdik**» demiştir... Yatırımları ve ihracatı Geliştirme bürosunun başına, konuyla uzaktan yakından ilgisi olmayan Ahmet Remzi Hatip, İzmir belediyesi muhasebeciliğinden getirilmiştir.

Turgut Özal başta olmak üzere diğer bazı görevlilerin Teşkilât'ta odalarının kapısı açık olduğu halde namaz kılmaları, din ile hizmet işinin birbirine ne kadar karıştırıldığını göstermektedir. Üst kademenin bu hareketi aşağı

kademelere de hızla intikal etmiştir. Saat 15.30'a kadar, sof u uzmanları görev başında bulmak artık mümkün değildir...

Tuvaletlerden tuvalet kağıtlarının kaldırıldığı da bir gerçektir. Ancak suların sık sık kesilmesi yüzünden, Müsteşarlık katındaki tuvalete tuvalet kağıdı konulması, son on günlük gelişmenin sonucu olmuştur.

İmam-Hatip Okulu mezunlarının üniversitelere devam etmesini öngören bir hüküm, Plan'da mevcut değildi. Yüksek Planlama Kurulu'nun onayından geçen nüshalarda böyle bir madde yoktur. Plan'ın (Hazırlanırken) teksir edilen nüshalarının 81. sayfaları kesilmiş ve İmam-Hatip mezunlarına istisnai hak tanıyan maddeyi kapsayan yeni sayfalar teksir olunarak telefon kağıtla gizlice Müsteşarlık odasında (Plan metnine) yapıştırılmıştır. Bakanlar kurulu üyeleri ile Bütçe Komisyonu üyelerine gönderilen bütün nüshaların 81. sayfaları incelendiği takdirde, sonradan yapıştırılan sayfalar olduğu görülür. Bu maddenin TBMM'de görüşülmesi sırasında cereyan eden hadiselerden önce, Planlama Müsteşarı Turgut Özal'ın Plan'da yapmayı göze aldığı değişiklik, tahrifat niteliğindedir.

...Plan uygulama raporlarında kullanılan «Yaratılan katma değer» tabiri, «Yaratmak Allah'a mahsustur» gerekçesiyle kaldırılmıştır...

Evet, Turgut döneminin Planlama'sı bu duruma gelmişti. Hazırlanan bu raporlar, Başbakan Demirel'e de iletiliyordu. Bunları Demirel'e verip bu soruna çözüm bulmasını isteyenler, AP milletvekilleri idi. Ancak Demirel, Turgut'u bir kez koruması altına almıştı. Hiç tepki vermiyordu. 1967-1971 yılları arasında basın, Planlama'da olup bitenlerle doluydu. Meclis'te önergeler veriliyor, araştırma komisyonları kuruluyor, sonuç alınamıyordu.

25 Temmuz 1970 tarihli bütün gazetelerin manşetinde, Planlama uzmanlarının yayınladığı bir bildiri yer alıyordu :

«DPT ülkenin kalkınması için yapması gereken bilimsel çalışmaları tamamen bir tarafa bırakmıştır. Plan ilkeleri ve kanunlarımız her konuda açıkça çiğnenmekte,

Özel sektör ve şeriatçılar zengin edilmektedir. Planlama kadrosu devamlı olarak yöneticilerin akrabaları (Turgut'un biraderi, dayıoğlu, kayınbiraderi gibi) ve torpillileri ile doldurulmaktadır... Devlet hazinesinin milyarlarca lirası haksız ve kanunsuz olarak torpilli özel sektöre ve şeriatçı çevrelere akıtılmaktadır. Teşkilata doldurulmuş olan ekip, devamlı olarak lâiklik ilkesine aykırı davranmaktadır. Çalışma saatlerinde Planlama mescidinde toplu namazlar kılınmakta, dinî toplantılar yapılmaktadır. Bugüne kadar bu ciddi konulara eğilmeyen tüm yetkilileri, bu kuruluştaki sıkı bir soruşturma yapmaya ve onu ıslah etmeye davet etmek, DPT görevlileri olarak bizim için vatan ve vicdan borcudur. Türkiye'nin ve Türk toplumunun, ülkemizi doğrudan etkileyen bu yolsuzluklara tahammülü kalmamıştır».

Olay böylesine sürüp gidiyordu. Müsteşar Turgut bir yandan keyifliydi, bir yandan da böyle olaylar nedeniyle kulağına kor suyu kaçıyordu. Ama abisi Sülü'nün desteği ve güveni, onun için yeterliydi... Planlama günleri böyle geçiyordu. Turgut bir ayağı Türkiye'de, öbür ayağı yurt dışında iş bitiriyordu. Böyle yolsuzluk iddiaları, şeriatçılık suçlamaları, umurunda bile değildi... Ya da öyle görünüyordu.

Ama her şey, her zaman istendiği gibi olmuyor.

Ve bir gün, 12 Mart 1971 günü, Türkiye radyalarının 13 haber bülteninde bir haber okunuyor. Ordu, Demirel hükümetine bir muhtıra vermiş ve Atatürkçülüğün elden gittiğini savunmuştur. Aynı akşam, Demirel hükümeti istifâ eder. Demirel artık başbakan değil, sadece Isparta milletvekilidir. Askerler iyice devreye girer ve Nihat Erim hükümeti kurulur. Bu hükümete, Adalet Partisi de bakan verir... Turgut, Demirel'e sorar :

— Abl, ben de istifa edeyim mi müsteşarlıktan?

— Hayır, kal sen...

Yeni hükümetin başbakanı Nihat Erim'in, iki yardımcısı vardır. Ekonomik konulara Atilla Karaosmanoğlu, diğer konulara emekli (Ve güçlü) Albay Sadi Koçaş bakanıdır. Atilla Karaosmanoğlu, Washington'da Dünya Bankası'nda çok üst düzeyde görev almış bir insandır. Eko-

nomi profesörüdür. Erİm'in çağrısı üzerine Türkiye'ye gelir ve başbakan yardımcısı olarak göreve başlar. Planlama ve Turgut, artık Karaosmanoğlu'na bağlı olacaktır. Karaosmanoğlu daha önce Planlama'da İktisadi Planlama Dairesi başkanı olarak çalışmıştır... Turgut'u da iyi tanır ve hiç sevmez. Turgut ta onu sevmez... Şimdi Turgut ne yapacaktır?.. Demirel kendisine görevde kalmasını söylemiştir. İstifa edip te «Abi» dediği eski başbakanının sözünden çıkması mümkün değildir. Bunu yaparsa, çok ayıp olacağını bilir. O günlerde Demirel'in siyasi rakibi değildir ki kendisine veryansın etsin... Kaldı ki bu göreve onu Süliü getirmiştir. Turgut'u yoktan var eden ve hayatta önemli bir fonksiyon sahibi olmasını sağlayan odur...

12 Mart muhtırasından birkaç gün sonraydı... Nevzad Yalçıntaş, Turgut'a bir öneride bulundu :

— Demirel artık Türkiye'de soğ'u götüremez... Yeni bir parti kurmak için çalışma yapalım mı?.. Çünkü Demirel çok yıprandı...

Yalçıntaş'ın bu önerisine ilk tepki, Semro'dan geldi :

— Ne münasebet ayol... Bizim ne işimiz var politika?.. Turgut anlamaz o işlerden...

Bu durumda Turgut ta olumsuz yanıt vermek zorundaydı... Konu kopandı.

Şimdi Başbakan Yardımcısı Sadi Koçaş'ın makamındayız... Mart 1971 sonları... Planlama Müsteşarı Turgut, Koçaş'tan randevu istemiştir. Ancak doğrudan bu istekte bulunmamış, oraya bir tanıdığını, Koçaş'ın çok sevdiği emekli deniz Albay Fethi Güven'i koymuştur. Koçaş, yakın arkadaşı Fethi Güven'i kırmaz ve aynı binadaki Turgut'a randevu verir. Turgut Planlama'don iki merdiven inip, Başbakanlık binasına geçer. Sıkıntılı olduğu bellidir. Bir süreden beri yeni hükümetle diyalog kurması mümkün olmamıştır. Ayrıca hakkında birçok dedikodular, söylentiler vardır... Planlama'do bazı yaptıkları kamuoyunda büyük tepki görmüş, ancak Demirel'in arka çıkması nedeniyle yasal bir işlem yapılamamıştır... O günlerde Türk kamuoyu, bugün olduğu gibi duyarsız ve üzerine ölü toprağı serpil-

mlş değildir. Turgut'un yaptıkları yüzünden Meclis'te Demirel hakkında soruşturma komisyonları kurulmuştur. Planlama'ya doldurulan takınyalılar, orada kılınan toplu namazlar, zengin edilen firma ve kişiler, birtakım büyük rüşvet ve yolsuzluk söylentileri, Turgut'u son derece tedirgin etmektedir... şimdi bu askerlerin şakası olmayabilir. Ya bir soruşturma açarlarsa?.. O zaman ne yapacaktır?.. Koçaş'la el sıkışırlar... Gösterilen yere uysal bir çocuk gibi oturur :

— Turgut bey, niçin benim yanıma gelmek için başkalarını araya koyuyorsunuz? Ben devletin başbakan yardımcısıyım, siz müsteşarisiniz. Randevu için bana doğrudan başvurabilirdiniz. Sizi yine kabul ederdim.

— Efendim, çok meşgulsünüz diye düşündüm. İşleriniz çok yoğun olduğu için cesaret edemedim.

— Buyurun şimdi, nedir arzunuz?

— Sayın Koçaş, ben 12 Mart muhtırasından sonra doğrusu sizin başbakan olmanızı bekliyordum. Size her zaman büyük saygı duydum. Ayrıca sizinle rahat çalışabiliyordım. Ancak şimdi Atilla Karaosmanoğlu'na bağlı çalışmak, benim için çok zor olacak. Beni hiç sevmez. Size samimi görüşümü söyleyeyim ki, Türkiye'yi kurtaracak iki kişi vardır. Biri Sayın Demirel'dir, diğeri sizsiniz...

— Çok şeşekkür ederim... Buyurun şimdi, benden ne istiyorsunuz?

— Benim sizden istirhamım, beni durumuma uygun bir yere verin. Beni çoluk çocuğın (Karaosmanoğlu'nun) eline bırakıp ta harcatmayın. Başbakanlıkta size bağlı bir yerde çalışayım...

Sadi Koçaş, Turgut konusunu birkaç gün önce Başbakan Nihat Eril'mle konuşmuştu. Eril, Turgut'u Planlama'nın başında tutmalarının söz konusu olmayacağını Koçaş'a açıkça söylemişti. Koçaş'a şöyle demişti :

— Sen bu işi Atilla'ya bırakmadan, uygun bir şekilde hallediver. şimdi Atilla bunu paldır küldür görevden alınca, üstüne bir de Danıştay'a falan gidip başımızı ağrıtmasin...

Sadi Koçaş, Turgut'a sordu :

— Başbakanlık müşaviri olmayı kabul eder mısınız?.. Size verecek başka bir görev yok...

— Ederim ama lütfen size bağlı çalışayım...

— Valla kime bağlı olacağınızı ben bilemem... Onu ancak başbakan bilir...

— Nasıl tensip buyurursanız Sayın Koçaş... Size iltica ediyorum.

Turgut, makamına çıktı... Aradan birkaç gün geçti, hükümet kesiminden kendisiyle ilgili ses seda yok... Bir gün kendisine Atilla Karaosmanoğlu'nun özel kalem müdüründen bir haber geldi...

— Uzmanlarınızdan Güngör Uras, bir süre bizimle çalışacaktır. Kendisine durumu bildirin...

Turgut, Güngör Uras'ı çağırdı ve kendisine gelen tebligatı iletti... Ve bir şey daha söyledi :

— Atilla beye söyle, ben devlet memuruyum. Eğer isterlerse, onlarla da çalışırım. Onlara beni biraz anlat lütfen... Ben herkesle çalışırım.

Turgut'un bu isteği ne yazık ki gerçekleşmedi. Yeni hükümet müsteşarlık sözleşmesini yenilemedi ve Turgut 1966 yılında olduğu gibi, yine başbakanlık müşavirliğine getirildi. 1966 yılından beri sürdürdüğü Planlama müsteşarlığı görevinden, Nisan 1971'de böylece alınmış oldu. Artık başbakanlık müşaviri idi... Devlette hiçbir fonksiyonu olmayan «**Müşavir**» sınıfına bir kez daha katılmıştı... Duruma Semra da çok üzüldü... Doğrusu kocasını harcamışlardı... Ama gün gelir, bunu yapanların burnundan, fitil fitil çıkardı her şey...

Turgut bu arada boş durmuyordu... Kafasına Amerika'ya gitmeyi koymuştu. Rodney Wagner devreye girdi... Ahmet'in Rodney amcası, durumu Dünya Bankası ile konuştu. Ayrıca Turgut'un IMF'de Sturc adlı çok etkili bir adamı vardı. Turgut kendini Sturc'e de müsteşarlık döneminde sevdirmişti... Dünya Bankası'nda ayrıca Münir Benjenk adlı, İstanbul'lu bir musevi vardı. Bu adam da bu kuruluşun üst düzey görevlisiydi... Amerika, Turgut için devreye girdi ve Washington'da mekanizma çalışmaya başladı... Turgut'u çok severlerdi. Kafasına sonsuz güvenleri

vardı. Özel sektörcü, liberal ekonomiden yana, onların istediği her şeyle uyum içerisinde bir adamdı... Turgut'a çok değer veriyorlardı. Bugüne kadar yaptığı müsteşarlık görevinde IMF ve Dünya Bankası ile bir kez olsun ters düşmemişti... Ve Turgut'a haber geldi... Dünya Bankası'nda işi hazır. Ne zaman isterse gelebilirdi. Turgut önce iki haftalığına Washington'a gitmeye karar verdi... Başbakanlık binasına gidip izin dilekçesini verdi... Dilekçe, birkaç dakika sonra Erim'in önündeydi... Başbakan emir verdi :

— Gidin bulun onu da, şimdi izin alması. Onunla konuşacaklarım var...

Biraz sonra bir haber daha geldi... Turgut yurt dışına gidiyordu ve şu anda uçağa biniyordu... Erim, emir verdi... Emir telsizle havaalanına bildirildi :

— Derhal uçaktan indirilsin...

Turgut, uçaktan indirildi. Son derece korkmuştu. Yüzü sapsarıydı, eli ayağı titriyordu... Acaba kendisinden hesap sormaya mı karar vermişlerdi?.. Bazı icraatının hesabını mı soracaklardı?..

Evine geldi... Ancak korktuğu başına gelmemişti... Kimse hesap sormadı. Uçaktan indirme dışında bir şey olmadı. Ertesi gün, yine Sadi Koçaş'ın makamına gitti... Ancak Koçaş bu kez iyice sınırlanmıştı :

— Turgut bey, diplomatik kırmızı pasaportla yurt dışına çıkıyormuşsunuz. Nasıl yaparsınız siz bunu?.. O pasaport size Planlama müsteşarı olduğunuz için verildi. Şimdi müsteşar mısınız?.. Diplomatik pasaportu nasıl kullanırsınız? Eğer dışarı çıkacaksanız, normal vatandaş gibi başvurun, yeni bir pasaport alırsınız...

Ama böyle şeyler, Turgut için hiç önemli değildi :

— Sayın Koçaş, bu önemli bir şey mi?.. Böyle ayrıntılarla uğraşıyor.

— Ne demek ayrıntı efendim? Devletin kuralları vardır. Onları sizin hatırlığınız için çiğneyecek miyiz?.. Siz kimsiniz de devletin kurallarına karşı çıkıyorsunuz? Kaldı ki bir izin dilekçesi veriyorsunuz. Dilekçeniz onaylandıktan ve bu durum size bildirilmeden, nasıl çekip gidersiniz?

— Efendim ben dilekçemi vermiştim...

— Verdiniz ama onaylandı mı?.. Bugüne kadar Planlama'da emrinizde yüzlerce adam çalıştırdınız. Bu işin nasıl yürüdüğünü hiç öğrenmediniz mi?

Turgut feci halde bozulmuştu... Koçaş'tan izin isterken son bir ricada bulundu :

— Beni lütfen başbakana karşı koruyun. Size iltica ettiğimi daha önce de söylemiştim. Sadece size güveniyorum.

Aynı gün Demirel'e de telefon edip yeni hükümeti şikayet etti :

— Abil, dün beni uçaktan indirdiler...

Olayı anlattı. Demirel, yakın adamına yapılan bu davranışa son derece sinirlenmişti. Hemen Erim hükümetine verdiği üç bakana, Erol Yılmaz Akçal, Haydar Özalp ve Cahit Karakaş'a telefon etti :

— Bu Turgut'a yapılan fevkalade ayıptır. Onlara söyleyin, bu işin sorumlusu her kimse, burnundan getiririm sonra. Haberleri ossun!..

Aradan yaklaşık bir hafta geçti. Bu kez başbakanlığa, Turgut'un istifa dilekçesi geldi. Başbakanlık müşavirliği görevinden istifa ediyordu. Dünya Bankası işi olmuştu... «**Sen gel bizim yanımıza**» demişlerdi. Oraya gidecekti.

Sadi Koçaş, Başbakan yardımcılığı görevine Dünya Bankası'ndan gelen Atilla Karaosmanoğlu'na sordu :

— Bu nasıl iş buldu orada yahu?.. Böyle her isteyeni oraya alırlar mı?

— Valla ben de anlayamadım. Oraya girmek için birbir tane formalite ve ciddi referans gerekir. Benim de aklım ermedi. Herhalde işini üst düzeyde Amerikalılarla ayarlamış.

Evet, Turgut durumu ayarlamıştı. Planlama müsteşarı olduğu dönemde Amerika, IMF ve Dünya Bankası ile kurduğu iyi ilişkilerin sonucunu işte şimdi görüyordu. Amerika ve Dünya Bankası, en sıkıştığı anda kendisine kucak açmıştı.

Baş her sıkıştığında sığındığı ikinci bir yer daha vardı... Süleyman Demirel... Abisi ona her zaman yol gös-

termiş, elinden tuymuş, koruması altına almıştı. Turgut hep onun kanatları altında büyüüp gelişmişti. Onun sözünden çıkmazdı, çıkamazdı. O günlerde henüz politikacı olmamıştı... «Türkiye'yi eski politikacılar mahvetti» diye başlayan nutuklar atıp ta Demirel'e veryansın etmek aklının ucundan bile geçmezdi. 1971 yılında Demirel'e karşı çıktığını rüyasında görse, herhalde terleyerek uyanır ve ertesi gün abisine gidip, gördüğü bu rüyadan ötürü ondan özür dilerdi.

Nisan 1971'de, veda mesajı yayınladı :

«Muhterem arkadaşlarım, DPT'deki görevimden ayrılmam münasebetiyle sizlerin her biri ile ayrı ayrı vedalaşma imkanı göremediğimden, bu veda mesajını yayınlamış bulunuyorum.

Planlama'da dört sene iki ay'ı geçen müsteşarlık görevimi siz değerli arkadaşlarımin yardımı ile tam bir vicdan huzuru içinde yaptığımı inanıyorum. Bu süre içinde üzülen herhangi bir arkadaşım var ise, bundan dolayı bu anda kendilerinden özür diler ve haklarını helâl etmelerini rica ederim»...

(Emin Çölaşan'ın notu: Turgut beni de gencecik bir insan olarak Planlama'dan kovmuştu ve hiçbir gerekçe gösterememişti. Mahkeme, bu işlemi yasalara aykırı bularak iptal etmiş, ancak Turgut hiçbir mahkeme kararını uygulamamıştı. Bana yaptığı o büyük haksızlığa, o günlerde çok üzül müştüm. Beni çok üzmüştü. Ben kendisine hakkımı helâl ediyorum. Ama haksızlık yaptığı başka insanlar da ederler mi, doğrusu bilemiyorum).

Turgut, mesajının son bölümünde de aynen şunu söylüyordu :

«Ben şahsen Türkiye'de yeni meselelerin de elbirliği ile çözüleceğine inanıyorum. Bunun için Anayasamızın öngördüğü milletin kayıtsız şartsız egemenliği ve kalkınmanın demokratik yollarla karma ekonomi düzeninde yapılmasına sıkı sıkıya sarılmanın esas olduğu görüşündeyim»...

Turgut 1971 yılında «Karma Ekonomi»den söz ediyor.

Sonra ne oluyorsa oluyor, bu görüşünü unutuyor ve «**Liberal Ekonomi**» diye tutturuyor. Karma ekonominin unsurları olan devlet kuruluşlarını, Amerika'dan ithal ettiği çift pasaportlu prensler ellyle satışa çıkarmaya başlıyor. O günlerin Turgut'u öyle diyor, günümüzün Turgut'u böyle diyor. Aradaki çelişkileri de kaynayıp gidiyor.

Planlama dönemi böyle bitmişti. Yaptıkları geride kalmıştı... Nisan 1971'de Semra'yı, Zeynep'i, Ahmet'i ve küçük Efe'yi alıp Amerika'ya doğru yola çıktı. Orada işi hazır. Onu çok seven Amerika, işini bulmuştu.

Aynı günlerde Ankara'da, Planlama'dan Turgut tarafından kovulmuş, Danıştay kararlarına rağmen geri alınmamış ve bu durumda kapağı Maliye Bakanlığı'na atmış olan küçük bir memur vardı. Emin Çölaşan adlı bu memuru Maliye, birkaç kişiyle birlikte üç ay için Amerika'ya gönderiyordu. Ancak Ankara'daki Amerikan büyükelçiliği, bu memuru «**Sakıncalı**» gördüğü için vize vermiyordu. O günlerde Hazine genel müdürü olan Mahir Ablum bu durumu yazı ile sorduğu zaman Amerikan devleti yine yazılı bir cevap veriyor ve «**Kendisine zaman yokluğu nedeniyle vize verilememiştir**» diye yalan söylüyordu. Evet, koskoca Amerikan devleti resmen yalan söylüyordu.

Bir an düşünün ki Amerika Emin Çölaşan'a vize veriyor, buna karşın Turgut ve ailesine vermiyor. İşte o zaman biliniz ki, kıyamet günü gelmiştir.

Turgut Washington'da ev tuttu. Yerleştiler. Dünya Bankası, kendisine iyi para veriyordu. Ancak orada fazla bir çalışma yapamadı. Kendisine bağlı olarak çalışan birileri yoktu. Kime bağlı olduğu belli değildi. Ama rahattı... Her ay başı, maaşını yeşil Amerikan dolarları cinsinden tıkr tıkr veriyorlardı. Bol bol televizyon izledi, çevreyi gezdi. Amerikan futbolunu ve beyzbolu çok severdi. Amerika'nın her şeyine hayrandı. Pekos Bili, Tommiks ve Zagor gibi yayınları okudu. Bazen Demirel'e mektuplar yazıp, emirlerini beklediğini bildirdi.

12 Mart 1971 muhtırasından sonra, ortanca birader Korkut'un da TPAO'daki görevine son verildi. Yapılan araştırma sonucunda, Korkut'un da yurt dışı gezi tutkusunda

abisinden gerl kalmadığı ve genel müdür olarak görev yaptığı sürece zamanının büyük bir bölümünü yurt dışında geçirdiği ortaya çıktı. Bu durum Cumhuriyet Senatosu'nda tartışma konusu oldu, zabıtlara geçti.

Küçük Yusuf'u soracak olursanız, ailenin c da-hisi olan bu şahıs, abisi gittikten bir süre sonra Planla-ma'dan ayrılmak durumunda kaldı. Oradaki hayat tarla-sı, abisi gidince kurumaya başlamıştı... Sonra o da Dn-ya Bankası'na gitti. Abisi ona da orada bir iş ayarladı. Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlar, zal ailesine (Her nedense) büyük hayranlık duyarlardı.

Bu duygularını sonraki yıllarda bir kez daha kanıtla-dılar. Eğitimi Amerika'da yapan Ahmet te bir süre sonra kervana katıldı. 12 Eylül 1980'den sonra başbakan yardımcısı olan Turgut, Ahmet'e de IMF'de iş ayarladı. Ahmet IMF'ye girdi ve bir süre orada çalıştı. Ancak onun da IMF'de hiçbir fonksiyonu yoktu. Aybaşında maaşını aldı.

Bu kitabın yayınlandığı 1989 yılı başlarında, lkemizli bir aile yönetiyor ve bu ailede evlet yönetimine katkıda bulunan dört önemli isim var. Turgut, Yusuf, Ahmet ve Semra... Turgut bu ülkenin başbakanı ve Dünya Bankası'n-dan geliyor. Birader Yusuf ekonomiden sorumlu Devlet bakanı ve o da Dünya Bankası'ndan geliyor. Babasının Konut'taki en yakın danışmanı Ahmet ise, IMF'den geliyor. Semra, herhalde eğitim düzeyi tutmadığı için olsa gerek, bu iki kuruluşta görev almamış.

Günümüz Türkiye'sini Dünya Bankası ve IMF ğreti-minden geçmiş bir aile yönetiyor. Ne mutlu bize... Ora-larda öğrendiklerini bizde uyguluyorlar.

Burada benim merak ettiğim bir konu daha var. Dev-let yönetiminde anasıyla birlikte babasının en yakın da-nışmanı olan Ahmet, American Express Bank'ın İstanbul şubesinde alışıyor. Aynı zamanda, babasının Ankara'da danışmanlığını yapıyor. Hemen her zaman Ankara'da, aile-nin yanında. Siyaseti ve babasının kararlarını, anasıyla birlikte yönlendiriyor:

Benim bildiğim Amerikalılar, işinin başında oturup ta

çalışmayan adama para vermezler. Bir adamı işe aldılarsa, suyunu çıkarana kadar çalıştırırlar. Örneğin Türkiye'deki Amerikan iş yerlerinde çalışan binlerce işçimize, yapmadıklarını bırakmazlar... Hatta o kadar ki, iki saat izin alıp doktora bile gitseniz, çalışmadığınız o iki saatin parasını sizin maaşınızdan keserler. Şimdi burada, kafamı kurcalayan bazı sorunları Ahmet'e huzurlarınızda sormak istiyorum :

«Kardeşim Ahmet, önce selam eder ve memleket için yaptığın hayırlı çalışmalarında sana başarılar dilerim. Senden çok önemli bir ricamı`da bu arada iletmek isterim. Baban önümüzdeki dönemlerde bir daha televizyona çıkıp ta «İstedğim oy miktarını alamazsam istifa ederim ha» demeye kalkışırsa, ona lütfen engel ol. Siz ailece bize lâzımsınız. Türkiye siz olmadan olamaz... Çünkü senin de çok iyi bildiğin gibi, başka alternatif yok.

Sevgili kardeşim, sen American Express Bank'ta çalışıyorsun. Maaşını da dolar olarak alıyorsun. Onda gözümüz yok. İyi ama, bütün gün Ankara'da, babanın yanında siyaset yapıyorsun. Amerikalı patronların sana hiç «Oğlum Ahmet, artık gel de işinin başına dön. Biz sana her ay para veriyoruz. Biraz da bize çalış» falan demiyorlar mı? Diyorlarsa, niçin işinin başına dönmüyorsun?.. Ya gözünün yaşına bakmayıp ta seni işten atarlarsa?.. Demiyorlarsa, niçin demiyorlar?.. Yoksa torpilli misin?.. Ya da başbakan oğlu olduğun için, Amerikalıların gözünde bir miktar ayrıcalığın mı var? Acaba beni de senin şartlarında o bankaya alırlar mı? Beni de alsalar, her ay maaşımı dolar olarak ödeseler, vallahi ben babana danışmanlık falan da yapmaya kalkışmam. Ankara'da oturup kitap yazarım. Ne hoş olur değil mi?

Kısacası kardeşim, bu adamlar sana babana yol gösteresin diye mi para veriyorlar, yoksa Turgut'un oğlu olman nedeniyle torpilli misin?.. Hazır elim değmişken, bir şey daha sorayım Ahmet'ciğim... Sen bu arada başka işler de yapıyor musun bakayım?

Cevap verirsen sevinirim. Gözlerinden öperim. Bütün ailene saygılar sunarım».

Bakalım Ahmet'ten cevap gelecek mi?.. Şimdi Ahmet kardeşimize yazdığım mektup ta bittiğine göre, biz yine dönelim 1971 yılına ve Washington'a...

Turgut Washington'a yerleşti. Evleri çok güzel... Gezip tozuyorlar, Rodney Wagner'lerle ve diğer Amerikalı dostlarıyla buluşuyorlar. Bir keresinde Korkut ta onları ziyarete geliyor. Gurbet elde oldukları için, Semra Korkut'u evde kabul ediyor... Korkut dönüşte Washington havaalanının tam ortasında seccadeyi yayıp namaza duruyor.

Turgut'ların evine bazen Türk konuklar da geliyor. Semra onlara çok sevdiği Türk sanat müziğinden parçalar söylüyor. O yıllarda arabesk henüz yok... İbo yok, Emrah yok... O yüzden Semra ve Turgut'un arabesk sevmeleri mümkün değil. Olmayan bir şey sevilmmez ki... Semra'nın sesi çok güzel... Washington'daki Türkler, Semra söyledikçe coşuyorlar... Semra'ya «**Hamiyet Semra**» diyorlar... Hem sesinin güzelliği, hem de kısa boylu ve şişman oluşu nedeniyle onu Hamiyet Yüceses'e benzetiyorlar. Semra nihaventten girip hicaz makamından çıkıyor... Evde konuklara içki ikramı var... Semra zaten içiyor da, Turgut pek öyle açıktan içmek istemiyor... Ne de olsa müslüman adam... Hacı bile olmuş... Bazen «**Hanım, bir portakal suyu ver ama bu sefer votkası az olsun**» diye sesleniyor.

Bu arada Turgut'un, Sakıp ağanın Amerika'daki bazı işlerini takip ettiği söylentileri yayılıyor... Kesinlikle doğru değil...

Uzun lâfın kısası, Washington'da günler iyi geçiyor... Ancak Semra'nın kafası bazen bozuluyor. Örneğin bir gün eylerine, aralarında İsmet Sezgin'in de bulunduğu bir grup milletvekili geliyor. Amerika gezisine çıkan AP milletvekilleri, Turgut'u görmeden geçmiyorlar. Semra, Demirel'e son derece kızgındır... «**Askerler muhtırayı verince şapkasını alıp kaçtı, biz de ortada bıraktı**» diye konuşuyor. Turgut konukların önünde Semra'yı susturmak için çaba harcıyor. Çok sevdiği ve saygı duyduğu Demirel'e, karısı bile olsa birisinin böyle şeyler söylemesinden hiç hoşlanmıyor. En azından, Semra'nın bu sözlerinin Demi-

rel'in kulağına gldeceğİnden ve kendisinin yara alacağİndan endişe ediyor. Ancak Semra, kafasını bu konuya takmıştır. Döne dolaşa, hep aynı şeyi söylemektedir :

— Ben onu bunu bilmem. Askerleri memleketin başına Demirel getirdi.

Aradan yıllar geçtikten sonra kendilerinin 12 Eylül askerleri sayesinde ikbal dönemine gireceğini Semra o günlerde elbette bilemiyordu. Bilseydi, 12 Mart askerlerine o kadar kızmazdı. Kaldı ki, Semra'nın Demirel hakkındaki bu olumsuz duyguları da geçiciydi. Demirel 1975 yılında yeniden başbakan olunca, Semra onu sevmeye yeniden başlayacaktı. Hele 1979 yılında Demirel, Turgut'u Başbakanlık müsteşarı yapınca, Semra'nın Demirel ailesine karşı sevgi ve saygısı çok büyük ölçüde artış gösterecek, Nazmiye hanıma yaptığı ev ziyaretlerine yeniden başlayacaktı.

Turgut ve Semra'nın bir huyu vardı... Örneğİn 12 Mart döneminde askerleri sevmezlerdi... Çünkü kendilerine iyi davranılmamıştı... Oysa 12 Eylül askerlerinden, bir kişi hariç hoşnut kaldılar... Çünkü 12 Eylül, kendilerine ikbal getirdi. Turgut Başbakan yardımcısı yapıldı. Sevmedikleri ve hiç ısınamadıkları bir asker olmuştu 12 Eylül döneminde... Necdet Üruğ... Üruğ sert ve ödün vermeyen bir adamdı. 12 Eylül döneminde bazen Özal'a da sert davranmıştı. Buna karşın karı-koca, Konsey'in ilk genel sekreteri Haydar Saltık'tan çok hoşnuttular. Gazetecilere bile «Haydar Paşa bize iyi davrandı. Üruğ çok sertti. Onu hiç sevmedik, o da bizi hiç sevmedi» derlerdi... Turgut başbakan olunca, çok sevdiği Haydar Saltık'ı, Bern büyükelçisi yaptı... Necdet Üruğ ise, yine Turgut döneminde hazırlanan MİT raporunda, en çirkin bir biçimde yer aldı... Herhalde rastlantı olsa gerek...

Evet, Washington'da günler geçiyordu. Turgut, Demirel'le ilişkisini kesmemişti. Ona arada sırada mektuplar yazıyor, «Sevgili Ağabey» diye başladığı bu mektuplarında Demirel'e kendisinden bir emri olup olmadığını soruyor, Demirel de yazdığı mektuplarda onun gözlerinden

öpüyor. Turgut'un o dönemde Demirel'e yazdığı mektuplar, herhalde bir gün açıklanacaktır.

1973 Ekim ayında, Türkiye'de genel seçimler yapılacaktır. Demirel bir ara, Turgut'u Ankara'ya, siyasete çağırmayı düşünür. Onu milletvekilli veya senatör yapacaktır. Ancak araya başka konular girer ve «Gözden uzak olan, gönülden de uzak düşer»... Onca aday arasında, Turgut çağrılmaz... Unutulur.

Ancak Korkut siyasete girmiştir ve 1973 seçimlerinde MSP'den milletvekilli seçilir. Aile bundan sonra, siyasetteki yerini yavaş yavaş bulacaktır. Artık dinci bir parti vardır.

1973 sonlarında bir gün, Sakıp Sabancı Amerika'ya gelip Turgut'u bulur ve ona iş teklif eder... Henüz hiçbir şey konuşulmadan, Semra lâfa girer :

— Bak Sakıp bey, haberin olsun... İlk şart, Turgut dünyanın neresine giderse, ben de onunla giderim. Tamam mı?

Turgut ve Semra için dış gezi çok önemlidir. Semra önce kendini garantiye alır. Ondan sonra da Turgut dünyanın neresine giderse gitsin, yanında Semra da olacaktır. Paralar Sakıp ağadan çıkacaktır. Semra ilk iş olarak, bu güvenceyi sağlar... Çünkü aile gezmeden, hele hele yurt dışına çıkmadan duramaz. Türkiye'de iki hafta oturdu mu, mutlaka dışarıya bir atacaksın kendini...

Sabancı ile Turgut anlaşırılar. Sabancı holdingin başına geçecektir Turgut... Tam yetkili olacak, bütün firmalar ona bağlı çalışacaktır. İyi bir para alacaktır. Sabancı, Turgut'a beş bir ev de verecektir.

1973 yılında Turgut, Sabancı'da işe başlar... Bu sırada Korkut CHP-MSP koalisyonunda Tarım bakanı olmuştur. İlk kez aileden biri devletin böylesine yüksek bir makamına oturmaktadır. Ailenin bir kolu, artık hükümettedir. Bundan sonra sırtları yere gelmeyecektir.

İki birader kolları sıvarlar... Korkut bütün hacıları ve hocaları Tarım Bakanlığına doldururken, Turgut ta büyük holdingin başındadır. Turgut'un ismi Türkiye'de çoktan unutulmuştur. Planlama'dan «Takunyali» ünüyle bir rüz-

gar gibi gelip geçmiş ve olay o kadarla kalmıştır. Şimdi Korkut parlamaktadır.

Turgut şimdi İstanbul'a yerleşmiştir. Planlama müstehşarı olduğu dönemde özel sektör patronlarıyla kurduğu iyi ilişkilerin, onlara devlet kesesinden sağladığı olanakların meyvesini yemeye başlamıştır. Ankara'ya her geldiğinde Demirel'e uğror, ona saygılarını sunar. Memleketin gidişini konuşurlar. Şimdi Demirel, CHP-MSP koalisyonu nedeniyle muhalefet lideridir. Başbakan Ecevit'e son derece bozuktur. Ecevit'ten «Hükümetin başı» diye söz etmektedir. Turgut ta Ecevit'e son derece bozuktur. Ama koalisyonun öbür ortağı MSP'ye büyük sevgisi vardır. Turgut hızlı bir sol düşmanı olmuştur. Bu düşmanlık şimdi doruk noktasındadır... Semra da Washington'daki Demirel aleyhtarlığından artık kurtulmuştur. Ankara'ya yolu düştükçe Nazmiye hanıma gidip saygılarını sunmaktan mutlu olur.

Turgut, Sabancı'nın yanında rahattır. Her şeyden önce, kravat takma zorunluğu yoktur. Sık sık yurt dışı geziler ayarlayıp gider. Ne de olsa Sakıp ağada para boldur. Parasını genel koordinatörü Turgut'tan elbette ki esirgemeyecektir. Semra ve Turgut, tam istedikleri gibi bir hayat yaşamaya başlarlar. Dünyanın her yerinde en lüks otellerde kalırlar, en iyi sofralarda yemek yerler. Damak tadları ve iştahları, son derece iyidir. İyi yemeğe bayılırlar.

Korkut yıllardan beri dincilerin ve Nakşibendi tarikatının içindedir de, Turgut Amerika'da olduğu süre içerisinde bu ortamdan uzak kalmıştır. Şeyh efendiyi ziyaret etmeye yeniden başlar. Arada sırada gidip sohbetlere katılır, el öper ve hayırdüa alır. Bu arada İLİM YAYMA VAKFI ve MİLLİ KÜLTÜR VAKFI gibi dinci kuruluşların kurucuları arasında yer alır. İlk vakfın kurucuları arasında Eymen Topbaş, Topbaş ailesinin diğer bireyleri, İbrahim Bodur, vaiz Feyzullah Değerli, Ayhan Songar, Yusuf Türel, Sabri ve Asım Ülker biraderler ve Korkut Özal gibi değerli şahıslar vardır. MİLLİ KÜLTÜR VAKFI'nın başkanlığını yapan Turgut, vakfın olanaklarıyla bazı dinci kuruluşlara yardımlarda bulunur.

Turgut, Sabancı Holding'te Sakıp ağadan bile yetkilli bir duruma gelmiştir. Ayrıca Akbank'ta Murahhas üye olmuştur. Gerçi Sakıp ağanın ve diğer Sabancı biraderlerin yanlarına önünü ilikleyerek girer ama olsun... Gün gelecek Sakıp ağa, Turgut'un yanına girebilmek için haftalarca beklemek zorunda kalacaktır... Zamanında Turgut'a **«Bak ağam»** diye hitap eden Sakıp ağa, Başbakan Turgut'a **«Emriniz olur sayın başbakanım»** diyecektir.

Ancak işler Turgut açısından bir süre sonra bozulmaya başlar. Sabancı biraderlerle anlaşmazlıklara düşer. Biraderler, Turgut'a tavır koymaya başlarlar. Turgut yakın çevresine **«Bunlar beni aralarına sokmuyorlar. Böyle Adanalı kafasıyla iş yapmaya kalkışıyorlar»** diye yakınmaya başlar. Sabancı'ların, en üst düzeyde yetkilli olduğu halde kendisinden bazı şeyleri gizledikleri ve yetkilerini tam olarak kullanmadıkları kanısındadır. Sakıp ağa ise, o günlerde çevreye farklı şeyler söylemektedir. Buna göre, Turgut hayal peşindedir ve ayakları bir türlü yere basmamaktadır. Üzerine vazife olmayan, sadece Sabancı ailesine ait konulara bile karışmak istemektedir. Türkiye'de uygulanması mümkün olmayan bir konut sistemine, bir de faizsiz kredi ve kâr ortaklığına kafayı takmıştır. Turgut Amerika'da bazı şeyler öğrenmiştir ama burada müslüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkışmaktadır.

Turgut bu orada sık sık Ankara'ya gelmekte ve devlet dairelerinde Sabancı'ların işlerini takip etmektedir. Planlama, Sanayi Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı gibi kuruluşlardaki büyük işleri izlemek görevi, Turgut'a verilmiştir. Bir zamanlar emrinde çalıştırdığı memurlara ricada bulunmak ve onların karşısına iş takipçisi olarak geçmek, Turgut'a biraz zor gelir ama ne yapsın?... Ekmek parası bu... İşleri rica minnet çıkarmaya çalışır ve başarılı olur. Ne de olsa iş bitiricidir.

1974 yılında Türk ordusu Kıbrıs'a çıkar. Turgut Erdek'te, plajdadır. O günlerde henüz iş adamlarının yatlarında tatil yapamadığı için, otelde kalmaktadır. Plajda Adnan Başer Kafaoğlu'na rastlar. Kıbrıs'ın tamamını olmadığı için, Başbakan Ecevit'e çok bozuktur. Şöyle der :

— Ecevit korkak adamdır. Kıbrıs'a çıkmaya da zaten bizim aslanlar (MSP) karar verdi. İş Ecevit'e kalsaydı, daha otuz yıl Kıbrıs'a falan çıkamazdık. Şimdi de Erbakan hocayı dinlese, Kıbrıs'ı tamamen almak işten bile değildi. Yazık oldu. Büyük bir fırsat kaçırdık.

Turgut'un bütün milli duyguları şahlanmıştı. Erbakan'a büyük hayranlığı olduğu için, Ecevit'e yükleniyordu... Çünkü koalisyon ortakları arasında büyük hırgür çıkmıştı ve iktidarın iki ortağı, birbirine girmek üzereydi. Ayrıca biraderi Korkut'tan, bu konudaki bütün haberleri dakikası dakikasına alıyordu. Erbakan'la yakın ilişkileri vardı ve hocaya büyük saygı duyardı.

Ve bir gün geldi, Turgut, Sabancı Holding'ten ayrılmak durumunda kaldı. Birbirlerine kırgındılar. Aralarında galiba bir para olayı vardı. Turgut o günlerde, kendisine vaad edilen bir paranın ödenmediğini söylüyor, Sakıp ağa ise böyle bir şey olmadığını savunuyordu. Sebep ne olursa olsun, bu çatı altındaki patronların ve üst düzey yöneticilerin yıldızı, Turgut'la bir türlü barışmamıştı. Bünye Turgut'u reddetmişti. Sabancı'lara kırgın olarak ayrıldı.

Bundan sonra ticaret yapacak ve para kazanacaktı. Ne yapacağını soranlara «Artık devlete dönmem. Biraz da kendim için para kazanacağım» diyordu.

1975 yılına geldiğimizde, Turgut büyük bir «Sol» düşmanı olmuştu. Solun her türlüşüne, sosyal demokrat CHP'ye bile son derece karşıydı. Sendikalara, işçi haklarına karşıtlığı artık açıkça ve çok net olarak ortaya çıkıyordu. Türkiye'yi bunlar batıracak ve komünizmin pençesine atacaklardı. İşçilere işverenler tarafından çok para ödeniyordu. Böyle bir ortamda işveren nasıl yatırım yapacaktı? İşveren, kazandığı her kuruşu işçiye mi ödeyecekti? Hele hele DİSK... DİSK deyince, Turgut'un tüyleri diken diken oluyordu.

İşte bu inançlarla, Zeki Aytaç adlı iş adamının yanında çalışmaya başladı. Aytaç, din çevrelerinin yakından tanıdığı çok zengin bir adamdı ve büyük şirketleri vardı. Turgut bazı işlerde ona ortak oldu. Para Zeki'den, beceri ve iş bitirme olayı Turgut'tan... Eski müsteşarımız bir ko-

nuda daha karar vermişti. Bir yanda Zeki Aytaç'ın yanında paralı çalışırken, öbür yanda da kendi şirketlerini kuracak ve İnşallah çok para kazanacaktı.

1975 yılında CHP-MSP koalisyonu düşmüş ve onun yerine birinci Milliyetçi Cephe hükümeti kurulmuştur. Bu hükümetin ortakları AP, MSP ve MHP'dir. Demirel başbakan, Erbakan ve Türkeş başbakan yardımcısı olmuşlardır. Bu hükümetle birlikte MHP ve Alpaslan Türkeş te siyaset sahnesinde güçlenmiştir.

Turgut'un kafasında artık siyasete girme ve engin bilgisini Türkiye'nin emrine verme düşüncesi filizlenmeye başlamıştır. Ama hangi partiden girmesi gerekmektedir?.. AP ve Demirel'e yakındır. MSP ve Erbakan'a zaten çok yakındır. Küçük biraderi Korkut, MC hükümetiyle birlikte bu kez İçişleri Bakanı olmuştur ve ailenin bir uzantısı, MSP'nin içindedir... Ancak Turgut, Türkeş ve MHP'ye de son derece yakın bir insandır. Onların komünizme ve sola karşı verdikleri mücadeleyi, her türlü takdirin üzerinde bulmakta ve bu görüşlerini her fırsatta açıklamaktadır. İktidar ortağı üç parti arasında, 1975 yılına geldiğimizde en büyük sempatiyi MHP'ye duymaktadır... MHP de bu durumu bilmektedir. Eski müsteşarın, kendilerine böylesine yakın olması, onları son derece mutlu etmektedir.

1975 yılında ara seçimleri yapılacaktır. İstanbul'da bir senatörlük boşalmıştır... Seçime doğal olarak MHP de katılacaktır... Turgut'la MHP arasında dirsek teması başlar ve kendisinin İstanbul'dan MHP senatör adayı olması benimsenir. MHP Turgut'u, Turgut MHP'yi kabul etmiştir. Şimdi iş gelmiştir adaylık konusunu görüşmeye...

Alpaslan Türkeş başkanlığında bir MHP heyeti, bir gün Turgut'u evinde ziyaret eder. Semra kahveleri pişirip kapiya kadar getirir ama Türkeş'in yanına girmez. Turgut'a adaylık teklifi yapılır. Eğer kabul ederse, adaylığı partinin yetkili organlarında görüşülecektir. Turgut teşekkür eder ve bunun kendisi için bir şeref olduğunu belirtir. MHP'nin sola ve komünistlere karşı vermekte olduğu kavgayı büyük takdirle karşıladığını orada bizzat Türkeş'e de uzun uzun anlatır.

Turgut artık MHP senatörlüğüne hazırlanmaktadır. Adaylığı, diğer adaylarla birlikte parti yönetiminde görüşülür. Ancak bir aksilik çıkar ve İstanbul'da Prof Dr. Recep Doksat'ın aday olmasına karar verilir. Turgut bozulur ama renk vermez.

O seçimde İstanbul'da CHP Besim Üstünel'i, AP Falk Türün'ü aday gösterir. Kazanan Üstünel olur.

1975 yılında MHP aday adayı olan Turgut, bu partiye olan güvenini ve büyük sevgisini hiçbir zaman yitirmeyecek, ilişkisini daima sıcak tutacaktır. Örneğin, Türkiye'deki anarşi döneminde üst düzeyde bir MHP'li öldürüldüğü zaman, 1979 yılında Türkeş'e aynen şu telgrafı çekecektir :

«3 Temmuz 1979. Yıldırım telgraf. Sayın Alpaslan Türkeş. MHP genel merkezi, Ankara. Türk vatanını hıyanetleriyle bölmek isteyen komünist cinayet şebekelerinin vaki silahlı tecavüzünü büyük bir teessürle karşılıyoruz. Vatanın bütünlüğüne ve hürriyetine karşı işlenen bu cinayetler karşısında suskun kalanlar, tarihi bir sorumluluğun ve bali altında qalacaklardır. Saldırganlığı devlete rağmen sürdürenlerin bu cüreti nereden aldıkları üzerinde ciddiyetle durulmalıdır. Yüce Türk yurdunu kardeş kanına bulamak isteyen cinayet şebekelerinin, yine yüce Türk devlet' ve adaleti önünde hesap vereceklerine inanıyor, en derin üzüntülerimi sunuyorum. Turgut Özal»...

Bu telgrafı çektiği sırada, Turgut İşverenlerin MESS örgütünün başındadır. Türkiye'de yaşanan acımasız anarşi ve terör olaylarında sağ kesimden öldürülenler için böylesine başsağlığı telgrafları çeken Turgut, sol kesimden öldürülen insanlar için hiçbir telgraf çekmez. Böyle bir olayı aklına bile getirmez... Çünkü o artık, en hızlı sol karşıtlarından biri olmuştur.

Size burada ilginç bir olayı daha aktarmak istiyorum. Turgut başbakan olmuştur. Bir gün Antalya'ya gider. Bir turistik tesisi ziyaret eder. Burada Alpaslan Türkeş te kalmaktadır. Bahçede karşılaşırlar... Türkeş, yüz yüze geldiği Turgut'a selam verir... Ve Turgut birçok insanın ve gazetecinin yanında başını çevirir, onu görmemezlikten ge-

lir... Çünkü artık dönem değişmiştir. Bir süre önce Türkeş'e övgüler yağdıran, onun partisinden aday olmaya giren Turgut'un, şimdi Türkeş'e verecek bir selâmı bile yoktur. Kendisiyle yüz yüze, karşı karşıya geldiği halde selâmını esirgemiştir.

Evet, 1975 yılındayız ve Turgut ticaret hayatına girmiştir. Sonradan başbakan olunca, kendi seçim bölgesi olan Fatih'e ANAP ilçe başkanı yapacağı Zeki Aytaç'la çalışmaya başlar. Çelik Endüstri, Çemsan, Çetaş, Parsan, Esaş, Burtrak gibi firmalarda yönetim kurulu başkanı, yönetim kurulu üyesi, ya da genel müdür gibi unvanlar alır. Planlama'da bir devlet memuru olarak edindiği bütün çevreyi, artık kendi ticareti ve kazancı için kullanmaktadır. Bazı Japon firmalarıyla işbirliğine girer. O dönemde Planlama AP'de, Sanayi Bakanlığı MSP'de, Ticaret Bakanlığı MHP'de kalmıştır. MC hükümetinde bakanlıklar ve kuruluşlar, hatırlanacağı gibi tek tek pay edilmiştir. Turgut bu üç partiye de yakın olduğu için, işlerini rahatça yürütür. Örneğin bazı şirketleri aracılığı ile demir ve sac ithalatı yapar. Bu mallar o günlerin Türkiye'sinde karaborsada satılmaktadır. Bazıları, Turgut'un görevli olduğu şirketlerin de karaborsaya karıştığını iddia ederler.

Aslında Turgut'un hayatında en az bilinen dönem, 1975-1979 yılları arasında ticaret yaptığı dönemdir. Küçükken eşekten düştüğünü bile anlatan Turgut, sohbetlerinde bu ticaret yaşamına nedense hiç değinmemekte, kendisiyle görüşme olanağı olan gazeteci arkadaşlarımız da, bu dönemle ilgili soruları kendisine sormaktan kaçınmaktadırlar. Bir gün elbet soran olacaktır.

Turgut bu dönemde ENKA ve bunun sahibi Şarık Tara ile de yakın ilişkilere girer. İyi iş yapmayan bazı şirketleri Şarık Tara'ya satar. Sonra bu şirketler, Şarık Tara'nın başını çok ağrıtacaktır.

MHP adaylığı gerçekleşmeyen Turgut, bu dönemde Kamil Yazıcı, Sıtkı Koçman, Vehbi Koç, Tefik Ercan gibi ünlü iş adamlarıyla da yakın ilişkiler kurar. Yanından nasıl ayrılmış olursa olsun, Sabancı ile de ilişkisini sürdürür

Elinin kolunun uzandığı her alana, balıklama dalar. Büyük holdinglere parlak öneriler ve projeler götürür ve bunların gerçekleşmesi için onları ikna eder. Onlarla yaptığı işbirliği sonucunda, Asil Çelik ve Burtrak gibi dev tesisler kurulmasını sağlar. Holdinglerle bu tesisleri kuracak yabancı firmalar arasında arabuluculuk yapar ve para kazanır. Bu kurulan tesislerden komisyon aldığı gibi, Burtrak gibi bazılarının başına geçer. Ancak talihsizliğe bakın ki, milyarlar harcanarak yapılan bu tesisler batır. Turgut son bir çaba olarak Burtrak'ın başına kayınbiraderi Mehmet Yeyinmen'i getirecek, ancak bu da fayda veremeyecektir... Çünkü hesaplar yanlış yapılmıştır. O tesislerin Türkiye'de yapılmasının büyük bir hata olduğu, sonradan anlaşılmıştır. Ancak Turgut, büyük ikna gücü ile bunları yaptırmayı başarmıştır.

Bir süre sonra 12 Eylül döneminde başbakan yardımcısı olan Turgut, kendi kurdurduğu batık Asil Çelik'i kurtarma operasyonuna girişecek ve bu amaçla devletimizin milyarları harcanacaktır. Ama Asil Çelik, bugün de batık durumdadır ve kurtarılması hiçbir zaman mümkün olmayacaktır. Aradan geçen yıllar içerisinde bir değişiklik olmuş ve Asil Çelik gibi batık bir tesis, Turgut'un sayesinde devlet malı yapılmıştır... Baştan da dedik ya... Turgut rahat adamdır. Kurduğu ve kurdurduğu şirketlerin böylesine batması onu hiç rahatsız etmez. Önemli olan şirketlerin batması değil, Türkiye'nin kurtarılmasıdır ve Turgut ülkemizi kurtaracaktır.

Aslında Turgut'un şansı, kurduğu şirketlerde nedense yaver gitmemiş ve bu durumu bilenler «İnşallah Türkiye'yi de kurduğu şirketlere benzetmez» diye dua etmekten kendilerini alamamışlardır... Nitekim Turgut, Planlama müsteşarı olduğu 1967 yılında da, Frintaş adlı bir nakliye şirketi kurmuş ve bu şirketin başına Planlama'da en güvendiği takunyalı adamlarını getirmiştir. Çok sayıda soğutuculu kamyon ve römorktan oluşan Frintaş filosu devlet parasıyla kurulmuş ve kısa süre sonra şirket batmıştır. Frintaş kamyonlarından arta kalan enkaz, yıllarca Ankara'da Et Balık Kurumu bahçesinde çürümüş, sonra hur-

dacılara verilmiştir. Frntaş'ın öyküsü gerçekten inanılmaz bir olaydır.

Ben bir tek şeyi merak ediyorum. Acaba Turgut ticaret yaptığı 1975-1979 yılları arasında kaç para kazanmış, devlete kaç para vergi vermiştir? Belki bir gün bunları da çocukluk anılarıyla birlikte kamuoyuna açıklamayı kabul eder... Belki kendisiyle konuşan bir gazeteci, kendisine bir gün bu soruları sorar.

1975-1976 yıllarında ailenin durumu şöyledir :

Turgut: Hem Zeki Aytaç'ın yanında çalışıyor, hem de daha sonra açıklayacağım şirketlerinde kendi ticaretini yapıyor. Bu arada büyük firmalara arabuluculuk yapıp komisyon alıyor. 1975 yılında MHP senatör adaylığına sunuyor, ancak bu olay gerçekleşmiyor.

Semra: Bazen mutlu, bazen de mutsuz. Artık rahat geçiniyorlar. Para sorunları büyük ölçüde bitmiş. Ancak Zeynep nedeniyle oldukça mutsuz oluyor. Zeynep sık sık yaramazlık yapıyor. Semra kızını hayırlısıyla evlendirmek istiyor.

Yusuf: Amerika'da, Dünya Bankası'nda çalışıyor. Alman asıllı karısı Heidi ile oldukça mutlu.

Korkut: Birinci MC hükümetinde MSP kanadından İçişleri Bakanı.

Efe: Henüz ufak. Altında son model arabalar yok, hayali ihracatçı Uğur Süzer'in şirketlerine girip çıkmaya henüz başlamamış.

Ahmet: Amerika'da öğrenci. Amerika hayranlığı giderek artıyor. Babası başbakan olduktan sonra Türkiye'ye genel müdür olarak getireceği prensleri tanımaya başlıyor.

Bu dönemde Zeynep yavaş yavaş evlenme aşamasına geliyor. Zeynep dikbaşı bir kız. Bildiği gibi, özgürce yaşamayı çok seviyor ve bunu yapıyor da... Özellikle anası, Zeynep'e çok kızıyor. Onu «Çok akıllı olmayan» biri olarak tanımlıyor. Oysa Zeynep cin gibi, paraya düşkün ve para kazanma yollarını iyi biliyor. Bu özelliği sonraki yıllarda ve özellikle davulcu ile evlendikten sonra iyice ortaya çıkacak.

Sonuçta Zeynep'i, Salt adlı bir mühendisle başgöz ediyorlar. Dügün İstanbul'da, Palet restoranıta yapıılıyor. Turgut o günlerde tanınan bir insan olmadığı için, bu düğün basında bir satırda bile yer almıyor. Oysa Zeynep'in davulcu ile yapacağı ikinci evlilikte, ortalık ayağa kalkacak. Aile davulcuya karşı çıkacak. Hatta babasının, nikâh öncesinde davulcuyu kaçırtmak için MİT'e görev verdiği söylentilerle bile yayılacak.

Zeynep özgür davranışlarına düğününde de devam ediyor. Örneğin damat Sait'i orada bırakıp, orkestranın piyanistinin yanına gidip muhabbete başlıyor. Turgut ve Semra o gece yapayalnızdır. Masada ağlıyorlar. Masalarında oturan iki aile, bütün olup bitenlere tanık oluyor.

Evlendikten sonra Zeynep kocasından birkaç kez kaçacak, aile onu geri göndermek için çaba harcayacaktır. Bütün bunlar olup biterken, evde kıyametler kopacaktır. Uslu durmayan ve içinden geldiği gibi özgürce yaşamayı seven Zeynep, babası gibi rahat insandır... Turgut kızının biraz olsun durulması amacıyla damat Sait'e Fevzi Akkaya-Sezai Türkeş firmasında ve sonra da ENKA'da iş bulacak ve damat yurt dışına gönderilecektir. Zeynep te kocasıyla birlikte bir süre Libya'da yaşayacak, ancak onu orada bırakıp Türkiye'ye dönecektir... Ve hayatını yaşamaya devam edecektir.

Size biraz sonra, Turgut'un kendi kurduğu şirketlerini ve ortaklarını anlatacağım. Ancak bu konuya geçmeden önce bir şey hatırlatmak istiyorum. 1976 yılında Turgut, ülkemizin en güçlü işveren örgütü olan Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası (MESS) üyesi olmuştur. Bu kuruluş, ülkemizin en güçlü işveren sendikasıdır. En büyük firmalarda, en çok sayıda işçiyi ilgilendiren toplu iş sözleşmesi görüşmelerini, işçi sendikalarının karşısında MESS yürütür. İşçiye daha az para vermek, daha az hak vermek, bir yerde MESS'in temel görevidir. MESS, bu amaçla işverenler adına yoğun çaba harcar. Görevi budur.

Turgut MESS'e girdikten bir süre sonra, bu kuruluşun genel sekreterliğine seçilir. Bu arada zengin iş adamlarının kulübü olan TUSİAD'a da sık sık girip çıkmaya baş-

lamıştır. Bir yandan kendi ticaretini yaparken, öte yandan da bilgi ve deneyimlerini işverenlere ve zengin iş adamlarına arz etmektedir. İşverenler de Turgut'un hizmetinden doğrusu memnundur. İnancı bir insan olarak işveren davasına baş koymuştur ve onlar adına canla başla çalışmaktadır. Ne de olsa Turgut görmüş geçirmiş adamdır. Planlama deneyimi olmuştur. AP'ye, MSP'ye, MHP'ye yakındır. Küçük birader Korkut, hükümetin bakanıdır. Bu yüzden, bir eli hükümetin içerisinde.

Toplu iş sözleşmeleri, metal sanayii iş kolunda kıran kırana geçer. Grevler, lokavtlar olur. Turgut işçilere en az para vermenin yollarını işverenler adına araştırır ve toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde sendikaların karşısına işveren temsilcisi olarak oturur. Kendi haklı davalarını gösteren raporlar hazırlar. İşçi ve memurların fazla para almaları, Türk ekonomisi açısından zararlıdır. Böyle bir durum enflasyonu artırır. Ömrü boyunca buna inanmıştır.

Ancak işverenler adına harcadığı bu çabaları basında duyurması mümkün olmaz. Unutulup gitmiş bir isimdir. Bu nedenle de, kafasında bir fikir takılıdır... Fırsatını bulup siyasete girmek, ya da devlette önemli bir yere tekrar gelmek...

Burada geriye kısa bir dönüş yapmak istiyorum.

1975 yılında işbaşında AP, MSP ve MHP'den oluşan (Küçük CGP'yi hiç saymıyorum) birinci MC hükümeti vardır. Demirel 12 Mart 1971 muhtırasından sonra hükümetten düşmüş ve yaklaşık dört yıl sonra MC hükümeti ile birlikte yeniden başbakan olmuştur. Hükümet kurulmuş ve güven oyu almıştır.

Bu aşamada Başbakan Demirel, koalisyon ortağı MSP'nin genel başkanı ve başbakan yardımcısı Necmettin Erbakan'a haber göndermiştir :

— Bizim Turgut'u Merkez Bankası başkanı yapalım mı? Böyle bir kararname hazırlasak, acaba Hoca ve bakanları imza ederler mi?

Çünkü MC ortakları arasında daha ilk günlerde hır-gür çıkmıştır. Demirel, ortaklarından onay almadan önce, böyle bir kararnameyi sevk etmek istemez. İmzalanmadı-

Öi takdirde, zor durumda kalacağını bilir. Ertesi gün Hoca'dan haber gelir :

— Hayır, imzalamayız.

Erbakan, yakın adamı Turgut'un bu göreve getirilmesi ne karşı çıkmıştır... Herhalde kendisine güvenmemektedir. Böylesine yakın olduğu Turgut'u niçin istememiştir? Niçin? güvenmemiştir?.. Bu bilinmez. Belki de MHP'ye soyunduğunu duymuştur.

Bu olay, Turgut'un MHP'den senatör olma girişimiyle aynı döneme rastlamaktadır. Ancak MHP olayı kamuoyuna yansımamış ve gizli kalmıştır. Çok az insan tarafından bilinmektedir.

Demirel, bu durumda olayı kurcalamaz ve Turgut'un Merkez Bankası başkanı olması yatar. Turgut bu olayı bir süre sonra öğrenir ve tepkisini dile getirir. Erbakan'a çok bozulmuştur. Oysa Erbakan'ı o güne kadar kendisine hep yakın görmüş, saymış ve sevmiştir... Demirel'e gidip «Aman bu Hoca efendiyi güvenme abi» derken, Korkut'a da «Hoca bana karşı çok ayıp etti» der. Ama böyle olaylar, Turgut için hiç önemli değildir. Erbakan'a gerçi çok bozulmuştur ama olsun... Aradan tam iki yıl geçecek ve bu kez MSP'den aday olacaktır... Çünkü o zaman şartlar öyle gerektirecek, rüzgarlar başka yönden esmiş olacaktır. Turgut böyle konuları sorun yapan adam değildir. Merkez Bankası başkanlığının reddedilmesinden sonra da Demirel, Erbakan ve Türkeş'le ilişkilerini sürdürecektir.

Evet, üç liderle ve üç partiyle de ilişkilerini iyi sürdürecektir. En azından buna mecburdur... Çünkü ticaret yapmaktadır. Komisyonculuğu ve ithalatçılığı vardır. İktidarla ilişkileri iyi götürmesinde sonsuz yararlar mevcuttur... Bir yandan ticaret yapmakta, öbür yanda MESS'te işverenler için çalışmakta, boş zaman buldukça da Nakşibendi şeyhi Mehmet Zahit Kotku hazretlerinin ziyaretine gidip ilim ve irfan yolunda ilerlemektedir.

1977 Haziran ayında genel seçimler yapılacaktı. Partiler aday listelerini hazırlıyorlardı. Demirel, arkadaşlarına bir öneride bulundu :

— Turgut'u bir yerden aday gösterelim mi?

Demirel böyle bir soruyu boşuna sormazdı. Demek ki kafasında Turgut'u milletvekili yapıp siyasete sokmak fikri yatıyordu. Kimseden itiraz gelmedi. Zaten gelemezdi de... Turgut Kayseri veya Bursa'dan aday gösterilecekti.

Oysa Turgut, o sırada işi MSP ile bitirmişti. Birader Korkut. İşin kulisini yapmış, Turgut ta birkaç kez Hoca'yı ziyaret etmişti. İki yıl önceki kırgınlık, Turgut açısından artık geride kalmıştı... Ve İzmir MSP listesinin ilk sırasına Turgut'u koyuverdiler. Turgut bu kez gerçek yerini bulmuştu. Ancak evde biraz sorun çıktı. Semra kızıyordu... **«Senin bu hacıların hocaların arasında ne işin var? AP'nin suyu mu çıktı, MHP'nin suyu mu çıktı? Habire Korkut'un peşinden gidiyorsun. Bırak artık Korkut'un dümen suyunu»** diyordu. Turgut karısına çok dil döktü ve kabul ettirdi. Hele bir Meclis'e girse, büyük işler yapacaktı.

İzmir MSP listesinde Turgut'un arkasında, iş ortağı Yaşar Tunagür vardı. Çember sakallı Tunagür de Turgut gibi 12 Mart kazazedesi olmuştu. O dönemde Kürtçülük ve şeriatçılık iddiasıyla askeri mahkemede yargılanmış ve beraat etmişti. Ancak uzun süre içeride kalmıştı.

Turgut'un MSP'den aday olacağını Demirel'e söylediler. Demirel fazla umursamadı... **«Bırakın o halde... Turgut bize de gelir, oraya da gider. Demek ki rüzgar bu sefer oradan esmiş»** demekle yetindi. Sonraları yüz yüze geldiklerinde ikisi de bu konuya hiçbir zaman değinmediler. Ne Demirel **«Niçin MSP'den aday oldun?.. Biz seni Kayseri veya Bursa listesine koyacaktık»** dedi, ne de Turgut MSP'den niçin aday olduğunu abisine açıkladı.

MSP'nin ağır topu Turgut, 27 Mayıs 1977 günü 20.50-21.00 saatleri arasında radyoda partisi adına propaganda konuşması yaptı. O dönemde televizyonda seçim konuşmaları yapılmıyordu... Turgut mikrofunun başına oturdu ve başladı anlatmaya... Konuşması aynen şöyleydi :

«Aziz ve Muhterem kardeşlerim,

Uzun yıllar Devletimizin önemli bir müessesesi olan, beş yıllık kalkınma planları ve yıllık programları hazırlayan Devlet Planlama Teşkilatı'nın başında bulunmuş ve Türkiye'mizin kalkınma, gelişme ve sosyal meselelerini

İyi bilen bir kişi olarak sizlere hakiki maddi kalkınmadan söz edeceğim.

Güzel memleketimizin kalkınmasında zaman içinde değışik meselelerle karşılaşmamız tabiidir. Ancak bazı meselelerimiz vardır ki uzun yıllardan beri halledilememiştir. Gerekli tedbirler alınıp, köklü bir icraat yapılmadığı müddetçe bu meseleler durmaya ve büyümeye devam edecektir.

Kalkınmamızın dar boğazlarından bir tanesi dış ödemeler dengesi dediğimiz, basit bir tarifile dışardan aldığımızla dışarıya sattığımızın denkleştirilmesi konusudur. İşsizlik önemli bir meselemizdir. Bir diğer önemli meselemiz köylümüzün gelir seviyesi ile, şehirlerde yaşayanların geliri arasındaki farkın açılmasıdır. Ve genel olarak da zenginliğin artması yanında fakirliğin de artmasını, memleketimizin birliğini zedeleme bakımından önemli bir konu olarak karşımızda görüyoruz. Şehirlerimizin düzensiz bir şekilde ve hızla büyümesi, bunların insanları sıkan, onların ruhi dengelerini bozan yerler haline gelmeye başlaması gene çok önemli bir konu olarak karşımızdadır.

Bütün bu konuların halli yanında kalkınma hedefimiz, ikinci sınıf değil birinci sınıf bir ülke ve yeniden Büyük Türkiye'dir. Kıbrıs sonrası hadiseler bu meselede Milli Görüş'ün ne kadar haklı olduğunu göstermiştir. Artık bütün memleket yeniden güçlü, büyük Türkiye hedefini bir hayal değil, arzulanan bir gaye olarak görmektedir.

Karşılaştığımız meselelerin hallerinde en başta hızlı, yaygın ve ağır bir sanayileşmeden başka bir yol olmadığı açık bir surette ortadadır. Bu şekilde bir sanayileşme ile işsizliğe, göçlere çare bulunabileceği gibi dış ödemeler dengesinin düzeltilmesi de imkân dahiline girecektir. Hedefimiz ilk hamlede çelik, gübre, petrokimya gibi temel maddelerin; motorlar, motorlu araçlar, takım tezgâhları, makinalar, elektro-mekanik teçhizat ve fabrikaların ve nihayet memleketi koruyacak her nevi silah, araç, gereç ve teçhizatın ithaline paydos diyerek bunların tamamıyla yerli yapılmasıdır. Böylece gurbet ellerde vatan hasreti çeken

yüzbinlerce işçi kardeşimizin aileleriyle bu güzel memlekette biraraya gelebilmeleri de imkân dahiline girecektir.

İşte Milli Selamet Partisi bayrağı altında bütün yurtda başlatılan ağır sanayi hamlesinin gayesi budur.

Milli Selamet Partisi'nin saraylaşma hamlesinin ana planı, küçük sanayinin küçük sanayi sitelerinde, orta büyüklükteki sanayinin organize sanayi bölgelerinde geliştirilerek bütün yurda yayılması ve ağır sanayi kuruluşlarıyla, bir zincirin üç halkası gibi birbirini tamamlayan bir bütün meydana getirmesidir.

Sanayi hamlesinin başarılmasında müteşebbislerimizden en iyi şekilde faydalanılması esastır. Türk Özel Teşebbüsü ağır sanayi hamlemizin yürütülmesinde önemli bir güç kaynağı olacaktır.

Türkiye'mizde köyden şehre nüfus akışı hızlanmakta, şehirler dengesiz bir şekilde genişlemektedir. Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerimizde evinden işine giden dar gelirli kardeşlerimiz saatlerini yollarda geçirmektedir. Mesken, trafik ve sosyo-ekonomik meseleler bir çığ gibi büyümektedir. Bir taraftan gecekondu, diğer taraftan lüks konutlar yapılarak dengesizlik bir uçuruma dönüşmektedir. Memleketimizin istikbali genç ailelerimizin en büyük arzusu muhakkak ki kısa zamanda yuvasını huzur içinde kurabileceği bir meskene sahip olmaktır. Şimdiye kadar iktidarda olan büyük partilerce takip edilen yanlış mesken politikası yüzünden genç ailelerin ev sahibi olmaları mümkün değildir.

Geçimini ücretle sağlayan kardeşlerimizin bugün Türkiye'de ev sahibi olabilmeleri bu mevcut zihniyetle ancak emekli oldukları zaman ihtimal dahilindedir. Tam manasıyla bu meskenсіzlik politikası ve kiralarnı arttırmakta, işçilerimizi ve dar gelirlilerimiz için hayatı tahammül edilmez bir hale sokmaktadır. Pahalılığın ana sebeplerinden biri budur. Büyük şehirlerimiz artık bir taş yığını haline gelmekte; çocuklarımızın, gençlerimizin gidebilecekleri yeşil sahalar, çocuk bahçeleri, kültür ve spor tesislerinden mahrum kalmaktadır.

Bu durum yeni yetişen nesilleri büyük bir boşluğa it-

mekte, alle bağlarını zayıflatmakta, anarşi ve huzursuzluğun önemli sebeplerinden biri olmaktadır. Şehirlerimizin bu büyük dertleri dururken ne hazindir ki, büyük şehirlerden oy alan partiler, aldıkları oyları tapulu malları sanarak şehirlerin dertlerini bir kenara bıraktılar ve ellerindeki imkânları oy avcılığı için kullanmayı tercih ettiler Bu duruma büyük şehirlerimizde oturan kardeşlerimiz her gün yakından şahit olmaktadır. Buna sebep olan partilerin 5 Haziran'da Milletimizden hakettikleri cevabı alacaklarına inanıyorum.

Şehirlerimizin içine düştüğü bu durumdan kurtarılması tarımda ve ağır sanayi hamlesinde yapıldığı gibi bir icraatla mümkündür. İyi ve süratli bir trafik, ulaşım ve yerleşim planlaması ile başlayarak şehirlerimizin içinde, yakınında, uzağında, her tarafında lüks olmayan fakat ihtiyacı en iyi şekilde karşılayan, içerisinde çocuk bahçesi, kültür ve spor tesisi, camii ve alışveriş merkezi bulunan şehir sitelerinin kurulması suretiyle orta ve dar gelirli halkımızı uzun vadeli faizsiz kredi ile ev sahibi yapacak ve bu meseleyi kökünden halledeceğiz.

Huzur içinde yaşayan bir toplumda üretimin çok artacağı ve memleket ekonomisine olan katkısının faizsiz kredi ile yapılan yardımı kat be kat aşacağı muhakkaktır.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim,

Kalkınmada önemli bir meselemiz de, köylerimiz ve köylülerimizin refahı konusudur. Bugünkü ortalama değerlere göre tarımda çalışanların geliri şehirlerde çalışanların dörtte biri kadardır. Bu gelirin artırılması için dengeli bir taban fiyatı politikası yanında tarımda çalışan nüfusun süratli bir şekilde kurulmakta olan sanayi ve diğer hizmet sektörlerine kaydırılması esası benimsenmelidir. Bu politika ile tarımda alle başına düşen toprak miktarı süratle yükselecek ve aileler modern tarım makinalarını ekonomik olarak kullanabilecekler, bu suretle verimlilik artacak, tarım sektöründe fert başına gelir hızla yükselecektir.

Tarımda makinalaşma Milli Selamet Partisi'nin İkti-

darda bulunduğu dönemde hızla gerçekleşmektedir. Son yıllarda görölen bol mahsulün sebeplerinden biri de budur. Milli Selamet Partisi'nin ana gayelerinden biri de tarımda faizsiz kredi tatbikatını yaygınlaştırmaktır. İlk olarak küçük çiftçimizin alle işletmelerine muhtelif tarım kredilerinin faizsiz verilmesi ele alınmıştır. Bir sosyal yardım anlayışı içinde yapılacak bu tatbikatın «sosyal devlet» kavramına tam manasıyla uygun olacağı açıktır.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim,

Hakiki maddi kalkınmamızın ana meseleleri olan; işsizliğe son vermek, refahı bütün yurda yaymak, Türkiye'yi bağımsız ve lider bir ülke haline getirmek milli, güçlü, süratli ve yaygın kalkınmayı başarmak için; süratli ve yaygın bir sanayileşme, köylümüze daha fazla toprak, modern tarım araçları, sulama, gübre, ilaç ve iyi tohum konularının köklü olarak halledilmesine devam edilmesi, şehirlerimizin düzgün gelişmesi, dar gelirli ve orta halli kardeşlerimizin gençliklerinde ev sahibi yapılması, dış ödemeler dengemizin sağlanması, sanayi malları ihracatımızın arttırılması, tarım ürünlerimizin mümkün olduğu kadar işlenerek ihraç edilmesi şarttır.

Aziz ve Muhterem kardeşlerim,

Sizlere maddi kalkınmamızın meselelerini ve bunların çözüm yollarını Milli Selamet Partisi'nin Milli Görüşü içinde anlatmaya çalıştım. Maddi kalkınma ve memlekette özlediğimiz huzurun temininin ancak ve ancak manevi kalkınma ile beraber yapılacağına inanıyorum. Uzun yıllar elde ettiğim tecrübeler, memleket içinde ve dışında gördüklerim bende bu kanaatli kesin olarak yerleştirmiştir. Birbirini seven, sayan, komşusunu gözetən, herkesin hakkına riayet eden milletlerin yükseldiğine tarihte de şahit oluyoruz.

Oy karşılığı hizmet anlayışı bizi hiçbir yere götürmez. Hizmetin karşılıksız olması, oy versin vermesin her vatan-daşa aynı şekilde davranılması esastır. Bizim hizmet anlayışımızda karşılık sadece Cenab-ı Hak'kın rızasını temin etmektir. Memleketin kalkınma meselelerinin çözümünde böyle bir hizmet anlayışı yanında, bu hizmetli yürütecek

güçlü kadrolara ihtiyac vardır. Bu kadroların bilgili ve cesur olduğu kadar imanlı olmaları da lâzımdır. Uzun yıllar devlet tecrübem, başarı için inanmanın en önemli şart olduğunu göstermiştir. Bilgili, fakat inançsız insanların ne kendilerine, ne de memleketlerine hiçbir faydaları yoktur. Bunların faydadan çok zararları olduğu bilinen bir hak-kattır.

Milli Selamet Partisi kadrolarının bugün Türkiye'nin meselelerini en iyi bilen, çok güçlü bir teknik kadro olduğunda hiç kimsenin şüphesi kalmamıştır. Bu kadronun bilgili olduğu kadar imanlı olduğu, Hak yolunda hizmet yaptığı gene bütün kardeşlerimizin malûmudur.

1977 seçimlerinde bu kadronun çok daha güçleneceğine ve Milli Görüş'ün bütün halkımızca benimseneceğine ve destekleneceğine kalpten inanıyoruz.

5 Haziran 1977 seçimleri sonunda bu memleketin has evlâtlarına hizmet kapısını açmasını ve Milletimizi doğru yolda hızla yükseltmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum. Hepinizi hürmet ve muhabbetle selâmlarım, benim aziz ve muhterem kardeşlerim.»

Evet, MSP milletvekili adayı Turgut'un radyo konuşması aynen böyleydi... Necmettin Erbakan aradan yıllar geçtikten sonra Cumhuriyet gazetesinde (16 Kasım 1988) Ahmet Tan'ın sorusuna cevap verirken Turgut için şöyle diyecekti :

— Özal yumuşak bir demirdir. Hangi mıknatısı görürse, oraya yapışır. Bizim yanımızdayken, faizlerin kaldırılması gerekir diyordu. 1977 seçimlerinde milletvekili adayımız olduğu için televizyonda (Radyoda olacak) konuşturmuştuk. Ağır sanayi hamlesi, milli görüş deyip durdu. Sonra holdinglerin arasına düştü. Şimdi onların ağzından konuşuyor.

Turgut kafaya koymuştu. Mutlaka milletvekili seçilecekti. İzmir'e gidip propaganda çalışmalarına başladı. Ancak oralarda hiç kimse kendini tanıımıyordu. Gündemde olan, ismi bilinen bir adam değildi. Yine de kahvelerde bol bol nutuk attı. İzmir'li bazı iş adamlarından yardım istedi... İstekleri reddedildi... Yine de her yeri dolaştı.

MSP'nin ilkeleri doğrultusunda din, iman, Allah, peygamber, İslam gibi konulardan söz etti. Faizin haram olduğunu uzun uzun anlattı. Evet... Faizin haram olduğunu anlattı.

Bir gün Yaşar Tunagür'le birlikte bir kahveye gittiler. Aynı şeyleri orada da anlatmaya başladı. Dinleyenlerden bir vatandaş, Turgut'a sordu :

— Hoca efendi, bir haram mıdır?

— Haramdır.

Bir başka vatandaş söze girdi :

— Valla hocam, Süleyman'ın müslümanlığı bize yeter. Sen bize daha fazlasını teklif etme. Burada daha fazlası gitmez.

Kahkahalar patladı. Turgut kıpkırmızı olmuştu.

Sonuçta İzmir halkı, ne yazık ki MSP adayı Turgut'u seçmedi. Yaptığı bütün dinci propagandalar boşa gitmiş oldu. Oysa ne güzel konuşmalar yapmıştı... «Erbakan hocamız» demiş, «Faiz haramdır» demiş, «Millî görüş» demiş, «Ağır sanayi hamlesi» demiş, demiş oğlu demişti.

Turgut İstanbul'a döndü... Semra «Demedim mi ben sana?.. Oh olsun işte» dedi.

Seçimi kaybetmek, doğrusu Turgut'u çok üzmüştü. Ama her işte bir hayır vardı. MSP adayı Turgut, eğer 1977 yılında milletvekilli seçilseydi, 12 Eylül sonrasında «Yasaklı politikacı» olacaktı... Eğer seçilseydi, 1979 yılı Aralık ayında Demirel tarafından başbakanlık müsteşarlığı görevine getirilemeyecekti... Bu durumda da ne 12 Eylül sonrasında başbakan yardımcısı, ne de günümüzün başbakanı olması söz konusu olmayacaktı.

Ben burada 1977 yılında Turgut'a oy vermeyen bütün İzmir halkına teşekkürlerimi, huzurunuzda açıkça ifade etmeyil bir vatan borcu biliyorum. O seçimde Turgut'a oy vermeyen İzmir halkı bilmeden bile olsa vatanına ve milletine en büyük iyiliği yapmış ve Türkiye'ye Turgut gibi değerli bir evladını başbakan olarak kazandırmıştır. Sadece Turgut'u değil, onunla birlikte Korkut, Yusuf, Semra, Ahmet, hatta Efe ve hatta Zeynep ve onun da ötesinde

davulcu Asım gibi nice büyük değerleri de kazandırmıştır.

Ülkemiz içinde yaşadığı bu parlak günleri, milletimiz yaşadığı bu refah dolu hayatı, böyle güzel rastlantılara borçludur.

Şimdi geliyorum Turgut'un şirketlerine ve ortaklarına... Daha önce de yazdığım gibi, Turgut hayatının bu döneminden hiç söz etmiyor. Belki ileride anlatmak durumunda kalır... Hayat bu, hiç belli olmaz.

Yaptığım araştırmalarda, Turgut'un üç şirketini bulabildim. Başka şirketler kurup kurmadığını, doğrusu bilemiyorum ve kendisinin açıklamasını rica ediyorum.

Turgut'un ilk şirketinin adı SİLM. Sermayesi, o günlerin parasıyla 300 bin lira. Şirketin kuruluşu, Ticaret Sicili gazetesinin 24 Şubat 1975 tarihli sayısında yayınlanıyor. Turgut bu şirketle, Ticaret Sicili gazetesinden okuduğumuz kadarıyla özetle şu işleri yapmaya soyunuyor :

«İthalat, ihracat, ticari temsilcilik, ticaret yapmak. Yatırımcı ve sanayicilere danışmanlık hizmeti sağlamak. Yerli ve yabancı şirketlerin temsilciliğini, dağıtıcılığını ve pazarlamacılığını yapmak. Fizibilite araştırmaları yapmak. Yabancı sermayeli kuruluşlara ihtisaslaşmış hukuk hizmeti danışmanlığı sağlamak»...

Şirketin ortakları şunlar :

- 1 — Turgut Özal
- 2 — Erol Aksoy
- 3 — Zeki Aytaç
- 4 — Semra Özal
- 5 — Yaşar Tunagür
- 6 — Mehmet Yeyinmen

Şimdi gelelim ortakları tanıtmaya... Turgut'u hepimiz biliyoruz. Ülkemizi enflasyondan, rüşvet ve yolsuzluklardan kurtaran kişi... Aldığı önlemlerle vatandaşı rahatlatan, yaşam düzeyini yükselten, Türkiye'ye çağ atlatan, demokrasiye son derece inanmış ciddi bir politikacı. Semra'nın kocası.

SİLM'in ikinci ortağı Erol Aksoy... Erol o günlerde Amerika'da... SİLM'e ortak olmak için taa oralardan Tur-

guta vekaletname gönderiyor. Turgut, bu genç yeteneği daha o zaman keşfetmiş. Erol, son derece parlak bir arkadaş... Turgut, parlak Erol'u çok seviyor. Semra da seviyor. Zaten Semra sevmese, öbürü de sevmez. Erol Amerika'da eğitim görüyor. Türkiye'ye geldiği zaman, Turgut'un torpiliyle Koç Holding'e giriyor. 12 Eylül sonrasında Turgut Başbakan yardımcısı olup ta Türk ekonomisini tam yetkiyle ele geçirince, parlak Erol'a birileri «Yürü ya kulum» diyor. Erol öyle bir yürüyor ki, banka sahibi oluyor. Önce Türkiye'de İktisat Bankası'nın sahibi, sonra da yurt dışında bir Fransız bankasının sahibi oluyor. Yılların iş adamı Vehbi Koç bile Erol için, «Ben çok gördüm ama böylesini görmedim» diyor. Vehbi amcamın ne demek istediği bir türlü öğrenilemiyor... İş ortağı Turgut, parlak Erol'u 1983 yılında ANAP'ı kurarken de unutmuyor. Onu kurucu üye yapıyor. Ancak Milli Güvenlik Konseyi, anası Rum olduğu gerekçesiyle, parlağın parti kurucusu olmasını veto ediyor. Erol hızla yükselmeye devam ediyor. Erol, iş ortağı Turgut'un şimdi de bankacılık sektöründeki gözdesi... Ancak bir şey burada unutmayalım... Erol sadece Turgut'un değil, İstanbul sosyetesinin de gözdesi... Hakkında çok yoğun söylentiler olmasına rağmen, güzel karısı ve çocuğu ile birlikte tatlı hayat yaşıyor. Noelde İstanbul kiliselerine gidip mum diyor, İstanbul boğazında kaçak villa yaptırıyor... Parlak Erol'un, Turgut'un iş ortağı Erol'un birdenbire böyle yükselmesinin hesabını hiç kimse sormuyor...

SİLM şirketinin üçüncü ortağı, Yaşar Tunagür. Yaşar hoca, parlak Erol gibi sosyete çocuğu değil... O bir din adamı... Dinci... Şeriatçılık ve kürtcülükten yargılanmış, çember sakallı bir adam. SİLM şirketini şu anda Yaşar Tunagür'ün oğlu götürüyor... Ne ilginçtir ki, özel yaşamda birbirlerinin yüzüne bile bakmayan parlak Erol'la Yaşar Tunagür'ü, Turgut aynı şirket çatısı altında birleştirmeyi başarıyor. (Tıpkı 1983 seçimlerinde ANAP'ta dört eğilimi birleştirdiği gibi)... Çünkü paranın dini imanı yok... Maksat para kazanmak... Turgut paranın ucunu gösterince sosyete de, dincisi de koş koşu geliyor.

Dördüncü ortak Semra... Turgut'un karısı. Turgut cumhurbaşkanı olup ta, hak ettiği o yüce makama İnşaal-lah oturursa, bence ülkemizin ideal başbakanı olacak ka-dın... Anadan doğma lder, yönetici... Belki tek eksiği, eğitim düzeyinin yetersiz olması. O kadar kusur kadı kı-zında da olur. Bunun dışında, her yönden dört dörtlük...

Beşinci ortak Mehmet Yeylnmen de yabancımız değil... O da aileden... Semra'nın erkek kardeşi. Turgut Planla-ma müsteşarı olduğu dönemde, Mehmet'i yanına alıp bol parayla çalıştırdı... Turgut'un güvenini kazanmış bir genç yetenek. Daha sonra Turgut tarafından kurdurulan ve yi-ne Turgut'un yönetim kurulu başkanlığını yaptığı Burtrak traktör fabrikasının başına Turgut tarafından geçirildi... Yanlış anlaşılmasın, Turgut Burtrak'ı kendi parasıyla de-ğil, başkalarının parasıyla kurdu... Kendi parasıyla kur-duğu bir tek tesis bile yok. Batan şirketlerde kendi parası hiç yok... Burtrak'ı, kayınbirader Mehmet te kurtarama-dı... Mehmet şimdi ENKA'da... İstanbul'da iş yapıyor, iş bitiriyor.

Turgut'un SİLM şirketindeki sonuncu ortağı, Zeki Ay-taç... Aytaç hem iyi bir tüccar, hem de Nakşibendi tarı-katının mensubu. Ayrıca aynı dönemde Turgut'un patro-nu... İstanbul'un en büyük tüccarlarından biri. Sonra tüc-carlıkla da yetinmiyor ve bazı sanayi kuruluşlarına Tur-gut'la birlikte el atıyor. Zeki Aytaç'ta büyük para var. ANAP'ı kurarken Turgut'a çok yardım ediyor ve Fatih il-çe başkanı oluyor. Turgut, birlikte para kazandığı eski pat-ronuna vefa borcunu onu ödüllendirerek ödüyor.

Şimdi gelelim Turgut'un ikinci şirketine... Bunun adı EGE METAL SANAYİİ A.Ş. Bu şirket 1976 yılında 15 mil-yon lira sermaye ile kuruluyor. 15 milyon lira, o gün çok büyük para. Şirketin kuruluşu, Ticaret Sicili gazetesinin 30 Kasım 1976 tarihli nüshasında yayınlanıyor. Şirketin sermayesi 1.500 eşit paya bölünmüş. Bu hisselerden 375 adedini, o günlerin parasıyla 3 milyon 750 bin lira ödeye-rek Turgut alıyor. Bu para, günümüzün yaklaşık 300 mil-yon lirası... Belki de Turgut bu büyük parayı Burtrak ve

Asil Çelik için yaptığı komisyonculuktan sağlıyor. Bilemem ki... Bu şirketin ortakları şunlar :

- 1 — Turgut Özal
- 2 — Zeki Aytac
- 3 — Ekrem Pakdemirli
- 4 — Hamdi Boyacı
- 5 — İrfan Akça

Şirketin kuruluş amacı imalat, montaj ve tesisat işlerinde kullanılan makinalar yapmak, bu amaçla ihracat, acentalık, komisyonculuk ve bayilik yapmak.

EGE METAL'in 7 Aralık 1976 günü yapılan ilk genel kurul toplantısında Turgut yönetim kurulu başkanı, Ekrem Pakdemirli başkan vekili, Burhan Özfatura denetçi seçiliyor. Şirketin 250 adet hisse senedini ise, yine o günlerin parasıyla 2 milyon 500 bin lira karşılığında Ekrem Pakdemirli alıyor. Bu para, günümüzün değerleriyle 180 milyon lira dolaylarında...

Bu şirkette Turgut'la ortak olan İrfan Akça ve Hamdi Boyacı, İzmir'li zengin iş adamları... Her ikisi de Nakşibendi tarikatından. Bu kişilerle ilgili fazla bir şey yazmayacağım...

Şimdi gelelim Ekrem Pakdemirli'ye... Ekrem, Turgut'un en has adamlarından biri... Planlama'da birlikte çalıştılar. Daha önce de anlattığım gibi, Ekrem bizimle ODTÜ'de okurken, fakir bir aile çocuğu idi... Ankara Koleji'nde öğrencilere belletmenlik yaptırır, yemeğini oradan yedi... Özel ders verip, bir parça olsun para kazanırdı. Sonra hep devlet memuru olarak çalıştı... Planlama'da görev aldı, üniversite hocalığı yaptı... Sonraki yıllarda Turgut onu Hazine müsteşarı olarak çalıştırdı. 1987 seçimlerinden sonra, bakan oldu... Ekrem şimdi çok büyük bir mal varlığına sahip... Demek ki 1976 yılında köşeyi dönmüş durumda... Öyle ya, 1976 yılında 2 milyon 500 bin lirayı, Turgut'un şirketine trink diye bastırıyor... Ekrem, bildiğim kadarıyla o güne kadar ticaret yapmamış... Aileden miras yememiş... Acaba karısı mı çok zengin?.. Piyangodan mı büyük ikramiye çıktı?.. Bendeniz o yıllarda 3.000 lira maaşla çalışıyorum... Aynı okulu bitirmişiz, mesleğimiz farklı... İki-

miz de memuruz... Ekrem bugün de çok varlıklı... Ama doğrusunu isterseniz, mal varlığını bilemem... Acaba nereden ve nasıl edindi bu varlığı?.. Açıklar mı dersiniz?..

Turgut'un üçüncü şirketinin adı ÖZBAN OTOMOTİV VE METAL TİCARET A.Ş.... Bu şirketin kuruluşu, Ticaret Sicili gazetesinin 16 Ekim 1979 tarihli nüshasında yayınlandı. Ticaret Sicili gazetesinde yer alan bilgilere göre, şirketin amacı çeşitli alanlarda toptan ve perakende alım satım yapmak, iç ve dış piyasada pazarlama yapmak, imalat, ithalat, ihracat ve komisyonculuk yapmak.

Anlaşıldığı kadarıyla Turgut o yıllarda komisyonculuk yapmaya merak sarmış durumda. Bütün şirketlerinde, komisyonculuk yapacağı belirtiliyor.

Yine Ticaret Sicili gazetesinden öğrendiğimize göre, şirketin ilk genel kurul toplantısında yönetim kurulu başkanlığına Turgut, başkan vekilliğine ise Semra getiriliyor. Görüldüğü gibi, papatya ve vakıf başkanı olmadan önce, Semra ilk kez bu şirkette unvan sahibi oluyor.

Bu şirketin ortakları da ilginç :

- 1 — Turgut Özal
- 2 — Ahmet Özal
- 3 — Semra Özal
- 4 — Yaşar Bükülmez
- 5 — Akgün Albayrak
- 6 — İlyas Nalbant

Ahmet ticaret yaşamına ilk kez bu şirketle başlıyor. Bu şirketin kuruluş amacı da ilginç bir öykü oluşturuyor. ÖZBAN'ın kurulduğu 1979 yılı Ekim ayında, Turgut MESS yönetim kurulu başkanıdır. Artık işveren örgütünün başına geçmiştir. Temsil ettiği işverenler bir gün bir araya gelirler ve şöyle bir karara varırlar :

— Turgut bizim için, bizim çıkarlarımız için canla başla çalışıyor. Biz de ona bir kolaylık sağlayalım. Ürettiğimiz malların ve özellikle taşıt araçlarının bir bölümünü, ona bir şirket kurdurup o şirket üzerinden pazarlayalım. Böylece Turgut arada komisyon alsın ve üç beş kuruş cebine girsin. Nasılsa şirketin en büyük hissedarları Turgut, Semra ve Ahmet... Böylece aile kazanmış olsun.

Patronlar aralarında anlaşıyorlar. Örneğin Anadolu Holding'in sahibi Kamil Yazıcı Skoda araç ve Jawa motorsikletlerini, Hoç Holding'in sahibi Vehbi Koç Murat otomobillerini, Ercan Holding'in sahibi Tefik Ercan MAN otobüslerini, başka patronlar başka ürünlerini bu şirket üzerinden pazarlayıp, Turgut'un komisyon almasını sağlayacaklardır. Alıcılara yapılacak bazı satışlar, Turgut'un bayiliğinden geçirilecektir.

ÖZBAN şirketinin Turgut, Semra ve Ahmet dışında üç ortağı daha var. Bunlardan Akgün Albayrak, Planlama döneminden beri Turgut'un özel kalem müdürü. Ayrıca özel işlerini izleyen en güvendiği adamı. Hep onun yanında oldu. 1983 yılında bir gün Turgut'la İstanbul'da, Sadıklar apartmanındaki bürosunda konuşuyordum. ANAP kurulmak üzereydi. Turgut, Akgün'e seslendi ve iki kahve söyledi... Akgün'ün elinden içtiğim o kahvenin lezzetini hiç unutamam... Turgut, Akgün'ü yanından hiç ayırmadı. Nereye gittiye, onu da orada özel kalem müdürü olarak görevlendirdi. Lise mezunu olan Akgün'ü 1983 ve 1987 yıllarında ANAP'tan milletvekili, bir ara da genel sekreter yaptı.

Diğer ortak Yaşar Bükülmez de aileden sayılır. Korkut'un karısının akrabası. Ancak dinci değil. Diş protezi yapıyor. Ancak Bükülmez hanedan döneminde Turgut'a yakın olmuyor ve bir süre gözden düşüyor. Şimdi Tekel'de, üst düzeyde bir görevde çalışıyor.

Sonuncu ortak İlyas Nalbant, Turgut'un Planlama'daki makam şoförü. Turgut Planlama yıllarından sonra İlyas'ı bir süre daha yanında şoför olarak çalıştırıyor. Sonra İlyas ta gözden düşüyor. İlyas şimdi Kadıköy'de dolmuşçuluk yapıyor. Semra'nın anası Azize hanımın komşusu.

Turgut 1979 yılı Aralık ayında Demirel tarafından başbakanlık müsteşarlığı görevine getirilince, ÖZBAN şirketini kapatıyor. Diğer şirketlerinde olduğu gibi, bu şirketinde de kaç para kazandığı ve kaç para vergi ödediği tarafından bilinmiyor.

Şimdi burada, Turgut'un kurmuş olduğu şirketlerde de çok net olarak görülen bir durum var. Turgut hayatının

her döneminde, hangi görevde olursa olsun, çevresinde üç ayrı kesimden insanları çalıştırıyor.

Birincisi şeriatçılar ve nakşibendiler... İkincisi aile bireyler.... Üçüncüsü de, şeriatçı ve aile bireyi olmayan, ancak Turgut'un kendisine yakın gördüğü insanlar...

Bu özelliğini ilk kez Planlama'da ortaya çıkarıyor. O seçkin kuruluşa çok sayıda çember sakallıyı ve şeriatçıyı dolduruyor... Bunların yanında birader Yusuf, dayıoğlu Hüsnü, kayınbirader Mehmet Yeyinmën gibi akraba taallukatı da oraya dolduruyor.

Turgut aynı yöntemi, şirketlerinde de uyguluyor. Ortakları arasına Yaşar Tunagür, İrfan Akça, Hamdi Boyacı ve Zeki Aytaç gibi dincileri ve tarikatçıları alıyor.

Aileden Semra'yı, Ahmet'i ve kayınbiraderini kendine ortak ediyor.

Bunun ötesinde Erol Aksoy, Akgün Albayrak, Yaşar Bükülmez gibi kişileri de kendisine ortak ediyor. Bunlar ne aileden, ne de dinci takımdan...

Bu üç unsuru aynı çatı ve müşterek çıkarlar altında toplamayı başarıyor. Örneğin amaç para kazanmak olunca, Yaşar Tunagür gibi bir dinci ile Erol Aksoy gibi noellerde kilisede mum yakan sosyete mensubu, Turgut'un yanında ortak olabiliyor.

Turgut bu uygulamayı, devlet yönetiminde de gerçekleştiriyor. Başbakan olunca biraderini, dayıoğunu, bacasına bakan yapıyor... Karısını ve oğlunu danışman olarak kullanıyor. Bunların yanında Mehmet Keçeciler ve ekibini yanına alıyor... Her kesimden insanı, kendisinde güç olduğu sürece iyi kullanmayı biliyor.

Turgut, kendisine iyi hizmet verenleri, ihanet etmeyenleri de ödüllendirmeyi biliyor. Bu niteliğini, şirket ortaklarında özellikle görmek mümkün. Örneğin başbakan olduktan sonra iş ortağı parlak Erol'un banka sahibi olmasında katkıları oluyor. İş ortağı Ekrem'i bakan yapıyor. Kayınbirader Mehmet'i ENKA'ya sokuyor. Mehmet iyi işler başarıyor. Zeki Aytaç'ın işleri son derece büyüyor. Akgün'ü milletvekill yapıyor. Yaşar Bükülmez'i Tekel'de üst düzey-

de bir göreve getiriyor. Semra ve Ahmet'i danışman yapıyor. Daha ne yapsın?

Geriye bir tek gariban şoför İlyas Nalbant kalıyor. Aileden kopan İlyas, hayatını dolmuşçuluk yaparak kazanmaya çalışıyor.

Turgut'un aday olduğu 1977 seçimlerinde, MSP oy kaybına uğramış ve daha önce 48 olan milletvekili sayısı, 24'e düşmüştür. Bu durum, MSP için bir yenilgidir... Turgut ve Korkut biraderler, şimdi Erbakan Hoca'ya tavrı koymaya başlamışlardır. Turgut sağda solda **«Savaş kaybeden kumandanı kurşuna dizerler. Hoca da savaş kaybetmiş kumandandır»** demektedir... Nakşibendi şeyhi Mehmet Zahit Kotku hazretleri de bu dönemde Erbakan'a karşı tavrı almaktadır. Şeyh efendi, Özal biraderlerle sık sık bir araya gelmekte ve onları Erbakan'a karşı doldurmaktadır. Bir kısım MSP'li partili de, Erbakan'a karşıdır.

Bu durumda, 1977 yılından başlayarak MSP içerisinde Erbakan'a karşı bir hareket başlatılır. Partide Erbakan devrilecek ve yeni genel başkan, Özal biraderlerden biri olacaktır. Ya Turgut, ya da Korkut... Korkut partinin içindedir ve örgütle iç içedir. Ayrıca milletvekili ve bakandır. Turgut ise ticarete dalmıştır. Acaba Erbakan'a karşı çıkış, hangi biraderin liderliğinde olacak, genel başkanlık makamına hangisi oturacaktır?.. Bütün bu aşamada Korkut boş durmamakta, ağabeyi Turgut'un forsunu yüksek tutabilmek amacıyla onun sağda solda ve parti örgütünde reklamını yapmaktadır... Buna göre **«Turgut, vitrini olmayan bir dahidir»**... Evet, vitrini olmayan bir dahi... Bir de fırsatını bulup vitrin sahibi olsa, ne büyük işler yapacaktır... Aslında Özal ailesinin bütün bireyleri dahidir... Biraderler kesinlikle öyledir... Turgut, Korkut ve Yusuf, başkalarının yanında birbirlerinden söz ederken hep **«Dahi»** sıfatını kullanırlar. Kaçın kurası Demirel'in yanında bile Turgut Korkut'un, Korkut ta Turgut'un dahi olduğunu kaç kez söylememiş midir?..

1978 yılında yapılan MSP kongresinde Korkut, Erbakan Hoca'ya karşı bir çıkış yaptı. Genel başkanlığa aday olmadı ama, genel idare kurulu listesi hazırladı. Bu liste-

de yer alan bazıları, Erbakan'a rağmen MSP yönetimine geldiler. MSP yönetiminde, Özal biraderlerin ağırlığı giderek artıyordu. Turgut, Korkut'un listesi kazansın diye, günlerce kulis yaptı. Bütün bu olaylara tanık olan MSP milletvekili Şener Battal, kongre salonunda dayanamayıp bir şiir okudu :

**Bir elde kadeh, bir elde Kur'an
Bir helâldir işimiz bir haram
Şu yarım yamalak dünyada
Ne tam kafiriz ne müslüman**

Şiiri Ömer Hayyam yazmıştı. Kim veya kimler için yazdığı bilinmiyordu.

1977 seçimlerinden başlayarak Erbakan'ın yerine MSP genel başkanlığına oynamayı amaçlayan Özal biraderler, kullse iyice dalmışlardır. Turgut bu dönemde yaptığı bir Amerika gezisinde de, bu niyetlerini açıkça anlatır. Birkaç ay önce adayı olduğu Erbakan'a şimdi karşı çıkmaktadır. Amerika'da Planlama'dan iki eski daire başkanı olan Günel Kansu ve rahmetli Evner Ergun'a «Erbakan bu işi bilmiyor. Ya Korkut, ya ben genel başkan olacağız ve bunun için çalışıyoruz» der.

Turgut bu dönemde Demirel'e de bozuktur. Türkiye'de sağ partilerin gidişini iyi görmemektedir. İktidarın ya CHP'ye, ya da komünistlerin eline geçeceğinden kuşku duymaktadır. Bir gün Akbank'ta eski bir başbakana «Demirel hayatında bir defa başarılı olmuştur. O da benim Planlama müsteşarı olduğum dönemdir. Benim yardımlarımla bir şeyler yapabildi» der.

1970'li yılların sonuna doğru yaklaştığımızda, Turgut artık son derece iddialı bir insandır. Türkiye'yi kurtaracak sihirli formüllerin kafasında olduğuna inanmaktadır. Ama ne yazık ki, elinde bir yetki yoktur. Ah kendisine bir yetki verilse... Öyle işler başaracaktır ki... Sesini duyurmak istemektedir, ancak böyle bir olanağı yoktur. MHP'den senatörlüğü gerçekleşmemiştir... MSP adayı olmuş ve seçimi kaybetmiştir. Bütün çabaları sesini duyurabilmek içindir. Bu amaçla MSP'den aday olmuş, hatta bu

fedakarlığı yaparken Semra'nın «Vallahi seni boşanma» tehditlerine bile kulak asmamıştır. Semra'nın da bu konuda kocasına şaka yaptığı sonradan anlaşılmıştır... Çünkü boşanma girişiminde bulunmamıştır.

1978 yılının ilk günleri... İş başında ikinci MC hükümeti var. İstanbul Çınar otelde, TÜSIAD toplantısı yapılıyor. İkinci MC hükümetinin kokusu iyice çıkmış. Kamuyu, bunların birincisinden zaten çok çekmiş... Şimdi İkinci gelmiş. Ama bu hükümetin dikişi tutmamış. Gitti geliyor. Zaten Meclis çoğunluğunu, ancak birkaç oyla koruyan hükümet sallantıda. CHP Genel Başkanı Ecevit, bazı AP milletvekilleriyle dirsek temasına geçmiş. Bu milletvekilleri AP'den ayrılıp CHP'ye geçecekler ve yeni bir hükümet kurulacak... Ekonomi tıkanmış.

TÜSIAD toplantısında Vehbi amca, Sakıp ağa gibi en büyükler de var. Patronlar, özellikle ekonomiyle ilgili bazı bakanlıkların MSP ve MHP'ye verilmiş olmasından büyük rahatsızlık duyuyorlar. Örneğin Sanayi Bakanlığı hacılarda, Ticaret Bakanlığı komandolarda.

Turgut bu günlerde, MESS genel sekreteri. Toplantının yapıldığı gün, Tercüman gazetesinin sahibi Kemal İlcak'la birlikte Ankara'da, ve yine Demirel'in yanında... Demirel'e bazen arkasından karşı çıkıyorsa da, yüzünü görünce yumuşuyor...

TÜSIAD toplantısında ağır basan bir görüş var... Ekonominin giderek kötüleştiği vurgulansın ve MC hükümetinin ülke sorunlarına çözüm getirmesinden umut kesildiği, iş adamlarının görüşü olarak kamuoyuna açıklansın... Hatta belki de, Ecevit'in hükümet kurması istensin.

Toplantı büyük bir gerilimle devam ederken kapı açılıyor ve içeriye İlcak'la MESS Genel Sekreteri Turgut geliyor. İlcak acele söz istiyor :

— Beyler, elçiye zeval olmaz. Şu anda Turgut'la birlikte Ankara'dan, beyefendinin yanından geliyoruz. Sayın Demirel hepinizin gözlerinizden öpüyor ve 'kendisine biraz daha süre tanınmasını istiyor. MSP ve MHP'ye bağlı ekonomik bakanlıkları geri almaya söz verdi. Sıkıntıları en kısa zamanda giderecek. Ancak sizden biraz zaman ve an-

layış istiyor. Ayrıca ricası, lütfen hükümeti eleştiren veya kinayan bir bildiri yayınlamayın.

İlıcak'tan sonra Turgut söz istiyor ve Demirel'in mesajını bir kez daha tekrar ettikten sonra şunları söylüyor :

— Burada size şahsi fikrimi de söyleyeyim. Bizler aslında özel sektör fikrini devlete yerleştirmeliyiz. Benim bu söylediğim uzun vadeli bir görüştür ama çok daha yararlıdır. Yani bizler böyle bildirilerle falan uğraşmak yerine, özel sektör felsefesini devlete hakim kılmak için çaba harcayalım. Hükümeti eleştiren bildiri yayınlamakla hiçbir şey olmaz.

Toplantı devam etti ve hükümeti eleştiren bir bildiri akşam geç saatlerde kaleme alındı. Ertesi gün basına verilecekti. Ancak o gün, Ecevit'in 11 AP'li milletvekili ile işi bitirdiği ve yeni hükümeti kuracağı öğrenildi ve bildiri gazetelere verilmedi.

Ecevit hükümeti 5 Ocak 1978 günü kuruldu. Turgut bundan sonra mücadelesini Ecevit hükümetine karşı verecekti. Ama yine kendi çapında... Çünkü etkili bir görevli, mevkii, gücü ve yetkisi yoktu. Ticaret yapan, komisyonculuk yapan bir insandı. Bazı şirketlerde de ücretli çalışıyordu. Bu arada MESS genel sekreterliğini yürütüyordu. Bu durumda sesiniz çıksa bile, kimseye duyuramazdınız.

1978 ve 1979 yıllarında Türkiye'de anarşi kol geziyor. Vurulanın, öldürülenin haddi hesabı yok. Ortalık iyice gergin. Memleket iki kampa ayrılmış. Sağ-sol vuruşmasının ötesinde, işçi ve işveren kesimi arasında da büyük zıtlıklar ortaya çıkmış. İşçi sendikaları iki büyük kuruluş altında toplanmışlar. DİSK ve Türk-İş.

DİSK güçlü ve sert bir işçi kuruluşu. Tamamen sol ideolojiyi benimsemiş. Ama işverenlerin de MESS gibi güçlü ve sert bir kuruluşu var. MESS'te, tıpkı DİSK gibi olayların üzerine hiç ödün vermeden gidiyor. Yüzbinlerce işçinin toplu iş sözleşmesi görüşmelerini bu iki karşıt kuruluş yönetiyor.

Ekonomideki büyük tıkanıklık, 1979 yılında Ecevit hükümeti döneminde de sürüp gidiyor. Birçok malı bulmak

mümkün olmuyor, enflasyon yükseliyor. MESS gibi işveren kuruluşları, bu ortamda ısrarla bir görüşü savunuyor :

«Enflasyon yükseliyor, çünkü işçilere çok para veriliyor. Çok para alan işçiler de, ayrıca verimli çalışmıyor. Türkiye’de aslında ücretleri değil, verimliliği arttırmak zordur. Bu nedenle, sendikaların istediği paraları vermek mümkün değildir»...

Evet, enflasyonun nedeni çok basittir ve işverenler bunu keşfetmiştir. Öte yanda işçilerin en önde gelen hedeflerinden biri de MESS olmuştur. Grevlerde, mitinglerde ve toplantılarda işçiler «**MESS’i de ezeceğiz**» diye pankartlar taşırlar... Zannederler ki MESS’i ezmek kolaydır. MESS’te para boldur. İşverenler bu örgüte en seçmece adamlarını yerleştirip para akıtmaktadırlar. Karşılığında ise, MESS işverenlerin toplu sözleşmelerini tek elden yürütmekte ve mümkün olduğu kadar az para vermek için didinmektedir. MESS, işçiye gıdım gıdım vermekten yanadır.

MESS’in başında, Şükrü Er adlı bir iş adamı vardır. 1979 yılı Mayıs ayında yapılan MESS genel kurulunda, yeni bir yönetim kurulu seçilir. Patronlar, bu kez anlaşmışlardır..., MESS’in başına son derece güvenilir, direyetli ve işveren haklarını işçilere sonuna kadar savunacak bir adam getirilecektir. Genel kurul öncesinde yoğun kulisler yapılır ve patronlar karar verirler... Bir kişinin ismi üzerinde anlaşmaya varırlar... Bu değerli şahıs, Turgut’tan başkası değildir... Turgut, MESS başkanı olur... Turgut gerçekten de, «**İşveren davasına**» son derece inanmış bir insandır. İşveren her zaman haklıdır. Bir sürü azıllı komünist sendikacı militan, ortaya «**İşçi hakları**» diye, «**Sömürü**» diye bir hikaye getirmişlerdir... Ve artık iyice baş ağrıtmaya başlamışlardır. Bunlar Türkiye’yi yakında batıracaklardır. Turgut bu soruna en iyi çözümleri bulacak ve işveren haklarını en iyi koruyacak kimsedir. Ondan iyisi yoktur.

MESS başkanı Turgut kolları sıvar ve çalışmalarına başlar. Hemen demeçler patlatmaya başlar... İlk demecinde şöyle der :

«Türklük şuuru, başarımızın ön büyük dayanağı olacaktır»...

İkinci demeci, biraz daha ekonomiktir :

«Ekonomik durum bilgisiz, tutarsız ve hatta kasıtlı ekonomik politikalarla, bugün maalesef tam bir çıkmazdadır. Son bir senede enflasyon süratlenmiş ve yüzde 70'i aşmıştır. Türk parası serbest piyasalarda yüzde 100'den fazla değer kaybetmiştir... Ekonomik sıkıntıların had safhaya ulaştığını ve büyük sabırlı halkımızın artık sabrının sonuna geldiğini ifade etmek, herhalde kötümser olmakla birlikte, gerçekçi bir düşüncedir»...

Evet, evet... İşveren temsilcisi Turgut, o günlerde aynen böyle demektedir. Dahası var... Turgut aynı demecinde daha sonra, gerçekten çok anlamlı sözler söylemektedir. Bakınız ne demektedir :

«Hayat pahalılığının, memleketteki istikrarın ana direği olan orta gelir grubunu süratle fakirleştirdiği, görmediğimiz ölçüdeki enflasyonun karaborsa ve büyük haksız kazançlara sebep olduğu, namuslu tüccar ve sanayicinin eriyerek yerini karaborsacı ve kaçakçıya teslim edeceği, artık billen bir gerçektir. Cumhuriyet tarihinde görülmemiş ölçüde yolsuzluk ve rüşvet dedikoduları, artık adi vakalar halinde anlatılmaktadır»...

(Emin Çölaşan'ın notu: Turgut bu demecinde kendi başbakanlık dönemini değil, 1979 yılını anlatmaktadır. Bilginize).

Turgut konuştuğu konuşuyor... Sonra şöyle diyor :

«Önemli bir iş kolunda bir işveren sendikası olarak, bu zor manzaroda mühim bir mevki işgal ediyoruz. Bu yıl, çok büyük bir toplu sözleşme yılıdır. MESS'in var olması ve bu mücadeleden başarılı bir şekilde çıkması, bu karanlık tablo içerisinde küçümsenmeyecek bir ümit ışığı olacaktır. Karşımızdaki bazı sendikalarda mücadelenin gayesinin, işçi hakları olmadığını biliyoruz. Bunların gayesi, mevcut düzenin yıkılmasıdır. Onun için, ne ile ve niçin mücadele ettiğimizi çok iyi bilmek zorundayız. Vefakâr ve cefakâr halkımızın son yıllarda gülmeyen yüzünü tekrar

güldürmek, bunun için yegane yol olan teşebbüs hürriyetini her türlü imkânı kullanarak korumak ve geliştirmek, birinci vazifemiz olmalıdır».

Görüldüğü gibi 1979 yılının Turgut'u giderek sağlamlaştırmış ve kapı gibi bir işveren temsilcisi olmuştur.

Turgut'un MESS başkanı olduğu 1979 yılında, Ecevit başbakandır. Aşağıdaki satırları MESS Gazetesi'nin 20 Temmuz 1979 sayılı nüshasından aynen alıyorum. Gazetenin manşetinden verilen şu sözler, Turgut açısından tarihe geçecek bir ibret belgesidir. Gazetenin manşeti aynen şöyledir :

«SORUMSUZ TOPLU SÖZLEŞME YAPANLAR GAFLET İÇİNDEDİR. MESS BAŞKANI TURGUT ÖZAL, İLGİLİ KURULUŞLARA UYARIDA BULUNDU»...

Ve bu manşetin altında, Turgut aynen şöyle demektedir :

«MESS Başkanı Turgut Özal son zamanlarda bazı kuruluşların sorumsuz toplu sözleşmeler yaptıklarına işaret ederek (Memleketimize ve milletimize reva görülen bu sorumsuz, haksız ve tehlikeli davranışların faileri olan kişi ve kuruluşlara karşı, işverenler olarak hepimizin tek tek mücadele etmemiz, görevimiz ve hakkımızdır) demiştir»...

İşveren temsilcisi Turgut, işçisine fazla para veren bazı işverenlere çok kızmış ve bunları fena halde kınamıştır. Hatta Turgut daha da öteye gitmiş ve MESS gazetesindeki habere göre bu duruma dayanamayıp, olup biteni devlet yetkililerine şikayet etmiştir. Bu şikayet mektubu da gazetede yer almaktadır. Buna göre Turgut'un imzasıyla dönemin Başbakan Yardımcısı Faruk Sükan, Devlet Bakanı Hikmet Çetin, Sanayi Bakanı Orhan Aİp, Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler ve DPT Müsteşarı Bilsay Kuruç'a gönderilen yazı, özetle şöyledir :

«Ülkemiz çok hızla artan enflasyonun yıkıcı etkileri altındadır. Hükümetimiz enflasyon hızını kesmek ve tahammül edilebilir bir orana geriletmek çabası içindedir. Sendikamız (MESS) ve üyemiz işverenler büyük kayıplar pahasına, ülkemize karşı bu sorumluluklarını yerine getirmekte ve işçi kuruluşlarının ülkemiz gerçeklerine uygun

davranmalarını sağlayabilmek için, her türlü mücadeleyi göğüslemek suretiyle denge unsuru olmaktadır»...

Turgut, devlet ve hükümet yetkililerine yazdığı şikayet mektubunda daha sonra işçilere verilen ücret artışlarını kıyaslamakta ve bunların yüksek olduğunu savunarak şöyle demektedir :

«İş kolumuzda büyük mücadelelerden sonra kurmuş olduğumuz bu dengeye rağmen, bazı iş yerleri sorumsuz toplu sözleşmelerle, çalışma şartlarını ve ülke ekonomisini adeta daha da güç durumlara sokan bir tavır içindedirler»...

Turgut, bir işveren temsilcisi sıfatıyla ve haklı olarak ateş püskürüyor... Olur mu?.. Hacı Baba tekkesi mi burası?.. Turgut işçilere daha azını vermek için o kadar mücadele etsin ve tam dengeyi kursun, ondan sonra bazıları kalkıp işçilerine Turgut'un istediğinden daha fazlasını versinler... Olmaz ki, böyle de yapılmaz ki,.. İşçiye, memura bu kadar fazla para verersen, onlar da habire almak isterler ve piyasada talep artınca, enflasyon artar.

Bu nedenle Turgut, fena halde köpürüyor ve yetkililere yazdığı «Şikayetname»de hıznı alamayıp «Çalışanlara verilen aşırı zamların tam bir ücret kargaşası yarattığını» belirtiyor. Bana belki inanmayacaksınız ama, daha sonra MESS gazetesinde aynen şunları söylüyor :

«MESS halkımızı ve işçilerimizi, sorumsuz ücret artışlarının aynı şekilde sorumsuz fiyat kargaşasını körüklediği konusunda uyarmayı bir görev bilmektedir»...

Aslında Turgut son derece haklı... İşçisine biraz fazla para verenlere (Elbette buna devlet kuruluşları da dahil) öyle bir burnundan soluyor ki, aman Allah... Bu konuda ne yapacaklarını, yine MESS gazetesinde şöyle açıklıyor :

«MESS şimdi olduğu gibi, sorumsuz toplu sözleşmelerle çalışma şartlarını ve ülke ekonomisini biraz daha batırmak gafletinde bulunan kuruluşları ilgili mercilere duyurmayı görev bileceği gibi, bundan sonra aynı davranışa gireceklerin de takipçisi olmaya karar vermiştir»...

Yani bu işin Türkçesi, Turgut bu konuyu kafasına tak-

miştir. İşçiye fazla para verenlerle, sonuna kadar uğraşacaktır.

Turgut'un MESS başkanı olduğu günlerde ülkeyi yönetmekte olan CHP hükümeti, IMF ile bir anlaşma imzalamıştır. Turgut'un 1979 yılında, devlette hiçbir makamı ya da sıfatı yoktur. Sadece, bir işveren sendikasının başındadır. Ancak bu aşamada çok ilginç bir olay ortaya çıkar... Turgut birdenbire, CHP hükümetinin IMF'ye verdiği niyet mektubunun savunucusu olur.

MESS gazetesinin 25 Temmuz 1979 tarihli nüshasının manşeti, bu kez aynen şöyledir :

«MESS GENEL BAŞKANI ÖZAL: IMF MEKTUBUNDAKİ TAAHHÜTLER ŞİMDİDEN ÇİĞNENMİŞTİR».

Şimdi Turgut'un MESS gazetesinde yer alan bu önemli demecini siz sayın okuyucularıma aynen aktarmaktan şeref duyuyorum :

«MESS Başkanı Turgut Özal, THA'ya Çukobirlik toplu iş sözleşmesi hakkında şu açıklamada bulunmuştur :

20 Temmuz 1979 tarihli gazetelerin ilk sayfasında yer alan Çukobirlik'te (Bir kamu kuruluşudur) işçilere yüzde 400 zam verildiği haberi ile, IMF niyet mektubunun IMF yönetim kurulu tarafından onaylandığı ve yeşil ışığın yandığı haberleri, iki önemli ve çelişkili haber olarak görülmektedir»...

Daha da Türkçesi, Turgut diyor ki «Bir yandan IMF ile anlaşıyorsunuz, öbür yandan da işçilere yüzde 400 ücret artışı veriyorsunuz. IMF böyle ücret artışlarını sevmez. IMF'ye ayıp etmeyin»... Turgut, üzerine aslında hiç te vazife olmayan Çukobirlik toplu iş sözleşmesi konusunda, sadece işçileri sevdiği için konuşmaya devam ediyor ve şöyle diyor :

«Bir marifet yapılmışçasına basına ve birinci sayfalara büyük manşetlerle intikal eden Çukobirlik'te yüzde 400 zam verildiği haberi, sosyal ve ekonomik hayatımız açısından bir fiyaskodur. Başbozukluğun seviyesini gösterir».

Dikkat ederseniz, burada iki konu Turgut'un tüylerini diken diken ediyor :

1 — İşçilere fazla para verilmiş olması.

2 — IMF'ye ayıp edilmiş olması.

Nitekim Turgut aynı MESS gazetesinde daha sonra IMF'nin avukatlığına soyunuyor ve hükümete şu soruları soruyor :

«IMF'ye verdiğiniz taahhütleri, daha bu anlaşmanın mürekkebi kurumadan tutamadığınızı iddia ediyoruz. Aksini kanıtlar mısınız?

Bu sorumsuz anlaşmayı (Toplu sözleşmeyi) imza eden idarecileri hizaya getirecek, Allah için bu devlette bir sorumlu yok mudur?

Bu gibi sözleşmelerin, bütün milletin cebinden çalınma olduğunu iddia ediyoruz. Aksini kanıtlayabilecek mısınız?

Bu gibi sözleşmelerle, halkımızı yakıp kavuran hayat pahalılığının üzerine benzin dökmüyor musunuz?»...

Turgut yapılan yüksek oranlı toplu sözleşmelerin, «**Bütün milletin cebinden çalınma**» olduğuna inanıyor... Milletin cebinden çalınan paraya, Turgut hayatının her döneminde büyük hassasiyet gösteriyor. Ancak kendisi başbakan olduğu zaman, ortaya bazı kötü niyetli şahıslar ve gazeteler tarafından «**Hayali İhracat Rezaleti**» diye bir konu atılıyor... Bunlar, birçok insanımızı da kandırıyorlar. Herkes hayali ihracatçılara devletin ödediği paranın «**Bütün milletin cebinden çalınma**» olduğunu iddia etmeye başlıyor... Oysa hayali ihracatçılar, milletin parasını çalmıyorlar. Onlar, bu ülkeye döviz getiriyorlar... Turgut, birtakım çevrelerin bu yalanlarına kanmıyor ve memleket için çalışan hayali ihracatçılara koltuk çıkıyor. Birader Yusuf'la birlikte, hayali ihracatçıya verilen hapis cezalarını kaldıran bir yasanın, Meclis'ten ANAP oylarıyla çıkmasını sağlıyor.

Turgut, hayatının her döneminde «**Milletin cebinden çalınan**» paraya karşı çıkıyor... Hatta hayali ihracat diye bir hayal peşinde koşan ve «**Bu bir rezalettir**» diye feryat edenleri, çok güzel bir biçimde uyarıyor... «**Böyle konuşursanız, memleketin ihracatını baltalamış olursunuz**» diyor.

Evet sevgili okuyucular... İşveren temsilcisi, MESS

Başkanı Turgut o günlerde rahat bir hayat sürüyor. Odukça iyi para kazanıyor... Ayrıca kendi şirketleri de var... Semra'yı, Ahmet'i kendisine ortak almış... Hep birlikte iş bitiriyorlar.

Ama işçilere toplu sözleşmede biraz fazla para verilene, hemen mızıkçılık yapmaya başlıyor... Evet, Turgut'un karnı o günlerde de toktu, şimdi de tok... Ama çocukluğunda çok aç kaldı... Semra gibi, o da fakir bir ailenin çocuğu idi... İkinci Dünya Savaşı yıllarında okulda okurken, arkadaşlarının dolabından ekmek çaldığı bile oldu... Aç günler yaşadı... Devlet parasıyla okudu... Açlık günleri, sonraki yıllarda bitti... Yemek yemeyi, her zaman çok sevdi... Ailece çok sevdiler. Ne buldularsa yediler... Pastaları, havyarları, aklınıza gelebilecek her türlü güzel şeyi yediler... Ve çok kilo aldılar.

MESS Başkanı Turgut, görevinde son derece katı davranıyor. Örneğin, bazı toplu sözleşmeler Vehbi Koç'un işyerlerindeki sendikalarla MESS arasında imzalanıyor. Vehbi amca, işçilere daha fazlasını vermek isteyince, Turgut kesinlikle karşı çıkıyor... Vehbi amca da sağda solda «Bu adam çok katı gidiyor. Başımıza bir gün iş açacak... İşçiler patlayacak» diyor.

Turgut o dönemde TÜSİAD'a da sık sık girip çıkıyor. Kendisi aynı zamanda, TÜSİAD üyesi... O dönemde, yüksek enflasyonu hiç affetmiyor. Ecevit hükümetine son derece karşıdır. Ekonomi yline tıkalıdır ve enflasyon yüksektir... Çünkü devletçi politikalar uygulanmaktadır!

O dönemde başbakan olmadığı için, eline kalemi alıp ta «İcraatın İçinden» programına çıkamıyor. Çıkamayınca da «Ey benim güzel vatandaşım, enflasyonu en kısa zamanda yüzde 10'a düşüreceğim» diyemiyor... Diyemeyince, TÜSİAD yönetimini ikna ediyor... TÜSİAD, gazetelere tam sayfa ilanlar veriyor. Enflasyonu protesto eden bu ilan metinlerinin hazırlanmasında. Turgut ta bulunuyor. 1979 yılında bütün gazetelerde TÜSİAD'ın tam sayfa ilanları yayınlanıyor ve Ecevit hükümeti protesto ediliyor:

«BİR ÜLKEDE FİYATLAR KORKUTUCU BİR HIZLA YÜKSELİR VE YÜKSELMEMEYE DEVAM EDERSE, ALIN TE-

RI VE GÖZ NURU DÖKÜLEREK KAZANILAN PARA DÜNDEN DAHA ÇOK OLMASINA RAĞMEN GEÇİM SIKINTISI ARTARAK SÜRERSE, SABİT GELİRLİ OLMAK HER GÜN BİRAZ DAHA FAKİRLEŞMEK ANLAMINA GELİRSE, FİYATLAR YÜKSELİR VE ENFLASYON OLUR... ENFLASYON BİZDE GEMİ AZIYA ALMIŞ, TÜMÜYLE KONTROLDEN ÇIKARAK ŞİMDİLERDE YÜZDE 60'I AŞMIŞTIR... ENFLASYON, ORTA TABAKAYI YOK ETMEKTEDİR. ENFLASYON ŞİMDİ, HİÇ KİMSENİN KAYITSIZ KALAMAYACAĞI BOYUTLARA ERİŞMİŞTİR.

İŞTE ÖNÜNE GEÇİLMEZ SOSYAL PATLAMALARLA, HÜRRİYETLERİN TEHDİT EDİLDİĞİ ORTAMLAR BÖYLE OLUŞUR»...

Bu kitap yazıldığı sırada Turgut başbakan... Enflasyon yüzde 100'e yaklaşıyor. Turgut yıllardan beri, enflasyonu durduramamış... Acaba yukarıdaki bildirinin altına bugün imzasını atabilir mi?.. Yoksa «Dün dündür, bugün bugündür» hikayesi mi?

Peki ya anlı şanlı iş adamlarımız?.. Ünlü iş adamı ve sanayicilerimiz?.. TUSİAD üyesi büyük patronlarımız?.. Dün yüzde 60 enflasyonu protesto ediyordunuz... Gazetelere çarşaf gibi ilanlar verip «Önüne geçilmez sosyal patlamalarla, hürriyetlerin tehdit edildiği ortamlar böyle oluşur» diyordunuz... Neredesiniz siz şimdi?.. Yoksa birileri sizi korkuttu mu?.. Yoksa «Konuşursanız üzerinize gelip sizi batırırız» mı diyor «Birileri» size?.. Yoksa bazı büyük iş adamlarımızın düşürüldüğü durumlardan mı korkuyorsunuz?..

Şimdi bir süre daha sizi 1970'li yılların sonlarında doluşturacağım ve burada kısaca Turgut'un ailesinden söz edeceğim. Turgut bir yanda ticaret yapıp para kazanır, öbür yanda da MESS başkanlığı yaparken, Zeynep te boş durmaz... Zeynep te para kazanmaya karar vermiştir. Aslında bu sırada, Sait adlı mühendisle evliliği devam etmektedir. Ancak bu evlilik, baştan beri olaylı geçmektedir. Zeynep bazen kocasından kaçıp baba evine gitmekte, bazen de baba evinden tekrar kocasına kaçmaktadır. Her iki evde de, bu yüzden epeyce olay olur... Zeynep,

blldiđl ve içinden geldiđi gibi yařamaya çok meraklıdır. Paraya dūřkündür. Eđlenmeyi, gezmeyi sever... Bařına buyruk bir kızdır... Bir sūre kocasıyla yurt dıřında yařar. Libya gibi ŗlkelerde ŗmūr tūketir. Ancak eđitimi eksik olduđu için babası Turgut ve kūuk amcası Yusuf gibi Dūnya Bankası'nda, abisi Ahmet gibi IMF'de gŗrev alma durumu olmaz.

Bŗyle bir ortamda, Zeynep nereden para kazanacaktır?.. Kadıkŗy Altıyol'da bir pasaj içerisinde, bir butik açar. Bu butikte lūks eřya satacak ve ilk ticari deneyimini gerçekleştirecektir. Sonra ikinci kocası davulcu Asım'la birlikte daha bŗyŗk işlere girişecektir. Bŗyŗk kız Zeynep, ilk ticari antrenmanını bu butikte yapmaya başlar. Ancak işler pek parlak değildir. Bu arada Semra da butikte kızıyla birlikte durmakta ve satışlara yardımcı olmaktadır. Semra'nın o dŗnemde iři gŗcŗ yoktur. Henŗz protokola girmemiş, vakıf kurmamış, çevresinde papatya hanımefendiler oluşmamıştır. Kendi halinde mazbut bir vatandaştır.

Ana-kız, butikte gŗzel gŗzel çalışırlar... Kazandıkları paraları, akşam birlikte soyarlar. Hasılat Zeynep'e gider.

Ama o da ne?.. Bir geçe butik yanar... Yangın çıkar ve yanar. Allah'tan ki, bitişikteki dŗkkanlara falan bir şey olmaz. Dŗkkan son derece usturuplu yanmıştır. Nasıl olduğu hiç anlaşılamayan bir biçimde, dŗkkandaki eşyalar bu yangında kŗl olup gitmiştir...

Sonradan sŗylentiler çıkar... Yok efendim yangından kısa sūre ŗnce butik yŗksek bir paraya sigorta edilmiş te, yok efendim sırf sigortadan para almak için yakılmış ta... Sigortadan bŗyŗk bir para almışlar da... Bunlar da tamamen safsata ve uydurmadır. Bu satırları okuyan «Aile», o zaman yalanlama fırsatı bulmadığı bu sŗylentilerin tamamen yalan olduğunu herhalde şimdi açıklayacak ve gerçeği bŗylece ortaya çıkaracaktır.

Semra ve Zeynep'in butik faslı, bŗylesine ŗzŗcŗ bir yangınla sona erer.

1979 yılında Turgut'un kaderli bir kez daha değişmek ŗzeredir... Zeynep'in dŗkkanı yandığı için değil ama!.. Tŗrkiye'de 14 Ekim 1979 gŗnŗ ara seçimler yapılacaktır.

Ecevit'in bazı bağımsız milletvekilleriyle kurup ta çoğunu bakan yaptığı hükümet, son derece yıpranmıştır. Özellikle Tuncay Mataracı ve Hilmi İşgüzar gibi bakanlarla ilgili yolsuzluk iddiaları, ayyuka çıkmıştır. Ekonomi tıkalıdır, anarşi ve terör, olanca hızıyla sürmektedir... Ve bu aşamada Turgut, MESS yönetim kurulu başkanı, Korkut MSP milletvekili, Yusuf Dünya Bankası görevlisi, Semra ev kadını, Ahmet Amerika'da, Zeynep iş peşindedir. Küçük oğlın Efe, henüz yetişmektedir.

Biraz sonra 1979 seçimlerine geleceğiz. Bu seçimler hem Türkiye, hem de kitabımızın bundan sonraki gelişmesi açısından çok önemli... Bu bölüme gelmeden önce size burada özet bir bilgi verip Sülü ile Turgut arasındaki ilişkiyi kısaca tekrar etmek ve yeniden hatırlatmak istiyorum.

1 — 1950'li yılların başlarında, her ikisi de EİEİ'de çalışmaya başlıyorlar. İlk tanışmaları, o kuruluştadır oluyor. Birbirlerini seviyorlar. Turgut, Demirel'e «Abi» diyor. Ailece de görüşmeye başlıyorlar, komşu oluyorlar... Demirel bir süre sonra DSI'ye geçiyor... Turgut, 1966 yılına kadar hep EİEİ'de kalıyor. Bu aşamada Demirel siyasete girmiş ve 1965 yılında başbakan olmuştur.

2 — 1967 yılından 1971 yılına kadar Turgut, Planlama müsteşarıdır. Demirel onu bu göreve getirmiştir.

3 — 12 Mart 1971 muhtırasından sonra Demirel hükümeti istifa eder. Turgut Planlama'dan ayrılıp Amerika'ya, Dünya Bankası'na gider. 1973 yılında Türkiye'ye dönüp, Sabancı'nın yanına girer.

3 — 1975 yılından 1977 yılına kadar, Demirel yine başbakanıdır. Turgut bu dönemde Zeki Aytaç adlı iş adamının yanında çalışmakta, kendi adına şirketler kurmakta, komisyonculuk yapmaktadır. Başka şirketler adına, sonraki yıllarda ne yazık ki batacak olan büyük bazı tesisler kurulmasına katkıda bulunmaktadır.

Turgut, 1975 seçimlerinde MHP aday adayı, 1977 yılında MSP adaydır.

4 — 1978 yılının ilk günlerinde Ecevit, bazı bağımsız milletvekilleri ile hükümet kurmuştur. Turgut bu dönemde

MESS'te aktif çalışmaya geçmiştir... Artık fiilen, bir işveren temsilcisi olarak işçilere ve sendikalara karşı çalışarak, onlara daha az para vermenin yollarını aramaktadır... Anarşi ve terör, bu aşamada hızla doruk noktasına doğru seyretmektedir. Ekonomi tıkanmıştır. Tıkanıklık, 1977 başından beri devam etmektedir. Turgut, 1979 başlarında MESS başkanı olur... Bu arada Demirel'le teması hep sürmektedir. Bir eli de, birader Korkut kanalıyla MSP içindedir. MSP'den istifa etmemiştir... Şimdi Turgut'un amacı, CHP hükümetini bir an önce düşürmektir... Çünkü enflasyon, uygulanan «Devletçi» politikalar yüzünden artmıştır. Ekonomi, «Devletçi» politikalar nedeniyle tıkanmıştır. Turgut böyle demektedir.

Ve şimdi Türkiye ve kitabımız için çok önemli olan, Turgut'un kaderini bir kez daha değiştiren 14 Ekim 1979 seçimleri... Bu seçimlerde Türk milleti 50 senatör ve boş olan beş milletvekilini seçmek için sandık başına gidecek. Ecevit hükümeti, parlamentoda kıl payı bir destekle ayakta duruyor. Gitti gidecek... Halk bıkkın, insanlar durumdan şikayetçi... Ve bu durumda ellerini zevkle oğuşturana iki kişi var... Biri Sülü, diğeri Turgut.

Adalet Partisi, seçimlerden kesin bir zaferle çıkıyor. Boş olan beş milletvekilliği ile, yenilenen 50 senatörlükten 33'ünü kazanıyor. AP'nin oy oranı, yüzde 50'ye yaklaşmıştır.-

Başbakan Ecevit bu durumda hükümetin istifasını sunar. Hükümeti kurma görevi, Demirel'e verilir. Demirel uzun pazarlık ve görüşmelerden sonra, MSP ve MHP'nin «Kerhen» verdikleri destekle, Adalet Partisi azınlık hükümetini kurar. Güniz sokakta yine koşuşturma başlamıştır.

Yeni Başbakan Demirel ve Adalet Partisi azınlık hükümetinin önünde, başarılması gereken çok önemli iki husus vardır... Birincisi anarşi ve terörü önlemek, ikincisi ise ekonomiyi düzlüğe çıkarmak... Demirel ekonomi konusunda karardır. Ciddi bir istikrar programı uygulayacak ve alacağı şok tedbirlerle ekonomiyi kurtarmaya çalışacaktır. Demirel, hükümet programını Meclis'te okur... AP, MSP ve MHP oylarıyla güven oyu alır. Sonra peşpeşe basın

toplantıları düzenler ve alınacak ekonomik önlemlerin ana hatlarını açıklar. Bir kemer sıkma programı getirilecektir.

Demirel, hükümeti kurmadan önce bazı uzmanlarla sık sık toplantılar yapar. Adnan Başer Kafaoğlu ve Coşkun Kırca, kendisine bir öneri getirirler :

— Hükümeti kurmayın... Çünkü azınlık hükümeti olarak fazla bir iş yapamazsınız. Meselâ Meclis'ten yeni vergi yasaları geçiremezsiniz.

Bu toplantılara Kafaoğlu ve Kırca dışında Ekrem Ceyhan, İsmet Sezgin, Nuri Bayar ve Nahit Menteşe gibi AP'nin önde gelen milletvekilleri de katılırlar. Kafaoğlu Demirel'e, uygulanmasını önerdiği bir istikrar programı sunar. Bunlar zaten, Demirel'in kafasında yer alan hususlardır... Başbakan düşünür ve «Evet, bunları uygulayacağız» der... Sonra peşpeşe basın toplantıları yapar ve yapılacak işleri kamuoyuna duyurmaya başlar.

Ama ortada bir sorun vardır. Bu programın sorumluluğunu, bürokraside kim alacaktır?.. Kafaoğlu, Kırca, Sezgin, Menteşe, Bayar, Coşkun ve Demirel'in katıldığı Güniz sokaktaki toplantılarda bu sorun görüşülür... Demirel, Kafaoğlu'na öneride bulunur :

— Sen gel işin başına... Bu işlerde tecrübeli bir arkadaşsın...

— Ben gelemem efendim... Ben kontenjan senatörüyüm. Bu görevi bırakmak istemem.

Peki ama görev kime verilmelidir?.. Kemal Cantürk, Aykon Doğan, Mehmet Gölhan gibi isimler ortaya atılır... Yine Kafaoğlu söz alır :

— Bence en iyisi Turgut'tur... Hem tecrübelidir, hem de siz onu yönlendirdiğiniz sürece iyi çalışır.

İsmet Sezgin ve Nuri Bayar itiraz ederler :

— Turgut olmaz... Planlama müsteşarlığı sırasında başımıza az iş açmadı bizim...

Demirel, birkaç saniye düşünür... Ve «Onu boşver» anlamına elini sallar...

Kafaoğlu ısrar eder...

— Efendim, siz işin başında olacaksınız. Tatbikatı

baştan sona dikkatle izleriz. Kendi bildiği gibi at oynatamaz...

Turgut'un iki yıl önce 1977 seçimlerinde MSP adaylığı gündeme gelir... Güniz sokakta o gece bir karara varılamaz.

Aradan iki gün geçer... Turgut Ankara'ya gelir ve Demirel'i ziyaret eder. Bu aşamada Demirel'e kendi görüşlerini içeren iki rapor verir. Anlaşıldığı kadıyla, yeniden devlet görevine taliptir. Ancak bunu açıkça söylemez... 1973 yılında Amerika'dan döndüğü zaman herkese «**Ben artık devlete dönmem. Biraz da özel sektörde çalışıp cebimi doldurayım**» diyen Turgut, fikir değiştirmiş ve yeniden devlete dönmeye karar vermiştir... Çünkü Turgut, zor günlerin adamıdır. Demirel kendisine yakınlık gösterir. Uzun uzun konuşurlar... Demirel bu konuşmalarda yavaş yavaş anlar ki, Turgut'a görev teklif etmesi yararlı olacaktır. Başbakan, bunun hesabını inceden inceye yapar.

1 — Şu ortamda, ekonomiyi yürütecek daha uygun bir aday ortaya çıkmamıştır.

2 — Turgut'un bir kolu, MSP'nin içindedir. Birader Korkut, MSP milletvekilidir. Ayrıca Turgut, Erbakan'a yakındır. İki yıl önce, MSP adayı olarak seçimlere girmiştir. Böyle bir göreve getirilirse, Meclis'te AP azınlık hükümetine destek veren Erbakan'ı yakından marke edip, ikide bir mızıkçılık etmesini önleyebilir.

3 — Turgut'un Amerika ile, dış finans kuruluşları ile, IMF ve Dünya Bankası gibi yerlerle ilişkileri vardır. İstikrar programı uygulanırken, buralardan dış borç gerekecektir. Turgut bu konuda yetenekli bir adamdır.

Demirel, Turgut'a görev teklif eder... Onu Planlama müsteşarı yapacaktır. Ancak Turgut'un itirazı olur :

— Abi, ben o görevi geçmişte de yaptım. Planlama ile birlikte daha yüksek bir makam olsun ki, bütün bürokrasiye söz geçirebileyim... Meselâ Başbakanlık müsteşarı olabilirim...

Demirel düşünür... Aslında çift görevi hiç sevmemektedir ama olsun... Akşam havaalanından telefonla konuşurlar...

— Turgut, tamamdır kardeşim... Başbakanlık müsteşarı olursun, ayrıca Planlama müsteşar vekili olursun. Haydi hayırlı olsun.

Ve Turgut İstanbul'a gidip, işlerini tasfiye eder... Son şirketi ÖZBAN'ı kapatır. Ankara'da, Enis Behiç Koryürek sokakta bir ev bulurlar... Artık Semra da çok mutludur... Kocasını bir kez daha devlette sorumlu bir yere gelmiştir. Belki yine dış geziler olacaktır, birlikte gideceklerdir... Devlet protokolu içerisinde kocasının, hanımlar arasında kendisinin yeri olacaktır. Semra, gözü yükseklerde olan bir insandır. Kocasını yıllardan beri özel sektörde çalışmış, kendi şirketlerinde ticaret yapmıştır ama 1971 yılından bu yana da devletten uzak kalmıştır. Devlet gibisi var mıdır?.. İnsana her türlü gücü verir. Kaldı ki kocası şimdi çok üst düzeyde bir göreve gelmiştir. Koskoca başbakanlık müsteşarı olmuştur. Planlama yine ona bağlı olacaktır. Ekonomi onun sorumluluğuna verilecektir.

Turgut MESS'e de iki satırlık bir istifa dilekçesi verir. İşverenler ve özel sektör, Turgut'a verilen bu üst düzeyde görevden son derece mutlu olmuşlardır. Artık ekonominin başında kendi adamları vardır... Turgut yeni görevine 3 Aralık 1979 Pazartesi günü başlayacaktır. Hem ülkemiz, hem de kendisi için hayırlı olsun.

Şimdi burada, Turgut'un bu göreve atanmasından hemen önce Başbakan Demirel'e verdiği raporlara dönmek istiyorum. Bu raporların tam metni, benim «24 Ocak... Bir Dönemin Perde Arkası» kitabımda yer aldığı için, fazla ayrıntıya burada girmeyeceğim... Sadece küçük bir hatırlatma yapmakla yetineceğim.

Lütfen bu bölümleri çok dikkatli okuyun...

Turgut, 1979 yılı sonlarında Demirel'e verdiği raporlarında aynen şöyle diyor :

«....1973 yılından sonra da koalisyonlar devam etmiştir. Türkiye bu devrede modası geçmiş sol'un her türlü acayip programlarıyla ve Necmettin Erbakan'ın gerçek dışı, hayall programları arasında bocalayıp durmuştur. Türkiye gerçeklerini bilenler için bu hakiki hayat sahnesine

konulan programlar, maalesef normal şartlarda abartılmış bir komedi manzarası arz etmiştir»...

Demirel, Turgut'un kendisine sunduğu bu satırları dikkatle okumuş, ancak ona hiçbir zaman şu soruyu sormamıştır :

— Kardeşim, sen şimdi böyle diyorsun. Ama iki yıl önce, 1977 yılında Erbakan Hoca'nın partisinden aday olmadın mı? Aday olduğun zaman, o abartılmış komedinin farkında değil miydin? Yoksa o gerçek dışı hayalî programları şimdi mi öğrendin?.. Ya da rüzgar ne taraftan eserirse, sen o tarafa mı dönersin?

Gerçekten de ilginçtir... Bu raporları Demirel'e vermesinden tam iki yıl önce, Turgut MSP adayıdır. Radyoda partisi adına bangır bangır konuşmakta ve «**MİLLÎ Görüş**» diye bağırmaktadır. Aradan iki yıl geçtikten sonra, bu kez «**Erbakan'ın gerçek dışı ve hayalî**» programlarından söz edebilmektedir.

Turgut, Demirel'e verdiği raporda, «**Enflasyon**» konusuna da değiniyor ve aynen şöyle diyordu :

«Türkiye'de son iki yılda hızlanan enflasyonun sebeplerini şu şekilde izah edebiliriz :

1974 başında büyük mikyasta artan petrol fiyatları daha sonra da artmaya devam etmiş ve bugün Türkiye, vaktiyle 300 milyon dolar ödediği aynı miktarda petrole, 3 milyar dolar ödemek durumunda kalmıştır. Bunun yanında, gelişmiş sanayi ülkelerinden aldığımız sanayi ürünlerinde de ciddi fiyat artışları meydana gelmiştir. Türkiye, bu iki yönlü tazyiklin altına girmiştir. Birikmiş döviz rezervleri bu sebeple ve buna ilaveten Kıbrıs buhranının (1974) hızlandırdığı ve ambargo sonucu artan ödemelerle hızla erimiştir. Durum, kısa vadeli borçlanmalarla bir süre uzatılabilmektedir».....

Turgut, 1979 yılında enflasyonun gerekçesi olarak bazı şeyler gösteriyor. Kendi başbakanlığı döneminde bunlardan hiçbirli olmadığı halde, enflasyonu düşüremiyor... Bugün ortalıkta petrol fiyatları bunalımı yok... Tam tersine, bütün dünyada petrol fiyatları giderek düşüyor ve en ucuz düzeye ne geliyor... Ortada artık Kıbrıs ambargosu

da yok... Kaldı ki, petrol fiyatları düşünce, yabancı ülkeler de bize pahalı mal satmıyorlar... Çünkü onlarda enflasyon yok.

Yine Turgut'un raporundan devam ediyoruz :

«Yanlış fiyat kontrol sistemi devlet gelirlerini azaltmış, memlekette karaborsanın gelişmesiyle HAVADAN BÜYÜK ÇAPTA PARA KAZANAN SINIFLAR MEYDANA GELMİŞTİR. BU YENİ ZENGİNLERİN HARCAMA EĞİLİMLERİ YÜKSEKTİR VE UMUMİYETLE LÜKS İTHAL MALLARINA KAYMIŞTIR. BUNUN ÇİN BUGÜN TÜRKİYE'DE EĞLENCE YERLERİ SAYFALARCA İLANLAR VEREBİLMEKTE, MERSEDES ARABALAR ÇOĞALMAKTADIR. MAALESEF BÜTÜN BUNLARIN SONUCUNDA RÜŞVET, YOLSUZLUK VE AHLAK DÜŞÜKLÜĞÜ, GÖRÜLMİYEN BOYUTLARA ULAŞMIŞTIR. CUMHURİYET TARİHİNDE SON İKİ YILDIR GÖRÜLEN ENFLASYON ARTIŞIYLA, İLK DEFA KARŞILAŞILMAKTADIR... BUNUN YANINDA ÖZELLİKLE TOPLU SÖZLEŞMELERİN, ANORMAL ÖLÇÜLERE YÜKSELDİĞİ GÖRÜLMEKTEDİR»...

Turgut bir süre sonra başbakan olacak ve havadan para kazanan, harcama eğilimi yüksek olan ve lüks ithal malları kullanan bu yeni zenginleri duman edecekti. Onun döneminde Türkiye'de eğlence yerleri sayfalarca ilan veremeyecek, Mercedes arabalar çoğalmayacak, daha da önemlisi rüşvet, yolsuzluk ve ahlak düşüklüğü önienenecekti.

Toplu sözleşmelerin icabına ise, Turgut'un başbakan yardımcısı olarak görev yaptığı 12 Eylül askerî rejiminde bakılacaktı.

O günlerin Turgut'u, enflasyonu işçilere verilen yüksek ücretlere bağlıyordu. Başbakan Turgut, çok iddialı olduğu enflasyon konusunda başarılı olamayacak ve enflasyon rakamını 1988 yılında yüzde 100'lere yaklaştırma başarısını gösterecekti. Artık söyleyecek sözü yoktu... Ama bir şeyler söylemeliydi... Bir gün Meclis kürsüsüne çıkacak ve bu sefer de, kendi dönemindeki enflasyon canavarına mazeretler bulacaktı... Bu mazeretlerin kökü de,

şanlı tarihimize bağlanacaktı!.. Turgut, Meclis kürsüsünden şöyle diyecakti :

— Bugünkü enflasyonun ana nedeni, 1970'li yıllarda aldığımız DCM borçları ve ayrıca Elbistan termik santral için harcanan büyük paralardır...

Böylece Elbistan termik santral, enflasyon yaratan tek santral olarak dünya iktisat tarihine geçmeyi hak edecakti.

Turgut'un 1979 yılında Demirel'e verdiği iki rapor, tam bir ibret belgesi... O günkü Turgut'la, ekonominin üstesinden bir türlü gelemeyen günümüzün Turgut'u aynı kiş... Ancak görüşleri son derece çelişkili... Son yıllarda habire televizyona çıkıp ta «Ey benim güzel vatandaşım, dış İtbarımız son derece yüksektir. Kımden İstesek borç alıyoruz» masalını binlerce defa bize dinleten Turgut, Demirel'e verdiği raporda bakınız aynen ne diyor :

«Dış yardımlara bu durumda fazla güvenilmez. Kendini İdare edemeyenin, başkasının yardımıyla bir şeyler yapabilmesi mümkün değildir. Bu takdirde tek çıkış yolu vesayet altına (Yabancı devletlerin vesayeti altına) girmek olur»...

1979 yılında bunları söyleyen Turgut, anlaşılan şimdi görüşlerini değiştirmiş durumda... Çünkü şimdi şartlar öyle gerektirmiş... 1989 yılında dış borçlarımız 50 milyar doları aşmış... Şaka değil bu... 50 milyar dolar... Turgut bu durumda başkalarının vesayeti altına girmekten hiç söz etmiyor.

• Bütün bu söyledikleriyle ve çelişkileriyle, acaba Turgut 1979 yılında Demirel'e mi doğru söylüyordu, yoksa şimdi Türk milletine mi doğru söylüyor?.. Hangi söylediğine İnanalım?

Sizi bilmem ama, ben aslında Turgut'a inanıyorum ve güveniyorum... Çünkü Turgut, enflasyonla mücadele ve bu belayı yok etme konusunda son derece iddialı... Bu işi Türkiye'de en iyi bilen adam... Çünkü çok iyi ekonomi biliyor... 1983 yılında yapılan 6 Kasım seçimlerinde, özellikle bu konuda büyük konuşuyor ve en kısa zamanda enflasyonu yüzde 10'a düşürüp, şu bizim meşhur orta

direk allelelerini kurtaracağını bangır bangır söylüyor. Fakat sonra, benim de şahsen anlayamadığım birtakım aksilikler oluyor... Aaa, Turgut bir de bakıyor ki, enflasyon denilen utanmaz yaratık onun sözünü dinlememiş... Yüzde 10'a düşeceğine, yüzde 100'e doğru koşmaya başlamış. Bu durumda elbette ki Türk milleti nakavt, Turgut son derece üzgün... Sonunda anlıyor ki, enflasyon nutuk atmakla düşecek bir nesne değildir... 1987 seçimlerinde, hükümet programına bu kez, «Enflasyon makul bir seviyeye düşürülecektir» diye hüküm koyuyor. Eh, başka ne yap-sın?.. Elinden bu kadarı geliyor.

Başbakanlık Müsteşarı ve Devlet Planlama Teşkilatı müsteşar vekili Turgut, 3 Aralık 1979 günü yeni görevine başladı. Demirel, ekonomiyi bir anlamda ona teslim etmişti... Şimdi Turgut, bürokraside ekonomik konularda en yetkili adamdı... Başbakan Demirel'in kanatlarının altında, ilk müsteşarlığından sonra ikinci kez girmişti... Ve çalışmaya başladı.

(Burada izin verirsiniz, yeniden bir parantez açıyorum. O günlerde olup biten ve yaşanan birçok olayı, bu kitapta anlatmayacağım. Ancak işin o yönlerini «24 Ocak, Bir Dönemin Perde Arkası», «12 Eylül, Özal Ekonomisinin Perde Arkası» ve «Banker Skandalının Perde Arkası» adlı birbirini izleyen üç kitabımda anlatmıştım)...

Turgut'un yeni görevinde yapması gereken çok iş vardı. İki, Başbakan Demirel'in basın toplantılarında açıkladığı hususların yerine getirilmesiydi. Ekonomi için çok acil önlemler alınacaktı. Başbakan, bunların ana hatlarını açıklamıştı... Ancak Turgut için «Eklp» çok önemliydi. Başbakanlık ve Planlama'da yeni bir ekip kuracaktı. Hasan Celal Güzel, Ekrem Pakdemirli, Yıldırım Aktürk, Adnan Kahveci, Kazım Oksay, Mehmet Keçeciler ve koca kafalı yetim Hüsnü, ekibin kilit adamları olacaktı. Daha sonra, birader Yusuf ta umumi arzu üzerine Amerika'dan getirilecekti. Hatta yetim Hüsnü'nün Ankara'ya çağırılması, biraz ilginç olacaktı. Hüsnü o sırada, Sapanca'da bir şantiyede çalışıyordu. Fazla işi gücü yoktu. Bu değerli vatan evladı, şantiyelerde harcanıyordu. Başbakanlık Müsteşar

Yardımcısı Hacı Celal Güzel, bir gece Ankara'dan Sapanca Jandarma Karakoluna telefon ediyor ve Hüsnü'nün çok acele olarak telefona getirilmesini istiyordu. Gece geç saatlerde şantiyede pişpirik oynamakta olan Hüsnü mevcutlu olarak karakola getirilirken, korkudan bacakları titriyordu... Hasan Celal Güzel'in telefondaki heyecanlı bağırışlarını duyunca, heyecanı geçiyordu :

— Hüsnüü... Ekibi kuruyoruz. Çok acele Ankara'ya gel... Turgut bey seni de çağırıyor...

Hüsnü, ertesi sabah vatan hizmetine koşuyordu.

Ekip, Ankara'da kuruluyordu. Toplantılar başlamıştı... Turgut toplantılara katılmayı fazla sevmezdi. Katıldığı zaman da arkadaşlarına Hazreti Ali'den özdeyişler anlatır, Peygamber efendimizden sık sık söz ederdi.

Ancak Turgut'un çok önemli bir huyu vardı. Devlette kural tanımazdı. Devletin çoğu kuralını «Formalite» olarak niteler ve gereksiz bulurdu. Ankara'da görevine başladığı zaman, daha önce Yüksek Planlama Kurulu'nda görüşülüp onaylanan 1980 yılı programı hazırды. Program metni kesinleşmiş ve devletin resmi belgesi olmuştu. Ancak Turgut için böyle şeyler hiç önemli değildi. Bir gece programı önüne alıp, üzerinde değişiklik yapmaya başladı. Kafasına göre oynuyordu. Bu gibi şeyler 1967-1971 dönemindeki müsteşarlık yıllarında da yapmış ve kesinleşmiş metinleri kendi kendine değiştirmeye kalkışınca, Adalet Partisi içerisinde bile büyük tepkiler görmüş ve geri çekilmişti. Turgut şimdi aynı uygulamayı, 1980 programı için yapıyordu.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın, göreve CHP döneminde getirilen üç daire başkanı, bu durumu protesto ettiler. Oktar Türel, Timur Erkin ve Algan Hacaloğlu'nun imzalarıyla Müsteşar Turgut'a gönderilen 26 Aralık 1979 tarih ve SPD-625 sayılı yazı, özetle şöyleydi :

«Yüksek Planlama Kurulu üyeleri olarak imzaladığımız 1980 yılı programı, bakanlar kurulu kararıyla kesinleşen programdır. Durum böyle iken, 1980 yılı programının içerik yönünden değişikliğe uğratarak, yeni bir program durumuna getirildiği anlaşılmaktadır.

Yıllık programların herhangi bir yasal dayanak olmadan oluşturulan gruplar ve görevlendirilen kişiler tarafından değiştirilmesi çığırının açılmasının getireceği sakıncaları, takdirinize bırakıyoruz... (Yazının bu bölümünde somut örnekler veriliyor ve özellikle IMF'ye karşı çıkan bölümlerin programdan çıkarılması eleştiriliyor)...

Olayı bu açıkladığımız nedenlerle, bakanlar kurulu tarafından onaylanmış bir belgenin tahrifatı niteliğinde görüyoruz»...

Turgut bu yazıya cevap vermedi. Yazının altına imza atan iki daire başkanı görevden alındı, üçüncüsü istifa etti... Meydan yavaş yavaş, Turgut'a kalmaya başlıyordu.

Aralık 1979 sonunda, ekonomik istikrar programını oluşturan ve çok gizli bir biçimde hazırlanan paket, artık hazırdır. Ocak 1980'in ilk günlerinde kamuoyuna açıklanması planlanmaktadır. Ancak bu arada beklenmeyen bir gelişme olur ve 27 Aralık 1979 günü, Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'e Türk Silahlı Kuvvetleri adına bir «Uyan Mektubu» verilir. Genelkurmay Başkanı Kenan Evren, kuvvet komutanları Nurettin Erşin, Tahsin Şahinkaya, Bülend Ulusu ve Sedat Celasun tarafından imzalanan mektubu, gazeteci Cüneyt Arcayürek ele geçirir ve yayınlar. Mektup, kamuoyunda bir bomba gibi patlar. Bu durumda, ekonomik kararların açıklanması, Başbakan Demirel tarafından bir süre ertelenir. Sonra durum yatışmaya başlar.

Bütün bu aşamada, Turgut her zaman Demirel'in yanındadır. Demirel'den aldığı icazetle IMF, Dünya Bankası, OECD gibi kuruluşlarla ve yabancı bankalarla temaslarını başlatır. Bundan sonra bu yabancı kuruluşlar ne derse, Türkiye'de o olacaktır. Turgut, bunun başka çaresi olmadığına inanmıştır. Türkiye yavaş yavaş, bunların kucağına oturtulacaktır... Devletçi uygulamalara son verilecek, liberal ekonomiye geçilecektir... Bu kuruluşların adamları, birbiri ardından Ankara'ya gelip Turgut'la görüşmeye başlarlar. Çoğu, Turgut'un daha önceki yıllardan zaten tanımakta ve onun «Güvenilir» bir adam olduğunu bilmektedirler. Onlar bir isterse, Turgut iki vermektedir.

Turgut'un ağızından bunlara karşı «Hayır» sözcüğü hiç çıkmaz.

Ocak 1980'de, istikrar programının son hazırlıkları yapılmaktadır. Hazırlıklar genelde, Turgut'un evinde yapılır. Turgut, makamında çalışmayı hiç sevmez. Adamlarını evde toplar... Eve girerken, ayakkabılar çıkarılır. Çok önemli kararlar, hafif ayak kokulu bir ortamda ve Semra'nın da gözetiminde hazırlanır. Semra ne de olsa kültürlü ve bilgili bir insandır... Turgut'un ve ekibinin görüştüğü çok gizli olayları baştan sona dinler... Arada sırada kendî görüşlerini de açıklar...

Ve bir gün, Demirel, Turgut'a haber gönderir... Tarih, 24 Ocak 1980...

— Dosyaları al da gel... Kararları bugün bakanlar kurulundan geçirelim...

Bakanlar kurulunda hiç kimsenin, olup bitenden haberi yoktur. Turgut dosyaları açar ve alınan kararları okumaya başlar... Okunan ilk karar, devalüasyon kararıdır. Türk lirasının Dolar karşısındaki değeri 48 liradan 70 liraya düşürülmüştür. Aslında IMF bu rakamın 60 lira dolaylarında olmasını istemiş, ancak Turgut «Yapmışken tam yapalım» diyerek 70 yapmakta sakınca görmemiştir.

Alınan diğer tedbirler de bakanlar kurulunda okunur. Birçok mala zam getirilmiştir. Tedbirler çok serttir. Bakanlar kurulunda büyük tartışma çıkar. Hatta o kadar ki, bazı tedbirlerden Maliye Bakanı İsmet Sezgin'in bile haberi olmadığı anlaşılır. İsmet Sezgin de itiraz eder... Büyük tartışmalar olur. Demirel, ağırlığını Turgut'tan yana koyar... Toplantı geceyarısına doğru bittiğinde, kararlar kabul edilmiştir. Turgut yorgun, ama son derece mutludur... Meşhur 24 Ocak kararları alınmıştır.

O gece sabaha karşı, saat 02... Bakanlar kurulu toplantısı bittikten sonra Turgut, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Hasan Celal Güzel'i yanına çağırır...

— Gel bakalım Hasan, eve gitmeden önce yapılacak önemli bir işimiz daha var.

İkisi birlikte, Başbakanlık'la aynı binada olan Dışişleri Bakanlığı'na geçerler. Turgut nöbetçi memurları bula-

rak bakanlığın gizli şifre odasını açtırır ve orada kısa bir yazı yazar. Sonra teleks operatörünü çağırıp «**Al bunu geç**» der... Turgut'un yazdığı metin hemen Washington'a, IMF'ye geçer :

«Hükümetimiz bugün yaptığı toplantıda, ana esaslar üzerinde daha önce sizinle anlaştığımız ekonomik istikrar programını kabul etmiştir. Bakanlar kurulu toplantısı yarın da devam edecek ve bazı fiyat ayarlamaları (**Türkçesi: Zam**) kabul edilecektir. Bu durumda iş, almayı umduğumuz dış yardımlara kalmaktadır».

Turgut ilk «**Müjdeyi**» böylece IMF'ye verir. Olup bitenlerden henüz Türk milletinin haberi yoktur. Zaten önemli olan Türk milleti değil, IMF ve diğerleridir.

Demirel'in de onayını alarak 24 Ocak kararlarından önce ve sonra, Turgut askerlere iki brifing verir. Genelkurmay'da verilen bu brifinglere ekibiyle birlikte gider ve ekonominin durumunu onlara anlatır. Evren başta olmak üzere, diğer komutanlarla tanışır. O askerleri, askerler de onu severler... Hatta o kadar ki, Deniz Kuvvetleri Komutanı Bülend Ulusu, Turgut'un boşalan bardağına su koymak için eline sürahiyi alıp yerinden kalkar ve bardağı doldurur. Doğrusu hepsi de, Turgut'u sevmişlerdir... Turgut onlara ekonomiyi tatlı tatlı anlatmıştır... Ancak o brifingler «**İcraatın İçinden**» programı olmadığı için, konuşmalarında bol kepçeden atıp tutması mümkün olmamıştır... Askerlere alttan almayı ve kendisine güvenmelerini sağlamayı tercih etmiştir.

Turgut, böylesine üst düzeyde askerlerle hayatında ilk kez muhatap olmuştur. Onlara da toplu sözleşme düzenini anlatır, sendikâlardan şikayetçi olur ve toplu sözleşmelerde işçilere yüksek para verildiğini savunur... Ne de olsa kahramanımız, birkaç ay öncesine kadar MESS başkanıdır. Evet, toplu sözleşmelerde işçiye fazla para verilmesi çok sakıncalıdır. Bu durumda hem özel sektör, hem de devlet zor durumda kalmaktadır. Enflasyon, işçi ve memura verilen yüksek ücretler nedeniyle artmaktadır... Turgut ayrıca devletçi uygulamalardan yakındır. Özel

sektöre önem verilmelidir. Her işin bu işi özel sektördür. Devlete, özel sektör felsefesini yerleştirmek şarttır.

Askerler her iki brifingde de Turgut'u dikkatle dinlerler. Söylediklerini not alırlar. «Gereğini» yaklaşık dokuz ay sonra, 12 Eylül 1980'de ülke yönetimine el koyduktan sonra yapacaklardır.

24 Ocak kararları alınmış ve Turgut dünyayı gezmeye bir kez daha başlamıştır. Yanında Semra da vardır. Dış geziler her zaman iyidir. Devlet dış geziye çıkanlara herhalde iyi harcırah vermektedir... Bir gün üst düzeyde bir ANAP'lıya «Kısa sürede bu kadar mal varlığını nasıl edindiğini» sormuştum. Kendisiyle röportaj yapıyordum. Bu şahıs Turgut'un eski ortaklarından biriydi. Bu soruyu sorunca uzun uzun düşündü ve «Yazmamaya söz verirsiniz anlatırım» dedi... Söz verdim ve bana aynen «Ben tasarruf etmeyi çok severim. Ayrıca sık sık görevle yurt dışına gittiğim için, devletten aldığım harcırahları da tasarruf ederim. Yurt dışında bizi bazen ağırlarlar. O zaman da harcırah cepte kalır» demişti... Orada anlamıştım ki, bazıları yurt dışında ve içinde anormal mal mülk ve para sahibi olmalarını, devletten aldıkları harcırahla açıklamaya kalkışıyorlar. Ne harcırahmış bu?.. Yemekle bitmiyor. Bitmediği gibi, adama köşe döndürüyor.

Turgut ta devlet görevlisi olarak bütün dünyayı gezerken, herhalde iyi harcırah alıyor. Demirel döneminde başbakanlık müsteşarı olarak hemen dış gezilere başlıyor. Bunların çoğunda, Semra'yı da yanında götürüyor. Şimdi başbakan olunca da götürüyor. Acaba Türk devleti, başbakana günde kaç dolar harcırah ödüyor?.. Acaba Semra da harcırah alıyor mu?.. Doğrusunu isterseniz bu saruların cevabını bilmiybrum ve çok merak ediyorum. Belki bir açıklama yaparlar. Bu ayıp bir şey değil ki...

Başbakanlık Müsteşarı Turgut, 1980 yılında birkaç kez Amerika'ya gitti. Esas konumuza devam etmeden önce, size burada bir anımı anlatmak istiyorum. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, 1980 yılında, 12 Eylül'den kısa süre önce öldürülmüştü. Türkler, Turgut'un MESS başkanlığı olduğu 1979 yılında anunla toplu sözleşme masasına

oturan sendikacıydı. Görüşmeler kıran kırana ve son derece gergin bir ortamda geçerdi. Turgut temsilcisi olduğu işverenlerin çıkarlarını savunurken, Kemal Türkler mümkün olduğu kadar hak almak için çırpınırdı. Birbirlerini hiç sevmezlerdi.

Kemal Türkler 1980 yılında öldürüldüğü zaman, Turgut Amerika'daydı. Haberi orada aldı. Yanında birileri vardı ve onlardan biri, benim çok iyi tanıdığım bir insandı. Sonra bana şöyle dedi:

— Orada korkunç bir olay yaşadık. Kemal Türkler'in öldürüldüğü haberi geldi ve Turgut bunu duyar duymaz «İyi olmuş pezevenge» dedi. Ölmüş bir insanın arkasından böyle söylemesi, hepimizi şaşırttı.

1982 yılında bu olayı Side'de Turgut'a sordum. Böyle bir şey söylemediğini söyledi.

Bana bu olayı anlatan kişi, çok güvenilir bir insandı. Yalan söylemesini hiç beklemediğim biriydi ve hatta Turgut'un yakın çalışma arkadaşıydı... Turgut ta yalan söylemez. Bunu hepimiz biliyoruz... Burada acaba yalan söyleyen kimdir?.. Kim?..

Şimdi tekrar konumuza geliyorum. 24 Ocak 1980 kararlarından az sonra Turgut Amerika'dadır. Dünya Bankası'ndan 300 milyon dolar kredi istemektedir. Çok eskiden tanıdığı ve yakın olduğu Dünya Bankası başkanı ile ayrıntılı görüşmeler yapar. Sonuç olumludur. Para verilecektir. Ancak bu kuruluşun Turgut'tan «Ufacık» bir ricası vardır... Eloğlu bu... Adamın kara kaşına kara gözüne, ahbablık hatırına para verir mi?.. Krediyi vereceklerdi de, Turgut'un bir belgeye imza atmasını istiyorlardı. Daktiloya çekilmiş belgeyi getirip, Turgut'un önüne koyuverdiler.

İmzalamasını istedikleri bu belgeyi okudukça, Turgut'un bile asabı bozulmaya başlamıştı. Ama bu durumu hiç hissettirmediler... Okudukça kızardı, sarardı, morardı. Turgut'un ağzından Dünya Bankası tarafından kaleme alınan belgede, bütün Türk ekonomisinin denetiminin bu kuruluşa bırakılması öngörülüyordu. Buna göre Türk hükümeti, alacağı her ekonomik karardan önce Dünya Ban-

kası'na haber verecek ve onayını alacaktı. Yapılan ithalat, daha önceden Dünya Bankası'na bildirilecek, bu kuruluşun seçeceği bazı yatırım projeleri programdan çıkarılacak, programa yeni alınacak yatırım projeleri için bunlardan onay alınacak, Türkiye bundan sonra belli sanayi dallarında yatırım yapmayacaktı. Türkiye ayrıca, geçmişte uygulanan devletçi politikalara yeniden dönmeyeceği konusunda kesin güvence verecekti.

Turgut tek başına yetkili olsa, belki böyle bir belgeyi imzalardı. Ama onun başında bir başbakan, bir hükümet vardı. Kaldı ki bu belgede istenen ekonomik kapitülasyonlar, bütün Türkiye Cumhuriyeti'ni bağlayıcı nitelikteydi... Turgut, Dünya Bankası'ndan biraz süre istedi... Sonra adamlarla biraz pazarlık yapmaya kalkıştı... Ancak Dünya Bankası inatçıydı... Turgut çok bozuktur... Çevresindekilere sürekli olarak «Yahu bu adamların bizden istediğine bakın. Bu kadar da olmaz. Bunlar çıldırmış. Bunu imzalayanı ipe gönderirler» diyordu. Yüzü kıpkırmızı olmuş, ne yapacağını şaşırmıştı. Washington büyükelçiliğimizden Ankara'yı aradı ve durumu Demirel'e sordu :

— Abi hikaye budur. Çok ağır hususlar var. İmzalamakta tereddüt ediyorum. Ne yapayım dersiniz?

— Turgut, kardeşim, sen nasıl münasip görürsen öyle yap. Karar senindir. Tam yetkilisin.

Turgut «Bunu imzalayanı ipe gönderirler» dediği belgeyi 300 milyon doların hatırına imzaladı. Kendisini hiç kimse ipe göndermedi. Ondan sonra da bunun gibi nice belgeleri imzalayacak, ancak bırakınız ipe göndermeyi, bunların hesabını hiç kimse hiçbir zaman sormayacaktı. Yol, bir kez açılmıştı...

«Sayın Mc Namara» diye başlayan 7 Şubat 1980 tarihli bu «Çok Gizli» belgeyi o zaman ele geçirmiş ve o günlerde çalışmakta olduğum Milliyet gazetesinde patlatmıştım. Turgut buna çok sinirlenmiş ve başta Kaya Erdem olmak üzere bu belgeden haberi olan birkaç kişiyi «Maşallah kevgir gibisiniz. Üzerinizde hiçbir şey durmuyor» diye azarlamıştı... Bu mektup bir ibret belgesidir ve tarihe geçecektir... Çünkü Turgut, günümüz Türkiye'sinin te-

mellerini böyle atmaya başlamış ve ülkemizi yabancı kuruluşların güdümüne bu gibi gizli belgelerle sokmuştur. Geniş bir özetini aşağıda verdiğim bu belgeyi lütfen dikkatli okuyun ve günümüz Türkiye'sini düşünün...

«...Ocak 1980'de ilan ettiğimiz programdaki temel politika ve amaçları ve getirdiği değişiklikleri gelecekte kararlı bir biçimde uygulayacağız ve felsefemizin altında yatan yapısal değişiklikleri getireceğiz. Bu program, geçmişteki ekonomik politikaların terk edilmesi anlamına gelmektedir. Hükümetimin, ekonomiyi yeniden yönlendirmeye ilişkin olarak belirlediği temel politika hedefleri şunlardır :

a — Makro düzeye kadar inen ekonomik planlamaya dayanmak ve planlanan hedeflere idari kontrollarla varmak gibi uygulamalara son verilmeli ve bunun yerine serbest piyasa mekanizmasına daha büyük oranda dayanacak bir ortam geliştirilmelidir.

b — Bugünkü koşullarda enflasyonu yavaşlatmak, yüksek kalkınma hızı sağlamaktan daha önemli ve önceliklidir.

c — Kalkınma politikamızın dayanağı, paramızın kurunu doğru saptamak ve etkin bir kur politikası uygulamak olmalıdır.

d — KİT sektöründe, bu kuruluşları bütçeye yük olmaktan, yatırım programlarını da enflasyonun temel nedenlerinden biri olmaktan kurtaracak reformlara ihtiyaç vardır.

Orta vadede Türk ekonomisinde, temel yapısal değişiklik yapılacaktır. Özel sektör, gerek üretim ve gerekse dışsatınlar açısından teşvik edilecektir. Hükümetimizin şimdi ve orta vadede uygulamaya kararlı olduğu yapısal değişiklikler ise şöyledir :

Paramızın kur'unda yapılması gereken değişiklikler, Türkiye'deki ve ticaret yaptığımız ülkelerdeki enflasyon oranları birlikte dikkate alınarak belirlenmelidir. Türkiye'nin bundan sonraki politikası, kotalara dayanan «sanayii koruma» yöntemlerinin zamanla kaldırılması olmalıdır.

Devletçilikten uzak yeni uygulamalar, temel politika olarak belirlenmiştir. Amacımız idari kararlara değil, ser-

best pazar güçlerine dayanmak, özel sektörü teşvik etmek ve aynı zamanda Türkiye'yi sanayi, tarım ve petrol olanlarında yabancı sermayeye açmaktır. Bunlar, politikalarda yapılan çok güçlü değişikliklerdir. Geçmişte kamu sektörü himaye görmüş, planlama ve kontroller alt düzeylere kadar indirilmiş ve yabancı yatırımlar teşvik edilmemiştir. Amacımız, KİT'leri de serbest piyasa ekonomisine yönlendirmek ve böylece zarar etmelerini önlemektir. Bu uygulama da, Türkiye'nin ekonomik felsefesinde başka bir yapısal değişikliktir.

Hükümet, 1980 ve gelecek yıllarda yatırımların elde mevcut «kıt kaynaklara» göre sürdürülmesi konusunda karardır. Halen mevcut yatırım projelerinden hangilerinin durdurulması, yavaşlatılması ya da hızlandırılması gerektiği konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Gelecekteki yatırım programlarımızda yatırımların miktarı, eldeki «kıt kaynaklar» dikkate alınarak belirlenecektir. Eldeki kaynaklar, en büyük önceliği olan projelere kaydırılacak ve bunların ayrı ayrı listeleri Dünya Bankası'na verilecektir.»

Turgut, Dünya Bankası Başkanı Mc Namara'ya imzaladığı bu belgenin son bölümünde ise şunları söylüyor-du :

«Bu mektup, hükümetimizin yeni politika hedeflerinin gerekliliğini özetlemektedir. Bunlar, orta vadede Türk ekonomisinde yapılması zorunlu olan yapısal değişiklikler için ortaya konulmuştur. Böylece Türkiye, sağlıklı ve sürekli bir ekonomik büyüme sağlayabilecektir. Hükümet, Ocak 1980 programının başarıya ulaşması için her türlü ek önleml almaya karardır. Bu temel hedeflere ulaşabilmek için Dünya Bankası da dahil, uluslararası finansman kuruluşları ve ticari bankaların hem proje, hem de ek program kredilerinden oluşacak sürekli destek ve yardımlarına güveniyoruz. Umdüğümüz, Dünya Bankası'nın bu çabaları 1983 yılına kadar verebileceği başka program kredileriyle de desteklenmesidir. Değişen iç ve dış ekonomik koşullara bağlı olarak, belirlenen stratejilerde bazı yeni düzenlemeler yapılmasının zorunlu olacağının farkındayız. Bu

düzenlemeleri, Dünya Bankası ile görüşmeyi umuyoruz... Saygılarımla, Turgut Özal.»

Evet, günümüz Türkiye'sinde neler olup bittiğini gösteren bu belgeyi Dünya Bankası kaleme almış ve Turgut ta imzalamıştı. Bu da, imzalanan diğerleri gibi gizliydi ve Türk milletinden saklanıyordu... 1980'li yılların Türkiye'sinin temelleri, o günlerde işte böylesine ve çaktırmadan atılıyordu. Dış güçler iyice devreye girmişti.

Ama ne yalan söyleyeyim, batı dünyası Turgut'u pek seviyordu. Onlar bir isteyince, Turgut iki veriyordu. Verebildiği kadar veriyordu onlara... Ancak bunu da, kendisi için bir koz olarak kullanmayı beceriyordu... Çünkü Turgut ta onlardan para istiyordu. Verdiğini, babasının hayrına vermiyordu elbette... Karşı taraf, bazen yeterli para vermeyince, Turgut'un tepesi atıyor ve onları istifa ile tehdit ediyordu... **«Sonra istifa ederim haa... Ondan sonra da benim gibi birini zor bulursunuz»**... Nitekim borç erteleme görüşmelerinde bir kez Paris'te ve bir kez de Amerika'da bu tehdidi savurmuş ve karşısındaki yabancılara şöyle demişti :

— Şu anda bütün görevlerimden istifa ediyorum ve Ankara'ya dönüyorum. Demek ki siz bana güven duymuyorsunuz. Oysa ben sizin güveninizi sarsacak ne yaptım bugüne kadar?.. Türkiye'nin ekonomik istikrar programını, bundan sonra başkalarıyla yürütürsünüz...

Yabancılar için Turgut'un istifası, büyük bir riskti... Çünkü Turgut, onların ne istediğini en iyi bilen adamdı ve inançları onlarla aynı doğrultuydu.

Çevresindeki kendi adamları da bazen bu toplantılarda kendisine **«Aman sınırlanmayın, aman istifa falan etmeyin»** dedikçe, Turgut onlara şöyle diyordu :

— Yok canım, istifa edeceğimden değil de... Adamlar işi sıkı tuttuğumuzu bilsinler diye söyle söylüyorum.

Turgut şaka yapmayı çok seviyordu. O günlerde de çok seviyordu.

Ancak bir yanda **«Biraz daha para... Şu bizim borçları da erteleyin»** diye yabancılarla boğuşurken, kendisine Ankara'da da baş ağrısı yarattıkları oluyordu. Örneğin Tur-

gut'un Maliye Bakanlığı'ndaki sağ kolu ve has adamı, Hazine Genel Sekreteri Kaya Erdem vardı. Kaya Erdem, Turgut'un bir dediğini iki etmiyordu. Oysa Maliye Bakanı İsmet Sezgin, Kaya Erdem'i tutmazdı... Kendine bağlı bir bürokrat olarak çalışan Erdem'i «İşe yaramaz, sıllık» bir insan olarak tanımlardı... İsmet Sezgin kafaya koymuştu... Bunu görevden alacaktı... Ve bir gün Turgut yurt dışında iken, Kaya Erdem'in Londra'ya atanma kararnameşi sevk edildi. Durumu Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Hasan Celal Güzel, Turgut'a bildirdi... Turgut, yurt dışından kendi ekip adamı Güzel'e direktif verdi :

— Tutun o kararnameyi... Sakın Demirel'e götürmeyin.

Güzel, kararnameyi çekmecesine sakladı. Turgut yurt dışından döndü. Kararname, Demirel'e gönderilmiyordu. Bu kez İsmet Sezgin, Turgut'u şikayet etti :

— Sayın başbakan, Turgut benim hazırlattığım kararnameyi size göndermiyor.

Demirel emir verdi :

— Derhal getirsinler...

Kararname o gün imzalandı ve Turgut'un Maliye'deki sağ kolu Kaya Erdem, görevinden uzaklaştırıldı. Turgut bu durumu hiç hazmedemedi ama, Demirel'e de bir şey söyleyemedi... Ne de olsa bir memurdu... Hıncını, 12 Eylül sonrasında eline fırsat geçtiği zaman alacaktı.

Ekonomiyi düzlüğe çıkarmak için yapılan çalışmalar 1980 yılında olanca hızıyla sürerken, Turgut'un «Kraldan fazla kralcı» tutumu AP hükümetinin bazı bakanlarını ve bazen de Başbakan Demirel'i rahatsız ediyordu.

1980 yılının Mayıs ayındaız... Bakanlar kurulu toplanmış. Bazı tarım ürünlerine verilen taban fiyatları belirlenecek. Demirel toplantıya Başbakanlık Müsteşarı ve Planlama Müsteşar Vekili Turgut'u da çağırıyor... Turgut ne de olsa, ekonomiden en üst düzeyde sorumlu devlet memuru... Konu çok kritik... Turgut kokuyu almış... Toplantıya girerken, İçişleri Bakanı Orhan Eren'e «Çiftçiye benim teklifimden daha fazlası verilirse istifa edip giderim. Biz bu konuda IMF'ye söz verdik» diyor... Orhan Eren,

Turgut'un bu sözlerini İçeride Demirel'in kulağına fısıldıyor... Demirel hiç renk vermiyor ve toplantı başlayınca, önce Turgut'a soruyor :

— Siz ne diyorsunuz?.. Buğday taban fiyatı olarak ne vermeliyiz?

— Efendim, bizim görüşümüze göre 6,5 lira olmalıdır. Bu rakam, iyi rakamdır.

— Çok düşük değil mi?

— Sayın Başbakan, bir parça düşük olabilir ama başka çare yoktur. Daha fazlasını verirse, istikrar tedbirlerini zedelemiş oluruz. Piyasaya çok para çıkar ve enflasyon artar. Kaldı ki, daha fazla para verirse, IMF limitlerini de aşarız. Daha en başta IMF ile ters düşmeyelim...

Turgut'un bu parlak görüşlerini bazı bakanlar tepkiyle karşılıyorlar. Bu ne demek oluyor?.. Tarım kesimi böylesine düşük fiyatlarla hükümetin karşısına mı alınacaktır?.. Bu para çiftçinin maliyetini bile karşılamaz.

Ancak Turgut ta karardır. Yıldırım Aktürk'le birlikte ortaya bazı tablolar çıkarıp, bakanlar kuruluna bilgi veriyor... Buğdaya daha fazla para verilmesi, IMF limitleri açısından mümkün değildir... Başbakan bir ara Turgut'a soruyor :

— Kardeşim, şimdi buğday fiyatları serbest piyasada kaç?

— 9 lira civarında efendim...

— Peki 9 lira ise, sen bu buğdayı çiftçiden 6,5 liraya nasıl alacaksın?.. Çiftçi 9 liralık piyasadaki buğdayını 6,5 liradan götürüp de Toprak Mahsulleri Ofisi'ne satar mı? Daha önceki hükümetten kalan bir sürü buğday ihracatı bağlantımız var. Bunları yapmak için, Ofis'in elinde buğday olması gerekmez mi?

— Sayın Başbakan, o halde 7,5 lira verelim... Daha fazlasını veremeyiz.

— Peki kardeşim, tenevvür ettik (Aydınlandık, bilgi sahibi olduk). Memurlar çıkabilir dışarıya...

Başta Turgut, bütün memurlar bakanlar kurulu salonunu terkettiler. Bakanlar kurulu, buğday fiyatını 10 li-

ra olarak belirledi. Toplantıdan çıkarken Orhan Eren, ya-
vaşça Demirel'in yanına geldi :

— Efendim, ya şimdi istifa ederse?.. Çünkü onun is-
tediği fiyattan çok daha yükseğini verdik...

— Ederse eder kardeşim, ben ne yapayım?..

Turgut, kendini vatana ve millete adanmış... Elbette
ki istifa etmiyor. İstifa etse, Türkiye'nin başına neler ge-
leceğini çok iyi biliyor. Allah korusun bir istifa etse, bu
durumda bütün yabancı bankalar, Amerika, IMF ve Dün-
ya Bankası Türkiye'ye karşı tavır alıp bu güzel vatani ba-
tırabilirler. Onun için görevine devam ediyor... Ama pü-
rüzler hiç bitmiyor... Turgut'u içeride rahat bırakmıyor-
lar... Bazı bakanlar, Turgut'la ilgili konularda iyice saç-
malamaya başlıyorlar... Çünkü onu kıskanıyorlar... Örne-
ğin ortaya bazı sorular atıyorlar :

— Benim bakanlığım ile ilgili kararları ben mi verece-
ğim, yoksa Başbakanlık müsteşarı mı verecek?..

Bu bakanlara göre Turgut habire zam istemektedir...
Kafasını «Zam» diye bozmak üzeredir.

Turgut bir gün, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nuri Ba-
yar'a gidiyor :

— Sayın bakan, demir ve kağıt fiyatlarına biraz daha
zam yapmamız gerekiyor.

— Yapmam Turgut bey... Bu mümkün değildir. Ba-
kınız, bazı malların piyasada alıcısı bile kalmadı. Piyasa-
da bu malları resmi fiyatın altında satıyorlar şimdi... Bu
durumda ben nasıl zam yaparım?

— Ama IMF'ye söz verdik... Biraz daha kaynak sağ-
lamamız gerekiyor.

— Tamam da kardeşim, ben artık zam yapmam. Be-
nim demir fiyatımın fabrika çıkışı 41 lira... Buna karşılık,
piyasada 38 liraya demir satılıyor. Kaldı ki, siyasi ortam
da zam yapmaya uygun değildi. Bunun parlamentosu var,
kamuoyu var...

Turgut'un istediği bazı zamlar, maalesef yapılmıyor.

24 Ocak kararlarıyla birlikte, Turgut'un öteden beri
hayal ettiği, özellikle MESS başkanı olduğu günlerde ka-
fasına iyice taktığı «Toplu Sözleşme Koordinasyon Kuru-

lu» kurulmuştu. Başında, Başbakanlık müsteşar yardımcılarından Kazım Oksay vardı. Bu kurul, kamu kuruluşlarında işçilerle yapılacak toplu sözleşmelerde verilecek ücret artışlarını belirliyordu. Turgut'un amacı, IMF'ye verdiği güvenceler doğrultusunda, kamu kesimindeki işçilere de mümkün olduğu kadar az para verilmesini ve böylece devletten daha az para çıkmasını sağlamaktı.

Ancak bazı bakanlar, ne yazık ki bu konuda da Turgut'a fazla önem vermediler ve onu dikkate almadılar. Örneğin Ulaştırma Bakanı Hüseyin Özalp, DDY işçilerinin toplu sözleşmesini kendi yetkisini kullanarak imzaladı ve onlara yüksek para artışları sağladı. Bu durum, Turgut'un büyük tepki göstermesine neden oldu.

Eğer her bakan böyle iş bitirecekse, işçilere daha az para vermek için kurulan kurulun fonksiyonu neydi?.. Bir bakan, bu kurula danışmadan nasıl sözleşme imzalayabilirdi?.. Bu işin sonu nereye varırdı?.. Sonra IMF ne derdi?

Turgut, kendi adamlarıyla birlikte olduğu zaman hep bu soruyu soruyordu.

Burada bir şeyi daha belirtiyim... 24 Ocak 1980 kararlarından 12 Eylül 1980 hareketine kadar geçen süre içerisinde, Demirel'le Turgut arasında temelde ciddi bir sürtüşme olmadı. Aslında ikisi arasında sürtüşme olması da zaten beklenemezdi... Çünkü biri Başbakan, diğeri ise onun direktifleri doğrultusunda çalışan bir devlet memuruydu. Bu süreç içerisinde bazı bakanlar, işlerine karışmaya kalktığı gerekçesiyle Turgut'u Demirel'e şikayet ettiler. Turgut'la ilgili olarak kendisine getirilen bütün şikayetleri, geçmişte olduğu gibi Demirel göğüsledi. Bir defasında kendisine Turgut'u şikayet eden Sanayi Bakanı Nuri Bayar'a «Haklısın Bayar ama o kadar önemli konularla uğraşıyorum ki, bunları biraz da müsamaha ile karşılamak lâzım. Başka çare yok» dedi.

Demirel bir yerde haklıydı. Onun meselesi sadece ekonomiyl kurtarmak değildi. Bir yanda da anarşi ve terörle uğraşıyordu. Ülkede sıkıyönetim vardı ama anarşi «Nedense» bir türlü önlenemiyordu.

Başbakanlık Müsteşarı Turgut 1980 yılında hem Tür-

kiye'de, hem de yurt dışında son derece popüler bir insan olmuştu. Basında sık sık adı «**Ekonominin mimarı**» olarak geçiyordu. Son derece mutluydu. Herkese iyi davranıyordu. Henüz yorgun, sinirli ve başarısız değildi. Yıpranma sürecine girmemişti. Sinir sistemi bozulmamış, hoşgörüsünü yitirmemişti.

Gazete ve dergilerde poz poz resimleri ve karikatürleri yayınlanıyordu. Kendi karikatürlerini çerçeveletip duvara asıyordu. Doğrusu son derece demokrat bir insandı!.. Daha fazla tanınmak ve meşhur olmak için, o da elinden geleni yapıyordu. Gazetecilerin «**Değişik resim istekleri**» üzerine kimono, eşofman, pijama gibi giysilerle poz veriyordu. O günlerde tatlı ve sevecen bir insandı.

Eve gelen herkesle Semra da sohbete girer, özellikle devlet işleri konusunda son derece parlak fikirlerini yürütür ve birçok konuda kocasına yön verip yardımcı olurdu. Örneğin eve röportaj yapmaya gelen gazeteciler, Turgut'tan çok Semra ile konuşmak zorunda kalırlardı. Semra pürosunu yakar, ayaklarını uzatır ve bazen de üzerinde sabahlıkla sohbete katılırdı. Turgut'un evde gazetecilere vereceği pozları da o ayarlardı. Örneğin giyeceği kimonoyu içeriden o getirir, «**Aman dikkatli çekin de şişman çıkmasını**» diye uyarıda bulunurdu.

1980 yılında Semra hiç tanınmazdı. Ahmet, Zeynep, Efe ve Yusuf ta henüz piyasaya çıkmamışlardı. Bunların adı sanı o günlerde bilinmezdi. Sadece Korkut tanınırdı. Korkut MSP milletvekiliydi. Maaşından başka hiçbir geliri olmayan bir insandı. Konur sokakta mütevazı bir evi vardı. Allah henüz ona «**Yürü ya Korkut**» dememişti. Bu durumda Korkut ta köşeyi dönmemişti!.. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, 1980 yılında iyi bir performans gösteren Turgut, küçük biraderinden daha popüler olmaya başlamıştı.

Hanedan o günlerde henüz kurulmamıştı. Ama Turgut'un kafasında böyle birtakım fikirler vardı.

Sürekli olarak yurt dışı gezilerine çıkıyordu. Bunlardan birinde Lüksemburg'a uğradı. Geziye Avrupa Yatırım Bankası'ndan borç bulmak için çıkmıştı. Yanında Selçuk

Egemen adlı bir Planlama görevlisi de vardı... NATO'da görevli olan Haydar Aytekin, Turgut'un eskiden beri tanıdığı bir insandı. Aytekin uzun yıllar Planlama'da çalışmıştı. Şimdi Lüksemburg'ta yaşıyordu... Bir akşam ev telefonu çaldı. Arayan Turgut'tu... Lüksemburg'a Selçuk Egemen'le gelmişlerdi. Haydar Aytekin, onları akşam yemeğine çağırırdı. Üç kişi Kristal Restoran'a gittiler. Havadan sudan sohbet başladı. Söz bir ara İngiliz kraliyet ailesine geldi. Turgut İngiliz hanedanından övgüyle söz ediyordu :

— Çok yararlı bir olay. Bir kere, ailede devamlılık oluyor. İleride ülke yönetimini ele alacak kadrolar, genç yaşlardan yetiştirmeye başlıyor. Kimin nereye geleceği önceden belli. Halbuki böyle uygulamalar olmayan ülkelerde, rastgele kadrolar iş başına geliyor. Adap usul bilmeyen insanlar devlet yönetmeye başlıyor. Meselâ Osmanlı İmparatorluğu da bu sayede yüzyıllarca devam etmiştir. Osmanlı hanedanı sayesinde Türkiye var olmuştur. Hanedan'ın büyük yararları olmuştur...

Turgut'un bu sözlerini dinleyen ev sahibi Haydar Aytekin kızarıyor, sinirleniyor, ama bir şey diyemiyor... Sonra Turgut, sözü Abdülhamit'e getiriyor :

— Abdülhamit büyük adamdır, büyük padişaktır. Memlekete büyük hizmetler vermiştir. Size açık söyleyeyim, Atatürk bize hep anlatıldığı gibi hatasız bir insan değildir. Hatta yaptığı işlerin bazıları son derece yanlıştır. Meselâ yeni harfleri getirdiği zaman, memlekette okur yazar oranını bir günde sıfıra indirmiştir...

Turgut anlatmaya devam ediyor. Saltanata övgüler düzüyor, Osmanlı hanedanını, İngiliz hanedanını övüyor... Ve bir anda, Haydar Aytekin kendini tutamıyor. Ev sahibi konumunda olduğu halde «Yemek burada bitmiştir beyler» diyor ve garsondan hesabı istiyor... Henüz tatlı yememişlerdir, kahve içmemişlerdir... Tatsız bir havada kalıyorlar... Restoranın önünde Aytekin yolu tarif ediyor :

— Şuradan sola dönün, iki cadde sonra sağa dönersiniz. Oteliniz orada. İyi geceler.

Lüksemburg'daki «Hanedan gecesı» böyle noktalanıyor.

Aradan yıllar geçti ve 1988 Kasım ayında Başbakan Turgut, Fransa gezisine çıktı... Orada Le Monde gazetesine bir demeç verdi :

— Atatürk süpermen değildir.

Yılların dostu Demirel'le Turgut, artık birbirlerinin evine gidecek zamana sahip değillerdi. Ancak iş için, Başbakanlık makamında konuşmaya fırsat buluyorlardı... Semra ise, arada sırada Nazmiye hanıma ev ziyaretine giderdi. Zaten araları hiç bozulmamıştı ki... Nazmiye hanımın biraz mesafeli olması dışında, ilişkileri her zaman iyi olmuştu.

Turgut yurt dışı gezilerine yanına Semra'yı da alıp giderdi. O dönemde de sık sık dışarıya gidiyordu. Hemen her geziden sonra Demirel ailesine çam sakızı çoban armağanı hediyeler getirirlerdi. Demirel pahalı hediye kabul etmezdi. Aldıkları Süleyman beye bir kravat, Nazmiye hanıma parfüm gibi şeyler olurdu.

Turgut 1980 yılında gerçekten yorucu, ama çok mutlu bir dönem yaşıyordu. Birçok bakandan daha güçlü duruma gelmişti. Arkasında Demirel'in gücü ve kendisine verdiği destek vardı. Ekibini artık kurmuştu. Hükümetin ve AP'nin çıkarlarına ters düşmediği sürece, her istediğini yapabiliyordu... Ancak yine de, sorunlar bitmiyordu... Bu dönemde AP azınlık hükümetini Meclis'te dışarıdan destekleyen Erbakan Hoca'yı marke etme görevi de bazen Turgut'a veriliyordu.

Birtakım önemli kararlar alınacağı zaman, Erbakan Meclis'te mızıkçılık edip te desteğini çekmesin diye önceden ona bilgi veren, 1977 yılında adayı olduğu MSP genel başkanına karşı son derece saygılı davranan Turgut, her seferinde onu ikna etmeye çalışıyor... Hoca, uygulanan IMF destekli programa, faizlerin habire arttırılmasına, paramızın değerinin düşürülmesine son derece karşı çıkıyor... Bazen de Turgut'a çok ters sözler söylüyor :

— Muhterem kardeşim, biz seni «İnançlı» bir insan olarak bildik yıllar boyunca... Ancak şimdi görmekteyiz

ki, inançlarını bir kenara bırakmışsın. Birtakım masonik ve siyonist çevrelerin telkinleriyle bazı işler yapmaktasınız. Türkiye'yi haclı zihniyetinin boyunduruğu altına sokmak için gayret sarfetmektedirsiniz. Lütfen bu oyunlara gelmeyiniz ve bu söylediklerim Süleyman beyefendiye de aynen iletiniz.

Turgut, Erbakan Hoca'yı hiçbir konuda ikna edemiyor. Yanından ıkına sıkıla ayrılıyor... Ancak bu dönemde Hoca, Turgut'un hazırlayıp da Demirel'e verdiği raporları elbette ki hiç bilmiyor. O raporlarda Turgut'un kendi hakkındaki yazdıklarını bilse, onu çiğ çiğ yiyecekti.. Belki hükümete verdiği desteği bile çekecek... Ancak Erbakan, AP azınlık hükümetine MHP ile birlikte dışarıdan verdiği desteği «Kerhen» bile olsa devam ettiriyor... Çünkü o sırada başka bir seçenek yok. Erbakan ve Türkeş bir yandan Demirel hükümetine veryansın ediyorlar, öbür yandan da Meclis'teki parmak sayısı olarak desteklerini sürdürmeye devam ediyorlar. Aksi halde yeni bir hükümet krizi daha ortaya çıkacak ve bu sefer ortalık daha beter karışacak. Kaldı ki o günlerin ortamında, en büyük rakipleri olan AP her geçen gün yıpranıyor. Bu da, onların işine geliyor.

Turgut, Erbakan Hoca ile yaptığı «ikna etme konuşmalarında» kendisini hep arka plana çekiyor. Ekonomik konularda yapılan bütün işlerde emirlerin kendisine Demirel tarafından verildiğini, kendisinin sadece bir uygulayıcı olduğunu belirtiyor. Böylece topu başka tarafa atarak, MSP kesiminin şimşeklerini kendi üzerinden uzak tutmayı amaçlıyor. Ne de olsa eski MSP'li... Bu işler hiç belli olmaz. Bir bakarsınız aradan birkaç yıl geçer ve Turgut yeniden MSP adayı olmak zorunda kalır. Ne bilsin Turgut o günlerde, kısa bir süre sonra ihtilal olacağını, MSP'nin kapatılacağını ve kendisinin askeri dönemde Başbakan yardımcısı yapılacağını?..

Erbakan'ın o günlerde Turgut'la yaptığı konuşmalar keşke teypte alınmış olsa da, size o bantları burada aynen iletsem... Kimbilir, belki de alınmıştır da benim haberim yoktur!.. Örneğin Hoca şöyle diyor :

— Muhterem kardeşim, benim yanıma lütfen Süley-

man bey'in hoparlörü olarak gelme. Sen kendi fikirlerinle gel. Siz şimdi zannediyorsunuz ki, böyle dışa bağımlı, Amerikan güdümlü faizci politikalarla iyi bir iş yapıyorsunuz. Bu IMF reçeteleri, uygulandığı her ülkeye felaket getirmiştir. Siz IMF'ye teslim oldunuz. Bu politikalar Türk milletinin aleyhine işlemektedir. Burada müslüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkışmayınız.

Erbakan'ın mızıkçılık etmesini önlemek amacıyla, bazen de Demirel'in direktifiyle devreye Devlet Bakanı Seyfi Öztürk giriyor. Hoca, Öztürk'e şöyle diyor :

— Bakın size söyleyeyim, Turgut'a güvenmeyin. Kendisi bu işlerden hiç anlamadığı gibi, bugün burada, yarın orada olur. Dün bizim adayımızdı, bugün sizin adamınız oldu... Yarın da başkalarının adamı olur. Biz kendisini iyi tanırız...

Seyfi Öztürk'le Necmettin Erbakan, 12 Eylül sonrasında bir cenazede karşılaştılar. Turgut Başbakan yardımcısı olmuştu. Öztürk, Hoca'nın yanına gitti :

— El hak haklıymışsınız... Doğrusu o günlerde size inanmamıştım.

Eylül 1980'de Washington'da IMF ve Dünya Bankası'nın genel kurul toplantısı yapılacaktır. Bu toplantıda Türkiye'yi iki kişi temsil edecektir. Birincisi, Türkiye'nin IMF nezdindeki resmi temsilcisi Maliye Bakanı İsmet Sezgin... Diğeri ise Dünya Bankası nezdindeki daimi temsilcimiz, Maliye Müsteşarı Turan Kıvanç... Ancak bu geziye Turgut ta mutlaka katılmak istemektedir. Yabancılar «**Ekonominin mimarını**» orada görmezlerse «**Acaba Mr. Özal ikinci plana mı düştü?**» kaygısına kapılmaları muhtemeldir. Turgut birkaç kez Demirel'in makamına gider ve bu toplantıya mutlaka katılması gerektiğini söyler. İsmet Sezgin, kendisini istemez... Turgut çok ısrar eder... Ve sonuçta Demirel, İsmet Sezgin'e telefon eder :

— İsmet, bir formülünü bul da Turgut'u da oraya gönderiverelim gardaşım. Başımın etini yedi... Amerika'ya o da gitmek istiyor. Bir şey yap ta gönderelim, tamam mı?..

Formül zorlukla bulunur. Turan Kıvanç temsilcilikten çekilir ve onun yerine Turgut dahil edilir... Ancak bir sü-

re sonra 12 Eylül hareketi olacak ve Turgut o toplantıya Başbakan yardımcısı sıfatıyla katılacaktır.

Bu kitap yazıldığı sırada, Turgut ölkemizin başbakanı. İnşallah hep öyle kalsın ve Türkiye'yi kurtarsın... İyi bilirsiniz, Turgut her zaman demeç verip geçmiş i kötölüyor... Ecevit dönemini kötölüyor, Demirel dönemini kötölüyor... Eski patronu Demirel'i beceriksizlikle suçluyor, Demirel'in becerikli olup olmadığı bizim konumuzun dışında... Ancak Turgut bu konuda da bir miktar çelişkiye düşüyor...

Örneğin kendisinin 10 Haziran 1980 günü Başbakanlık müsteşarı sıfatıyla verdiği bir demeç var. Bu demeci verdiği sırada Demirel başbakandır... Turgut o demecinde 24 Ocak 1980 kararlarından sonra ekonominin düzeldiğini söylüyor ve aynen şöyle diyor :

«24 Ocak kararlarından sonra (Beş ay içerisinde) dokuzuncu defa yurt dışına çıkıyorum. Bu sürede yapılan işleri özetlersek :

— Petrol sıkıntısı tamamen ortadan kaldırılmıştır.

— Çift fiyatlar, karaborsa ve kuyruklar tamamen önlenmiştir. Hemen her konuda, yokluklar kaldırılmıştır.

— Yeni ekonomik programın ana hedefi, enflasyonu aşağıya çekmektir. Kim ne derse desin, hangi maksatlı yayın yapılırsa yapılsın, bu sahada Mart, Nisan ve Mayıs 1980'de alınan sonuçlar fevkalade müsbettir. Bu rakamlara göre, enflasyon hızının yıllık temposu, yüzde 30 dolaylarına gelmektedir.

Türkiye'nin içinde bulunduğu durumdan çıkması için, üç dört yıl büyük fedakarlıkla çalışmak gerekmektedir. Bu kritik devrede memleketi dışarıya karşı slyaseten de olsa zayıf göstermeye, kimsenin hakkı yoktur. Böyle bir gösterme sadece Türkiye'nin düşmanlarına, Türkiye'yi Marksizm ve komünizme götürmek isteyenlere faydalı olacaktır».

Turgut böyle diyordu. Demek ki doğruyd u ve durum Demirel döneminde düzelmişti... Ama Turgut, hep geçmiş i kötölüyor. Hep kendisinden önceki geçmiş i kötölüyor. Hep kazanmaya çalışıyor. Kendi yapamadıklarını, geçmiş e yüklüyor. Kendi başarısızlıklarının faturasını, nedense geç-

mişte arıyor... Oysa kötülediği geçmişte, durumun çok iyi olduğunu bizzat kendisi söylüyor... Biz Turgut'un ne zaman söylediklerine güvenelim?..

Aynı demecinde Turgut, çok anlamlı başka lâflar da ediyor ve aynen şöyle diyor :

«1978 ve 1979 yılları, hayat pahalılığının önüne geçilemeyecek derecede azgınlığı, fakirin daha çok fakirleştiği, memlekette gelir dağılımının süratle bozularak cemiyetin ana direği olan orta sınıfın hızla yok olduğu, bilerek veya bilmeyerek her türlü vurgunların vurulduğu ve bu vurgunlardan elde edilen milyarların yurt dışına kaçırıldığı bir dönem olarak hatırlanacaktır»...

Dikkat ederseniz, Turgut 1980 yılında da geçmişi kötüliyor. Şimdiki huyu, o zaman da aynen var...

Şimdi sizden bir istirhamım olacak... Turgut'un yukarıdaki sözlerini, lütfen bir kez daha okuyun. Doğrusu ben de çok şaşırdım... Acaba hayat pahalılığından, yapılan vurgunlardan, yurt dışına kaçırılan milyarlardan söz ederken hangi dönemi anlatıyor?.. Sizin aklınıza hangi dönem geliyor?..

Başbakanlık Müsteşarı Turgut o günlerde herhalde «Büyük lokma ye, büyük konuşma» sözünün anlamını bilmiyor. Kendi yönetimiindeki Türkiye'de azgınlardan hayat pahalılığından, fakirin daha çok fakirleşmesinden, memlekette gelir dağılımının hızla bozularak orta direğin yok olmasından, vurulan her türlü vurgunlardan ve bu vurgunlardan elde edilen milyarların yurt dışına kaçırılmasından nedense hiç söz edemiyor... Herhalde zannediyor ki, kendisi sustukça Türk milleti uyumaya devam edecektir.

Ve ilginç bir olay daha... Turgut bu demecinde «Türkiye'nin içinde bulunduğu bu durumdan çıkması için üç dört yıl büyük fedakarlıklarla çalışmak gerekir» diyor.

Aradan üç dört değil, bu kitabı ben yazarken tam dokuz yıl geçti.. Turgut bu sözleri söyledikten sonra Başbakan yardımcısı, kısa bir aradan sonra da Başbakan oldu... Türk milleti zam üstüne zam yedi. Asil ve büyük milletimiz, bütün olup bitenleri sessizce sineye çekti.. Ama yine kurtulmadı...

Şimdi Turgut 2000'li yıllardan söz ediyor. İnşallah 2000 yılından sonra kurtulma durumumuz olacak. Sıkın dişinizi, az kaldı... Yeter ki Hanedan'ı, Allah başımızdan eksik etmesin.

Size bir olay daha anlatmak istiyorum. Turgut 1988 yılı sonlarında bir konuya büyük ilgi göstermeye başladı. Dış ödemeler dengemiz «İlk kez» açık vermiyorduk! Bunu, ANAP iktidarına borçluyduk... Turgut geçmişi çok çabuk unutuyor. Türkiye Cumhuriyeti'nde böyle durumlar çok oldu. Turgut'un dediği gibi ilk kez olmuyor... İşte kendisinin ağzından kanıtı... 1971 yılında Planlama'dan ayrılırken yayınladığı veda mesajında bu konuda aynen şunu söylüyor :

«...Burada enteresan bir durum, Türkiye'miz'in serbest döviz gelirlerinin (1970 yılında) 992 milyon dolara yükselmesi yanında, serbest döviz giderlerinin borç ödemeleri dahil yine 992 milyon dolar olmasıdır... Yani başka bir ifade ile Türkiye döviz gelirleri ile normal ithalatını ve görünmeyen kalem giderlerini karşıladığı gibi, aldığı borçların faizleriyle birlikte taksitlerini de ödeyebilecek seviyeye gelmiş demektir. 1971 yılının ilk üç ayındaki neticeler, bu durumun çok daha iyileştiğini göstermektedir»...

1980 sonbaharında Türkiye, hızla 12 Eylül'e yaklaşmaktadır. Parlamento'da cumhurbaşkanlığı seçimi kilitlenmiştir. Cumhurbaşkanlığına, Senato Başkanı İhsan Sabri Çağlayangil vekalet etmektedir. Anarşi ve terör, dorukta-
dır... Konya'da MSP'nin düzenlediği bir yürüyüşte olaylar çıkmış ve çember sakallı hocalar, İstiklal Marşı söylenirken oturmuşlardır... Türkiye gergindir.

Türk Silahlı Kuvvetleri, 12 Eylül günü ülke yönetimine el koyuyor.

12 Eylül, saat sabaha karşı 02... Turgut'un Ankara'da Enis Behiç Koryürek sokaktaki telefonu acı acı çalıyor. Karşıda o günlerde Başbakanlık müşaviri (Şimdi ANAP milletvekili) olan Tefik Ertürk var. Telefona Semra kalkıyor ve uykulu gözlerle ahizeyi Turgut'a uzatıyor. Ertürk ihtilal olduğunu ve askerlerin yönetime el koyduğunu söylüyor. Hasan Celal Güzel aslında ihtilali o gün öğle saat-

lerinde haber almış ve Turgut'a «Bugün bir şeyler olabilir» demişti... Turgut'un telefonu biraz sonra tekrar çalıyor... Bu kez karşıda, Demirel'in Devlet Bakanı Ekrem Ceyhan var :

— Turgut abi, istersen beyefendi evinden bir arayıver...

Turgut hemen Demirel'in 27 52 31 numaralı telefonunu çeviriyor. Telefonda tuhaf sesler geliyor. Öbür telefonu çeviriyor, yine tuhaf sesler geliyor. Anlıyor ki, patronunun telefonları kesilmiştir.

Geniş yürekli bir insan olan Turgut «Artık ne olacaksa oldu» deyip yine yatağa giriyor... Ve mışıl mışıl uyuyor... Çünkü bu kez, biraz daha rahattır. 12 Mart'ta olduğu gibi, askerler bu kez onun başına herhalde iş açmayacaklardır. Askerlere verdiği ekonomik brifinglerde komutanlarla tanışmış ve onlarla iyi ilişkiler kurmuştur. Kaldı ki kendisinin artık «Takunyalı» olma durumu gündemde değildi. Aradan geçen yıllar içerisinde Turgut'un dinciliği ve tarikatçılığı ikinci planda kalmış, ön plana çıkan özel sektörcülüğü ve «Liberal Ekonomi» tutkusu olmuştu.

Turgut, ihtilal gecesi iyi uyudu. Aynı saatlerde Başbakan Demirel, CHP Genel Başkanı Ecevit ve MSP Genel Başkanı Erbakan, askerler tarafından evlerinden alınıp götürülüyorlardı. Türkeş ise firar etmişti.

Parti liderleri Hamzakoy ve Uzunada'ya götürülürken, Turgut'un telefonu sabah saat 7.30'da tekrar çaldı. Askerler kendisini alıp, Başbakanlık binasına götüreceklerini söylüyorlardı. Birazdan geldiler... Turgut binaya girip, müsteşarlık makamına oturdu. Kapıda tanklar vardı... Namlularını Başbakanlık binasına çevirmişlerdi. Birkaç dakika sonra, Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Hasan Celal Güzel de getirildi... Turgut birkaç gün önce sigarayı bırakmıştı... Kendi kendine telkin yaptı :

— Oğlum Turgut, sigaraya bugün de başlamazsan, bir daha başlamazsın. Sık dişini...

Gerçekten de dişini sıkı ve bir daha sigaraya başlamadı.

Turgut'un bu aşamada küçük bir ricası vardı. Kendisini oraya getiren albaya, bu ricasını ilettili... Acaba çalışma arkadaşlarının da evlerinden alınıp getirilmeleri mümkün olur muydu?.. Elbette olurdu... Biraz sonra diğer Müsteşar Yardımcısı Kazım Oksay, özel kalem müdürü Mehmet Perçin Planlama'da daire başkanı olan sağ kolu Yıldırım Aktürk ve dayıoğlu yetim Hüsnü de getirildiler... Çünkü ülkede sokağa çıkma yasağı vardı.

Milli Güvenlik Konseyi kurulmuştu, Bundan sonra Türkiye'yi, bu Konsey yönetecekti. Alınan ilk kararlardan biri, müsteşarların kendi bakanlıklarını yönetmesi olmuştu. Yeni bakanlar kurulu belli olana kadar, bakanlıkları müsteşarlar yönetecekti... Saat 9.30 dolaylarında, Turgut'u Genelkurmay'a çağırdılar. Merkez Bankası ve Maliye Bakanlığı yetkilileri de oraya getirilmişlerdi. Bir süre orada sohbet oldu. Öğle saatlerinde salona giren bir general, Turgut'un kulağına eğildi :

— Efendim, Sayın Saltık Paşam sizinle yukarıda görüşmek istiyorlar...

Orgeneral Haydar Saltık, büyük adamdı. MGK Genel Sekreteri olmuştu. Genelkurmay ikinci Başkanı Necdet Öztoran'un odasına çıkıldı. Orada el sıkıştılar, öpüştüler... Turgut işte şimdi rahatlamıştı. Evet, askerler bu kez başına iş açmayacaklardı. (İş açmak bir yana, ileride onu başımıza getireceklerdi)... Biraz sonra Saltık sordu :

— Sayın Özal, bu dönemde ekonomi ön plana çıkacak. Siz şu son aylarda bu konuda epeyce tecrübe sahibi oldunuz. Acaba bizimle çalışmayı kabul eder misiniz?

Körün istediği bir göz, Allah vermiş iki göz!.. Turgut vatan hizmetinden hiç kaçarmı?

— Paşam, bu bizim için şeref olur. Bir anlamda buna mecburuz. Memleket bir noktaya gelmiş ve biz elimizi atmışız. Şimdi elimizi çekmek uygun olmaz. Şartlar uygun olursa, sizinle çalışmayı isterim. Prensip itibariyle, böyle bir teklifi reddetmeyi düşünmem... Çünkü memleket çok önemli bir noktada. 24 Ocak programı getirilmiş ve epeyce de mesafe alınmış...

Saltık biraz sonra Turgut'u alıp, Genelkurmay Başka-

nı (Ayrıca Devlet Başkanı olmuştu) Evren'in yanına götürdü. Evren de Turgut'a «Beraber çalışma teklifinde» bulundu... Turgut son derece mutluydu... Askerlere ekonomik durumla ilgili bir rapor hazırlamak üzere makamına döndü...

Makam odasında ekibiyle toplandılar... Ve şu sonuca vardılar ki, askerler aynı ekonomik programı uygulamaya devam edeceklerdir. Turgut'un ekibi de herhalde dağıtılmayacaktır... Çünkü askerlerin elinde başka alternatif yoktur... «Başka alternatif var mı?» sorusu, belki de Turgut ve arkadaşlarının kafasında o gün şimşek gibi çakmaya başlamıştır!

Anarşi ve terörle nasıl mücadele edeceklerini bilen askerler, ne yazık ki ekonomi bilmiyorlardı. Anarşi ve terörle mücadele planları hazırды... Ekonomiyi Turgut'a vermeyi ihtilal öncesinde kararlaştırmışlardı. (Bu konuda olup bitenlerin iç yüzünü «12 Eylül, Özal Ekonomisinin Perde Arkası» adlı kitabımda okuyabilirsiniz).

Turgut 12 Eylül gecesi eve döndüğü zaman çok mutluydu. Gerçi arada durumun iyi olduğunu Semra'ya telefonla bildirip «Merak etme» demişti ama, yine de ister istemez gerilimli bir gün yaşamıştı... Asker bunlar!.. Ne yapacakları belli olmaz kil.. Bakarsın 12 Mart'ta yaptıklarının aynısını yaparlar ve Turgut'u zor duruma düşürürler... Ondan sonra işin yoksa yine Dünya Bankası'nda iş ara, Amerika'ya git... Turgut, o gün yaşadıklarını Semra'ya anlattı. Semra da çok sevinmişti doğrusu... Güzel kocasına sordu :

— Peki sen ne olacaksın Turgut?.. Seni bakan falan mı yapacaklar yoksa?

— Daha belli değil... Bakarsın bakan bile olmuşum!..

— Hadi inşaallah ayoll!.. Neden olmayasın?.. Olanlar senden iyi mi?

Semra kocasının yükselmesini doğrusu çok istiyordu... «Vallahi şu Turgut'u bir bıraksalar ve istediği kararları alırsalar, bu memleket kurtulur» diyordu. Hep buna inanmıştı.

12 Eylül günü öğleden sonra Turgut, bir gün öncesi-
nin Devlet Bakanı Ekrem Ceyhun'la konuşmuş ve Demirel'in Hamzakoy'a vardığını öğrenmişti. Demirel'le telefon görüşmesi yapmak mümkündü. Ceyhun, Turgut'a «İster-
sen patronu bir arayiver» dedi ve Hamzakoy santralının na-
sıl bulunduğunu anlattı... Turgut 12 Eylül gecesi evinden
Hamzakoy'u aradı. Biraz sonra Demirel karşısındaydı. Te-
lefon konuşması elbette dinleniyordu. Aralarında aynen şu
konuşma geçti :

— Abi merhaba, nasılsınız?.. Hanımefendi nasıllar?

— Gözlerinden öperim kardeşim... Sen nassın?.. Eyi
misin?

— Sağolun, hep iyiyiz... Semra da hürmetler ediyor
burada. Sizi hem hatırlarız sormak için aradım, hem de bu-
gün Genelkurmay'a çağıldım ve bana görev teklif etti Ev-
ren Paşa... Ne dersiniz?.. Sizin görüşünüzü almak iste-
rim...

— Kabul et. Hiç tereddüt etme. Devlet hepimizindir,
memleket hepimizindir. Devlete millete hizmetten kaçılmaz.
Devletin hizmetleri aksamasın. Elinden gelen yardımı esir-
gemeyeceksin, tamam mı?

— Tamam abi, sağolun... İnşallah sizin durumunuz
da en kısa zamanda düzelir. Bu da geçer diyoruz. Semra'-
nın da hürmetleri var hem size, hem de hanımefendiye...
Emirlerinizi bekliyoruz.

— Gözlerinden öperim.

Çok kısa konuşma, aynen böyleydi. Turgut şimdi daha
da rahatlamıştı. Demirel 12 Mart 1971'de askerler muhtı-
ra verip kendisini hükümetten uzaklaştırdıkları zaman da
Turgut'a aynı şeyi söylemişti. Planlama Müsteşarı Turgut
«Biz kalalım mı abi?» diye sorduğunda «Kalın» demişti.
Demirel, askerler tarafından ne zaman uzaklaştırılsa,
adamlarına «Siz kalın» direktifini veriyordu.

Şimdi burada akla ister istemez bir soru geliyor... 12
Eylül gecesi yapılan bu telefon konuşmasında Demirel,
Turgut'a «İstifa et ve görevden ayrıl. Askeri yönetime hiz-
met etme» deseydi, kahramanımız acaba ne yapardı? Ev-

ren'e Başbakanlık müsteşarlığından istifa dilekçesini verir miydi?.. Ya da verebilir miydi?

Burada akla çok önemli bir soru daha takılıyor. 12 Eylül hareketi olduğu sırada Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya Amerika'daydı. Görevli gitmişti ama doğrusunu isterseniz, görevinin ne olduğunu ben bilememli Şahinkaya'nın böylesine önemli bir olay sırasında orada olması belki de bir rastlantıydı.

Ama ne olursa olsun, acaba 12 Eylül askerlerine Amerika'dan dolayı veya dolaysız bir biçimde «Mr. Özal'la çalışmanızı çok isteriz. Eğer ekonomik konularda kendisini yetkili kılarırsanız çok memnun oluruz» gibi bir istek, telkin, rica ya da istirham gelmiş miydi?

Ne bileyim ben?.. Bu sorunun cevabını bilmek, bizim gibi sıradan insanlar için hiç değilse şimdi mümkün değil. Cevabı ileride tarih verir ve hep birlikte öğreniriz. Ben gidip te bu soruyu Evren'e soramam ki... Evren büyük insan. Benimle muhatap olmaz. Olsa bile, böyle sarulara cevap vermez.

Yeni hükümetli kurma çalışmaları, ihtilalin hemen ardından başladı. Askerlerin Başbakan adayı önce Emin Pak-süt, sonra da rahmetli Turhan Feyzioğlu idi... Emin Pak-süt olayı çok kısa sürdü... 14 Eylül günü Turgut'u, Evren'in Genelkurmay'daki makamına çağırdılar. Evren makamında oturuyordu. Karşısında Orgeneral Nurettin Ersin ve Turhan Feyzioğlu oturmuşlardı... Evren, Feyzioğlu'nu «Başbakanımız» diye takdim etti. Orada uzun konuşmalar oldu ve Feyzioğlu, yeni kuracağı hükümette Turgut'a görev teklif etti... «Atatürkçü» Feyzioğlu, Turgut'a bu görevi elbette ki kendiliğinden önermiyordu. Her şeyden önce, bu iki adam birbirlerinden nefret ederlerdi... «Takunyalı ve tarikatçı» Turgut için, Feyzioğlu geçmişte söylemediğini bırakmamıştı... Feyzioğlu'nun ismi de, Turgut'un tüylerini diken diken etmeye yeterli olurdu... Ama Turhan Feyzioğlu şimdi çaresizdi. Turgut'a hükümette görev vermesini, kendisinden Evren istemişti. Acaba Evren'den de birileri istemiş miydi?..

Orada yapılan uzun görüşmelerden sonra Turgut, Feyzioğlu'na şartlarını açıklamaya başladı :

— Bana ekonomik işlerden sorumlu Başbakan yardımcısı unvanı verilir. Bütün iç ve dış ekonomik işlerden ben sorumlu olurum. Aynı zamanda Maliye ve Ticaret Bakanlıkları da bana verilir... Yani hükümette unvanım «**Başbakan Yardımcısı, Maliye ve Ticaret Bakanı**» olur.

Feyzioğlu, Turgut'un bu isteğini duyunca yerinden fırladı... Sinirden kıpkırmızı olmuştu :

— Beyefendi, bu teklifinizin anayasaya ve devletin bütün kurallarına aykırı olduğunu biliyor musunuz?

Ancak Turgut, özellikle böyle durumlarda rahat adamdı. Anayasa, devletin kuralları gibi birtakım kavramlar onu ilgilendirmezdi. Evren'in yanındaki tartışmada gülerек şöyle dedi :

— Sayın Feyzioğlu, kumandanlarımız işte buradalar. Eğer benim söylediklerim anayasaya aykırı ise, onlar şimdi bir karar çıkarırlar ve işin anayasaya aykırılığı falan kalmaz.

Tartışma, somut bir karara o anda bağlanmadı. Anlaşılan, Feyzioğlu bu konuyu daha sonra askerlerle tekrar konuşacaktı... O gün Turgut eve yine çok mutlu gitti. Hemen Semra'ya «**Müjdeyi**» verdi...

— Semraa, bakan oluyorum galiba... Başbakan da kim biliyor musun?... Turhan Feyzioğlu...

— Ayy, bula bula onu mu bulmuşlar?

— Neyse canım, ben işime bakarım... Bütün şartlarımı öne sürdüm. Sanırım kabul etmek zorunda kalacaklar. Başbakan yardımcılığı istedim ve bütün ekonomi bana verilmezse kabul etmeyeceğimi açıkça söyledim.

— Aman iyi etmişsin... Ağırdan sat kendini...

Bütün aile çok mutluydu... Turgut galiba yüze yüze kuyruğuna gelmişti. Artık bakan olacak gibiydi. Oysa tam bir yıl önce, 1979 yılı Eylül ayında, işverenlerin MESS başkanıydı. Özel sektör ve zengin sanayiciler için çalışan, işçilere toplu sözleşmelerde mümkün olduğu kadar az para verilmesi için çırpınan biriydi. MESS başkanı olarak yayınladığı bildiriler gazetelerde yer alsın diye, ricacılar

gönderirdi. Kısa sürede adım adım yükselmiş ve işin son aşamasına gelmişti. O gece ekibini yine evine çağırdı :

— Çocuklar, askeri yönetimde bu istikrar programını çok daha iyi yürütebiliriz. Askerlerin bana tam güveni olduğunu anladım. Artık onların iki dudağının arasından çıkan her şey kanun olacak. Grevler falan da yasaklanacak. Haydi gelsin o DİSK, bundan sonra da sokaklara çık-sın bakalım... Gelsin o sendikacılar da görelim hepsini... Ücret artışlarına da kısıtlama getirilecek...

Turgut kendisini zamana ve ortama uydurmasını çok iyi bilirdi. Madem ki artık Demirel yoktu, o da askerlere hizmet arz eder ve işi kendisi bitirirdi. Zaten «İş bitirici» değil miydi?.. Kaldı ki, Demirel «Dün dündür, bugün bugündür» demez miydi?.. Dün artık bitmişti... Bugün gemisini kurtaran kaptandı. Kendisi, Türkiye'yi kurtaracak adamdı... Savunduğu fikirlerin, liberal ekonominin artık devlette egemen kılınması gerekiyordu. Amerika, IMF, Dünya Bankası, OECD gibi kuruluşların desteği arkasındaydı. Müsteşarlık döneminde onlarla yeni borç aramak, mevcut borçlarımızı erteletmek için görüşmeler yaparken, onlara her türlü güvenceyi vermişti. Türkiye'de onların istediği ekonomik düzen uygulanacaktı... Ayrıca askeri düzende birtakım şeyleri yapmak daha rahat ve kolay olacaktı. Basına nasıl olsa sansür gelecekti. Öyle her önüne gelen, istediği şeyi yazamayacaktı. Eleştiri yapmak, Turgut'u eleştirmek, askeri yönetimi eleştirmek anlamına gelecekti ve biraz zor olacaktı... Böylece Turgut, Demirel döneminde yapamadıklarını, hem de daha yetkili bir konumda askeri rejim içerisinde yapacaktı... Ya da yapılmasını sağlayacaktı. Bütün her şey, ekonominin kendisine teslim edilmesine bağlıydı... Ancak Turhan Feyzioğlu'nun Başbakan olmasını bir türlü hazmedemiyordu... MGK Genel Sekreteri Haydar Saltık'tan randevu alıp gitti... (Turgut, Haydar Saltık'ı çok sevdi. Başbakan olunca, onu Türkiye'nin Bern büyükelçisi yaptı)...

— Paşam, sizinle bugüne kadar hep açıkça ve dostça konuşabildik. Şimdi siz bir ihtilal yapmışsınız ve dört partinin genel başkanını gözaltına almışsınız. Beşinci par-

tinin (Cumhuriyetçi Güven Partisi) genel başkanını ise, Başbakan yapıyorsunuz. Bu bana biraz tuhaf geldi. Turhan Feyzioğlu, taraftarı olan veya sevilen bir kimse değildir. Benim şeyim, acaba niçin aranızdan bir askerî Başbakan yapmıyorsunuz?.. Meselâ siz olabilirsiniz, Oramiral Bülend Ulusu yeni emekli oldu... O olabilir... Necdet Üruğ çok değerli bir askerdir... O olabilir...

— Artık karar verildi Feyzioğlu'na... Değişip değişmeyeceğini ben bilemem.

— Ben şahsen, asker olmasını tercih ederim. Paşam, size bir şey daha arz edeyim. Bana Evren Paşa'nın yanında görev teklif edildiği zaman hem Başbakan yardımcısı olursam, hem de Maliye ve Ticaret Bakanlıkları bana verilirse kabul edebileceğimi söylemiştim. Şimdi biz arkadaşlarla düşündük taşındık, size bir kolaylık olsun diye söylüyorum... Ticaret'i bırakabilirim, Maliye'den asla vazgeçmem. Yani hem Başbakan yardımcısı, hem de Maliye Bakanı olurum. Siz bu şartlarımı lütfen Evren Paşa'ya arz edin...

Turgut, askerî dönemde pazarlık gücünü gerçekten iyi kullanıyordu. Semra da kendisine «Kendini ağırdan sat» dememiş miydi?.. Mümkün olan bütün ekonomik yetkileri kendisinde toplamak isteyen Turgut, bu arada yurt dışı temaslarını da telefonla olsun sürdürüyordu. 15 Eylül Pazartesi günü IMF Avrupa masası şefi Whittom'la bir telefon konuşması yaptı ve IMF'ye müjdeyi ilettiler:

— Mr. Whittom, askerî idare bizim istikrar programını ve ekonomik politikaları aynen benimsiyor. Bunları aynen uygulayacağını tahmin ediyorum. Bona dd görev teklif ettiler. Anlayabildiğim kadarıyla bundan sonra ekonomiyi ben götüreceğim... Hem de daha sorumlu bir makamda... Yani sizin endişe etmenizi gerektirecek bir durum yok.

IMF'de çok büyük bir adam olan Whittom, askerî yönetimin ekonomik programı aynen devam ettireceğini ve Turgut'a da görev vereceğini acaba bu sırada biliyor muydu?.. Whittom, Turgut'a aynen şöyle dedi:

— Siz işin içinde iseniz, biz endişe değil sevinç du-

yarız Mr. Özal... Sizin isminiz bizim için yeterlidir. Ancak sizden bir isteğimiz olacak.....

Turgut bu konuşmadan hemen sonra askerlere gitti :

— Paşam eğer mümkünse Milli Güvenlik Konseyi olarak bir bildiri yayınlayın ve 24 Ocak kararlarından sonra uygulanmasına başlanılan ekonomik programın aynen devam edeceğini dünyaya duyurun... Böylece hem Amerika'yı, hem batı ülkelerini, hem de IMF'yi rahatlatmış olunuz.

Milli Güvenlik Konseyi 16 Eylül 1980 tarihli Resmi Gazete'de, 5 sayılı kararını yayınladı :

«Ülkemizin ekonomik durumunu düzenlemek ve daha iyiye götürmek maksadıyla yürürlüğe konulan ekonomik programla, yapılan anlaşmaların ve protokolların uygulanmasına devam edilecektir».

IMF bu kararı 17 Eylül günü bütün ilgili kişi ve kuruluşlara dağıttı. (IMF'nin bu duyurusunun fotokopisini «24 Ocak, Bir Dönemin Perde Arkası» adlı kitabımda yayınlamıştım).

İş iyi gidiyordu... Amerika ve IMF rahatlamıştı... Demek ki askeri yönetim, bunların bizim ülkemizde uygulamak istediği ekonomik düzene karşı değil, tam tersine yandı.

Başbakanlık Müsteşarı Turgut 12 Eylül döneminin ilk günlerinde de IMF ile Demirel hükümeti arasında imzalanan anlaşmaya son derece sadıktı. IMF'ye ne demişsek, mutlaka yapmalıydık... Onlara verdiğimiz taahhütlerden bir milimlik sapma bile hoşgörülle karşılanmaz ve IMF'ye mahcup olurduk... IMF «Hop dedik» derse, dışarıdan beklenen krediler kesilebilirdi. Bir yandan da, zamlara devam etmek zorunluydu... Turgut, zam yaptırmaya bir türlü doymuyordu. O günlerde de doymuyordu... Hatta o kadar ki, ihtilalin ilk günlerinde bile zam yaptıırıyordu... (O günlerde zam yapma yetkisi kendisinde değildi. Konsey'e yaptıırıyordu)... IMF anlaşması uyarınca, o günlerde şeker, tıp gaz, akaryakıt ve gübre fiyatlarına zam yapılması gerekiyordu.

Turgut zamları hazırladı ve kararnameleri 17 Eylül

1980 gecesi Çankaya köşkünə götürdü. Ortada henüz bakanlar kurulu olmadığı için, yürütme görevini de Konsey yapıyordu. Turgut, Konsey üyesi komutanlara zamları bir güzel imzalattı. Bunlar, Başbakanlık müsteşarı olarak yaptırdığı son zamlardı... Bundan sonraki zamlarını Başbakan yardımcısı ve daha sonra Başbakan olarak yapacak, ellerini cebimizden bir tek gün bile çıkarmayacaktı...

Aradan birkaç gün daha geçti ve Konsey'in Başbakan adayı Turhan Feyzioğlu bu görevden çekildi. Yeni aday, emekli Amiral Bülend Ulusu oldu. Evren, Ulusu'ya da direktif verdi :

— Ekonomi Özal'a verilecek... Özal Başbakan yardımcısı olacak... Bilginiz olsun.

Bir akşam Ulusu, Ankara'da kalmakta olduğu ordu evine Turgut'u çağırdı. Odada Ulusu, diğer Başbakan yardımcılığı görevine getirilmesi kesinleşen Zeyyat Baykara ve Turgut var... Konu, hükümette görev alacak bakanlar... Ancak Ulusu ve Baykara, Maliye Bakanı olarak bir başka isimden söz ediyorlar. Bu isim, Sabahattin Alpat... Listede bu isim geçiyor... Listeye bir bakıyoruz, Turgut sadece ekonomik işlerden sorumlu Başbakan yardımcısı olmuş... Ancak Turgut buna razı değildir. Bundan iki hafta önce Demirel döneminde bu makamın kendisine verildiğini rüyasında görse inanmayacak olan Turgut, şimdi itiraz etmekte ve bunu kendisine «Az» görmektedir. Ayağa kalkar, Ulusu'yu odanın öbür tarafına götürür ve kulağına eğilip yavaş bir sesle fısıldar :

— Sayın Ulusu, biz bu konuyu Evren Paşa ve Feyzioğlu ile de konuşmuştuk. Onlara da şartlarını açıkça söylemiştim. Tamam, beni şimdi Başbakan yardımcısı yapıyorsunuz. Ama ya Maliye Bakanlığı da bana verilir, ya da oraya benim istediğim birini getirirsiniz. Son sözüm budur. Eğer kabul edilmezse ben bu işe devam etmem ve bırakır giderim...

Turgut restini çekmişti... Hem de bu resti, askeri rejimde çekiyordu... Çünkü arkasındaki «Büyük destekleri» artık kendisi de iyi biliyordu. Ulusu, bu resti elbette ki göremeyecekti... Çünkü Amerika'nın, batı dünyasının, IMF

ve Dünya Bankası'nın Turgut'u istediği, kendisine söylenmişti... Çaresiz kalan Ulusu sordu :

— Peki siz kimi istiyorsunuz Maliye Bakanı olarak?

— Kaya Erdem olursa olur... Son sözüm budur.

Uluslu odadan çıkıp «Bazı yerlerle» telefon görüşmesi yaptı. Kaya Erdem, hiç tanınmayan bir insandı. İsmi cismi hiç kimse bilmezdi... Konsey üyesi askerler de bilmezdi. Bütün özelliği, Demirel hükümetinde bir ara Hazine genel sekreteri olarak görev yapmış olmasıydı. Maliye Bakanı İsmet Sezgin tarafından, Turgut'un bütün itirazlarına rağmen o görevden alınmış ve Londra'ya atanmıştı... Turgut, onu çok severdi... Kaya Erdem sessiz ve sakin bir insandı. Turgut'un bir dediğini iki etmez, ne istese yapardı. Sonra da yapacaktı... Onun sözünden dışarıya çıktığı hiç görülmemişti.

Kaya Erdem hakkında hemen kısa bir soruşturma yapıldı... Komünistliği ve anarşistliği olmadığı ortaya çıktı. Böylece Maliye Bakanı oldu.

12 Eylül döneminin ilk bakanlar kurulu, 22 Eylül 1980 günü göreve başladı. Turgut, şimdi Başbakan yardımcısı olmuştu. Son derece mutluydu... İlk bakanlar kurulu toplantısına girerken düşündü... Vay be, şu kısa süre içerisinde nereden nereye gelmişti?.. Bir yıl önce bu zamanlar, MESS başkanıydı. Bir yandan da ticaret yapıp, arada komisyon alıyordu. Evin nafakasını böylece çıkarıyordu. Gözü her zaman çok yükseklerde olan bir insandı... 14 Ekim 1979 ara seçimlerini Demirel kazanınca, onu Başbakanlık müsteşarı yapmış ve devlet kuşunu yine başına kondurmuştu... Şimdi ihtilal olmuş, bu kez de Başbakan yardımcılığına yükselmişti... Bu fırsatı iyi kullanabilirlerse, çok daha yüksek makamlara gelebilirdi... Ama bundan daha fazlası yoktu ki kendisi için!.. Ne yani, Başbakan veya Cumhurbaşkanı olacak değildi ya!.. Yine de, şansı açılmıştı... Artık çok dikkatli olması gerekiyordu...

12 Eylül hareketinden sonra Hamzakoy ve Uzunada'ya gönderilen dört eski partinin liderleri, 11 Ekim 1980 günü serbest bırakıldılar. Demirel de evine döndü.

Turgut yıllarca birlikte çalıştığı, kanatları altında ge-

lişip büyüdüğü, feyz aldığı, emir aldığı ve çok şey öğrendiği Demirel'in evine telefon etti ve «Geçmiş olsun» dileklerini ilettiler. Aralarında çok kısa bir konuşma oldu.

Aradan birkaç gün geçti... Semra, Nazmiye hanıma ziyarete gitti. Birlikte çay içtiler, sarılarak ayrıldılar... Semra, ailenin emirlerini her zaman bekleyecekti... «Turgut ta beyefendinin emirlerini bekliyordu»...

Semra'nın bu ziyareti, dostlukları yaklaşık 25 yıldan beri süren iki hanım arasındaki son görüşme oldu. Demirel artık başbakan değildi. Nazmiye hanım da sonraki yıllarda «Papatya» olmadı. Eğer olsaydı, Semra'yı sık sık görebilirdi.

19 Ekim 1980, kurban bayramının ilk günü... Turgut, Side'deki yazlık evinde tatile gelmiş. Yatlarda tatil yapmaya o yıllarda henüz başlayabilmiş değil.

Bir hafta önce serbest bırakılan Demirel'i arayıp «Geçmiş olsun» demişti. Bayramda ikinci kez aradı ve abisinin bayramını kutladı. Turgut çok vefalı adamdı. İyiliğini gördüğü insanı hiç mi hiç unutmazdı... Bu telefon konuşması, yılların iki dostu arasındaki son konuşma olacaktı. Çünkü...

Ankara'ya döndüğünde Başbakan Ulusu, Turgut'u makamına çağırdı :

— Sizden ricam, bundan sonra Sayın Demirel'le hiç temas etmeyin. Kendisiyle şu veya bu şekilde temas etmeniz istenmiyor efendim.

Başbakan, Turgut'un Demirel'i aradığını acaba nereden biliyordu? Anayasamızda «Haberleşme özgürlüğü» diye bir hüküm olduğuna göre, herhalde Demirel'in telefonları dinlenmiyordu. Belki de Demirel kendisini arayan Turgut'u şikayet edip «Beni rahatsız ediyor. Numarayı tesbit edin ve beni bir daha aramamasını söyleyin» demiş olabilir.

Turgut bu uyarıyı aldıktan sonra Ulusu'ya hiç itiraz etmedi... «Hay hay efendim, bir daha aramam ve konuşmam» dedi. Artık askerlerle çalışıyordu. Demirel geçmişte kalmıştı. Geçmişte kalan bir insan için kendini riske mi sokacaktı?..

Hem bir şey daha vardı... Yıllar boyunca hep Demirel'in kanatları altında görev yapmıştı. Devlettaki bütün üst düzeyde görevlerine onu getiren Demirel olmuştu. Ama Turgut, hep ondan direktif almıştı... Belki de artık bu bağımlılıktan kurtulma zamanı gelmişti. Askerlerin Turgut'u «Demirel'in adamı» olarak bilmesi, elbette ki hoş karşılanmazdı. Turgut, şartlara uymasını bilen adamdı... Sigarayı nasıl bıraktıysa, Demirel'i de bırakırdı ve kıyamet kopmazdı.

Ve bir daha Demirel'i aramadı. İlişkiyi kopardı. Yılların ilişkisi böylece bitti. Ama bu da bir şey değildi... Aradan bir süre daha geçecek ve Turgut «Eski siyasetçileri» kendisine hasım olarak ilan edecekti... Yeni partiler kurulurken, kendisi de parti kurarken Konsey'e gidip «Siz bu işi bana bırakın. Eskilerin hakkından ben gelirim» diyecekti... Yıllarca bir tek sözünden bile dışarıya çıkamadığı, yanına önünü ilikleyerek girdiği Süleyman Demirel'i ciddiye almadığını bile söyleyebilecekti... Gün gelecek, Türkiye'de böyle sahneleri hep birlikte yaşayacaktık... Çünkü Turgut, gerçekten de yetenekli ve nitelikli adamdı. Zamana ve ortama uymasını çok iyi bilirdi. Örneğin 1977 seçimlerinde MSP'den aday olur, aradan iki yıl geçtikten sonra Demirel'e verdiği raporda (Demirel kendisini yeni bir göreve getirmek üzere iken) «Erbakan'ın abartılmış bir komedi oynadığını» yazardı... Sonra devir yine değişir ve bu kez Demirel gider, askerler iş başına gelirdi... Eğer askerler öyle istemişse, şartlar öyle gerektiriyorsa, Turgut onunla olan ilişkisini de şıp diye keser ve kötülemeye başlardı... Dün dündür, bugün bugündür!

Artık Semra da son derece mutludur. Başbakan yardımcısı karısı olarak, devlet protokolunda yer almaya başlamıştır. Altlarında kırmızı plakalı makam otosu vardır. Kapılarında polis beklemektedir... Çevresindeki yağcılar çoğalmaya başlar. Gelen hediyelerde somut bir artış ortaya çıkar... Eve girip çıkanlar artar. Turgut bu dönemde giyimine kuşomına daha bir özen göstermeye başlar. Semra da öyle... Koskoca Başbakan yardımcısının karısı olarak, birçok davete katılmak zorundadır. Davetler, as-

kerl dönemde çok görkəmli olur. Herkes son derece şıktır. Semra, giyim kuşam işine hız verir... Bu amaçla, gündelikçi terzi Müberra eve gelmeye başlar... Müberra sonrakı yıllarda seçkin bir papatya olacak ve Semra'nın devletin valileri tarafından ağırlandığı ziyafet masalarında en güzel yerlere oturtulacaktır.

Ekonomi, askerler tarafından Turgut'a bırakıldı. Turgut dünya turlarına yeniden başladı... Askeri rejimde bazı konular, adeta dikensiz gül bahçesine dönmüştü. Grev yoktu, işçiler sindirilmişti... Herkes sindirilmişti... MESS başkanı iken yaşadığı toplu sözleşme sorunları da ortalıktan kalkmıştı. Şimdi Türkiye'de sadece askeri yönetimin sesini duymak mümkündü. İşçilerin toplu sözleşmelerini bağlamak amacıyla, Yüksek Hakem Kurulu kurulmuştu. Bu kurulun üye çoğunluğu işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşuyor, kurula sembolik olarak alınan sendikacıların sesi, arada hallaç şeyi gibi kaynayıp gidliyordu... İşçi hakları gibi hikayeler, ortalıktan tamamen kalkmıştı. Turgut bir yerde rahattı ama, bir yerde de rahatsızdı... Bazı subaylar, Turgut'un uygulamaya kalkıştığı ekonomik politikalara ilk günden karşı çıkmaya başlamışlardı. Bunlar özellikle, Konsey'in ekonomik ve sosyal işlere bakan sekreteryä bölümünde görevli subaylardı.

Eskiden Planlama'da çalışmış, sonra ülkemizin en büyük holdinglerinden birine girmiş, görüşlerine değer verilen, gazetelerde sık sık yazıları çıkan bir uzman vardı. Bu uzmanın, gerek hükümet ve gerekse iş çevreleriyle yakın ilişkisi bilinirdi... 7 Kasım 1980 Cuma akşamı, bu uzmanı Ankara'dan, Konsey genel sekreterliğinden aradılar. Haydar Saltık Paşa'nın yardımcısı Işık Biren amiral görüşmek istiyordu... Biren, İstanbul'daki uzmanı Ankara'ya çağırıldı.

Ertesi gün uzmanı Esenboğa havaalanında bir yaver ve askeri araç karşıladı. Doğru Işık Biren'in yanına gittiler. Odada, Biren'in yardımcısı, deniz Kurmay Albay (Sonra amiral) Tanju Erdem de vardı... Çaylar içildi, sonra uzmanı iki konuyu iletiler...

«1 — Turgut'un ekonomi politikaları beğenilmiyor. Bunlara alternatif bir politika geliştirmek gerekir.

2 — Planlama, fonksiyonunu yerine getirmiyor. Planlama Müsteşarı Yıldırım Aktürk, Turgut'un adamı ve onun dediği dışında bir şey yapmıyor. Biz Planlama yerine, yeni bir kuruluş kurmak istiyoruz. Bunun adı «Devlet Durum Merkezi» olacak ve doğrudan doğruya Devlet Başkanı ile Başbakan'a hizmet verecek. Bunu örgütleyeceğiz ve başına birini getireceğiz. Bu durumda Turgut ve ekibini değiştireceğiz. Yerine yeni bir ekip kuracağız.»

Sonuçta uzmandan istenilen şuydu... Kendisi Ankara'ya gelip Devlet Durum Merkezi'ni kuracak ve başına geçecekti.

Uzman da görüşlerini söyledi... İstanbul'a yerleşmişti ve artık Ankara'ya dönemezdi... Ayrıca Devlet Durum Merkezi'nin sorumlulukları, Planlama'ya verilebilirdi. Uzman bu konudaki görüşlerini yazılı olarak hazırlayıp bir hafta içerisinde vermeye söz verdi... Ayrılırken, ayrıca şöyle dedi :

— Planlama ve Özal için acele karar vermeyin. Ben kendisiyle birlik'e uzun yıllar çalıştım ve iyi tanırım. Ona biraz süre tanıyın. Bu geçiş döneminde, kendisinden yararlanmanız mümkündür.

Uzman bir hafta sonra tekrar Ankara'ya geldi ve Turgut'u ziyaret etti. Turgut'un yanında Vahit Erdem de vardı... Eski Planlama uzmanı, Turgut'a gelişmeleri anlattı ve «Bunları bir başkasından, başka bir şekilde duyarsınız diye size söylüyorum. Bilginiz olsun» dedi... Turgut'un cevabı aynen şöyleydi :

— Bunları bana iyi ki söyledin. Benden kurtulmak istediklerini, beni istiskal etmelerinden zaten anlıyordum. Ne yapalım, biz de gideriz. Ben aslında daha önce istifa etmeliydim ama olmadı...

Turgut ihtilalin henüz ilk günlerinde, askerler tarafından niçin istiskal ediliyordu?.. Aralarında ne olup bitmişti?.. İki ay önce Evren, Genelkurmay merdivenlerinde «Lütfen bizimle çalışın» diye onun arkasından koşmuştu. Şimdi neler oluyordu?.. Bu soruların cevapları karanlıkta... En

azından ben bilmiyorum. Belki bir gün askerler veya Turgut anlatır...

Turgut'la uzman arasındaki konuşma uzadı... Turgut, uzmanın Konsey'e verdiği raporu istedi. Uzman bu raporun genel çizgilerini söyledi, ancak «Ayıp olur» gerekçeyle raporu vermedi ve «Beni lütfen anlayışla karşılayın. Raporu size de verirsem, ikill oynamış olurum» dedi.

Bu rapor, üst düzeyde bazı kişilere Amiral Işık Biren tarafından dağıtıldı. Bir kopyası da, görüş alınmak üzere Bülend Ulusu'ya sunuldu. Ulusu'ya gönderilen kopya, nasıl olduysa Turgut'un eline geçti. Turgut rapora çok sinirlendi. Planlama'nın başında has adamı Yıldırım Aktürk vardı. Nasıl olur da oradaki yetkiler başka bir kuruluşa devredilirdi?

Aradan zaman geçti, Devlet Durum Merkezi kurulmadı. Turgut bazı askerlerle arasını bir miktar düzeltti. Buna karşın, her zaman sık sık görüştüğü uzmanla selamı sabahı kesti. Uzman bunun nedenini bir süre sonra öğrendi. Duyduğuma göre Turgut bazı kimselere kendisini şikayet etmiş ve «O benimle ilgili olarak askerlere rapor verdi. Yaptıklarını affetmeyeceğim. Siz de bu adamın kulağını çekin» demişti... Yine duyduğuna göre «Böyle bir şey tekrar ederse burunlarından getiririm ve işlerini bozarım» diye eklemişti.

Turgut bazı şeyleri hiç affetmezdi... Sonra olay kapandı.

Ancak memleket için çalışan Turgut'a bir türlü rahat vermiyorlardı. 1981 yılı başlarında Adnan Başer Kafaoğlu, Devlet Başkanı Evren'in ekonomik işler danışmanlığına getirildi. Kafaoğlu, Turgut'un uyguladığı bazı politikaların son derece sakıncalı olduğu konusunda Evren'i yavaş yavaş ikna etmeye başladı. Konsey'de de Turgut'un aleyhine bir hava oluşuyor. 'u.

Turgut bu arada IMF ile bir anlaşma daha imzalıyor. Türk ekonomisi 1981 yılında bütünüyle IMF'nin güdümüne giriyor. Bu dönemde Turgut'un oğlu Ahmet, İstanbul'da bir Türk bankasında çalışıyor. Ahmet henüz ortaya çıkmamış. İsmi cismi bilinmiyor. Turgut bu aşamada IMF yetki-

İllerine oğlu için küçük bir ricada bulunuyor ve Ahmet'i bu kuruluşa sokmalarını istiyor. Onlar da Turgut'u kıracak değiller ya... Ahmet Amerika yolcusu oluyor ve IMF'ye giriyor. Bazı uluslararası kuruluşlarda Turgut'un sözü çok geçiyor. 1970'li yıllarda da biraderi küçük Yusuf'u Dünya Bankası'na o sokuyor. 12 Mart sonrasında kendisini de orada işe almamışlar mıydı?

Böylece babasından ve amcasından sonra Ahmet bey de Dünya Bankası ve IMF eğitiminden geçmeye başlıyor. Özal ailesinin seçkin bireyleri bu kuruluşlarda eğitim gördükten sonra, 1983 yılından itibaren Türkiye'yi yönetmeye başlayacaklar.

Ahmet IMF'de çalışıyor. Pek fonksiyonu olmasa bile, maaşını alıyor. Bu sırada Türkiye ile IMF arasında yeni bir stand-by anlaşması imzalanıyor. IMF'de çalışan bir Türk uzman, bu kuruluşun bir yetkilisine bir gün şöyle diyor :

— Bu anlaşma ile bize çok ağır şartlar kabul ettirdiniz.

IMF yetkilisi bu görüşe espriyle karşılık veriyor :

— İyi ama, buna karşılık biz de Türkiye'nin ve Mr. Özal'ın bazı ağır şartlarını kabul etmek zorunda kaldık.

— Nedir o şartlar?

— Mr. Özal'ın oğlunu IMF'ye aldık. Ona iş verdik.

Karşılıklı gülüşüyorlar!

Ahmet bu dönemde, babası Başbakan olduktan sonra Türkiye'ye genel müdür olarak getireceği prens arkadaşlarıyla yakınlığını sürdürüyor. Bunlardan biri de, çifte pasaportlu Cengiz İsrail... Bu şahıs Amerika'da yaşıyor ve doğru dürüst Türkçe bile bilmiyor. Hem Amerikan pasaportu var, hem de Türk... Amerikan uyruğuna geçerken, o ülkenin yasaları doğrultusunda yemin etmiş... Amerika'dan başka hiçbir ülkenin çıkarlarını hizmet etmeyecek. Turgut Başbakan oluyor ve Cengiz İsrail adlı bu değerli vatan evladını «Özelleştirme» işinin başına getiriyor. Tavsiye eden, oğlu Ahmet...

Cengiz Türkiye'ye Morgan Trust Bankası'ndan geliyor. O bankanın en üst düzeydeki ikinci adamı, Turgut'un

taa 1960'lı yıllardan beri çok yakın dostu olan Rodney Wagner... Bizim Ahmet'in Rodney amcası... Herhalde bir rastlantı sonucu olsa gerek, özelleştirme raporunu Turgut büyük paralar karşılığında Rodney Wagner'in Morgan Trust Bankası'na yaptırıyor. Bu banka, ömrü boyunca böyle bir rapor hazırlamamış. Bu işi ilk kez bizim üzerimizde deniyor... Ve Türkiye'de bu işin başına bu bankada çalışan Cengiz getiriliyor.

Bu Cengiz'le 1987 yılında bir röportaj yaptım. Bu konuşma Hürriyet'te aynen yayınlandı... Adam her şeyin özelleştirilmesi gerektiğini savunuyordu. Kendisine sordum :

— Peki devlette ne kalabilir bu durumda?

Büyük deha Cengiz, cevabını derhal patlattı :

— Ordu devlette kalabilir!

Ben de bunu aynen yazdım. Bizim Amerikan pasaportlu Cengiz'i ertesi gün Genelkurmay'a çağırıp bir miktar fırça atmışlar. Ne bilsin garibim Cengiz?.. Herhalde burasını Afrika falan zannetti... Çünkü «Ordu devlette kalabilir» gibi inciler yumurtlamak, her babayiğidin harcı değil...

Sonra Cengiz herhalde korktu ki, bana söylediği bu sözleri inkar etmeye kalkıştı. Ben de teyp bandını burnuna dayayıverdim ve ondan sonra susmak zorunda kaldı.

Cengiz, Ahmet kardeşimizin büyük fedakârlıklarla Türkiye'ye getirip vatan hizmetine soktuğu prenslerden sadece biri... Onun gibi daha niceleri var.

Turgut'un Başbakan yardımcısı, Kaya Erdem'in Maliye Bakanı olduğu 1981 yılında halkımız yüksek faizle tasarrufa teşvik ediliyor. Bunun tek yolu da, bankerlerden geçiyor! Önüne gelen banker oluyor. Simitçiden, köfteci-den, dolandırıcıdan, üçkağıtçıdan, batık iş adamından oluşan banker ordusu piyasaya dökülüyor. Bunlar aylık yüzde 12'ye kadar ulaşan faizleri askeri yönetimin, devletin ve Turgut'un gözleri önünde vereceklerini vaad ediyorlar. Gazeteler, boy boy banker ilanlarıyla doluyor. Türk milleti elinde avucunda birikmiş ne varsa bunlara yatırıyor. Bankalar faiz yarışına giriyor... Ve bir gün balayı bitiyor, sadet zinciri kırılıyor. Büyük devlet adamı, o günlerin Maliye Bakanı Kaya Erdem, bendenize verdiği bir demeçte

«Bankere para yatıran vatandaş kumar oynamıştır» diyor. Bu demeçten hemen sonra piyasada panik başlıyor. 1981 Aralık ayında doruk noktasına çıkan bu panikte piyasa bankerlerinin hepsi ya batıyor, ya da ortalıktan paralarla birlikte toz oluyor... Haziran 1982'de bankerlerin babası Kastelli de İsviçre'ye kaçıyor. Türkiye bu dönemde banker skandalını yaşarken, yetkililer olup biteni izlemekle yetiniyor.

Bu arada İstanbul Bankası, Hisarbank ve Odibank batıyor. Yüksek faiz politikası Türkiye'yi allak bullak ediyor... Ve bir gün askerler Kaya Erdem'in istifa etmesini «Rica ediyorlar»... Onun hemen ardından Turgut ta istifasını veriyor.

Temmuz 1982'de istifa ediyor... İstifa eden kişi, devletin Başbakan yardımcısıdır. Devletin bütün protokolunu çiğneyerek, hiç kimseye veda etmeden Ankara'dan ayrılıyor ve arabasına atlayıp Side'ye gidiyor. Devlet Başkanı, Başbakana, bakanlar kurulundaki arkadaşlarına veda bile etmiyor. Turgut için böyle şeyler hiç önemli değil. Veda etmiş ya da etmemiş, ne olacak ki?.. Artık kendini «Onlarla işi bitmiş» olarak görüyor. Belki yeniden ticarete başlayacak, belki de tekrar Dünya Bankası'na girip çalışacak.

Ama istifasından hemen önce yine geniş yürekli demeçler veriyor. Kastelli'nin kaçışından sonra «Bunlar ufak tefek rüzgarlardır» diyor... «Yüksek faiz, her zaman yüksek risk getirir» diyor... Parasını bankerlere kaptıran onbinlerce bankerzedenin durumunu umursamıyor.

Doğrudan Evren'e bağlı olan Devlet Denetleme Kurulu, banker skandalının sorumlularını araştırmaya başlıyor... Ve iddialara göre kuruldan bu konuda «Bu işin sorumlusu Turgut Özal ve Kaya Erdem'dir. Haklarında soruşturma açılmalıdır» diye rapor çıkıyor. Bu rapor, 6 Kasım 1983 seçimlerinden hemen önce Evren'e veriliyor. Evren de raporun altına «Gereği seçimlerden sonra yapılsın» diye not düşüyor.

Seçimlerle Turgut kazanınca, rapor dosyasına gliriyor.

Acaba bu duyduklarım doğru mu?.. Belki birileri bir gün açıklar da öğreniriz. (Banker skandalı aslında çok

yönlü bir rezaletti. O dönemin ayrıntılarını ve rezületin bilinmeyen yönlerini **«12 Eylül, Özal Ekonomisinin Perde Arkası»** ve **«Banker Skandalının Perde Arkası»** adlı kitaplarımda açıklamıştım. Bu nedenle burada ayrıntıya girmiyorum, Turgut ve Kaya'nın nasıl istifa ettiklerini anlatmıyorum).

Görevinden istifa eden eski Başbakan Yardımcısı Turgut, Side'de inzivaya çekiliyor. Semra, Zeynep ve Efe de orada... İstifa eden Kaya Erdem de karısıylık birlikte onların yanına geliyor ve beraber kalmaya başlıyorlar... Bir süre geçtikten sonra Başbakan Bülend Ulusu Side'ye geliyor ve Turgut'u ziyaret ediyor. Ankara'ya döndüğü zaman Evren, Ulusu'ya **«Bir daha lütfen, onu ziyaret etmeyiniz»** diyor.

Turgut'un istifasından sonra Evren'in danışmanı Adnan Başer Kafaoglu Maliye Bakanı oluyor ve bakanlığının hemen ikinci gününde **«Bundan sonra ekonominin başı benim»** diye demeç veriyor. Ulusu çok bozuluyor.

Bülend Ulusu aslında Turgut'u sevmiştir. Bakanlar kurulu toplantılarını hiç sevmeyen ve bu gibi işleri **«Formalite»** olarak tanımlayan Turgut, zorunlu olmadıkça bu toplantılara katılmamıştır. Askeri dönemde olunmasına karşın, Ulusu bu konuda Turgut'a hiçbir uyarıda bulunmamış ve onun her yaptığını hoşgörüyle karşılamıştır.

1982 Temmuz ve Ağustos aylarında, Turgut Side'de dinlenmektedir. Gece eğlenceleri başlamıştır. Aile, amatör şarkıcı Mustafa'nın sitenin gazinosunda söylediği şarkılara eşlik etmekte, ellerinde mikrofona şarkı söylemektedir.

Bir'sabah kahvaltı ederken, evinin telefonu çalar. Amerika aramaktadır. Semra telefonu kocasına verir... Turgut İngilizce konuşmaya başlar... İngilizce olarak **«İlginize teşekkür ederim... Ben size haber veririm»** demektedir... Telefon kapanır. Zeynep, diğer odadaki konukların yanına gelir ve **«Müjdeyi»** verir :

— Babamı Dünya Bankası başkanı taa Amerika'dan aradı. İş teklif ediyor. İstedığınız zaman buraya gelin ve çalışın. Kapımız size her zaman açıktır diyor.

Konuklar «Helal olsun valla size Turgut bey. Siz çok büyük adamsınız» derler.

Side tatili çok iyi geçmektedir. Kaldıkları sitede ailenin iki evi vardır. Biri Turgut'a, diğeri Zeynep'e aittir. Zeynep'in kocası Sait, bu sırada yurt dışında çalışmaktadır. Aslında Zeynep kocasıyla mutlu değildir. Çevresinde hep arkadaşları vardır. Geceleri onları evinde konuk etmektedir.

Arkadaşlarından biri de Yaşar Gedik'tir. Yaşar'la çok iyi dost olmuştur. Uludağ'da Büyük Otel'in diskoteğini işleten Yaşar, Zeynep'ten çok hoşlanır. Hatta o kadar ki, Zeynep kocasından ayrıldığı takdirde onunla evlenmeyi düşünür. Bu durumu Semra da bilir. Kızı en kısa zamanda kocasından ayrılacaktır. Ancak Semra'nın gönlünde daha başka damat adayları vardır... «Ben kızımı diskotekçiye vermem» der...

Zeynep, Side gecelerini diskoteklerde geçirmektedir. Bu arada Efe henüz büyüüp serpilmemiş ve altına 100 milyonluk araba çekecek olanaklara sahip olamamıştır. Cennet Motel'in diskosunda 50 liraya sucuk ekmek yapıp satmakta ve ufak ufak yolunu bulmaktadır. Birkaç yıl sonra altına çekeceği acayip arabaların parasını muhtemelen sucuk ekmek satarak kazanmaktadır.

Turgut Side'de bir yandan da politikaya girme planları hazırlamaktadır. 1982 yılının yaz aylarında ortada henüz parti yoktur. Ağustos ayında bir gün Milliyet gazetesinden Emin Çölaşan'ı Ankara Oteli'ne çağırır ve ona şu demeci verir :

— Parti kuracağım ve başına geçeceğim.

Konsey bu aşamada henüz hiç kimseye icazet vermemiştir. Demek ki Turgut, parti kuracağını bilmektedir. Bu demeci verdiği sırada yanında Mehmet Keçeciler de vardır. O günlerde Konsey ve sıkıyönetim tarafından herhangi bir siyasi faaliyete izin verilmemiş olduğuna göre, acaba Turgut bu konuda bir yerlerden güvence mi almıştır?.. Örneğin Konsey'den veya dışarıdan kendisine «Sen devam et» mi demişlerdir?

Bu soruların cevabını ne yazık ki hiç bilmiyoruz. Bun-

ları ancak birkaç kişi biliyor ve bilenler de sır olarak saklıyor.

Turgut 1982 yaz aylarında siyasi temaslarına başlamıştır. İstanbul ve Ankara'da çeşitli ziyaretler yapar. Sıdde'deki yazlık evine gelip gidenler olur. Şimdi nabız yoklamaktadır. Kendisini ziyarete gelenler arasında Odalar Birliği Başkanı Mehmet Yazar da vardır. Yazar kararsız bir insandır... Turgut'un kendisine yaptığı teklifi uzun uzun düşündükten sonra geri çevirir... Sonra ne yapacağına bir türlü karar veremez. Bir süre sonra DYP'ye girecek ve bu partinin genel başkanlığına soyunup kaybedecektir. On dan sonra Hür Demokrat Parti'yi kuracak ve bütün bu aşamada Turgut'u en ağır bir dille eleştirecektir... Ve sonra ANAP'a girip 1987 seçimlerinde milletvekili seçilecek, hat ta bakan olacaktır... Turgut için geçmişte söyledikleri, artık geride kalmıştır.

1982 sonlarında Turgut, bir ara Cidde'ye gider. Orada Nevzad Yalçıntaş vardır. Partiyi, Yalçıntaş'la birlikte kuracaklardır... Ancak bazı tereddütleri vardır. Eski MSP takımından, Mehmet Keçeciler hariç adam almak istemez... Askerlerin tepki göstermesinden ve partiye izin vermemesinden korkar.

Turgut bu aşamada, Nakşibendi tarikatı ile bağlarını da en alt düzeye indirir. Din ve tarikat konusunun, ileride başını ağrıtmamasından endişe etmektedir.

Cidde'de Yalçıntaş parti programı ve kurucular listesi hazırlarken, Turgut oraya gelen iş adamlarıyla görüşme yapar. Şimdi partisi için para peşine düşmüştür. Yalçıntaş kendisini uyarır... «Bırak şimdi iş adamlarını da, şurada şu işleri bitirelim. Paradan daha önemli şeyler var» der... Sonra Yalçıntaş, Turgut'tan kopar... Sağ'ın güçlü adamı Nevzad Yalçıntaş'ın kendisinden kopmaması için Turgut epeyce çaba harcar, ancak başaramaz.

Yine 1982 yılındayız... İstanbul'daki Amerikan konsolosluğu, bir gün Nevzad Yalçıntaş'ı arar... Konsolos, çok iyi Türkçe konuşmaktadır. Konsoloslukta buluşurlar. Yalçıntaş'a şöyle der :

— Mr. Özal politikaya girerse acaba onun yanına yer alır mısınız?.. Girerse Türkiye için çok iyi olur. Çok değerli bir insandır. Bizim isteğimiz, kendisine sizin gibi seçkin insanların destek olmasıdır. Türkiye'yi biz çok seviyoruz ve Mr. Özal gibi insanların politikaya girip söz sahibi olmasını istiyoruz. Böyle bir durum olursa, güzel memleketinizin daha da güçleneceğine inanıyoruz.

Amerikan konsolosu nabız yoklamaktadır. Yalçıntaş renk vermez. Turgut'a yakın, sağ görüşlü bir insandır ama Amerika'nın böyle konularda rol oynamasına karşıdır.

1982 sonlarında ve 1983 başlarında Ankara'daki Amerikan büyükelçiliği mensupları ile İstanbul, İzmir ve Adana konsoloslukları Türkiye'de Turgut için nabız yoklamaya başlamışlardır. Birçok kişi ile konuşma yaparlar... Turgut'tan övgüyle söz ederler ve onun siyasete girmesi konusunda ne düşündüklerini sorarlar.

Burada bir anımı daha aktarmak istiyorum. Bu anlattığım dönemdeydi... Gazeteye bir Amerikalı geldi. Kendisini şimdi adını unuttuğum bir Amerikan üniversitesinin öğretim üyesi olarak tanıttı ve hemen aynı konuyu açtı... Adam canavar gibi sorular soruyordu. Son derece bilgiliydi. Hatta bana da hiç bilmediğim bazı şeyler anlattı. Çok şaşırmıştım... Anlattıklarının doğru olup olmadığını bilemezdim. Bilseydim bile, o sıkıyönetim ortamında bunların yazılması mümkün değildi... Turgut'tan uzun uzun söz etti ve «Türkiye'yi kurtaracak adamdır» dedi.

Aynı dönemde Turgut Sunalp, Türkiye'nin Kanada büyükelçisidir. Orada CIA ajanı bir Amerikalı ile dostluk kurmuştur. CIA ajanı bir gün elinde bir şişe viskiyle Sunalp'a yemeğe gelir ve sorar:

— Sayın büyükelçi, siz bu aşamada bir parti kursanız, acaba Amerika'nın size destek vereceğine inanır mısınız?

— Benim öyle bir niyetim yok ki... Partiyi Bülend Ulusu kuracak...

— Diyelim ki siz kurdunuz... O durumda Türkiye'de Amerika'nın çıkarlarına hangi gözle bakarsınız?

— Yani benim ülkemin çıkarları Amerika'nın çıkarla-

rıyla çelişiyorsa, elbette ki kendi ÷lkemin çıkarlarını ön plana alırım.

— Peki siz bir parti kursanız ve iktidar olamaşanız, nasıl bir muhalefet yaparsınız?

CIA ajanının soruları böylece uzayıp gidiyordu... Ve bir süre sonra bu herifin dediğı çıktı. Bülend Ulusu uzun temaslardan sonra parti kurmaktan vazgeçti ve onun yerine Kanada'dan Turgut Sunalp getirtildi. Konsey'in partisini kurma görevi Sunalp'a verilmişti!.. Herhalde birileri bir şeyler biliyordu.

Turgut 1982 yılı sonlarında yanına karısını da alıp Amerika'ya gitti. Orada birtakım kişi ve kuruluşlarla temas kurdu. Dünya Bankası Başkanı Mc Namara, Morgan Trust'ın ikinci adamı ve eski dostu Rodney Wagner, IMF yetkilileri, Amerikan hükümetinin bazı alt düzeyde adamlarıyla görüşmeler yaptı. Nabız yoklamaya devam ediyordu.

Bu fırsattan yararlanarak Amerika'da seçim taktikleri ve «Liderlik» konusunda da işin erbabıyla konuşmalar yaptı ve bilmediğı şeyleri öğrendi... Ne de olsa, yakın bir gelecekte (bir aksilik çıkmadığı takdirde) lider olacaktı... Amerika'da bu işin uzmanları vardı. Turgut'a bazı tavsiyelerde bulundular :

— «Her şeyden önce saç biçiminizi değıştirin. Saçlarınız halka hitap etmeli ve çok bakımlı olmalıdır. Böyle saçlarla ve böyle bir bıyıkla halkın karşısına çıkmayın... Giyim kuşamını_a son derece dikkat edin. Çok güzel giyinin... Gözlüğünüzü de değıştirin. Kalın çerçevesli gözlük sizde iyi durmuyor. Daha modern bir gözlük kullanın. Türk halkının karşısına çıkacaksınız. Onlara mutlu aile görünümü vermeye çalışın. Karınızla birlikte her yerde el ele dolaşın ve gazetelerde böyle resimlerinizin çıkmasını sağlayın. Halk, mutlu aile kavramından ister istemez etkilenir. Bizim başkanlarımız, başkan adaylarımız ve politikacılarımız da hep bu havayı verirler. Evde karılarının suratına bile bakmasalar, karılarından sürekli azar bile işitsem, halkın karşısına el ele ve güler yüzle çıkarlar... Siz seçim kampanyasına çıkınca karınız hep yanınızda olsun. Daha sonra da karınız memleketinizde aktif çalışmalara

girişsin. Bakın, bizim başkanlarımızın karıları hep böyledir. Bazı konularda halkın karşısına onlar da çıkarlar... Küçük çocuklarla, yaşlı ve güçsüz insanlarla resim çektirin ve bunların da gazetelerde çıkmasını sağlayın. Bunlar da halkı olumlu yönde etkiler... Sonra televizyon çok etkilidir. Televizyonu iyi kullanın. Televizyona hep yumuşak ifadelerle ve tebessüm eden bir yüzle çıkın. Hiç bilmediğiniz, yapamayacağınız konularda bile insanları ikna etmeye çalışın. İnsanlar size güvensinler ve o işi sizin başaracağınıza inansınlar. Televizyonda etkili olabilmek için kendi kendinize evde aynanın karşısına geçip idman yapın... Kendinize hep yumuşak ve sevecen bir insan görünümü verin... Ayrıca çok şişmansınız. Biraz zayıflayıp fizik yapınızı düzeltin»...

Turgut Türkiye'ye döndüğü günden başlayarak bu nasihatları yerine getirmeye başladı. Kısa süre sonra, saç biçimi değişmişti. Kendisinin eski ve yeni resimlerine bakarsanız, farkı farkedersiniz! Saçları sürekli kuaför bakımına girdi, fön yapılmaya başlandı. Bıyıklar düzeltildi, yeni elbiseler diktirildi...

Şimdi çok daha bakımlı ve yakışıklı bir erkek olmuştu. Karısı ile el ele gezmeye başladı. Gazetelerde artık böyle resimleri çıkıyordu. Aralarındaki mutluluk tablosunu gazetelere yansıtılar. El ele, kol kola, kucak kucağa... Dans ederken, birbirlerinin ağzına yemek verirken, gülerken, şarkı söylerken, çocuklarla ilgilenirken... Çok mutluydular... Gazetecilere poz vermeye devam ediyorlardı. Herkese, her şeye hoşgörülle bakıyorlardı... Amerika'da öğrendikleri şeylerden biri de buydu...

Ama onlar da insandı... Sonraki yıllarda başkan olunca, çok tatsız olaylar yaşayacaklardı. İşler kötüye gittikçe hoşgörülerinden eser kalmayacak, çevrelerinde onlardan yardım isteyen ya da karşı çıkan vatandaşların başına iş açılacaktı. Her şey istedikleri gibi olmuyordu... Örneğin Semra'nın papatya hanımefendilerle çıktığı bir gezide arabasına yaklaşıp «Açız» diye bağırان kadınlar, komrular tarafından yaka paça uzaklaştırılacak ve hanımefendinin rahatsız edilmesi böylece önlenecekti... ANAP

mitinginde kendisine yüksek sesle müdahale eden bir vatandaş Turgut kürsüden **«Sonra girersin içeri»** diye bağırarak ve korumaları tarafından aynı anda pestile çevrilecekti.

1983 yılının ilk aylarında Turgut parti kurma çalışmalarını başlatmıştır. Şimdi İstanbul'da tanıdığı ne kadar insan varsa, onları toplayıp hem maddi, hem de manevi destek istemektedir. Gazeteci Hulusi Turgut **«12 Eylül Partileri»** adlı kitabının 128. sayfasında, kendisinin de tanık olduğu bir olayı anlatmaktadır... Turgut bu sırada elbise provası yaptırmaktadır. Terzisi sorar :

— Şansınız nedir bîyefendi?

— Ahmet bey, bizde başarının yolu, Sayın Bayar ile Sayın Demirel'den alınacak icazetten geçer. Ben ikisinden de icazeti aldım.

Oysa ortada alınmış bir icazet falan yoktur. Kaldı ki, icazetin tek yolu, Konsey'den geçmektedir... Turgut bu sırada 100 yaşında olan Bayar'ı ziyaret edip elini öpmüştür. O yaştaki Bayar, hangi gücünü kime verecektir?

Aynı kitabın 148. sayfasında başka bir olay daha anlatılmaktadır... Turgut, partisini kurmak üzeredir. Pera Pa-las'ta belli kişilere yemek vermekte ve kendisine yandaş toplamaktadır. Yemekli toplantılardan birinde şöyle konuşur :

— Başta Amerika olmak üzere, dış dünyadan gerekli desteği sağladım. Yaşım 55... Bunca yıl hayli tecrübe edindim. Benim politikaya atılmam, Allah-ü Tealâ'nın emrettiği bir görevdir arkadaşlar. Bu ilahi fırsata kulak verip, Allah indinde sorumluluktan kurtulmak için politikaya giriyorum.

Turgut kesin karardır. Amerika'nın desteği ve Allah'ın emri, kendi ifadesine göre arkasındadır. Bunlar olduktan sonra, artık iş tamam sayılır.

Partiler, 1983 yılı Mayıs ayında kurulacaktır. Çalışmalar hızlanmıştır. Bir yanda, Konsey'in adamı olarak Turgut Sunalp ortaya çıkar... Konsey'in genel sekreteri ve güçlü adamı Necdet Üruğ, **«Ağabey»** diye hitap ettiği ve çok yakın olduğu Sunalp'ı, Kanada'dan gelişinde hava-

alanında karşılar. Turgut buna çok bozulur. Demek ki askerler açıkça Sunalp'ın partisine oynayacaklardır.

Bir yanda Turgut kendi partisini kurmak için çalışırken, Konsey «Sosyal demokratların» Başbakanlık Müsteşarı Necdet Calp'a kurdurulacak bir partide örgütlenmesine karar vermiştir. Bu partinin başkanlığına, Calp uygun görülmüştür... Partileşme sürecinde eski AP'liler tarafından kurulan Büyük Türkiye Partisi kısa süre sonra kapatılacak, SODEP ve DYP'nin seçimlere girmesine izin verilmeyecektir. Bu iki parti, veto üstüne veto yiyip saf dışı kalacaktır.

Süleyman Demirel, daha sonra şöyle diyecektir :

— Partiler kurulurken Turgut Özal Konsey'e haber gönderdi ve «Eski siyasetçilerin hakkından sadece ben gelirim. Bu yüzden, benim parti kurmama engel olmayın. Ben dört eğilimli de kendi partimde birleştireceğim» dedi... Bunu biliyoruz.

Turgut Sunalp ta şunları söylüyordu :

— Amerika dönüşünde, Evren'i ziyaret ettil. Kendisine «Ben de mutlaka parti kurmak istiyorum. Eğer izin vermeyecekseniz, yine gidip Dünya Bankası'nda çalışacağım» dedi... Evren kendisine «Ben karışmam. Siz partinizi kurun» deyince çalışmalarını ilye başlattı. Ondan sonra da İstanbul'a gelip «Ben Konsey'den icazeti aldım» dedi...

Demirel ve Sunalp, bu açıklamaları bana yaptılar.

Bütün bunlar olup biterken, Turgut İstanbul'da kendisiyle Demirel adına görüşen ve «Bizim kuracağımız partiye gelin» diyen Hüsamettin Cindoruk'a «Ben askerlerden izin aldım. Bana izin verecekler, sizin partiniz yürümeyecek. Siz bana gelin» diyecekti.

Mayıs 1983'te partiler kuruluyor. ANAP, MDP ve Halkçı Parti... Seçime bunlar katılacak!

Turgut bu aşamada partisi için para topluyor. Çok sayıda iş adamı, ne yapacağını ve hangi partiye yanaşacağını şaşırılmış durumda. Yanlış ata oynamanın bedeli ileride çok pahalıya gelebilir. Bu nedenle bazı büyük iş adamları, tamamen tarafsız kalmayı tercih ediyorlar... Koç ve

Sabancı, 6 Kasım 1983 seçimleri öncesinde ANAP'a para yardımı yapmıyorlar. Bu iki büyük, Turgut iktidar olduktan sonra 1984 Mart ayında yapılan yerel seçimlerde ANAP'a 25'er milyon verecekler. Raif Dinçkök, 20 milyon verecek.

ANAP kurulurken paraları genelde üç kişi topluyor. Turgut, Vural Arıkan ve parlak Erol... ANAP döneminde büyük performans gösterip te iki banka sahibi olmayı beceren Erol Aksoy... Erol'un o günlerde şimdiki olduğu gibi parası yok. Eli cebine gitse bile, bir şey çıkmıyor. Yıldızı henüz parlamamış. Bu yüzden, başkalarından para topluyor... Örneğin iş adamı Selahattin Beyazıt ta ANAP'a para vermiyor. Selçuk Yaşar, Mehmet Ali Okumuş, Kemal Horzum gibi iş adamları da MDP'ye oynuyor... Sonra Okumuş batıyor, Selçuk Yaşar büyük darboğazlara giriyor. Kemal Horzum ise, işini iyi biliyor. ANAP döneminde devlet bankalarından milyonlarca dolar, milyarlarca lira tutarında kredileri almayı başarıyor.

Aslında para toplamak zor iş... Gerçi isteyen bir yüzü, vermeyenin iki yüzü kara ama olsun... Vural Arıkan'la Kaya Erdem, bir ara İzmir'de para toplama turuna çıkıyorlar. Bir iş adamına gidiyorlar... Kaya Erdem **«Ben Maliye Bakanı iken bu adama çok faydam oldu. Mutlaka verir»** diyor ama adam vermiyor. Çok bazuluyorlar.

Ama verenler de oluyor. Hicri Haznedaroğlu 25 milyon veriyor. Eymen Topbaş ve ailesi, Ülker bisküvilerinin sahipleri, Zeki Aytaç, Şarik Tara gibi iş adamları kesenin ağzını iyice açıyorlar. Sarık Tara 1983 yılının parasıyla tam 50 milyon veriyor. . Sonra Allah, Şarik Tara'ya da gönlüne göre işler veriyor.

O sırada Korkut biraderimiz ticaret hayatına henüz girmiş durumda değil ki abisine yardım etsin... Korkut köşeyi dönmeye kısa bir süre sonra başlayacak ve hayırlı işler başaracak.

Partisi kurulurken Turgut'un sorunu sadece para değil... Seçim öncesinde adam bulamıyorlar. Aday gösterecek kimse yok... Her tavsiye edilen, milletvekilli istesine giriyor... ANAP döneminin büyük devlet adamları, bunların arasından çıkıyor.

Turgut bir gün Van'a gidiyor. Orada İl örgütünü kuracak... Aynı otelde, benim ODTÜ'den bir sınıf arkadaşım da kalıyor. O da bir işi için Van'a gelmiş. Turgut 1960 yılında onun da hocası olmuş. Aradan tam 23 yıl geçmiş... Arkadaşım otelde Turgut'a rastlıyor, yanına gidip kendisini tanıtıyor. Yıllardan beri birbirlerini hiç görmemişler... Arkadaşım «Hayırlı olsun» diyor, başarılar diliyor. Ertesi gün aynı uçakla İstanbul'a dönüyorlar. Turgut arkadaşımın yanına geliyor ve kendisine ANAP milletvekili olmasını teklif ediyor... Bu teklif kibarca reddediliyor.

Bu arkadaşımı 1985 yılında Kilyos'ta gördüm. . Güle-rek «O gün evet deseysen şimdi garanti bakan olmuş-tun» dedi... Kısmet değişmiş!

Burada bir şeyi belirtmek zorundayım... 12 Eylül 1980 gününden itibaren, açıklanan bazı resmi tutanaklar dışında, Konsey'de neler olup bittiğini, bazı konulara nasıl yaklaşıldığını ve ne gibi görüşmeler yapıldığını kesinlikle bilmiyoruz. Ülkeyi sıkıyönetimle yöneten en büyük makam olan Konsey'de yeni kurulan partilerle ilgili olarak neler konuşuldu?.. Kurulmasına izin verilen üç partinin genel başkanlarıyla neler konuştular? Onlar ne dedi, Konsey ne dedi?.. Pazarlıklar, istekler, telkinler oldu mu?.. Bazı emirler verildi mi?.. Herhalde oldu... Neydi bunlar?

Örneğin Turgut'la neler konuşuldu?.. Turgut için Konsey'e neler söylendi? Onu kim tuttu, kimler karşı çıktı?.. Partî kurma izni nasıl verildi?

Partiler kurulurken, birçok kurucu veto edildi... Sonra birçok milletvekili adayı veto yedi... Bu vetoların gerekçesi neydi?..

6 Kasım seçimlerine girecek ve girmeyecek olan partiler için Konsey'de neler olup bitti?.. Milletvekili olması veto edilen bazı kişilerin iki ay sonra bakan olmasına nasıl izin verildi?

Bütün bunlar sır... Bu olayları yaşayan başta askerler olmak üzere herkes, galiba bu sırları mezarla götürecekler.

Ama sızan bazı bilgiler de oldu. Örneğin Konsey'deki ilk eğilim, iki partiye izin verilmesiydi. Bunlardan birini BÜ-

lend Ulusu, diğeriNli Necdet Calp kuracak ve seçİmlere İkl-si girecekti... Turgut'un partisinin, üçüncü parti olarak seçime girmesine nasıl karar verildi?.. Turgut'la Konsey arasında bu aşamada ne gibi konuşmalar, görüşmeler ve belki de pazarlıklar oldu?.. Turgut için Konsey'e nerelerden istek geldi?

Bu gibi konularda 12 Eylül rejiminin gizli kapıları, ne yazık ki günümüze kadar çok az aralanmış durumda. Bilinen çok az şey var. Örneğin Konsey Genel Sekreteri Necdet Üruğ'la Turgut'un birbirlerini hiç sevmedikleri biliniyor.

Konsey'e Turgut'la ilgili olarak o dönemde lehte ve aleyhte sürekli telkinler yapılıyor.

Evren'in İzmir'den yakın dostu olan, kendisiyle çok yakın görüşen ve 12 Eylül sonrasında Danışma Meclisi üyesi yapılan bir iş adamı, kendisine bazı uyarılarda bulunuyor... Turgut bu sırada Başbakan yardımcısıdır...

— Paşam, geçenlerde öğrendim ki, Mehmet Keçeciler başbakanlık danışmanı olmuş. Devletten bu sıfatla maaş alıyor. Bu adam 12 Eylül öncesinde MSP'nin meşhur Konya mitingini düzenleyenlerden biridir ve MSP'den belediye başkanıdır. Sizin döneminizde Turgut Özal bunu yanına alıyor ve devletin göbeğinde çalıştırıyor.

— Sen merak etme... Biz varken onlar hiçbir şey yapamazlar.

— Paşam, izin verirseniz size Turgut Özal'ı biraz anlatabayım. Kendisi Arap dünyasına dönük bir insandır. Eline bir fırsat geçse, Türkiye'yi o tarafa döndürür. 1977'de bizim İzmir'den MSP adayı olmuştu. Bize gelip yardım istedi, araba istedi, hiçbir şey vermedik. Seçmene şirin görünmek için günde 20 defa namaz kılardı. Geçmişte Planlama'da neler yaptığını bir hatırlayın. Bunlara «Takunyalı» ismini boşuna koymadılar. Doğrusunu isterseniz ben şimdiki Turgut'un Başbakan yardımcısı olmasını içime hiç sindirmiyorum...

Evren yine aynı türde cevap verdi :

— Sen merak etme... Biz her şeyi biliyoruz.

1983 yaz aylarında Konsey'de kararsızlık var... Kamu-

oyu ve parti kuranlar da hiçbir şey bilmiyorlar... Konsey'e «Veto» yetkisi verilmiş. Parti kurucuları ya da daha sonraki aşamada milletvekili adayları veto edilen parti, seçimlere giremeyecek. Hiç kimse ne olacağını bilmiyor. Parti kurucuları ve sonraki haftalarda adaylar, Çankaya'da tek tek inceleniyor. Bütün dengeler bıçak sırtında... Her şey Konsey'in ve özellikle Evren'in iki dudağının arasındadır...

Turgut ta haklı olarak endişeli... Kulağına ANAP'ın seçimlere sokulmayacağı söylentileri geliyor... Büyük Türkiye Partisi zaten kapatılmış... SODEP endişeli, DYP endişeli... Ö günlerde hepsi aynı endişeleri taşıyor.

Bu sırada Kara Kuvvetleri eski Komutanı emekli Or-general Eşref Akıncı, Danışma Meclisi üyesi... Akıncı aynı zamanda Ayhan Şahenk'in sahibi olduğu Doğu Holding'in de yönetim kurulu üyeliğini yapıyor... Paşa bir gün başkalarının yanından patronu Şahenk'e telefon açıyor :

— Ayhan bey, Özal ve Kaya Erdem için banker soruşturması raporu var. ANAP'ın seçimlere girmesine izin verilmeyecek. Yukarıdan öğrendim.

— Kesin mi paşam?

— Kesin efendim... Az önce bilgi sahibi oldum.

Kısa bir süre sonra Ankara'da hiç beklenmeyen bir gelişme oluyor ve beklenmeyen bir konuk, Evren'i ziyarette geliyor. Hem de taa Amerika'dan... Bu konunun adı Alexander Halg... NATO başkomutanlığı yapmış ve daha sonra Amerikan dışişleri bakanı olmuş bir asker... O günlerde ticaret yapıyor. Uçak alım satımıyla meşgul... Evren'le çok yakın ilişkisi var. Birbirlerini çok seviyorlar. İki eski dost...

Alexander Halg 12 Eylül 1983 günü, eski dostu Evren'i Çankaya'da ziyaret ediyor... Ve kendisine küçük bir «İstirhamını» iletiyor :

— Biz Mr. Özal'ı çok severiz ve güveniriz. Seçimlere partisiyle birlikte katılmasını isteriz. Kendisi, batı dünyasının son derece güvendiği bir insandır. Elbette karar sizindir ama.....

Cumhurbaşkanımızla birlikte bir kahve içiyorlar. Bir kahvenin kırk yıl hatırı var.

Haig, Evren'in yanından çok mutlu çıkıyor. Kendisine soru soran gazetecilere elbette ki «Mr. Özal için ricada bulunmaya geldim» demiyor... Aynen şunu söylüyor :

— Eski dostum Evren'le fevkalade bir görüş alışverişinde bulunduk.

Dostumuz ve müttefikimiz Amerika'nın eski Genelkurmay Başkanı ve Dışişleri Bakanı Haig, daha sonra İstanbul'a gidip bir toplantıya katılıyor. Oradan da ülkesine uçuyor.

Hemen sonra da, Turgut'a bir haber uçuyor :

— Gözünüz aydın... Seçimlere kazasız belasız gireceksiniz. Siz veto edilmeyeceksiniz. Veto edilen milletvekili adaylarınızın yerine de yenilerini koyacaksınız ve bu iş tamam olacak.

Partisini kurmadan önce Evren'i ziyaret eden ve «Emretmezseniz kurmam» diyen Turgut artık rahattı...

Tabii bütün bunlar olup biterken onun için çalışan insanlar da vardı. Örneğin hükümetin Dışişleri Bakanı İlter Türkmen, askerlere Turgut için büyük kulis yapmıştı :

— Paşam, inanın ki son derece değerli bir insandır. Batı dünyası kendisine büyük güven besler.

Turgut başbakan olduktan sonra İlter Türkmen'in bu yaptıklarını unutmayacak ve bu seçkin diplomatımızı en iyi görevlere atayacaktır.

Bütün bu süreç içerisinde Ankara'da ilginç gelişmeler olmaktadır. Eski başbakanlardan rahmetli Ferit Melen, Evren'e haber göndermekte ve şöyle demektedir :

— Ben bu işlerden iyi anlarım. Seçime sadece iki sağ partinin girmesine izin verilirse, kesinlikle ANAP kazanacak. Üçüncü bir sağ partiyi de koştursunlar. DYP'nin seçime girmesine izin versinler... Yoksa karşılırlarına MDP değil, ANAP iktidarı gelecektir.

Melen'in bu sözleri, Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu tarafından Evren'e duyurulur. Evren'in cevabı :

— Bakarız!

1983 yaz aylarında Ankara'da gerçekten ilginç olay-

lar olmaktadır. Çankaya'da olup bitenlerin çoğu da gizlidir ve bilinmemektedir. Rüzgar her gün başka taraflardan esmektedir...

Başbakan Ulusu, bir gün Evren'e sorar :

— Paşam, Özal'ın şansını nasıl görüyorsunuz?

— Alsa alsa yüzde 8 MSP oylarını alır.

Aradan bir süre geçer... Ulusu yine Evren'in yanındadır :

— Paşam, Özal galiba kazanacak. Gidiş onu gösteriyor.

Evren bu kez farklı konuşur :

— Ne yapalım?... Kazanırsa kazanır.

Ankara'ya Alexander Haig'in geldiği günlerdeyiz. Yer başbakanlık konutu... Konutta Bülend Ulusu, Devlet Bakanı İlhan Öztrak ve Turizm Bakanı İlhan Evliyaoğlu ile bir kişi daha var... Ulusu konuklarına şöyle diyor :

— Şimdi size bir rapor okuyacağım. Biraz uzun sürecektir ama lütfen sonuna kadar dinleyin.

Başbakan okumaya başlıyor. Rapor Turgut ve ANAP'la ilgilidir. İçerisinde çok ağır ithamlar ve suçlamalar yer almaktadır... Odada bulunanlar büyük ilgi ve şaşkınlıkla dinlerler. Bu rapor, devletin bir kuruluşu tarafından hazırlanmış olduğu izlenimini vermektedir... (Daha önce sözü edilen banker raporu ile karıştırmayın, çünkü o değildir)...

Yaklaşık 15 sayfadan oluşan belgeyi baştan sona Bülend Ulusu yüksek sesle okumuştur. Dinleyenler şaşkın, kendisine sorarlar :

— Paşam, nasıl olur bu?... Son derece ağır suçlamalar var.

— Bilemem nasıl olur. İşte devletin raporunu okudum size.

— Peki bu konuda Sayın Evren'in bilgisi var mı?

— Var.

— Peki bu durumda acaba Özal'ın seçime girmesine izin verirler mi?

— Onu ben bilemem. Onu yukarıya sorun. Cevabını onlar bilir.

Dinleyenler gerçekten şaşkındır... İçlerinden «Galiba yine bir şeyler olacak» diye geçirirler:

Acaba bu raporun içinde neler vardı?.. MİT tarafından mı hazırlanmıştı?.. İçindeki iddialar doğru muydu, yanlış mıydı?.. Acaba Turgut bu raporu daha sonra başbakan olunca görüp okumuş muydu?.. Yoksa imha mı edilmişti?.. Ya da arşivlerde mi saklanıyordu?.. Belki de bir gün ortaya çıkar mıydı?

Ben bilemem ki!..

Burada size bir olay daha anlatmak istiyorum... Bir gün Hava Kuvvetleri eski Komutanı, İçişleri eski Bakanı emekli Orgeneral İrfan Özaydınlı'nın evine gitmiştim. Yanımda Özaydınlı'nın çok yakını olan ve Kanada'da yaşayan bir arkadaşım da vardı. Özaydınlı o gün şöyle dedi :

— 12 Mart 1971'de Eskişehir sıkıyönetim komutanı olarak görev yapıyordum. Özal Planlama'dan ayrılıp gitmişti. Kendisi hakkında bir MİT raporu vardı. Ben bu raporu okudum. İçinde Özal'ın dincilik ve tarikatçılık olayları yer alıyordu.

Aradan epeyce zaman geçti. Bir akşam Uğur Mumcu'nun evindeydim. Özaydınlı'yı evinden aradık. Önce Uğur konuştu, sonra telefonu bana verdi... Kendisine aynı konuyu bir kez daha sordum. Bir kez daha doğruladı.

Özaydınlı saygın ve güvenilir bir insandır. Gerçeklerden başka bir şeyi söylemesi elbette ki mümkün değildir... Acaba Özaydınlı'nın sözünü ettiği bu MİT raporu şimdi de var mı?.. Yoksa imha mı edildi?.. Acaba raporda ismi geçen şahıslar, bunu okuma olanağına kavuştular mı?..

Onu da bilemem ki!..

Şimdi yine dönüyoruz 1983 seçimleri öncesine... Evren ve Konsey'in, Turgut'la ilgili kararsızlığı uzun bir süre devam ediyor. Ancak Haig'in ziyareti ibreyi Turgut'tan yana çeviriyor ve seçime katılmasına karar veriliyor.

Evet Turgut ve partisi seçime girecektir... Ama şimdi ortada ciddi bir sorun vardır. Seçime girmesine izin verilen üç parti arasında, ANAP iktidar olmak üzeredir. Gazeteler tarafından yayınlanan kamuoyu araştırmalarında ve anketlerde bu durum açıkça ortaya çıkmaktadır... An-

cak bu arada yine ilginç bir gelişme olur ve anket sonuçlarının gazetelerde yayınlanması, sıkıyönetim tarafından yasaklanır. Resmen yasaklanır... Çünkü Konsey'in gönlü, MDP'de ve onun genel başkanı emekli Orgeneral Turgut Sunalp'tadır.

6 Kasım seçimleri öncesinde Turgut, propaganda olayını gerçekten iyi kullanmıştır. Televizyonda çok güzel konuşmalar yapmış ve tatlı vaatleriyle Türk milletini ikna etmeyi başarmıştır. Toplumun en büyük düşmanı enflasyondur. Enflasyon, orta direği ezmektedir. Kendisi bu belayı başımızdan defedecektir...

Kamuoyu, özel yaşamında son derece tatlı, sevecen ve esprili bir insan olan Turgut Sunalp'ı hiç tutmamıştır. Sunalp ortaya gerçek karakterinin dışında asık suratlı, kasıntı, kendisini geleceğin başbakanı olarak gören ve büyük tepki yaratan bir politikacı olarak çıkmış, kendisini izleyen gazetecilere bile **«Seni şimdi polise veririm»** diye bağtırmaktan çekinmemiştir.

Kamuoyu Necdep Calp'ı da tutmamıştır. Calp sosyal demokrat kesimi temsil etmekten çok uzak bir insandır. Politika sahnesine 12 Eylül askerlerinin memuru olarak çıkmıştır... Ancak televizyonda yapılan acıkoturumda Turgut **«Köprüyü satacağım»** deyince elini masaya vurmuş ve **«Sattırmam efendim, sattırmam»** diye bağtırmıştır... O günlerin siyasi ortamında, Calp bu davranışıyla epey oy toplamıştır.

Konsey seçimlere girmesi için gerçi Turgut'a icazet vermiştir de, gönülleri Sunalp'tadır. Evren seçimden iki gün önce televizyona çıkıp son bir konuşma yapar. Bu konuşmasında isim vermeden Turgut'u suçlar, **«Her şeyi kendilerinin yaptığını söyleyenlere kulak asmayın. Bizim partimiz vardır»** anlamına sözler söyler ve dolaylı bir biçimde Sunalp'a oy verilmesini ister.

Evren'in bu konuşması kamuoyunda büyük tepki yaratır... Turgut ta ellerini ovuşturarak **«İşte en büyük hatasını şimdi yaptı. Bu seçim artık kesin olarak biz alırız»** der.

Seçimlerden hemen sonra Evren, Turgut Sunalp'a bu konuşmayı nasıl karşıladığını sorar... Sunalp ta **«Benim partimden en az 50 milletvekili götürdünüz»** diye cevap verir.

6 Kasım seçimleri öncesinde Konsey'de hava nasıldı?.. Evren dahil beş Konsey yesi arasında ne gibi görüş ayrılıkları vardı?.. Hangileri, iktidarın kime verilmesini istiyorlardı?.. Necdet rğ ne diyordu?.. 6 Kasım seçimleri sonrası için neler düşünülüyordu?.. Evren o konuşmayı niçin yaptı?.. Kim istedi bunu?..

Bunların hepsi devlet sırrı... Olup biteni bilen çok az sayıda st düzeyde asker, bu kitabın yayınlandığı 1989 yılı başlarında hayatta... Hepsi de emekli oldu... Bugüne kadar hiçbiri, bu konuda bir tek kelime bile konuşmadı. Gazetecilerle muhatap olmuyorlar. Örneğın bendenizi adam yerine koyup ta hiç konuşmuyorlar. Onlar büyük adam... Benimle elbette konuşmazlar. Ama bizim aramızda da **«Büyük gazeteciler»** var... Her gün televizyona çıkarılan, byklerimizimizin suyuna gitmeyi çok iyi bilen bu gazeteci arkadaşlarımızı sevirler... Hiç değilse onlarla konuşsalar... Çünkü o arkadaşlarımız ters soru sormazlar. Son derece kibar insanlardır. Byklerimizimizin hoşuna gitmeyen yazılar da yazmazlar.

Örneğın ben Tahsin şahinkaya ile konuşabilsem, kendisine bir tek soru soracağım... Hayır, hakkındaki yolsuzluk iddiaları değil... Sorum şu olacak :

«Sayın Paşam, 12 Eylül harekatı olduğu gün Amerika'da idiniz. Bu durumda iki ihtimal var... Birincisi, Amerika'ya ihtilal konusunda bilgi veriyordunuz, belki de size zorluk ıkarmasınlar diye ricada bulunuyordunuz.

İkincisi ise, o gün ihtilal olacağından haberiniz yoktu. 12 Eylül gecesi size Ankara'dan telefon ettiler ve ihtilal yapmakta olduklarını söylediler. Siz de durumu ister istemez Amerika'da öğrenmek zorunda kaldınız.

Hangisi doğru?»

1980-1983 dönemini kapalı kapıların ardında yaşayan, olaylara yön veren ve Türkiye'nin 1980'li yıllardaki kaderini belirleyen Konsey yelerinden, Haydar Saltık ve Nec-

det Ürüğ gibi üst düzeydeki yetkililerimizden, haddim olmayarak bir istirhamım var :

«— Sayın paşalarım, sizin dönemde iç politika konusunda olup bitenleri ve yaşadığınız olayları şimdi açıklamıyorsunuz. Biz burada kitap yazmaya çalışıyoruz ve her şey gizli... Şunları ucundan ucundan biraz açıklasanız... Hiç değilse resepsiyonlarınıza davet ettiğiniz büyük gazetecilere bir şeyler çıtılsanız... Onlar yazsa, biz de okuyup öğrensek... Bunu da yapmazsanız, bari anılarınızı yazın da olup biteni Türk milleti hiç değilse 50 yıl sonra falan öğrensin... Sonra bir gün, bazı şeyleri Amerika açıklar ve hepimiz için sürpriz olur. Eğer bunların hiçbirini yapmak istemiyorsanız, bir gün emredin ben huzuruza geleyim. Bir kereden bir şey olmaz... Ben kafamdaki bazı soruları sorayım, bir çayınızı içip gideyim... En derin saygılarımla efendim.»

Evet... 6 Kasım 1983 günü seçimler yapıldı ve ANAP kazandı... Turgut ve ailesi şimdi bayram ediyordu. Nereden nereye gelmişlerdi?.. Semra son derece mutluydu. Kocasını başbakan, kendisi başbakan eşi olmak üzereydi... Müjdeyi o gece sabaha karşı, Amerika'da IMF'de çalışmakta olan oğulları Ahmet'e de iletiler. Ahmet te çok sevindi...

İki gün sonra Turgut Çankaya'ya çıktı ve Evren'e bir güzel sarılıp, onu şapur şapur öptü...

Hükümeti kurma görevi, Evren tarafından kendisine yaklaşık bir ay sonra verildi... Neden, niçin, bilinmiyor...

Aralık 1983'te yeni hükümet kuruldu. Türkiye artık ANAP dönemi yaşayacaktı... Gazeteci arkadaşım Melih Aşık bu dönemi «Turgutlu İmparatorluğu» olarak adlandırıyor.

Aile, 1984 yılı başlarında Çankaya'daki Konut'a yerleşiyor. Türkiye bundan sonra oradan yönetilecek. Ancak hanedan o günlerde henüz kurulmuş değil.

İktidarın ilk dönemlerinde, Turgut sıkıntılı aylar yaşıyor. 12 Eylül rejimi ve sıkıyönetim, 1984 yılında da devam ediyor. Başbakan Turgut rahat değil. İsteddiği her şeyi yapamıyor. Birçok kararname, Evren'den geri dönüyor.

Cumhurbaşkanlığı makamı ve askerler, her konuda ağırlıklarını hissettiriyorlar. Kararnamelerin geri dönmemesi için Turgut sık sık Evren'e istirhamda bulunuyor. Bakanlar Çankaya Köşkü'ne çağrılıyor ve Evren'in danışmanları tarafından kendilerine ayrıntılı sorular soruluyor. Turgut, iktidarının ilk aylarında oldukça sıkıntılı.

Yine de ilk icraat olarak birader Korkut'la yakın ilişkisi olan ve islami esaslara göre çalışan Faysal Finans ve Al Baraka adlı kuruluşların, Türkiye'de şube açmalarına izin veriyor...

Meclis'in ilk günlerinde bütün milletvekilleri acemi... Kuliste onların yanına gidiyor ve ANAP milletvekillerine topluca hitap ediyor :

— İş düzeninizi sakın bozmayın. Ticaret yapıyorsanız ticarete, ne iş yapıyorsanız o işe devam edin. Sadece milletvekili maaşıyla yetinmeyin.

Mesajını böylece veriyor.

O ilk dönemde Semra'nın sesi soluğu kamuoyunda pek çıkmıyor... Ve ilk ciddi çıkışını, 1984 yılı Eylül ayında yapıyor... Aslında Semra hep ön planda olmak, her zaman gündeme gelmek isteyen iddialı bir insan... Kocası başbakan olduktan yaklaşık dokuz ay sonra bu alanda ilk büyük çıkışı yapıyor ve kendinden söz ettiriyor.

Vizon dergisi Eylül 1984 sayısında gerçekten muhteşem bir gazetecilik olayı gerçekleştiriyor... Ve Semra'ya defile yaptırıyor. Semra manken oluyor. Üzerine giydiği çeşitli elbiselerle, ayakkabılarla, çanta ve takılarıyla, Vizon okuyucuları için poz poz resimler çektiriyor ve görkemli bir defile sunuyor... Elbiseler Semra'nın vücudunda gerçekten çok güzel duruyor. Semra zaten güzel, alımlı ve etkileyici bir kadın. Tek kusuru, biraz balık etinde olması.

Semra'nın bir başbakan karısı olarak sergilediği bu çarpıcı defile, Vizon dergisinin piyasada kapışılmasına neden oluyor. Türk halkı bugüne kadar öyle bir şey görmemiş ki... Dergi birkaç gün içerisinde ikinci baskısını yapıyor.

Bu defile olayı, ustamız Hasan Pulur'un son derece

asabını bozuyor. Hasan abi bu son derece ciddi ve ağırbaşlı olayı ne yazık ki anlayamadığı için, 4 Eylül 1984 tarihli yazısına şöyle başlıyor :

«Zorunlu bir açıklama: Sayın Nazmiye Demirel, Sayın Rahşan Ecevit, Sayın Mirzad Ulusu ve cümle eski başbakanların sayın eşleri... Bugünleri gördükten sonra, eğer sizler hakkında bir sürç-ü lisan etmişsek affola»...

Ancak Hasan Pulur'un bu yazısı çıktıktan sonra Semra da bir açıklama yaptı. Gazetelerde yer alan açıklamasında şöyle dedi :

— Alışırılar, alışırılar... Buna da alışırılar. Böyle şeyleri İngiltere kraliçesi bile yapıyor.

Semra'nın bu sözleri gazetelerde yayınlandığı gün, bu kez de İngiltere'nin Ankara büyükelçiliği ANKA ajansına bir açıklama yapıp şöyle demez mi?

— Sayın Semra Özal'ın kraliçemiz hakkındaki sözleri şaşkınlık yaratmıştır. Bizim kraliçemiz mankenlik yapmaz.

Bu durumda biz kime inanmak zorunda olduğumuzu bir süre şaşırdık. Ben şahsen Semra'ya inandım.

Bu kitapta birkaç kez ısrarla belirttim... Turgut ve Semra, son derece rahat insanlar. Kendilerini birtakım kurallarla, hele devlet kurallarıyla bağlı saymıyorlar. Yaşattıklarını içlerinden geldiği gibi sürdürmek istiyorlar. Geçmişten gelen bu alışkanlıkları, şimdi de büyük ölçüde sürüyor. Geçmişteki rahatlığı hep arıyorlar.

Yıl 1980... Turgut, Demirel'in Başbakanlık müsteşarı... Almanya'ya gitmiş, Bonn büyükelçiliğimizde kalıyor. Biraz sonra Türkiye'ye hareket edecek. Büyükelçi Vahit Halefoğlu, Turgut'u uğurlamaya hazırlanıyor. Tam o sırada büyükelçiliğe birtakım Arap'lar geliyor. Kim oldukları bilinmiyor. Sadece Turgut'un tanıdığı adamlar. Turgut bir süre onlarla konuşuyor ve Halefoğlu'na dönüp **«Ben programı değiştirdim. Türkiye'ye şimdi dönmeyeceğim»** diyor ve bavullarını alıp elçilikten ayrılıyor... Halefoğlu biraz şaşkın... Arap'larla birlikte giden Turgut'un arkasından bakıyor.

Yıl 1981... Turgut bu kez Başbakan yardımcısı... Londra büyükelçiliğimizdeyiz. Turgut, Semra ve Efe Amerika'-

dan dönerken, yol üzerinde Londra'ya uğruyorlar. Bir gece büyükelçilikte yatacaklar. Büyükelçilik personeli, bavulları patlamasın ve açılmasın diye büyük özen gösteriyor ve onları çok dikkatli bir biçimde taşıyor... Geceyarısı olmuş... Özal ailesi istirahata çekilmiş. Büyükelçi Vahap Aşıroğlu, aşağı katta karısı ve tanınmış bir iş adamıyla birlikte sohbet ediyor... Biraz sonra Turgut onları yukarı kata, kendi kaldığı bölüme çağırıyor... Hep birlikte çıkıyorlar. Turgut koltukta bağdaş kurmuş. Üzerinde pijamaları var... Hep birlikte güzel güzel sohbet ediyorlar... Gözleri bazen, Turgut'un çıplak ayaklarına takılıyor. Efe içerde uyuyor.

Turgut yine Başbakan yardımcısı ve bu kez New York'tayız... Karısıyla birlikte Plaza otelinin süit bir dairesinde kalıyorlar. Devletin bir büyükelçisi, önceden randevu alarak otele kendisini ziyarete gidiyor.

Büyükelçi anlatıyor :

— Ben kendisine gittiğim zaman sabah saat 10'du... İçeriye girdim. Oda oldukça dağınıktı. Sabahın erken saati olduğu için, otel personeli herhalde odayı toparlama fırsatı bulamamıştı. Turgut bey beni salonda kabul etti. Devletin büyükelçisi olduğum halde, ayağa kalkmadı. Üzerinde pijamasının pantolonu ve kolsuz atlet vardı. Atletin üzerine de, oda serin olduğu için ceketini giymişti. Tahmin ediyorum kahvaltıdan henüz kalkmıştı... Çünkü atletin üzerinde yumurta lekeleri vardı. Koltukta çok rahat oturuyordu. Ayaklarına çorap giymemişti. Serin bir ortamda ayaklarını ısıtmasından endişe ettim. Bir ayağını altına aldı, öbürü yere doğru sallanıyordu... Ve tokyo giymişti. Kendisiyle çok verimli ve yararlı bir görüşme yaptık. Yanından ayrılırken «Devlet adamı dediğin işte böyle olur» diye düşündüm.

Devletin kuralları Turgut'a her zaman sıkıntı verdi. Örneğin 12 Eylül döneminde Başbakan Yardımcısı Turgut, bakanlar kurulu toplantılarına mümkün olduğu kadar katılmadı... Hatta bir gün Planlama Müsteşarı Yıldırım Aktürk, patronu adına Başbakan Ulusu'dan fırça yedi... Tur-

gut önemli bir toplantıya Yıldırım Aktürk'ü göndermişti. Ulusu sinirlendi ve sordu :

— Kardeşim nerede senin bakanın?.. Hâlâ gelmedi mi yurt dışından?

— Efendim, geldi de, biraz rahatsız olduğu için evden çıkmadı.

— Allah Allah yahu... Çağırın gelsin.

Turgut'un rahatlığı, aslında başını epeyce ağrıttı... Yine 12 Eylül döneminde, gittiği birçok yurt dışı geziye Semra'yı da yanında götürdü. Bu gezilerin bir bölümünde, devlet Semra'ya da harcırah veriyordu. Bu durum, hükümet üyeleri arasında tepki yarattı. Diğer Başbakan Yardımcısı Zeyyat Baykara bu duruma itiraz etmeye başladı. İtirazlar fayda etmeyince iş sözlü olmaktan çıktı ve yazıya döküldü. Baykara, Semra ile ilgili belgelerin üzerine **«Semra Özal için devletten para ödenmesine karşıyım»** diye not düşmeye başladı... Bülend Ulusu, rahmetli Baykara'yı birkaç kez **«Böyle yapmasanız Zeyyat bey»** diye yatıştırmak istedi. Baykara direndi. Bu olaylar oldukça, İlhan Evliyaoğlu gibi bazı bakanlar da Semra'ya devletten para ödenmesine karşı çıkmaya başladılar.

Bütün bu olup bitenler, Turgut tarafından da duyuldu... O da kendi savunmasını şöyle yaptı :

— Şimdi ben yurt dışına giderken yanıma ahçı, doktor ve sekreter alsam, bu iş devlete çok pahalıya gelir. Bir tek Semra'yı götürüyorum ve karım bütün işleri yapıyor. Dolayısıyla devlet bu işten kârlı çıkıyor.

Gerçekten de haklıydı. Devlet parasına son derece düşkün bir insandır. Bir kuruşun boşa gitmesini istemezdi.

O günlerden bu yana değişen fazla bir şey yok. Semra yurt dışına kocasıyla gidiyor... Turgut bakanlar kurulunu bazen aylarca toplamıyor.

1988 yılı Ekim ayı sonlarında Turgut ilginç bir açıklamada bulunuyor. Viyana'da Türkiye-Avusturya milli maçı oynanmıştır... Avusturya'nın 3-2 kazandığı bu maçtan sonra gazeteciler Başbakan'a maçla ilgili görüşlerini sormuşlardır. Kendisi aynen şöyle demiştir :

— Maçı bakanlar kurulu toplantısında televizyondan izledik.....

Evet, Türkiye Cumhuriyeti'nin bakanlar kurulu toplantısında, televizyondan maç izlenmektedir... Toplantı salonundan herhalde «Haydi bastır, yaşaaa, şuut, goool! Ah be Tanju, bu da kaçır mı?» gibi sözcükler dışarıya taşmıştır!

Bundan birkaç gün sonra İstanbul'da önemli bir maç oynanır. Galatasaray, İsviçre'de 3-0 yenildiği Nöşatel takımını İstanbul'da 5-0 yenip tur atlar. Turgut ertesi gün televizyonda yine görüşlerini açıklar :

— Maç oynandığı sırada bir konuğum vardı. Ama gözüm hep gollerdeydi.

Turgut daha sonra açıklamasını şöyle sürdürür ve Galatasaray'ın tur atlamasındaki önemli rolünü kamuoyuna açıklar :

— Bu başarıda bizim de payımız var. Sahaları biz yeşillendirdik. Ayrıca ilk maçtan sonra Galatasaray kulübü başkanı Ali Tanrıyar'a (bacanağına), eğer İsviçre takımını elemeszeniz bir daha gözüme gözükme dedim.

Bacanak Ali Tanrıyar bu riski elbette ki göze alamıyor ve takımının tur atlamasını sağlıyor.

1984 yılı sonlarında ilk çıkışını Vizon defilesiyle yapan Semra, kısa bir süre sonra ikinci büyük olayı yaratıyor... Yıldız Sarayı'nda «Hasbahçe gecesi» düzenleniyor. Bu görkemli gecenin sofralarında, padişah sofraları solda sıfır kalıyor. Bir tek kuş sütü eksik... Osmanlı dönemi kıyafetleri giydirilmiş özel görevliler, geceye gelen Semra ve diğer seçkin hanımefendileri yerlere kadar temenna çakarak selamlıyorlar, buyur ediyorlar...

Özal ailesi, zengin insanlara büyük değer veriyor ve onlarla iyi ilişkiler kuruyor... Bir gün Marmaris'te, ülkemin en önde gelen zenginlerinden Nurettin Koçak'la tanışıyorlar. Koçak'ın Nirvana adlı muhteşem bir yatı var... Halit Narin, Marmaris'teki Martı motelinde bir kokteyl verecek. Oraya Semra ve Turgut ta gelecek. Nurettin Koçak, teknesiyle birlikte iki gün önceden Martı motelin önüne

gelip-demir atıyor... Kokteyl sonrasında Özal ailesine, yat-larıyla gezmeyi öneriyor... Ayrıca bestekâr Erdoğan Ber-ker'le çok yakın olduğunu belirtiyor. Biraz müzikten söz ediyorlar. İstanbul'da görüşmek üzere sözleşiyorlar.

Başbakan ve Semra, bir gece İstanbul'da Koçak ve konuklarıyla birlikte eğleniyorlar. O gece, Erdoğan Berker, ünlü konukların onuruna şarkılar söylüyor. Ünlü papatya-lardan Vuslat Sadıkoğlu o sırada Semra için «Eller» adlı bir şîir yazmış ve bu şîiri yazarken ilhamı Semra'nın el-lerinden almıştır.

Bu olağanüstü şîiri burada yayınlamaktan büyük şe-ref duyuyorum :

**Konuşan gülen eller
Düşünen coşan eller
Üzülen her kişinin
Peşine düşen eller**

**Ana eller yar eller
Yar eller saran eller
Allah'a açık gibi
Duaya hazır eller**

**Dosta sıkılan eller
Huzurlu dobra eller
Kahkahayı atarken
Secdeye yatan eller**

**Gönül dolusu eller
Güller kokulu eller
Turgut bey'e cereyanı
Veren yine o eller**

**Kalem tutan taş takan
Her şeyi yakıştıran
Tuttuğunu koparan
Cesur mübarek eller**

Sakin «Bu kadar da yağcılık olmaz» demeyin... Pa-patya Vuslat Sadıkoğlu bu şîiri yağcılık olsun diye değil,

İçinden geldiği için yazdı. Nitekim Semra da çok beğendi ve o gece Erdoğan Berker'e rica etti :

— Bunu lütfen besteleyin.

Sonrasını bilmiyorum. Beste yapıldıysa, en kısa zamanda televizyondan dinlemeyi ve Yüksel Özal adıyla anılan Yüksel Uzel adlı değerli sanatçımız tarafından okumasını arzu ediyorum.

Ve böylece Özal ailesi, Nurettin Koçak ailesiyle samlı olmaya başlıyor. Koçak, Nirvana yatının her zaman emirlerinde olduğunu onlara söylüyor... Ondan sonra tatillerini Nirvana'da geçirmeye başlıyorlar...

Bir Nirvana tatilinde, çok önemli bir olay oluyor. Bu olayı gazeteci arkadaşım Yavuz Donat, Tercüman gazetesinde açıklıyor. Yavuz'un yazdığına göre olay şöyle gelişiyor :

Turgut ve Semra, Nirvana'da tatil yapıyorlar. Yat Gökcek koyunda... Yanlarında iki aile daha var. Nurettin Koçak ve karısı, ANAP milletvekili Güneş Taner ve karısı... (Güneş, Mehmet Keçeciler'in en büyük karşıtlarından biri... Karısı Beyza hanım da önde gelen papatyalardan)... O gün yatta tavuk yiyorlar. Tavuklar mideye indirildikten sonra, her üç erkek te karılarıyla lades tutuşuyorlar. Sonra her üçü de kaybediyor... Nurettin Koçak karısına kaybettiği lades karşılığında ne istediğini soruyor, karısı yüzük istiyor. O da «Derhal alacağım» diyor. Güneş'in karısı başka bir şey istiyor, o da en kısa zamanda alacağını söylüyor. Sıra geliyor Semra'ya... Semra ladeste kaybeden kocasından, çok değişik bir şey istiyor :

— Mehmet Keçeciler'i görevden uzaklaştıracaksın. Onun kellesini isterim.

Keçeciler, lades olayından bir süre sonra ANAP genel başkan yardımcılığı görevinden alınmıştır. Niçin alındığı o günlerde bilinmemektedir. Yavuz Donat, İşin perde arkasını iki ay sonra açıkladığı zaman Semra ve Turgut, lades olayının doğru olmadığını söylerler. Yavuz doğru olduğu konusunda ısrar eder... Bir süre Yavuz'a da küserler.

Güneş Taner, Turgut'un çevresinde bazen yükselmekte, bazen de diğer birçok kişi gibi gözden düşmektedir...

Gözden düşen herkes gibi, o dönemde kendisini hanım-efendi de görmek istemez. Ancak iyi dönemlerde hep ailenin yanındadır. Örneğin eski siyasetçilerin üzerindeki siyaset yasağının kaldırılması konusundaki referandum sırasında Güneş büyük çaba harcar... Üzerine «No No No» yazılı turuncu gömlekler giyip miting meydanlarında dolaşır. Onun kılık kıyafetini ve birtakım davranışlarını gören DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, kendisine basın aracılığı ile bir uyarıda bulunur :

— Aman şoförlerin yoğun olduğu yerlerde gezmesin. Sonra başına iş gelir.

Güneş uzun süre, belli birtakım gazetecilere Konut'tan «Haber sızdırmakla» görevli olmuştur. Turgut ve Semra'nın yakını olan bazı gazeteci arkadaşlarımız vardır. Bu arkadaşlarımızın en başta gelen görevi, onlara övgüler düzmek ve yüceltmektir. Bu gazeteciler arasında döneler vardır, önce sol gösterip te şimdi sağdan vuranlar vardır... Hatta aralarında, kafayı çektikten sonra Turgut'a herkesin içinde «Siz Türkiye'ye gelmiş geçmiş en büyük adam-sınız» diye bağırانlar bile mevcuttur.

Karşılığında bu arkadaşlarımız da başbakan ve eşinin iltifatlarına nail olurlar, ellerini öpme fırsatı bulurlar... Televizyona da çoğunlukla bunlar çıkarılır.

Güneş Taner'in görevi de, belli zamanlarda bu gazetecilere yönelik çalışma ve dolduruşlar yapıp, söylediklerinin gazetelerde çıkmasını sağlamaktır. Gazeteciye telefonu açar :

— Yahu azizim, dün gece saat 03 olmuştu ve Turgut bey maşallah hâlâ çalışıyordu... O saatte bile falancayı çağırıp emir verdi. Dedi ki... Ama benden duymuş olma haa!

— Ne dedi?

— Enflasyonu artık düşürün dedi...

— Vay bee... Helâl olsun valla...

Ertesi gün bazı gazetecilerin sütunlarında, girişi birbirine çok benzeyen yazıları okumaya başlarız... Arkadaşlarımız, gazetecilik yapmaktadır :

«Önceki gece saat 03... Neredeyse gün ağarmak üze-

re ve Başbakan Konut'ta çalışıyor. Neredeyse gün doğacak... Yanına bir ara falancayı çağırıyor ve onun kulağına eğilip hafif bir sesle diyor ki».....

Oysa Başbakan o sırada sekizinci uykusunu uyumaktadır. Mışıl mışıl, horul horul uyumaktadır. Ama siz bunları yazın... Ne çıkar ki?.. Başbakan açıklama yapıp ta «Hayır kardeşim, ben o saatte rüya görüyordum» diyecek değil ya...

Başbakanlığının ilk aylarında Turgut'un keyfi iyi... Sinirleri henüz yıpranmamış. Kafasında var olan model uygulayınca işlerin iyi gideceğine inanıyor. Planlama'nın başına biraderi Yusuf'u, Tarım Bakanlığına dayıoğlu Hüs-nü'yü, İçişleri Bakanlığına bacanağı Ali'yi getirmiş... Devlet yönetimi yavaş yavaş ailenin eline geçiyor... Korkut ta bu dönemlerde, hayırlısıyla ticarete atılıyor. Köşeyi dönüp milyarder olmasına az kaldı.

Turgut'un arası gazetecilerle de iyi... Onlara yaklaşıyor, esprili sohbetler yapıyor. Belli bir dönem sonra gazetecilere kızmaya başlıyor. Aleyhinde bir yazı çıkınca küplere biniyor... 1984 yılında Bitlis'te Maliye Bakanı Vural Arıkan'a bir direktif veriyor :

— Sen bir demec ver ve yabancı sigara kaçakçılığının arkasında hangi gazete patronlarının olduğunu bildiğimizi söyle.

Ancak Arıkan bu öneriyi kabul etmiyor... Çünkü biliyor ki, hiçbir gazete patronu sigara kaçakçılığı yapmıyor... Diyor ki :

— Sayın Başbakanını, bu demeci ben vermeyeyim... Çünkü öyle bir patron yok...

Turgut o gün demec veriyor, ancak gazete patronlarından söz etmiyor :

— Biz yabancı sigara kaçakçılığının arkasında hangi patronların olduğunu çok iyi biliyoruz.

ANAP döneminde gazeteler ve gazeteciler üzerindeki baskılar giderek hız kazanıyor. Basına ve gazetecilere gösterilen hoşgörü, giderek yok olmaya dönüşüyor.

Turgut ve Semra, önce Tercüman gazetesi yazarı Nazlı Ilıcak'a takıyorlar. Ilıcak sütununda sık sık Demirel'den

övgüyle söz ediyor ve ANAP'ı eleştiriyor. Nazlı Ilıcak aynı zamanda, gazetenin sahibi Kemal Ilıcak'ın karısı. Kemal Ilıcak hem gazete sahibi, hem de iş adamı... Önce gazeteye verilen kamu kuruluşlarının ilanları kesiliyor... «**Birtakım güçler**» diğer işlerinde de Kemal Ilıcak'ın üzerine gelmeye başlıyorlar. Ilıcak parasal yönden çok sıkışıyor ve malını mülkünü satmaya başlıyor... Bu da yetmiyor ve batma aşamasına geliyor. Kendisine telkinler yapılmaya başlanıyor :

— Nazlı hanım Tercüman'da yazmaya devam ettiği sürece, senin başın dertten kurtulmayacak. Sen karını gazeteden uzaklaştır.

İnanılır gibi değil ama, bu durumda Nazlı Ilıcak, kendi gazetesini bırakmak durumunda kaldı... Kocasını üzerindeki baskılar böylece hafifledi.

Turgut ve Semra, hoşlarına gitmeyen yazı yazan bazı gazetecileri, gazete sahiplerine şikayet ettiler. Turgut bazı gazetecileri «**Sol Amigo**» olarak tanımladı. Onlara diğer vermediğini ve yazılarını okumadığını açıkladı... Bir gün bir gazeteciye «**Yazarsan yaz be... Senden büyük Allah var**» dedi... Sabah gazetesi yazarı Uluç Gürkan'ı, gazetenin genel yayın yönetmeni Zafer Mutlu'ya şikayet ettiğini gazeteler yazdı... Yine gazetelerin yazdığına göre, referandum günü Çetin Altan'ın yazısını basmayan Güneş gazetesinin sahibi Mehmet Ali Yılmaz'a telefon açıp «**Bundan sonra biz de size başka türlü davranacağız. Haberin olsun**» dedi... Kendisinden yana yazı yazan gazetecilere iş bulduğu bile oldu.

Basın üzerindeki baskılar hep sürdü gitti... Günaydın gazetesine bu gazeteyi Aslı Nadir satın almadan önce yapılan baskıları, belki bir gün Rahmi Turan açıklar... Gazeteyi niçin bırakmak zorunda kaldığını anlatır.

Çok sayıda gazeteci bu dönemde Turgut ve Semra'nın asabını bozmuştur. Sabah ellerine gazeteleri aldıkları zaman, tir tir titredikleri olmuştur. Turgut zaten kalp ameliyatı geçirmiştir. Sağlığının çok iyi olduğu söylenemez. Yediğine içtiğine bir türlü hakim olamadığı için, kilosu bazen 110'a kadar çıkmaktadır. Yanında sürekli doktor var-

dır... Özel doktoru Cengiz Aslan, yorgun ve sınırlı Turgut'a sürekli ilaç vermekte ve «**Aman efendim dikkat edin**» demektedir... Cengiz Aslan isimli bu doktorun da hayali ihracat olaylarına karıştığı, gazeteci arkadaşımız Bilal Çetin'in «**Soygun**» adlı kitabında yer almaktadır.

Türkiye'de işlerin iyi gitmemesi, Turgut'u gerçekten yıpratıyor... «**Bu işi ben bilirim. Enflasyonu ben düşürürüm**» vaadleriyle iktidar olmuş ve düşürmek bir yana, yüzde 100'e çıkarmış. Doğal olarak sinirleniyor... Bazen kendisini çoğunlukla uysal çocuklardan oluşan ANAP grubunda da kızdırıyorlar... Örneğin grup toplantısında hayat pahalılığını ve birader Yusuf'u eleştiren milletvekili Nabi Sabuncu'ya, Turgut oturduğu yerden «**Sen bu işlerden anlamazsın**» diye bağılıyor... Bu sırada yüzü kıpkırmızı olmuştur. Eleştiriye kesinlikle tahammülü yoktur.

Turgut kendisine karşı çıkanları kesinlikle affetmiyor. Semra da öyle... İlk dönem başbakanlığı sırasında Turgut'u ve dayıoğlu yetim Hüsnü'nün uyguladığı tarım politikalarını eleştiren ANAP milletvekili Salih Koçaker'i, bir daha milletvekili yapmıyor... ANAP grubu, oy makinasına dönüşüyor... Turgut'u eleştiren Nabi Sabuncu için son söz Semra'dan geliyor. Semra bu konuda demeç veriyor ve «**O artık milletvekili seçilemez**» diyor... Acaba nereden biliyor?

Buna karşın, kendisine hizmet verenleri ve karşı çıkmayanları devletin olanaklarıyla kolluyor. Seçilemeyen milletvekillerine kamu kuruluşlarında yönetim kurulu üyeliği, danışma kurulu üyeliği gibi makamlar ihsan ediyor. Bunlara iyi para ödenmesini sağlıyor. Bu yöntemle milletvekillerini garanti altına alıyor.

Ayrıca, denge hesaplarını iyi biliyor. ANAP grup başkanı Haydar Özalp'la, bir gün Pazar Sohbeti yapmıştım Hürriyet gazetesinde... Özalp'ın orada Turgut ve Semra için söyledikleri, yıllar yutulur şeyler değildi... Özalp'a hiçbir şey yapamadı... Çünkü Haydar ağa partide güçlü adamdı.

Turgut çok sayıda gazeteciyi ve vatandaşı, kendisine hakaret ettikleri gerekçesiyle mahkemeye veriyor. İşin il-

ginc yanı, bu davalarda kendisini savunan Bilgin Yazıcıoğlu gibi avukatlarını da çeşitli kamu kuruluşlarının yönetim kurullarına sokuyor... Semra da öyle... Tercüman gazetesinin foto muhabiri Vehbi Dinçcan'ı önce kendi çıkardığı «Türk Kadını» gazetesinin başına getiriyor, sonra kendisine basın danışmanı yapıyor... Ve kısa süre sonra Vehbi, Anadolu Ajansı yönetim kurulu üyesi oluyor.

Keñdilerine iyi hizmet vermiş insanlar bir gün onlardan kopsa bile, Turgut ve Semra tarafından kaderlerine çoğunlukla terkedilmiyorlar. Bunun herhalde iki nedeni var... Birincisi, eğer o kişi bazı şeyler biliyorsa, bir gün kafası bozulup ta konuşmaya başlamasın. İkincisi de, verdiği hizmeti ve Meclis'te kaldırdığı parmakları helâl etsin.

İsmail Özdağlar suçsuz olduğu halde komploya kurban gittiğini açıklamıştı. Özdağlar hiç konuşmuyor. Acaba bir gün konuşursa neler anlatacak?

Semra'nın özel sekreteri Sevinç Toğmun, Kızılcahamam'da esrərengiz bir trafik kazası geçirmişti. O olayın çok söylentisi yayıldı ama kanıtlamak mümkün olmadı. Trafik kazasından hemen sonra Sevinç'ın Konut'taki görevine son verildi... Sevinç şimdi de Çankaya'da başbakanlık lojmanlarında oturuyor, maaşını her ay tıkr tıkr alıyor... Ama hiç konuşmuyor... Bir gün konuşursa, sanırım çok güzel anılar anlatacaktır.

Turan Çevik, Kemal Horzum, Ercan Vuralhan'ın çiçekçisi İnciser Garipoğlu gibi kişiler bazen demeçler veriyorlar ve «Konuşursak yer yerinden oynar. Ortalık sarsılır» diyorlar... Acaba nedir bildikleri?.. Ama hiç kimse konuşmuyor!

Ve özel sohbetlerde, çok daha ilginç şeyler anlatılıyor... Örneğin hayali ihracata karışmış esmer bir devlet memuru da aynı şeyi söylüyor...

— Bir gün ben de bildiklerimi açıklarsam, çok üst düzeyde bazı İnsanlar Türkiye'den o gün kaçıp gitmek zorunda kalır...

Bunun gibi nice örnekler var... Ama çarklar öylesine kurulmuş ki, hiç kimse bildiklerini açıklayamıyor... Çünkü bilenler de göbeklerine kadar çamura girmiş durumda...

Çevrenize şöyle bir bakın... Geçmişte Turgut ve Semra'nın yakınında bulunmuş herkesin işi tıkırında... Kimi büyük iş adamı olmuş, kimi başka olanaklar elde etmiş. Şikayetçi olan, geçim sıkıntısı çeken bir Allah kulu bile yok. Demek ki burada iki şey olmuş... Birincisi, bunlar çevrelerine hep yetenekli insanları toplamışlar... İkincisi, de, bunlar **«Hanedan»**a ihanet etmemişler.

Turgut'un başbakanlık döneminde Sülü ile arasındaki kavga ve amansız suçlamalar da sürüp gidiyor. İkisinin serüveni, herhalde dünya siyaset tarihinde eşine ender rastlanacak bir olay... Hiç kimse Turgut'a **«Sen yıllarca bu adamın kanatları altında büyüdün. Bütün devlet görevlerine seni o getirdi. Hep onun emrinde çalıştın. Şimdi kendisini kötülerken o eski günler hiç aklına gelmiyor mu?.. Madem ki Sülü bu kadar tutarsız, hiçbir şey bilmeyen bir insandı, niçin kendisiyle yıllarca çalıştın ve emir aldın?»** demiyor.

Sülü'ye de hiç kimse **«Madem ki Turgut böylesine değersiz ve bilgisiz bir adamdı, niçin onu her zaman önemli görevlere getirdin?.. Niçin hep onunla çalıştın?.. Şimdi eski Turgut'tan ne değişti de ona böylesine saldırıyorsun?»** diye sormuyor.

Türkiye'de aklımızın ve mantığımızın almadığı bir sürü olay sürüp gidiyor.

Aslında Turgut birçok yönüyle değişik bir insan. Kafasındaki **«Devlet»** kavramı çok farklı. Devletin bazı kurallarına ve uygulamalarına ömrü boyunca karşı çıkmış. Bütün bunlar, kendisine ters gelmiş. Devletin **«Denetim mekanizması»** da bunlardan biri. Denetim olayına son derece karşı bir insan... Liberal ekonomide denetim olmaz!.. Ya da işine geldiği yerde olur, işine gelmeyen yerde olmaz. Başbakan olduktan hemen sonra, devletin en güçlü ve yetkili denetim birimi olan Maliye Teftiş Kurulu'nu kaldırmaya karar veriyor. 1984 yılında bir gün, bakanlar kurulu üyelerine boş bir kararname imzalatılıyor. Kararnamenin üzeri sonradan dolduruluyor. Kanun hükmündeki kararnamede, Maliye Teftiş Kurulu'nun kaldırılması öngörü-

luyor. Maliye Bakanı Vural Arıkan'ın, olup bitenden haberi yok. Durumu öğrenince Konut'a gidiyor ve Turgut'a itiraz ediyor. Arıkan yılların vergi hukukçusu... Sonuçta Turgut'u ikna ediyor... Ancak kararname, imza için Çankaya'ya gönderilmiş. Devletin üst düzeyde bir görevlisi apar topar Çankaya'ya gönderiliyor ve kararname geri çekiliyor.

Hanedan işlerlik kazandıkça, Türkiye'de çok önemli ve şimdiye kadar hiç tanık olmadığımız olaylar yaşanmaya başlıyor... Burada Turgut-Semra ikilisinin anlayışı şöyle... Hanedan'dan birisi, mutlaka çeşitli kesimlere yakın olacak... Atatürkçü kesime, dinci kesime, Fenerbahçe'ye, Galatasaray'a, Beşiktaş'a...

Atatürkçülüğü Semra temsil ediyor. Dincilik Korkut'ta... Turgut ortada... Turgut hem Atatürkçü, hem de dine imanına düşkün bir insan. Öyle olmasaydı MSP adayı olur muydu?.. Protokol gereği sık sık Anıt Kabir'e gidiyor ve şeref defterine son derece güzel sözler yazıyor. Öte yanda devlete tarikatçılar egemen oluyor. Her gün Kur'an kursları açılıyor, devlet parasıyla Hac seferleri düzenleniyor... 1988 Eylül ayında yapılacak referandum, Turgut için bir ölüm kalım savaşına dönüşmüş. Referandum öncesinde, yanına Semra'yı ve bazı bakanlarını alıp Hac seferine çıkıyor. Parayı devlet ödüyor. Devlet kesesinden bir kez daha hacı oluyor... Hac'da Turgut imamlık yapıyor ve arkasındaki cemaati namaza durduruyor. Cemaat kendi bakanlarından ve birkaç kişiden oluşuyor. Namaz kıldırırken, içeriye gazetecilerle çağırıyorlar. Bu durumda poz poz resimleri çekiliyor. Dinimizin bu kutsal yerinde çektilen resimler ertesi gün gazetelerde çarşaf gibi yayınlanıyor... Ve işin ilginç yanı, TRT'de bu amaçla devreye giriyor ve tarihinde ilk kez, Hac seferini naklen yayınlıyor.

Semra da hacı oluyor. Hacı olurken giydiği ihram, elbette ki patiska bezinden değil... Bunu ünlü modacı Christian Dior, Paris'te özel olarak hazırlıyor. Maliyetinin ne kadar olduğu bilinmiyor.

İlerici ve Atatürkçü bir kadın olan Semra demeç verip «Türkiye'ye Humeyni rejimi gelemez» diyor.

Buna karşın Turgut, bir gün yemeğe davet ettiği ga-

zetecilere başka şeyler söylüyor... Yemekte söz bir ara İran'dan açılıyor... Turgut'un çevresinde Uğur Mumcu, Mustafa Ekmekçi, Aycan Giritlioğlu gibi gazeteciler var... Turgut şöyle diyor :

— İster karşı olursunuz, ister taraftar olursunuz... Ama ben devrim diye İran devrimine derim. Bak, Humey-ni geldi ve bütün memleketi değiştirdi. İran bambaşka bir ülke oldu.

Uğur Mumcu itiraz ediyor :

— Sayın Başbakan, devrim ona denmez. Devrim başka bir şeydir... Hem siz devrim kelimesini kullanmayın... Sonra paşalar size kızarlar. Siz inkılap deyin...

— Ben ikisini de kullanırım...

Araya başkaları girdi, tartışma kapandı....

Turgut bir gün Devlet Konukevi'nde gazetecilere iftar veriyor. Önce kısa bir basın toplantısı yapacak, sonra da iftar sofrasına geçilecek. İftar öncesinde bazı gazeteciler, kendilerine ne içeceklerini soran garsonlardan cin tonik istiyorlar. Bunlardan biri de Bedri Koraman... Ekmekçi de cin içiyor... Bu arada Mustafa Ekmekçi, Turgut'a bir soru soruyor... Turgut'un gözü, masada duran cin tonik kadehinde... Ekmekçi'ye cevap vermiyor ve şöyle diyor :

— Sen keyfine bak!

Biraz sonra iftar sofrasına oturuluyor. Garsonlar ne içeceklerini sörüyorlar. Ekmekçi rakı istiyor ve kısa bir konuşma yapıyor :

— Ben de başbakanın iftar sofrasında devrim yapıyorum... Lâik Türkiye Cumhuriyeti'nde başbakanlar iftar veremezler. Ancak yemek verirler. Bu yemeklerde de içki serbesttir.

Turgut ve çevresindeki ANAP'lılar bozuluyorlar... Ama renk vermiyorlar.

Hanedan'ın dinci kesimle en yakın ilişkisi olan üyesi, hiç kuşkusuz Korkut. Turgut, ortadan davranmaya özen gösteriyor. Bir yanda hacdaki resimlerini Türk basını için çektirirken, öbür yandan da diskoteklere, gece kulüplerine, barlara ve gazinolara gidiyor, şarkılar söylüyor, eğleniyor... Artık Başbakan olduğu için, tarikatla da ilişkisini

lyice kesiyor. Tarikatın şimdiki lideri Esad Coşan hazretlerini hiç görmüyor. Bağları belki gönülden gönüle devain ediyor... Yine de seçim bölgesi, İstanbul'da Nakşibendi tarikatının en yoğun olduğu Fatih...

Turgut ve Semra, spor kulüplerini de aralarında paylaşmış durumda... Kulüp taraftarları elbette ki büyük oy potansiyeli... Ama seçim ve referandum sonuçları gösteriyor ki, taraftarlar bu durumu pek yutmuyor...

Turgut Fenerbahçe'yi, Semra Beşiktaş'ı tutuyor... Daha doğrusu, böyle açıklıyorlar. «**Kendi kulüpleri**» için demeçler veriyorlar. Bazen maçlara gidiyorlar... Şeref tribününe gelmek üzere oldukları, stad hoparlörlerinden ilan ediliyor... Giriyorlar ve önce kalabalık seyirci kitlesine el sallıyorlar... Sağa sola dönerek bütün stada el sallıyorlar... Kendilerine bir tezahürat olsa, büyük mutluluk duyacaklar... Ama pek ses çıkmıyor... Birkaç cılız alkış, hepsi o kadar...

Galatasaray kulübü ise, bacanak Ali Tanrıyar'da... Tanrıyar Galatasaray başkanlığına Turgut ve Semra'nın katkılarıyla seçiliyor. Daha önce de bu göreve aday olmuş ve seçimleri kaybetmiş... ANAP döneminde başkan oluyor.

Size biraz daha Semra'dan söz etmek istiyorum...

6 Kasım 1983 seçimlerini ANAP kazanmıştır. Ancak ülke yönetiminde Konsey ve sıkıyönetimin ağırlığı devam etmektedir... Aralık ayında Turgut Başbakan olur ve hemen ardından Konut'a yerleşirler.

Bugünlerle kıyaslandığında, Semra o günlerde son derece yalnız bir insandır. Gerçi kocası Başbakan olmuştur ama, onun çevresi henüz dolmamıştır. Kamuoyu kendisini tanımamaktadır... Turgut ta her istediğini yapamaz. Her konuda Çankaya'nın onayını alması gerekir. Karı-koca, iktidarın ilk aylarında, adeta asaletlerinin onaylanmasını bekleyen «**Aday devlet memurları**» gibidir. Konut'ta yuvarlak bir masanın üzerinde, bir telefon durmaktadır. Bunlardan biri, az ötedeki Çankaya Köşkü ile doğrudan bağlantılıdır. Semra ilk günlerin heyecanı içerisinde, konuklarına o telefonu gösterir :

— Bak bak, şu telefonu görüyor musun?.. Onu kaldırınca karşına hemen Evren Paşa çıkıyor...

Konut artık Semra'nın sekreteri Sevinç Toğman tarafından yönetilmektedir. Sevinç, ağırlığını koymuştur. Kendisini Semra çok, hem de pek çok sevmektedir. O da Semra'ya hayrandır... Üzücü ve esrarengiz trafik kazası olana kadar, Sevinç bu göreve devam edecek, sonra nedense ayrılmak zorunda kalacaktır.

Başbakanlığın ilk günlerinde Semra gerçekten yapayalnızdır. Çevresinde birkaç hanım vardır... Bunlardan biri, eski arkadaşı Gülten Berk'tir... Gülten hanım Semra'ya Başbakan karısı olduktan sonra bile «**Semra**» diye hitap edebilen tek kişi olmuştur. Semra sonra kendisini bir ANAP milletvekili ile başgöz etmiş ve bir süre sonra da yanından uzaklaştırmıştır... Bunun nedeni de, Gülten Berk'in bakan hanımlarına kendi başına çay vermeye başlamış olması olarak gösterilmiştir... Ancak Gülten hanım bir gün, başka hanımların da yanında önemli bir pot kırmıştır... Semra'ya dönerek «**Aman Semra, sen bu işlerden ne anlarsın? Pilav yapayım diye pirinç ıslatırsın, bir hafta sonra ıslattığını hatırlarsın**» demiştir...

İlk günlerde Semra'nın yanına ayrıca Kaya Erdem'in karısı Sevil hanım, Adla Cerrahoğlu, Çiçek Çetinoğlu ve konsolos Bilge Erol girip çıkmaktadır. Gelip giden hanımlara Semra, Sevinç Toğman'ı tanıtmaktadır :

— Zeynep bize hiç evlatlık yapmadı... Bizim evladımız şimdi Sevinç oldu...

Kocası Başbakan olmadan önce Semra'nın en yakını olan Sudi Türel'in karısı Feryal Türel, ilk aylarda dışlanır... ANAP milletvekili Leyla Yeniyay Köseoğlu, o günlerde Koriut'a sık sık girip çıkar... Ancak Semra, Leyla'dan hoşlanmaz. Turgut'un telkinleriyle bir süre sonra Leyla'yı benimser... Çünkü Leyla, ANAP'ın ilk kuruluş günlerinde büyük çaba harcamış ve Turgut'a, Erdoğan Demirören gibi bazı iş adamlarını tanıştırmıştır. Bu iş adamları Turgut'un partisi için kesenin ağzını açmışlardır.

Semra, Turgut'un yanında yer alan bazı kişileri hiç

sevmeyiz... ANAP'ın ilk kurulduğu günlerde, Vural Arıkan'a şöyle der :

— Vural, bizim Turgut seni çok dinler... Ona söyle de şu Adnan Kahveci'yi yanından uzaklaştırsın.

— Aman hanımefendi, ben nasıl söylerim bunu?..

Turgut, hayatında belki de ilk kez Semra'yı dinlemeyiz ve Adnan Kahveci'yi yanından uzaklaştırmaz... Semra, Adnan'ı acaba niçin sevmeyiz?.. Bunun özel bir nedeni var. Bu nedeni üç kişi biliyor... Turgut, Semra ve Adnan... Tabii işin bir başka yönü daha var... Semra, Adnan Kahveci'yi keşfedip Turgut'a tavsiye edenin, hatta onu yanında ilk kez çalıştıranın Korkut olduğunu çok iyi biliyor... Belki de Adnan'ı, Korkut'un adamı olarak görüyor... Tabii bu bir varsayım... Çünkü ANAP içerisinde daha bu parti ortada yokken Korkut'un kullandığı, iş verdiği ve sonra Turgut'a devrettiği o kadar çok adam var ki...

Turgut'un kurduğu hükümetlerde Semra'nın bakan yaptırdığı kişiler var mıydı?.. Çoğuna göre vardı... Bu iddialara göre Mesut Yılmaz, Sudi Türel gibi bazılarını Semra bakan yaptırmıştı...

Turgut 1983 yılında iktidar olmuş... Bakanlar kurulu henüz belli değil. Ancak daha önce bazı kişiler belli görevlere getiriliyor. Bunlardan biri de, ANAP grup başkanvekilliği görevine getirilen Sudi Türel... Fakat Sudi Türel, bu işe son derece üzülüyor... Kendisi Turgut'la birlikte 1983 seçimlerinde büyük mücadele vermiştir... Karakoca Türel'ler, seçim gezileri sırasında Turgut ve Semra'nın yanından bir dakika olsun ayrılmamışlardır... Sudi bey, kesin bakanlık beklemektedir ve bu durumda büyük bir düş kırıklığına uğramıştır... Hükümet bir süre sonra açıklanacak ve Sudi bey bakan olmayacaktır. Oysa grup başkanvekilliği, onu tatmin etmemiştir... Zeynep bu sırada Yeniköy'de bir yalıda oturmaktadır... Sudi Türel, Zeynep'e telefon açıp üzüntüsünü bildirir... Telefonu kapayan Zeynep te doğruca Ankara'yı, anasını arar :

— Anneee, şimdi Sudi amca telefon etti... Adamcağız perişan durumda. Neredeyse ağlayacaktı. Herkes «Hani sen bakan olacaktın» diye kendisiyle dalga geçiyormuş.

Feryal teyze de çok üzgünmüş... Ne olur anne, babamla konuş ta bir şeyler yap, olmaz mı?..

Zeynep bu konuşmayı yaparken, yanında başkaları da vardı... Telefonu kapayınca **«Tamam, annem ilgilenecek Sudi amcanın durumuyla»** dedi...

Aradan birkaç gün geçti ve Sudi Türel, açıklanan hükümette Devlet bakanı oldu... Sudi bey şimdi çok mutluydu... Zeynep'i çok severdi ve Zeynep te en çok ihtiyacı olduğu bir zamanda, onun için çaba harcamıştı. Sonra gazetelerde Sudi Türel'in resimleri çıktı. Devletin bakanıydı ve Zeynep'in makyaj çantasını elinde taşıyordu.

Gün geldi Semra bazı ANAP milletvekillerine **«Gözün aydın, bakan olacaksın»** diye mülde verdi. Gün geldi bazılarının bakan olmasını ya da üst düzeyde görevlere getirilmesini istedi. Ya da kocasının bu konudaki bazı girişimlerine karşı çıktı. Bazen kocası onu dinledi, bazen de Semra kocasını ikna etti. Örneğin Mehmet Keçeciler konusunda Semra'nın Hasan Celal Güzel konusunda Turgut'un dediği oldu.

Gerek ANAP'lı bazı politikacılar ve gerekse bazı iş adamları ve bürokratlar, karılarını Semra'nın **«Yakını»** yapabilmek için büyük çaba harcadılar. Kadınlar hanımefendiye sokulabilmek ve kendilerini beğendirmek için sıraya girdiler.

Turgut'un eski özel kalem müdürü Mehmet Perçin'in karısı, Semra'nın yakını oldu. Mehmet 1987 seçimlerinde ANAP'tan milletvekili seçildi ve sonra adı hayali ihracat olaylarına karıştı... Bülent Öztürkmen'in karısı da Semra'nın yakın çevresine girdi... Öztürkmen'in adı da hayali ihracata karıştı. Bütün bunları ben söylemiyorum. Gazeteler defalarca yazdı, Bilal Çetin **«Soygun»** adlı kitabında anlattı.

Semra en büyük başarısızlığı, Adnan Kahveci olayında yaşadı ve Adnan'ı kocasından ayıramadı. İddialara göre Turgut bu konuda karısına **«Onu lütfen bana bırak»** dedi... Çünkü Turgut devlet işi yapıyordu ve Adnan'ı sağ kolu olarak benimsemişti. Adnan konusunda Semra bir olayda ağırlığını koydu... 1985 yılında Turgut büyük he-

yetlerle iki adet uzakdoğu gezisi yaptı... Bu gezide olup bitenleri ben açıkladım ve ortalık yerinden oynadı... Bu olaylardan sonra Adnan «Her işte bir hayır var... İyi ki ben gitmemişim. Yoksa benim de adım karışacaktı» dedi.

Turgut bütün yaşamı boyunca karısının etkisinde kalmış... Onu çok sevdiği ve saygı duyduğu için, karısının sözünden çıkmamış... Turgut'un babası onlar daha küçükken ölmüş ve evinde hep anasının sözü geçmiş. Bir kadın otoritesi altında büyümüş... Ve evlendiği zaman da, aynı kadın otoritesinin etkisi altında kalmış.

Oysa Korkut böyle değil... Aynı ortamda büyümüş olmasına rağmen, abisinden bu konuda oldukça farklı. Evinde kendi düzenini kurmuş ve sözünü geçirmiş.

Semra ve Turgut, sevdikleri ve sevmedikleri insanlar konusunda genellikle müşterek davranıyorlar. Bunun çok az istisnası var... Ancak belli konularda, Turgut elbette ki daha dikkatli davranmak ve duygularını belli etmemek zorunda kalıyor. Ne de olsa devlet adamı... Örneğin her ikisi de, Necdet Üruğ'u hiç sevmiyorlar. Üruğ da onları sevmiyor...

Genelkurmay Başkanı Üruğ, bir gün görevle yurt dışına gidecektir. Başbakan Turgut kendisine bir jest yapıyor ve devletin en üst düzeyde memuru ile kendisine bir zarf gönderiyor...

— Sayın Paşam, bunu size Sayın Başbakanım gönderdiler. İçinde 3.000 dolar var. Örtülü ödenekten gönderdiler. Yurt dışında size gerekli olabilir diye düşündüler.

Üruğ kibarca teşekkür ediyor ve Turgut'un gönderdiği zarfı almıyor... «Devletin verdiği harcırah bana yetiyor» diyor... Böyle zarflar başka üst düzeylerde görevlilere de zaman zaman gönderiliyor. Alan alıyor, almayan almıyor.

Turgut ve Semra o dönemde Orgeneral Recep Ergun'u da çok seviyorlar. Zeynep, Recep bey'e «Recep amca» diye hitap ediyor. Orgeneral Recep Ergun fırsat buldukça Turgut'la bir araya geliyor... Bilgi alışverişinde bulunuyor. Recep beyin yardım ve katkıları, Turgut'u çok duygulandırıyor ve onu 1987 seçimlerinde ANAP milletvekili yapıyor. Semra da Recep beyin karısıyla çok yakın arkadaş

oluyor... İki taraflı dost olmak, bu gibi işlerde çok önemli.

Aslında Semra çok içten ve içinden geldiği gibi davranmayı seven bir insan. Rahat olmaya alışmış... Her yerde ve her zaman sözünün geçmesini istiyor, hep ön planda olmayı arzu ediyor... Her zaman ve her konuda kendisi söz sahibi olacak... Kocasını Başbakan olmadan önce de böyle, olduktan sonra da böyle...

1983 yaz ayları... ANAP kuruluyor... Turgut ve Semra, Side'de... Turgut o gün iki parti binasının açılışını yapacak. Biri Antalya, öbürü de Burdur... Semra da onunla gelecek... Turgut «Haydi hanım, hazırlan da gidelim» diye ısrar ettikçe, Semra gelmiyor... Önce Antalya'yı, sonra Burdur binasını açacaklar... Semra «Sen git Antalya'yı aç, sonra gel buraya beni al... Buradan Burdur'a gideriz» diyor... Oysa Side'den çıkınca Antalya yol üzeri... Oradan Burdur'a gidiliyor. Semra gelmeyince, Turgut Antalya'ya gidiyor, açılışı yapıyor ve tekrar Side'ye gelip karısını aldıktan sonra yola çıkıyor... Tekrar Antalya üzerinden Burdur'a gidiliyor. Turgut, Semra denize girecek diye o gün fazladan 150 kilometre yol yapıyor. O günlerde Semra hiç tanınmıyor. Hiç kimse mayolu resimlerinin peşinde değil!

Birinci ANAP kongresi yapılıyor. Konya delegeleri, Turgut ve Semra için özel bir halı yaptırmışlar. Keçeciler bir ara Turgut'un yanına gelip bu durumu iletiyor ve «İzin verirseniz yanınıza gelip size takdim etmek istiyorlar» diyor... Turgut ta gelmelerini söylüyor... Fakat o anda Semra atılıyor :

— Hayır Turgut, gelmesinler...

Sonra, seslendirme tesisatçısı Erkal Zenger'e sesleniyor :

— Zenger, söyle onlara da gelmesinler.

Konya delegeleri gelemiyor.

Erkal Zenger bir ara sakal bırakıyor... Semra onu yanına çağırıyor ve herkesin içinde «Derhal kes şu sakalını... Korkut'a benzemişsin» diyor Zenger sakalı keşiyor.

Başbakan karısı olmak, Semra gibi özgür yaradılışlı bir insanın yaşamını son derece kısıtlıyor. Gerçi fırsat buldukça eğleniyor ama bazı şeyleri de yapamıyor. Örneğin

çarşıya pazara çıkamıyor, insanların arasına giremiyor. Giyinmeyi, takınmayı çok seviyor... Güzel bir kadın olduğu için, ne giyse zaten yakışıyor.

Bazen korumalar ve Konut görevlileri, büyük mağazalara gidip hanımefendi için bir şeyler alıyorlar. Elbiseler, çantalar, ayakkabılar ve takılar, siparişe göre topluca araçlara yüklenip Konut'a götürülüyor. Semra hepsine tek tek bakıp beğendiklerini alıyor. Bazı mağazalar, reklâm olsun diye Semra'ya indirim uyguluyor... Yurt dışına her gidişinde, giyim kuşamını oralarından da sağlıyor. Tabii bu arada hediyeler geliyor. Özellikle papatyalar, Semra'ya hediye verince öylesine mutlu oluyorlar ki!..

Semra'nın büyük yükselişi iki temel olayla başlıyor... İlki, kocasının Başbakan olması... İkincisi de, Türk Kadın Vakfı'nı kurması...

Büyük yükseliş öncesinde Semra, kendi halinde yaşayan bir insan... Hatta 1980-1982 döneminde kocası Başbakan yardımcısı iken bile öyle... Toplumda bir ağırlığı, 1984 yılına kadar hiçbir zaman olmamış... Uzun yıllar ev kadınlığı yapmış, Zeynep kızının Kadıköy'deki butiğinde oturmuş bir insan... Süleyman Demirel kocasını devlet görevlerine getirdikçe, makam sahibinin karısı olarak arada sırada hanımlara evde çay veriyor, pasta ikram ediyor... Ve mümkün olursa, toplumda kendisi için bir yer edinmek amacıyla çaba harcıyor... Örneğin Turgut'un Başbakan yardımcılığı döneminde Semra'nın en yakın arkadaşı olan Gülten Berk, sık sık Hafta Sonu gazetesi yazarı Erdal İpekeşen'e telefon ediyor :

— Erdal'cığım, senden yine bir ricamız olacak. Semra bugün bazı hanımlara evde çay veriyor. Eğer bir resim çektirip te gazetede yayınlarsan bizi çok sevindirirsin.

Erdal İpekeşen, zamanı varsa oraya gidiyor. Hanımlar poz veriyorlar. Bu resimler Hafta Sonu gazetesinin sosyete haberleri bölümünde çıkarsa, Semra son derece mutlu oluyor... Çünkü bazen de gazete yönetimi, resimleri kullanmıyor.

Kocasını Başbakan oluncaya kadar herkes onu «Turgut bey'in karısı» olarak görüyor. Hep kocasının gölgesin-

de yaşıyor. Ama Semra, hırslı insandır... Hiç kimsenin gölgesi altında ömür boyu yaşamaya razı değildir. Kaynakçı ustası Ali bey'in ve Azize hanım'ın kızının gözü, çoğumuzda olduğu gibi hep yükseklindedir... Fakir aile yaşamı yıllar sonra bitmiş ve kocası özellikle ticaret yaptığı dönemde aileyi rahat ettirmiştir... Artık ellerinde siyasal güç te vardır... Ve Semra, hayatının en büyük çıkışını yapmayı düşlemektedir... Şimdi «Kadın» olayına el atacaktır. Bu düşüncesini ilk kez 1984 yılında Maliye Bakanı Vural Arıkan'a açıklayacak ve şöyle diyecektir :

— Bir kadın derneği kuralım ve kadınları bu çatı altında toplayalım. Esas oy potansiyeli kadınlarda... Bunu bir Vakıf olarak ta kurabiliriz ve ANAP'ın kadın kolu gibi çalıştırırız... Sen vakıf senedini hazırlatabilir mısın?

— Hanımefendi, çok iyi olur da, anayasamızda açık hüküm var. Vakıflar siyasetle uğraşamaz.

Kısa süre sonra Semra, Vural Arıkan'a bu kez değişik bir öneri götürecektir :

— Şimdi biz Türk Kadınlar Birliği'ni ele geçirelim. Buranın başında yıllardan beri Günseli Özkaya var. Bu kadını devirip orayı alalım ve kadınlara yönelik çalışmalarımızı Türk Kadınlar Birliği'nden sürdürelim. Fakat bu kadını devirmek için, olağanüstü kongreye gitmek lâzım... Sen bunların hesaplarını incelet ve yolsuzluk yakalamaya bak...

Vural Arıkan, Türk Kadınlar Birliği'nin hesaplarını incelemek amacıyla iki hesap uzmanı görevlendirir... Ancak onlara önceden «**Hesapları siyasi bir amaçla kontrol etmeyin**» diye uyarıda bulunur... Sonuçta hesaplar temiz çıkar... Ancak Semra karar verir... Türk Kadınlar Birliği yönetimini devirecek ve yeni yönetime kendi adamlarını getirecektir... Burada ayrıntısına girmeyeceğimiz yöntemlerle, Türk Kadınlar Birliği, olağanüstü kongreye çağılır. Semra'nın o günlerde yakın dostu olan konsolos Bilge Erol Ankara'dadır. Semra, Bilge Erol'un kongre başkanlığı yapması için Dışişleri Bakanlığından izin alır. Olağanüstü kongre toplanır. Toplantıya Semra ekibi de katılır. Bilge Erol, kürsüye çıkıp tek başına İstiklal marşı okur ve ka-

de yaşıyor. Ama Semra, hırslı Insandır... Hiç kimsenin gölgesi altında ömür boyu yaşamaya razı değildir. Kaynakçı ustası Ali bey'in ve Azize hanım'ın kızının gözü, çoğumuzda olduğu gibi hep yükselklerde... Fakir aile yaşamı yıllar sonra bitmiş ve kocası özellikle ticaret yaptığı dönemde aileyi rahat ettirmiştir... Artık ellerinde siyasal güç te vardır... Ve Semra, hayatının en büyük çıkışını yapmayı düşlemektedir... Şimdi «Kadın» olayına el atacaktır. Bu düşüncesini ilk kez 1984 yılında Maliye Bakanı Vural Arıkan'a açıklayacak ve şöyle diyecektir :

— Bir kadın derneği kuralım ve kadınları bu çatı altında toplayalım. Esas oy potansiyeli kadınlarda... Bunu bir Vakıf olarak ta kurabiliriz ve ANAP'ın kadın kolu gibi çalıştırırız... Sen vakıf senedini hazırlatabilir misin?

— Hanımefendi, çok iyi olur da, anayasamızda açık hüküm var. Vakıflar siyasetle uğraşamaz.

Kısa süre sonra Semra, Vural Arıkan'a bu kez değişik bir öneri götürecektir :

— Şimdi biz Türk Kadınlar Birliği'ni ele geçirelim. Buranın başında yıllardan beri Günseli Özkaya var. Bu kadını devirip orayı alalım ve kadınlara yönelik çalışmalarımızı Türk Kadınlar Birliği'nden sürdürelim. Fakat bu kadını devirmek için, olağanüstü kongreye gitmek lâzım... Sen bunların hesaplarını incelet ve yolsuzluk yakalamaya bak...

Vural Arıkan, Türk Kadınlar Birliği'nin hesaplarını incelemek amacıyla iki hesap uzmanı görevlendirir... Ancak onlara önceden «Hesapları siyasal bir amaçla kontrol etmeyin» diye uyarıda bulunur... Sonuçta hesaplar temiz çıkar... Ancak Semra karar verir... Türk Kadınlar Birliği yönetimini devirecek ve yeni yönetime kendi adamlarını getirecektir... Burada ayrıntısına girmeyeceğimiz yöntemlerle, Türk Kadınlar Birliği, olağanüstü kongreye çağrılır. Semra'nın o günlerde yakın dostu olan konsolos Bilge Erol Ankara'dadır. Semra, Bilge Erol'un kongre başkanlığı yapması için Dışişleri Bakanlığından izin alır. Olağanüstü kongre toplanır. Toplantıya Semra ekibi de katılır. Bilge Erol, kürsüye çıkıp tek başına istiklal marşı okur ve ka-

sün diye, kocasıyla röportaj bile yaptı... Ancak ne yazık ki, gazete tutmadı. Halkımız, gazeteyi benimsemedi... Buna karşın sözkonusu gazeteye devlet kuruluşları ve özellikle devlet bankaları, çok büyük boyutlara varan ilanlar verdiler. Tanınmayan, bilinmeyen ve tutmayan bir gazeteye nasıl olduysa devletin yüz milyonlarca lirasını reklâm karşılığında ödediler. Aynı kamu kuruluşları, ANAP ve Handedan aleyhine yazı yazan gazetelere ilan ambargosu uyguladılar.

Türk Kadını gazetesine bu paralar nasıl ödendi?.. Birileri mi istedi, yoksa kamu kuruluşlarının ve bankaların yöneticileri mi işgüzarlık etti?.. Bilmiyorum.

Kısa sürede Semra'nın vakfına milyarlar yağmaya başladı. Özellikle zengin karıları, bağış yarışına giriştiler. Bu aşamada yoğun söylentiler çıktı ve iddialar ortaya atıldı :

1 — Papatyalar vakfa büyük paralar veriyorlar. Buna karşın devlet te, onların kocalarına büyük işler ve ihaleler veriyor.

2 — Papatyalar Semra'ya hediye verme yarışına giriyorlar. Hepsi zengin olduğu için iyi hediyeler getiriyorlar.

Bu söylentilerin ne ölçüde doğru olduğunu da ben bilemem. Bilen bilir.

Semra vakıf çalışmalarında son derece yararlı işler yapmaya başlar. Atatürkçü olduğunu bir kez daha kanıtlar ve imam nikahlı kadınları medeni nikah masasına oturtur... Ayrıca sağlık araçları alır ve kadınlarımızı muayene ettirmeye, onların sağlık sorunlarını çözmeye başlar. Devletin bazı görevlerini, Vakıf üstlenir...

Sağlık araçlarında çalışacak doktorlar gereklidir. Doktorlar seçilir. Devletin valileri, illerindeki doktorlara belli dönemlerde Semra'nın vakfı için çalışmaları amacıyla rica etmeye başlarlar.

Ancak burada da bazı sorunlar çıkar. Vakıf'ta çalışacak doktorların arasına bazı kötü niyetli bozguncu kişilerin sızma ihtimali gündeme gelir. Böyle durumları önlemek için, özellikle hassas bölgede bulunan Güneydoğu illeri-

mizde MIT devreye girer... Vakıf'ta çalışacak doktorlar için çok haklı olarak MIT soruşturması yapılır. Bu uygulama özellikle Diyarbakır, Mardin, Malatya gibi illerde yapılır ve bu yöntemle zararlı bazı unsurların Vakıf bünyesine sızması önlenir. Gerçi MIT'in görevleri bellidir ve yasa «Türk Kadın Vakfı'nda çalışacak doktorlar için soruşturma yapmak» gibi bir hüküm yoktur ama olsun... Devletin ve milletin güvenliği bazen yasa sınırlarını çok doğal olarak zorlayabilir!

Vakıf Başkanı Semra, yanına papatya hanımefendileri de alarak yurt gezilerine çıkar... Bu geziler, adeta bir devlet büyüğünün, örneğin Cumhurbaşkanı veya Başbakan'ın gezileri gibi olur. Devletin istihbaratı, özel koruma birimleri, vali ve kaymakamları, Semra ve papatyalar için seferber edilirler... Gündelikçi terzi Müberra, artist Hülya, Cerrahoğlu, Sadıkoğlu, Taciroğlu gibi nice değerli ve seçkin ailemizin hanımefendileri, gittikleri yerlerde devlet protokolü ile karşılanırlar, ağırlandıp uğurlanırlar... Valiler tarafından verilen ziyafetlerde Semra'nın sağına oturan hanımefendi onurlandırılmış olur.

Papatyalar kendi aralarında da toplantılar düzenlerler... Aralarında eğlenip göbek atarlar, şarkılar türküler söylerler. Hanendeler ve sazandeler eşliğinde hep birlikte güzelce vakit geçirirler. Bu arada Vakıf için bağışta bulunurlar, para verme yarışına girerler... Vakıf milyarlarla oynamaya başlar.

SHP Ankara milletvekili Ömer Çiftçi, 1988 yılında TBMM başkanlığına verdiği bir soru önergesinde, bazı sorular sorar. Önerge şöyledir :

«Semra Özal'ın başkanı bulunduğu Türk Kadını Güçlendirme Vakfı, bir yıl içerisinde 1 milyar 323 milyon lira kârı nasıl sağladı?

Vakfın 1986 yılı bilançosunda net gelir 132 milyon lira olarak belirtilmiştir. 1987 yılındaki net gelir ise 1 milyar 191 milyon lira olmuştur. Bu farkın bir yılda sağlanabilmesi için Vakıf ne gibi kâr getirici işlemlerde bulunmuştur?

1986 yılından bu yana vakfa yapılan bağışlar ne kadardır ve kimler tarafından ne miktar bağış yapılmıştır?

Gelirleri böyle hızlı artış gösteren bir başka vakıf, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde var mıdır?

Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'nın net geliri bile Türk Kadını Güçlendirme Vakfı'nın net gelirine ulaşamamıştır. Bu dengesizliğin sebebi nedir?»....

Bu soruların cevabı kamuoyuna açıklanırsa, hep birlikte öğrenme fırsatını buluruz.

Bu arada şunu belirtiyim ki, Semra çevresinde büyük bir çekicilik yaratmıştır. Papatyalar, kendisindeki büyük yeteneklere hayrandır. Onun güçlü kişiliği, atılganlığı ve yaptığı büyük işler, özellikle İstanbul sosyetesinin zengin karılarını büyük etki altında bırakmıştır. Ancak nedense Koç, Sabancı, Eczacıbaşı gibi eski ve köklü zengin ailelerin hanımları Semra'ya rağbet etmemişler ve papatya olmamışlardır... Onun çevresinde daha çok, yeni zenginlerin karıları yer almıştır... Onlar papatya olmuştur.

Papatyalar vefalı kadınlardır. Turgut ve Semra'nın doğum günlerini de unutmazlar. Her ikisinin de doğum günleri, görkemli törenlerle kutlanır. Doğum günü kutlamalarından bir bölümünü Turgut ve Semra örgütlerken, bir bölümünü de papatyalar sürpriz olarak hazırlar!.. Onlara **«Çam sakızı çoban armağanı»** doğum günü armağanları verirler!..

Turgut ve Semra, doğum günlerini kutlamayı çok seviyorlar. Doğum günü partileri ertesi gün gazetelerde de resimleriyle birlikte yer alıyor ve bu konuda ayrıntılı haberler okuyoruz. Onların her doğum günü partisinden sonra Atatürk aklıma geliyor ve **«Allah sana rahmet eylesin Atatürk. Nur içinde yat»** diyorum.

Tarihçi Cemal Kutay, **«Ardında Kalanlar»** adlı kitabının 130. sayfasında Atatürk'le ilgili olarak aynen şu olayı anlatıyor :

«...(Atatürk) Doğduğu günü tesbit etmeye çalışan devrin kıymetli tetkikçisi Maarif Vekaleti Talim Terbiye Reisi İhsan Sungu hocaya «Sene belli... Gününü de tesbit ederseniz kutlamaya kalkarlar. Padişahlara benzemek istemem» (dedi)»...

Her toplulukta olduğu gibi, papatyalar arasına da bazı kötü niyetli ve çıkarıcı hanımefendilerimizin sızmış olması çok doğaldır. Bunlardan bazısının kocası iş adamıdır. Kocalarının işleri olsun, onlara yeni ihaleler ve yeni krediler verilsin diye bir şeyler yapmaya kalkışır. Bazısının kocası devlet memurudur. Onlar da kocaları için daha yüksek bir makam beklemektedir. Ancak hiçbir, bu emellerinde başarıya ulaşamaz. Yağcılar ve çıkarıcılar papatya örgütüne ister istemez sızmış olsalar bile, hiçbir Semra'ya bu gibi konularda söz geçiremez, ondan kocaları adına bir iş rica edemez. Hevesleri bugüne kadar kursaklarında kalmıştır, bundan sonra da kalmaya mahkumdur.

Papatyaların yurt içi seferleri olduğu gibi, yurt dışı seferleri de olur... Amerika ve Almanya seferleri, özellikle ilginç geçer... Örneğin Amerika'da ünlü bir antikacı dükkanında, gümüşten yapılmış bir çeşme vardır... Çok güzel bir şeydir. Papatyalar, bunu Semra'ya hediye olarak almak isterler. Ancak gümüş çeşme, ne yazık ki satılmıştır... Dükkancı, kendisine her gün gelip giden ve çeşmeyi kendilerine satması için ısrar eden papatyalardan bıkmıştır. Sürekli olarak başkasına sattığını söylemesine rağmen, kadınlar oraya gelip ısrar etmeye devam etmektedirler... Ve dükkana en son olarak, ANAP milletvekili ve papatya Leyla Yenlay Köseoğlu gidip, dükkancıya kendisini «Törlüş parlamenter» olarak takdim edince adam fitirir ve ağır konuşmaya başlar... Leyla hanım oradan uzaklaşır.

Papatya gezilerinin dönüşü özellikle alem olur... Bavullar, bavullar ve yine bavullar... Bir gün de Almanya seferi düzenlerler... Papatya heyeti kalabalıktır. Daha önceden, Almanya'da para toplama olayları başlatılır. Almanya'da ANAP'ın temsilcisi gibi çalışan iş adamı Erdem Karalsmall, bağış toplamaya başlar. «Semra nikah kıyacak» gerekçesiyle, Türk konsolosluklarındaki evlendirme işlemleri aylar öncesinden durdurulur... Bu durum, orada yaşayan vatandaşlarımız arasında büyük tepki yaratır.

Almanya gezisinden hemen önce Semra, yakın arka-

daşı ve dostu konsolos Bilge Erol'u Ankara'ya çağırır... Gerisini Bilge Erol'dan dinleyelim :

— Bana bir teklifte bulundular. Türkiye'den oraya birkaç bavul dolusu kol saati götürüp satacaklarmış. Kiloyla satın aldıkları saatlerin üzerine **«Papatya»** amblemi işletmişler. Bunları Almanya'da işçilerimize ve Türk iş adamlarına satıp vakıf için gelir sağlayacaklarmış. Bu saatleri Almanya'ya benim götürmemi istediler. Kendisine dedim ki **«Hanımefendi, ben devletin bir diplomatıyım. Bu saatler Alman gümrüğünde yakalanırsa önce devlet rezil olur, sonra ben... Ben bu işi yapamam. Benden böbreğimi isteyen size vereyim, ama bunu yapmamı istemeyin»**... Çok ısrar ettiler, reddettim... Ve saatleri götürmedim. Sonra bu olay basına yansıdı, aramız bozuldu ve mahkemelik olduk.

Gerçekten de Bilge Erol olayı, Türkiye'de büyük sansasyon yaratacak ve patladığı Mayıs 1987'den başlayarak epeyce gürültü koparacaktır... Semra bu olay nedeniyle Almanya'da tedirgindir... Kendisine karşı ilk kez ciddi bir çıkış yapılmış ve Bilge Erol kendisini suçlamaya başlamıştır... Semra bu konuda yıllarca yanında bulunan en yakın arkadaşı için **«Bilge delidir»** demekle yetinir...

Papatya örgütünün Almanya seferi, doğrusu pek te iyi geçmez. Zengin karıları yine alışverişe dalarlar. Bu arada, Türkiye'den getirilen papatya amblemlili saatler, oradaki vatandaşlarımıza bağış karşılığı satılır... Rahmetli Örsan Öymen, Mayıs 1987'de Milliyet gazetesinde yazdığı bir yazısına **«Almanya'daki Papatya Tarlasının İçinden»** başlığını koyar ve papatyalardan **«Soframızdaki yeri önde gelen kadınlarımız»** diye söz edip **«Papatya Turizm'in her yurt dışı gezisi olaylı geçiyor»** der ve daha sonra Semra ile Bilge Erol arasındaki kavgayı anlatır... Bir başka yazısında da **«25 Mark'lık saatleri ben de 200 Mark'a aldım ve papatya saatli oldum»** der...

Semra'nın ve papatyaların yurt dışı ve yurt içi gezileri, ayrıca bir kıtap konusu olabilir. Onun için burada keşiyorum... Ancak şunu da belirtiyim ki, Semra'nın sınırları bu olaylı Almanya gezisinde çok bozulur... Doktorlara

gidip kendini gösterir... Sonra aniden, Fransa'ya gitmeye karar verir... Semra'yı «Vizesi olmadığı» gerekçesiyle içeri almazlar... Devreye Türk büyükelçiliği girer ve havaalanında saatlerce bekledikten sonra Fransa'ya kabul edilir.

Türk Kadın Vakfı'nın başkanı Semra, artık Türkiye'de büyük isim olmuştur. 1986 yılından başlayarak, gazeteler her gün Semra ile dolup taşacak ve o ne yapsa, haber olacaktır. Doğum günü kutlanır, haberdir... Ziyafetler verir, ziyafetlere gider, haberdir... Açılış yapar, haberdir... Siyaset yapar, haberdir... Demeç verir, haberdir... Sanatçılarla kūsüp barışır, haberdir... Kocasıyla el ele tutuşur, haberdir... Bazı insanları afaroz eder, haberdir... Şarkı söyler, haberdir... Geziye çıkar, haberdir... Semra artık her gün gazetelerdedir... Türkiye'nin «First Lady»si olmuştur... Artık yerini bulmuştur... Son derece güçlü bir kadındır... O kadar ki, bazı papatyalar Atatürk'ten esinlenerek kendisine «Anatürk» adını yakıştırırlar... Sonra bu isim tutmaz... Belki de «Tepki yaratır» gerekçesiyle kendisi istemez...

Bu arada Semra'ya haksızlıklar da yapılır. Örneğin, günlerden bir gün Kanuni Sultan Süleyman sergisini açmak için Londra'ya gitmiştir. Açılış, görkemli bir törenle yapılacaktır. İngiliz kraliyet ailesinin bazı mensupları da salona gelmişlerdir. İngiltere gibi protokol kurallarının son derece geçerli olduğu bir ülkede, kraliyet ailesinin böyle bir törene gelmiş olması büyük olaydır... Tören başlar... Semra, seçkin konuklara hitaben, İngilizce olarak açış konuşması yapacaktır... Elindeki yazılı metni, bildiği İngilizcesiyle okumaya başlar...

Fakat o da ne?..

Başta Kraliçe Elizabeth'In gelini Lady Di olmak üzere, Kraliyet ailesinin bazı mensupları protokol kurallarını tamamen hiçe sayıyorlar ve Semra konuşma yaparken kıkır kıkır gülmeye başlıyorlar... İngiltere'de olacak şey değil bu... Bu olayı televizyon kameraları saptıyor ve ertesi gün Hürriyet gazetesinde manşetten yer alıyor... İddialara göre Lady Di, Semra'nın kağıttan okuduğu İngilizce-

ye gülmektedir... Güya Semra İngilizce bilmiyormuş ta, yok efendim Kanuni için metinde yer alan «**Law maker**» (Kanun yapıcı) kelimelerini «**Love maker**» (Aşk yapıcı) diye okumuş ta... Kraliyet ailesi ve diğer bazı izleyiciler onun için gülmüşler... Bu ayıpları bunun içinmiş...

Oysa gerçek böyle değildir... Semra ertesi gün bir açıklama yapar ve gerçeği kamuoyuna anlatır :

— Lady Di, benim yaptığım esprilere gülmüştür.

Semra ile bazen konuşmuşluğum oldu. Doğrusunu söylemek gerekirse, geçmişteki bütün konuşmalarımızı Türkçe yaptık. Onun için, İngilizcesinin nasıl olduğu konusunda bir fikrim yok. Herhalde bu dili çok iyi biliyor ki, İngiltere kraliyet ailesini bile yaptığı esprilerle güldürmeyi başarıyor.

Sonuç ne olursa olsun, Semra cesur kadındır. Orala-ra çıkıp ta İngilizce nutuk atmak, her babayiğidin harcı değildir... Semra ayrıca işini bilen kadındır... İstanbul sosyetesinden Üzeyir ve Lili Garih'in kızlarının düğününde davetlilerden vakıf için bir çırpıda 150 milyon lira toplamak da kolay iş değildir. Sesyete bağış yapacaksa, gidip te ne idüğü belirsiz grevci işçilere, fakir fukaraya yapacak değil ya... Elbette ki Semra'nın vakfına yapacak...

Size burada 10 Kasım 1988 günü olup bitenleri özellikle anlatmak istiyorum. O gün Atatürk ilk kez matemsiz anılacak... Sabah, anma töreni var. Bütün devlet erkânı orada... Turgut kürsüye çıkıyor ve çok sevdiği Atatürk'ten söz etmeye başlıyor... Atatürk'ün getirdiği devletçi politikaları dolaylı bir biçimde eleştiriyor, yine geçmişi kötü-lüyor ve «**Devletçi politikalar 1970'li yıllarda Türkiye'de if-las etmiştir**» diyor... Sonra Evren kürsüye çıkıyor... İrtica olaylarına ve özellikle Nakşibendi tafikatına bindirdikçe bindiriyor... 1930 yılında Nakşibendi tarikatı mensupları-nın Menemen'de ayaklandığını, Derviş Mehmet adlı bir yobaz ve hempalarının Kubiloy'ın başını kestiklerini, şeriat isteriz diye bağırdıklarını anlatıyor... Daha sonra sözü, Nakşibendi şeyhi Holit'e getiriyor. Mehdilik iddiaları ile or-taya çıkan bu odamın, 1935 yılında Genç Türkiye Cumhu-riyeti'nin başına açtığı işlerden söz ediyor.

Turgut, oturduğu yerden Evren'i dinliyor...

Acaba Evren niçin bunları söylüyor?.. Vermek istediği bir mesaj mı var? Birilerine bir mesaj mı veriyor?.. Niçin bu tarikata değiniyor?

Aynı gün Ankara'da ilginç bir olay daha yaşanıyor. Başbakan Turgut, karısını ve papatyaları resmen kabul edecek... Evet, Başbakan sıfatıyla karısını kabul edecek... Kabul töreni Konut'ta değil, Başbakanlık binasında yapılıyor. Turgut belki aylardan beri ilk kez buraya gelip makamına oturuyor... Törene TRT kameraları ve gazeteciler de çağrılıyor...

Ve tören başlıyor... Semra önde, papatyalar arkada, Başbakan'ın yanına giriyorlar. Herkesin gözünün önünde, son derece verimli ve ciddi bir konuşma başlıyor. Bu kabul törenindeki konuşmaları şimdi teypten aynen veriyorum :

«Semra — (Turgut'a hitaben) ...Böyle önemli ve anlamlı bir günde bizi kabul etmeniz çok güzel bir şey.

Bir gazeteci — Hanımefendi, ne zaman randevu alınız? Çok beklediniz mi?

Semra — Ben almadım. Mehlika hanım aldı.

Mehlika hanım — Çok kısa sürede... Söyler söylemez, eksik olmasınlar kabul ettiler.

Semra — Aslında iki üç yıldır fırsat bekliyoruz ama fırsat bulamadık.

Turgut — Aslında ben o vakit dedim ki «Önce kendinizi ispat edin»...

Semra — Kabul etmediler bizi.

Turgut — Şimdi Semra hanım anlatın bakalım... Kaç kişiye nikah kıydınız?

Semra — 12 bin'in üzerinde devam ediyor ama gittikçe rakamlar düşüyor. Yalnız Mardin'de beş bin oldu. Rize'de şartlar gereği, bir tane bile imam nikahlı bulamadık.

Bir papatya — Rizeliler Rize dışında nikahsız yaşar ama Rize'de bir tane evde nikahlı hanımları bulunur.

Turgut — O zaman dışarıdaki nikahsız oluyor... (Gülüşmeler).

Bir papatya — Şu gruba bütün Anadolu'yu karış karış gezdirdik. Ben çoğu yeri bilmezdim. Çamurlara girip çıktık.

Turgut — Başka bir şey yapalım. Sizi önümüzdeki yıl GAP'a gönderelim.

Papatyalar — (Hep bir ağızdan) ...Aaa, çok iyi olur, çok seviniriz,

Turgut — Büyükelçileri, sanayicileri götürüyoruz.

Semra — Şimdi hemen olmaz mı diyor hanımlar?

Turgut — Şimdi de gidilebilir. Geç olmadı... Orası o kadar soğuk değildir.

Semra — Ama baharda daha güzel olur.

Turgut — Ben de gelirim hanımlarla... (Gülüşmeler)...

Semra — Beraber olursa, organize edebilirsek gideriz. Aslında biz kurmak istediğimiz bütün tesisleri tamamladık. Şimdi işletmeye geldi sıra. İyi çalışmasını takip etmemiz lâzım.

Turgut — Eğitime girşeniz?

Semra — Eğitime girdik. Kurşlar var.

Bir papatya — Benim Rize'de arsam var. Oraya okul kuralım.

Semra — Para getirmesi için, İstanbul'da yapılması lâzım. Ben yuvadan üniversiteye kadar komple bir şey yapmak istiyorum. Parça parça değil.

Turgut — Adana, İstanbul, Ankara ve İzmir'de çok rahat yapılır... Çünkü burada rahat öğretmen bulabilirsınız.

Semra — Yurt dışından öğretmen getirilmesi lâzım. Bir de bu enjektör fabrikası meselemiz var.

Turgut — Yüzde on hisseniz var galiba...

Semra — Gücümüz o kadar, ne yapalım?.. İyi para getirecek ama...

Turgut — O gibi işlerden iyi para gelmez. Gelemez.

Semra — Gelir, çok gelir... Çok gelir oradan...

Burada hafif bir tartışma başlamak üzeredir. Gazeteciler ve TRT kameraları kabul töreninden o anda dışarı çıkarılırlar... Semra, papatyalar ve Turgut, içeride yalnız kalırlar.

10 Kasım 1988 günü bununla da bitmez... Atatürkçü Semra o gün Anıtkabir'e gidip papatyaları ile birlikte saygı duruşunda bulunur. Yanında en büyük papatyalardan, artist Hülya da vardır... Hülya ANAP felsefesini benimsemiş, 1987 seçimlerinde bu partiden aday olmuştur... Ancak İzmir halkı 1977 yılında MSP adayı Turgut'u seçmediği gibi, bu kez Hülya'yı da seçmemiştir... Hemen her fırsatta televizyona çıkarılan ve evimizi şenlendiren papatya Hülya, 10 Kasım günü de film çevirmektedir... Vakıf adına çevrilen bu filmin bazı çekimleri o gün Anıtkabir'de yapılmıştır...

10 Kasım 1988 gününe devam ediyoruz... Gece saat 24 dolaylarında Turgut, Semra, Güneş Taner ve karısı Karpiç bar'a geldiler... Gazeteciler içeriye alınmadı... Korumalar çevreyi sarmıştı... Ancak ne yazık ki, Cumhuriyet gazetesinden iki gazeteci oraya daha önce gidip oturmuştu...

Başbakan, karısı ve yanlarındaki ekip o gece iyice eğlendiler. Pop caz dinlediler, İspanyolca parçalara tempo tuttular... Ahmet Tan, bu olayı Cumhuriyet gazetesinde 13 Kasım 1988 günü şöyle yazıyor :

«Alpay... şarkılarını Özal'lar tarafından coşkuyla alkışlanan bir parçayla noktalandı. Bu parçayı Alpay şöyle açıkladı :

— Kızılıordu korosunun ünlü parçası Kalinka...

Alpay daha sonra Özal'ların masasına gitti. Şampanyalar patlamaya başladı. Kadehler kalktı. Herkes neşe içindeydi.

Kadehler yassız 10 Kasım'lar için mi kalkıyordu?.. Yoksa gelecek yıl bugünlerde Atatürk'ün Çankaya'sında olmak için mi?»...

Ahmet Tan bu soruları soruyordu.

O gün merakımı yenemedim ve Karpiç Bar'da olaya tanık olan Cumhuriyet gazetesi muhabiri Tayfun Gönüllü'ye sordum :

— Turgut içki içti mi?

— İçti abi...

— Gözlerinle gördün mü?

— Tam yanlarında oturuyordum, görmez miyim?.. Masalarında kaç şişe şampanya patlattılar... O da içti.

Özellikle 1988 yılından başlayarak, Semra TV'ye de sık 'sık çıkmaya başlıyor. Ekranda evlerimize konuk oluyor, görüşlerini açıklıyor... Haberlerde çıkıyor, kendisiyle röportajlar yapıyor.

Semra Türkiye'nin en önemli insanlarından biri oluyor. Gelecekte ANAP'ın başına geçip geçmeyeceği, başbakan olup olmayacağı gazetelerde tartışılıyor. Bir yerde kocasını bile gölgede bırakıyor...

TV'de gösterilen ve çok sevilen «Emret Başbakanım» dizisinin aktörü Poul Eddington Türkiye'ye geliyor. 1988'i 1989'a bağlayan yılbaşı gecesi televizyona çıkıyor... Dizisinde İngiltere'de olup biten siyasi olayları nefis bir mizahla anlatan Eddington TRT ekranlarına çıkıyor... Ancak bizim TRT'de «Makas» var.

Olayı Yalçın Pekşen, 3 Ocak 1989 tarihli Güneş gazetesinde şöyle anlatıyor :

«...Allah'tan ki bu konuşmada yapılan sayısız makaslamadan Eddington'un haberi olmamıştı... Çünkü makaslama işlemleri, çekimden sonra bant üzerinden yapılmıştı.

Ne var ki bir başka kesintiden, çekim sırasında yapıldığı için haberi oldu ve çok üzüldü.

Eddington'a soruyorlardı :

— Türkiye'yl beğendiniz mi?

— Çok beğendim. Özellikle başbakanınızı çok sevdim. Kocasını da tonton bir insan»...

Eddington bu espriyi yaparken, Semra'nın başbakanlığı Türkiye gündeminde... Kasım 1988'de TBMM'de bütçe görüşmeleri yapılırken, Semra tartışılıyor.

15 Kasım 1988 tarihli Günaydın gazetesi bu haberi aynen şöyle veriyor :

«Bütçede Semra Özal Tartışıldı.

SHP milletvekili Turan Beyazıt «Semra Özal Türkiye'yi çok iyi tanıtıyor. Hanımefendi'nin gelişimlerini medeni buluyor ve takdir ediyoruz. Tek hatası, protokolde bakanlardan önde durması» dedi.

Bu sözler üzerine DYP'liler «O Başbakan birinci yardımcısıdır. Olacak o kadar» diye lâf attılar»...

Aynı gün Bekir Coşkun, Sabah gazetesinde şöyle yazıyor :

«ANAP'ın kurucularından ve önde gelenlerinden Rıfat Diker ile konuşuyoruz. «Bizim liderimiz Sayın Semra Özal hanfendidir. Valla aynen erkek gibi kadın. Ben şahsen bir dediğini iki etmem. Onun dediğinin hilafına hareket etmem de mümkün değildir. İnsan güven duyuyor. İnsan karşısına geçtiği zaman şöyle manevi olarak bir şeyler oluyor» diyor.

— Peki Turgut bey ne oluyor?

— Ona bir şey olmuyor. Ama Semra Özal hanfendi, gerçek bir liderdir.

ANAP yöneticilerinden Alaattin Fırat'ın «Semra hanım Başbakan olsun» demesinden sonra Rıfat Diker'in de «Bizim liderimiz Semra Özal hanfendidir» demesinin, herhalde nedenleri var»...

Ancak 1988 sonlarında bir gün, Semra bütün bu istek ve söylentilere cevap veriyor... Başbakan olmayacağını açıklıyor ve siyasete girmeyeceğini belirterek **«Hiç kimse yerinden endişe etmesin»** diyor.

Ben bu sözlerin doğru olmamasını bütün kalbimle diliyorum ve kendisini en kısa zamanda ülkemizin başbakanı olarak görmek istediğimi burada açıkça belirtiyorum. Vakıf başkanlığı, hanımefendi gibi gerçek bir yetenek için az gelir... O çok daha yüksek makamlara layıktır. Böyle olduğunu bugüne kadarki davranışlarıyla çoktan kanıtlamıştır.

Semra'nın devlet yönetimine katkısı oluyor mu?.. Kocasına bu konuda söz geçiriyor mu?.. Konut'ta bazı devlet işlerine müdahale ediyor mu?.. Devlet ve hükümet yetkililerine direktifler veriyor mu?..

Bu gibi konularda yoğun iddialar var...

1988 Aralık ayında, Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan ile Hürriyet gazetesinde bir röportaj yapmıştım. Özal ailesinin en yakınlarından biri olan Vuralhan'a, bu konuları

sordum... Vuralhan da görüşlerini dürüstçe açıkladı. Size röportajımın bu bölümünü aktarıyorum :

— «Sayın Vuralhan, sizin siyasete girmenizde ve bakan olmanızda Semra hanımefendinin de katkısı oldu mu efendim?.. Çünkü kendisi sizi çok seviyor ve bizim bildiğimiz kadarıyla bakan olmanızda katkısı olmuş...

— ...Tabii sağolsunlar. Takdirleri her zaman bana büyük cesaret verdi..... Mutlaka olumlu bir referans vermiştir ama gerisini keskin bilmliyorum...

— Sayın Vuralhan, çok açık bir soru sorayım. Turgut bey sizi isteseydi ve buna rağmen hanımefendi istemeseydi, acaba yine bakan olur muydunuz?

— Hayır. Bence mertçe ve doğru yaklaşım, her ikisinin de tam anlamıyla güvenine layık olmaktır. Bu çok önemli.

— Efendim, Semra hanımefendi gerçekten son derece değerli bir insan. Acaba başbakanımızla birlikte kendileri de devlet yönetimine bazı katkılarda bulunuyorlar mı?

— Semra hanım bütün büyük liderlerde olduğu gibi, eşinin en büyük yardımcısıdır. Sayın Başbakanımızın en iyi ve en yakın danışmanıdır... Her zaman en doğru ve en dürüst bilgiyi ona veren danışmanıdır.

— Bu danışmanlık acaba devlet hizmetlerini de kapsıyor mu?

— Gerektiğinde tabii...»

Ben Konut'a girip çıkmadığım için bilemem... Ama Vuralhan, Semra'nın devlet işlerine karıştığını belirtiyor.

Semra gerçekten çok önemli insan. Bunu bizim gibi sıradan vatandaşlar yanında, oğlu Ahmet te biliyor ve bir gün şöyle diyor :

— «Annem olmasaydı, babam olmazdı».

Semra'nın üstün yeteneklerini çekemeyen ve kötüye kullanan insanlar da aramızda maalesef var. Bunlardan bazıları gazeteci... Sol amigolardan Melih Aşık, herhalde Kösem Sultan'dan esinlenerek Semra'ya «Kösema Sultan» diyor. Aşık, «Turgutlu İmparatorluğu» ile «Kösema Sultanı» özdeşleştiriyor...

Turgut'un başbakanlık döneminde, ülkemizde hiç yaşanmamış ve duyulmamış bir dönem başlıyor. Devlet, Konut'tan yönetiliyor... Turgut ve Semra'dan sonra, büyük oğlan Ahmet te Konut'a yerleşiyor ve babasının yanında ülke yönetimine ağırlığını açıkça koyuyor. Hiçbir resmi sıfatı yok... Sadece babasına «Danışmanlık» yapıyor. Amerika'dan tanıdığı arkadaşlarını Türkiye'ye genel müdür olarak getirtiyor. Babası yorgun... Türkiye'nin ağır yükünü omuzları taşımamış... Bir süre önce kalp ameliyatı geçirmiş. Yanında sürekli olarak özel doktor bulunduruyor. Hiçbir yere yanında doktoru olmadan gitmiyor. Yurt dışına hemen her çıkışında ve özellikle Amerika'ya gidişlerinde, mutlaka sağlık kontrolundan geçiyor. Amerikalı doktoru De Bakey'e sık sık görünüyor. Bazen de De Bakey Türkiye'ye bu amaçla geliyor.

Turgut hem Başbakan, hem de insan olarak yıpranmış ve yorgun düşmüş durumda... Ne kadar rahat bir kişiliği olursa olsun, doğal olarak yıpranıyor, yoruluyor. Bir suikast girişimiyle yüz yüze geliyor ve psikolojik olarak ta yıpranıyor. Ülke sorunları bir yanda, aile sorunları öbür yanda...

Bu durumda ülke ve parti sorunlarıyla ilgili kararları siyaset arkadaşlarını bir tarafa bırakıp, aile bireyleri ile alıyor ve bunu televizyonda bile açıklıyor... Bütün yakınları suyun başında... Bazı yakınları işe büyük ticaret yapıp iyi para kazanıyorlar...

Oğlu Ahmet'in Amerika'da okuduğunu, babasının torpiliyle IMF'de alt düzeyde bir işe alındığını ve bu kitap yazıldığı sırada da İstanbul'da bir Amerikan bankasında çalışmakta olduğunu daha önce belirtmiştim.

Acaba Ahmet'in geliri sadece o bankodan dolar olarak aldığı maaş mı?.. Yoksa bir Başbakan oğlu olarak başka birtakım ilişkileri de var mı?.. Bu konudaki söylentileri bir yana bırakıyorum ve 3 Ocak 1989 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Ufuk Güldemir'in Washington'dan yazdıklarını size özetleyerek iletiyorum :

«...Bu (Amerikalı) iş adamlarından biriyle görüştük. Şöyle dedi :

— Ahmet Özal iş adamı olarak bizim için Başbakan Özal'dan pratik açıdan daha kıymetli. Çünkü Türkiye'nin kilit mevkiideki yöneticilerinin iş başına gelmesinde rolü olduğu için, onlar üzerinde etkili. Üstelik Başbakan kadar da ulaşılması zor değil. Başbakan'ın engelleri onda yok»...

Amerikan özel sektörünün onun (Ahmet'in) Özal'a ulaşmak için en iyi kanal olduğunu fark etmesinden sonra bazı değişiklikler olmaya başladı. Örneğin Barış Suyu projesinin fizibilite raporunu 1,5 milyon dolara hazırlayan Brown and Root şirketinden bir yetkili bize Ahmet Özal ile «Resmi olmayan profesyonel bir ilişkiler olduğunu» söyledi. Ancak bunun ne anlama geldiğini açmadı...

Amet Özal'ın gücünü ensesinde hissedenden başka Amerikan şirketi de FMC... Bu şirket az daha zırhlı taşıtlar ihalesinden oluyordu.

Bu tür olaylar Amerika'nın dev şirketlerine «Ahmet Özal faktörünü» öğretti.

Ahmet Özal bilmecesini çözmek, Washington kulisinde giderek daha fazla konuşulur hale geliyor. Türkiye'nin yönetim ağının iç ilişkileri, Washington'u tahminimizin çok üzerinde ilgilendiriyor.

Ufuk Güldemir bu yazısında ne demek istiyor?.. Devlet yönetiminde hiçbir resmi sıfatı olmayan bir şahısla Amerika ve «Dev» Amerikan şirketleri niçin böylesine ilgileniyorlar?.. Ahmet Özal, Başbakan oğlu olmak dışında gücünü nereden alıyor?.. Böylesine bir ilgiyi üzerine hangi nedenlerle çekiyor?

Ve ayrıca Güldemir'in yazısında tırnak içinde geçen bir cümle var... Bir Amerikan şirketi Türkiye için iş yapıyor ve bu şirketin yetkilisi «Ahmet Özal ile resmi olmayan profesyonel bir ilişkileri olduğunu» söylüyor. Ancak bu cümlelerin ne anlama geldiğini «Açmıyor»...

Amerikan şirketleriyle arasında «Resmi olmayan profesyonel ilişki» olduğu belirtilen Ahmet, bu konuda belki bir açıklama yapar ve gerçeği öğrenme fırsatını bize verir... Amerikan firmalarının bildiğini kıyıda köşeden biz de öğrenmiş oluruz.

Evet... Turgut Konut'ta oturuyor. Karısının kendisine

devlet işlerinde danışmanlık yaptığını Ercan Vuralhan söylüyor. Ahmet zaten danışman... Birader Korkut gerçi ticaret yapıyor ama onun da belli konularda danışmanlığı var. Korkut, abisinin üzerinde son derece etkisi olan bir insan. Korkut, Semra ile konuşmuyor... Semra da onunla konuşmuyor... Ve Semra kendisine «**Korkut bey'in Turgut bey üzerindeki etkisi nedir?**» diye soran bir gazeteciye «**Hiç**» diyor... «**Hiç**» olmadığını kendisi de çok iyi biliyor ama böyle demek zorunda kalıyor... «**Bazı konularda kocam üzerinde çok etkilidir**» diyecek hali yok ya...

Küçük birader Yusuf, ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı. Dayıoğlu Hüsnü, Tarım Bakanı... Ahmet danışman, Semra Konut'ta... Korkut Konut'ta...

Melih Aşık bu durumu Milliyet'te şöyle tanımlıyor :

«**Yasama yetkisi Millet Meclisi'nde, yürütme yetkisi Aile Meclisi'nde.**

Artık siz buna ne dersiniz deyin... Bazı gazeteler «**Hanedan**» diyor, bazıları «**Aile Meclisi**» diyor...

Ve Turgut, çok önemli kararlarını aileye danışarak alıyor. Bu durum partisinde de tepki yaratıyor...

Turgut dahil, aile giderek yıpranıyor... Gazeteler, Turgut'un asabını bozuyor. Nerede bir yolşuzluk patlasa, kredi rezaleti ortaya çıksa, hayali ihracatçılar bazı aile bireylerinin isimleri basına yansıyor. Yusuf'un devlet bankalarından yüz milyonlarca lira usulsüz kredi tokatladığı iddia edilen Kemal Horzum'a o günlerde kredileri veren Emlak Kredi Bankası'nın yönetim kurulu üyesi olarak görev yaptığı, Sabah gazetesi tarafından 3 Ocak 1989 günü açıklanıyor. Bu sırada Türkiye, Kemal Horzum skandalı ile çalkalanmaktadır... Hürriyet gazetesi ayrıca, Horzum'un Kaya Erdem ve biraderi iş takipçisi Turgut Erdem ile de ilgisi olduğunu gündeme getirmiş ve büyük bir olay daha patlatmıştır.

Sabah gazetesinin Yusuf'la ilgili olarak attığı kocaman başlık şöyledir :

«**Horzum olayında yeni isim: Yusuf Özal.**

Sabah gazetesi, bu haberde özetle şu bilgileri veriyor :

«ANKARA — Kemal Horzum'un Türkiye Emlak Kredi Bankası'ndan usulsüz olarak aldığı iddia edilen kredilerle ilgili olarak «Bir bilen» daha çıktı.

Başbakan Turgut Özal'ın kardeşi ve ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Yusuf Özal'ın, Horzum'un bankayı dolandırdığı iddialarının doruğa ve açığa çıktığı 1984-1985 yıllarında Emlak Kredi Bankası'nın yönetim kurulu üyesi olduğu belirlendi.

Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu raporunda, Yusuf Özal'ın yedi ay süreyle yönetim kurulu üyeliği yaptığı yer aldı... Üyeliğin 30 Mayıs 1985 tarihinde sona erdiği kaydediliyor. Bankalar yeminli murakıbbı İbrahim Boztepe'nin yazdığı rapora göre, Yusuf Özal'ın yönetim kurulu üyeliği yaptığı yedi ay içerisinde Horzum'un Desan ve Hortaş şirketlerine verilen krediler ve açılan teminat mektuplarının toplamı tam üç kat arttı.

Yusuf Özal'ın yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesiyle çıkışan bir başka ilginç gelişme ise, Kemal Horzum'un Emlak Kredi Bankası'nı dolandırdığının (Yusuf Özal'ın yönetim kurulundan ayrılmasından hemen sonra) Mayıs ayı başında ortaya çıkması ve soruşturmanın başlaması»...

Hep böyle ilginç rastlantılar oluyor. Kemal Horzum, hayali ihracat olaylarına da karışmış bir isim... Bu büyük skandala Yusuf'un, Kaya Erdem'in, biraderi Turgut Erdem'in isimleri karışıyor. Horzum'a ilk teşvik belgesini, dayıoğlu yetim Hüsnü'nün verdiği, Horzum'un çevirdiği bazı işler ünlü MİT raporunda yer aldığı ve Turgut ta bu raporu okuduğu halde, Başbakan olarak bu kimsenin Hortaş tesislerinin açılış törenini yaptığı ortaya çıkıyor... Başbakan'ın zevkle izlediğimiz «İcratın İçinden» programını Horzum'a ait AVA Ajans yapıyor. Bu ajansın ortaklarından biri de, Turgut'un yanında uzun süre danışmanlık yapan ve sağ kolu olarak görev alan Selim Egell... Evet, Başbakan danışmanı, Horzum'la ortak. Şimdi İstanbul'da iş adamı olan Selim Egeli'nin işleri tıklarında... Büyük işler yapıyor.

Rastlantılar bu kadarla da kalmıyor. Yusuf'un kızının düğününe şahane bir Rolls Royce araba getiren Ha-

luk Naci Ezgi'nin de hayali ihracatçı olduğu kısa süre sonra ortaya çıkıyor... Efe kardeşimizin, ünlü hayali ihracatçılarından Uğur Süzer'in şirketlerine girip çıktığı gazetelerde yazılıyor... Korkut'un oğlu Murat, 1988'i 1989'a bağlayan yılbaşı gecesini hayali ihracatçı Hasbi Menteşoğlu ile geçiriyor, resimleri çekiliyor.

Yusuf, Sabah gazetesi tarafından adının Horzum olaylarına karıştırılmasına haklı olarak çok sinirleniyor. Eli ayağı titriyor, dudaklarını ısırmağa başlıyor. Gazetenin yalan yazdığını ve Horzum olayı ile ilgisi olmadığını şu sözleriyle kanıtlıyor :

«Allah'tan ki ben o sırada yurt dışına gitmişim. Horzum'a verilen kredilerde benim imzam yokmuş»...

Yani koskoca Emlak Kredi Bankası milyarlar dağıtıyor ve yönetim kurulu üyesi Yusuf **«Benim imzam yok»** diyor... Olay bu kadar basit... İmzan yoksa, ilgin de yok demektir!

(Kardeşim Yusuf, son derece haklısın. Giden paralar fazla olmadığı için, herhalde dikkatini çekmemiştir. O kardarcık parayı ben de istesem, sen belki yönetim kurulu üyesi olarak torpillim olurdun ve bana da verirlerdi... Ya bir de imzan olsaydı?.. Vallahi Allah seni korumuş).

Eloğlunun ağzı torba değil ki büzesin... Böylesine ilginç rastlantılarla birlikte iddialar, söylentiler, dedikodular yayılıp gidiyor... Bazen de olaylar patlayıveriyor... Rezaletler ayyuka çıkıyor... Belgeler ortaya saçılıveriyor... Çünkü devlette hâlâ namuslu insanlar var.

Ortalıkta sadece iddialar, dedikodular dolaşmıyor... Fıkralar artıyor. Meclis kürsüsünden fıkralar anlatılıyor.

SHP Ankara milletvekili Beşer Baydar, Aralık 1988'de Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi görüşülürken Meclis kürsüsüne çıkıyor, bir fıkra anlatıyor ve iniyor. Meclis tutanaklarına da geçen fıkra şöyle :

«Özal Amerika'da Reagan ile görüşürken, birbirlerine ülkelerinin gerçekleştirdiği büyük başarıları anlatmaya başlıyorlar. Reagan yeni bir teknoloji geliştirdiklerini ve bu yöntemle ölüleri diriltebildiklerini anlatıyor... Özal da alta kalmamak için Türk atletlerin 100 metreyi beş saniye-

nin altında koşabildiklerini söylüyor. Reagan son derece şaşırıyor ve bu muazzam rekor karşısında susuyor.

Bir süre sonra Reagan Türkiye'ye gelmeye karar veriyor. Reagan'ın bu kararı kendisine iletildiğinde, Özal telaşa kapılıyor. Danışmanı Özal'a bu telaşının nedenini sorunca Başbakan daha önce Reagan'la yaptığı konuşmayı anlatıyor ve diyor ki :

— Ya şimdi bu rekorun kırılmasını görmek isterse ne yapacağız?

Danışmanı Özal'a verdiği cevapla; çıkış yolunu gösteriyor :

— Kolayı var efendim. Reagan'ı nasılsa Anıtkabir'e götüreceksiniz. Orada kendisinden Atatürk'ü diriltmesini istersiniz. Eğer başaramazsa, sorun kalmaz. Ama diriltir-se, siz zaten oradan kaçarken bu rekoru fazlasıyla kırarsınız»...

Ve Türkiye'de günler geçip gidiyor... Başbakan Turgut hep sorunlarla boğuşmak zorunda kalıyor. Aile içerisinde onu en çok üzen, en büyük çocuğu Zeynep oluyor. Zeynep son derece özgür bir insan... Ana-baba otoritesine her zaman karşı. Tıpkı anası-babası gibi, o da protokoldan hiç hoşlanmıyor ve içinden geldiği gibi yaşıyor. Gezmeyi, eğlenmeyi, hele para kazanmayı çok seviyor... İş bitirici bir insan. Ev alıyor, ev satıyor, butikler açıyor...

Bundan bir süre önce İstanbul boğazının en güzel yerinde, Büyükdere'de tam denizin önünde bir daire satın alıyor. Demek ki o kadar parası var... Yalı dairesi almak kolay iş değil... Zeynep burayı satın aldığı zaman, içeride yeraltı dünyasından biri oturuyor ve adam çıkmak istemiyor. Sonra «Birileri» devreye giriyor ve adam birkaç gün içerisinde apar topar gidiyor.

Babası Başbakan olunca, Zeynep'in talihi bir anda değişiyor. Bu sırada (Eski kocası) Sait'le evlidir ama mutsuzdur. Ayrılmak istemektedir. Ancak evli oldukları dönemde birçok mal mülk edinmişlerdir. Sait ayrılmak için, bunların yarısını istemektedir... Çünkü her şey Zeynep'in üzerinedir. Araya Semra giriyor, raconu kesip malı mülkü ikisi arasında bölüştürüyor... Bundan sonra Zeynep, erkek

arkadaşı Yaşar Gedik ile birlikte olacak ve onunla evlenmeye niyetlenecektir... Ancak Semra, Yaşar'ı istemeyecek ve «Ben kızımı diskotekçiye vermem, Benim kızım çok daha iyi kocalar layıktır» diyecektir... Yaşar aslında diskotek işletmektedir ve son derece efendi bir insandır. Yıllarca Zeynep'in en yakın erkek arkadaşı olarak onunla birlikte olduğu halde, bu işi bir gün bile reklâm amacıyla kullanmamış, gazetelere çıkmamıştır...

Başbakan kızı Zeynep'in Yaşar'la arası bir süre sonra bozulacaktır. Sonra devreye damat adayı olarak butikçi Adnan, reklâmcı Çınar gibi isimler girecek, ancak kısmet davulcu Asım'a olacaktır.

Bir yaz günü Bodrum festivalinde şarkıcı Yüksel Uzel, sahnede davul çalmakta olan bir adamı Zeynep'e gösterecektir :

— Bak şu davulcuyu görüyor musun?.. Vallahi tam sana göre... Onda öyle bir şey var ki... Öyle esaslıdır ki... Çok karakter sahibidir.

Zeynep ömrü boyunca gönlünce yaşamış bir insandır. Evlenmeye pek niyetli değildir. Hele yeniden evlilik, ona çok ters gelmektedir.

Davulcu ile tanışırılar... Doğrusu Asım sıkı adamdır. Bodrum'da birlikte olurlar. Zeynep çok hoşlanır... Sonra Çeşme'ye geçerler... Ve evlenmeye karar verirler. Ama Konut'ta kıyamet kopar... Kızı için soylu bir damat arayan Semra, bu evliliğe kesinlikle karşıdır. Turgut ta öyledir... Zeynep'i evlatlıktan reddetmeyi bile düşünürler.

Gazetelerde yine iddialar yer alır. Bu iddialara göre birileri düğün gecesi davulcuyu kaçıracaktır ve bu işin içerisine MİT te girmiştir. Durumdan Turgut ve Semra'nın da haberi vardır... Ortalık bu dönemde iyice karışıktır. İddiaların arkası kesilmez... Söylentilere göre Semra bu konuyu bir «Baba» ve MİT'in üst düzeydeki görevlilerinden Mehmet bey'le konuşmuştur. Sonra «Baba» ile MİT'çi görüşmüşler ve davulcuyu kaçırma işini planlamaya başlamışlardır.

İşin bu aşamasını Hayri Birler 25 Aralık 1988 tarihli Gazete'de şöyle yazıyor :

«..Ve yurt dışında iş yapan şirketteki kocasının peşinden bir Arap ülkesine giden, dönüşünde boşanan ve İstanbul'da vur patlasın çal oynasın yaşayan Zeynep ile ailesinin arası da böyle birdenbire bozuldu.

Burhanettin Bigalı'nın MİT Müsteşarlığı döneminde Özal'ların emriyle Asım'ın şeceresi araştırıldı. Ne çıktı bilinmez.

Birileri, yer altı dünyasından birilerine «Şunun gözü-nü biraz korkutun» dedi ve bu birileri, kendilerine polis süsü verip bir iş yapacakken, bir başka birileri Asım'a haber uçurdu.....

Ve Ankara'da «Bir yerlere» haber salındı. «Zeynep'in hoşunuza gitmeyecek fotoğraflarının basında çıkmasını ister misiniz?» diye»...

Hayri Birler'in sözünü ettiği bu fotoğraflar var mıdır?.. Varsa neyin nesidir?.. Nasıl pozları vardır Zeynep'in?.. Ya da hangi pozisyonda çekilmiştir?.. Gizlice mi çekilmiştir?.. Eğer varsa, bu resimler kimlerdedir?.. Örneğin Hayri Birler'de var mıdır?.. Yoksa tamamen palavra mıdır?

Doğrusunu isterseniz, iki oda ötemde oturduğu halde bir türlü fırsatını bulup ta Hayri'ye soramadım.

Sonuçta Zeynep'le davulcu evlenirler... Bu arada olup biten olayları, davulcuyu kaçırma planlarını Uğur Mumcu da Cumhuriyet'te yazar.

Aradan kısa bir süre geçer... Seçim gezisi sırasında Samsun'da, ANAP otobüsünde Turgut, Uğur'a herkesin içinde sorar :

— «Bizim ailemiz için böyle şeyler yazıyorsunuz. Biz böyle şeyler yaptıracak insanlar mıyız?»

Ancak Uğur hazırlıklıdır. Cebinden bir teyp kaseti çıkarır :

— «Şu kasetteki sözleri kamuoyuna açıklarsam hem siz çok üzülürsünüz, hem de aileniz zor durumda kalır».

Turgut hiçbir cevap vermez...

Kasette, kaçırma olayını üstlenmiş birinin açıklamaları vardır.

Zeynep olayı, ana-baba olarak Semra ve Turgut'u son derece üzmüş ve yıpratmıştır. Düğüne gitmezler... Sonra

Zeynep «Erken doğum» yapar... Torunlarını görmeye giderler... Zeynep'le ve damatla uzun süre küs kalmışlardır. Barışırılar ama öylesine...

Kısa süre sonra davulcunun da Zeynep gibi ticarete yatkın olduğu ortaya çıktı. Önce bir butik açtılar... Lüks mallar satan bu dükkanda inanılmaz fiyatlarla satışlar başladı... İstanbul sosyetesini, papatyalar, zengin karıları ve Zeynep'e yakın olmak isteyenler, dükkana hücum ettiler... İşler çok iyi gitmeye başladı. Yılbaşı sepetleri yaptılar ve bunları astronomik rakamlarla firmalara sattılar... Firmalar bu sepetleri kapış kapış aldılar... Bankalar, holdingler sıraya girdiler... Faturalar makamlara gönderildi...

Allah ikisine de ticaret yaşamında «Yürü ya kulum» demişti... Tıpkı Korkut amcaları gibi... Hanedan'dan biri ticarete girince, tuttuğu altın oluyordu.

Zeynep ve davulcu, işi kısa sürede büyüttüler. Vehbi amca onlara Tofaş bayiliği verdi... İkinci butiklerini açtılar. Deniz kıyılarında uygun ve kelepir arazi aramaya başladılar... Yapı kooperatifleri kurdular, madencilik alanına el attılar... Süperlüks daireler satın aldılar... Kadıköy'ün ANAP'lı Belediye Başkanı Osman Hızlan ile yakın işbirliğine girdiler...

Başbakan damadı olmadan önce yaşamını davul çalarak kazanan Asım, şimdi karısıyla birlikte ülkemizin önde gelen iş adamlarından biri... Köşeyi kısa sürede dönmeyi başardı... Acaba ne kadar vergi veriyor?.. Yoksa zarar mı gösteriyor?.. Kârı zararı nedir?..

Yoksa amcaları Korkut gibi onlar da «Biz hesabımızı öbür dünyada veriliriz» mi diyeceklerdir?

Bekleyelim görelim!..

Zeynep'le davulcunun serüveni aslında çok uzun... Hediyeye almayı seviyorlar ama bir yere kadar... Örneğin iş adamı Zeki Küçükberber, bir gün kendilerine son model bir Jaguar hediye ediyor... Daha doğrusu böyle söyleniyor... Gazetelerde resimleri yayınlanıyor... Ellerinde anahtar, arabanın önünde poz vermişler... Olay patlayınca, yazılanların yalan olduğu ve Zeynep'le davulcunun elindeki

anahtarların, evin anahtarları olduğu ortaya çıkıyor... Jaguar ortadan kayboluyor. Türkiye haftalar boyunca bu skandalla çalkalanıyor.

Yine iddialara göre, bir gazetemiz bundan bir süre önce Zeynep ve davulcuya son model, siyah bir Alfa Romeo hediye ediyor. Genç çift bunu derhal satıyor ve yerine başka bir araba satın alıyor. Bu olay basına yansımıyor.

Bütün bunlar olup biterken, Zeynep ülke sorunlarıyla ilgilenmeye de devam ediyor. Gerçi anası ve babası gibi onun da fazla kitap okuma alışkanlığı yoktur ama, güçlü sağduyusuyla birtakım teşhisler koyabilmektedir. 1988 yılında enflasyon yüzde 100 olmuşken, son derece isabetli bir görüşle «Her 100 vatandaşın ancak beş taneşi zamlardan şikayetçi» demiş ve bu sözleriyle bir kez daha gazetelerde yerini almıştır.

Biraz da gelelim Korkut'a!..

12 Eylül hareketi olduğu zaman Korkut MSP milletvekildir. Malı mülkü olmayan, siyaset döneminde devlet parasına el uzatmayan bir insandır. Hırsızlık ve yolsuzluk yapmamıştır.

Askerler 1980 yılında ülke yönetimine el koyunca o da diğer parlamenterler gibi «Yasaklı» olmuş ve köşesine çekilmiştir. Ankara'da mütevazı bir yaşamı vardır. Kendini iyice ibadete vermiştir... Bu arada bir trafik kazası geçirir ve uzun süre hastahane de yatar. Milletvekili maaşı da kesilmiştir ve zor günler yaşamaktadır...

Gençlik yıllarında son derece modern bir insan olarak yaşayan, dans yarışmalarına karısıyla katılan, Amerika'da Mormon'ların da etkisiyle iyice dinci olan Korkut, daha önce de anlattığım gibi tarikata girmiştir. Alevi kökenli olan annesi rahmetli Hafize hanımı da sünni yapmış ve tarikata sokmuştur.

12 Eylül sonrasında parasal sıkıntı çeken Korkut, 1981 yılında İstanbul'da Hayrettin Elmas adlı dini bütün bir müteahhitle tanışır. Hayrettin bey İstanbul Altunizade'de «Erzurum Sitesi» adlı bir site kurmaktadır. Daireler müslüman insanlara satılacak ve araya birtakım başka tiplerin gir-

mesine izin verilmeyecektir... Korkut buradan daire almayaya karar verir. Ödemeleri taksite bağlanır... Bazı senetlerini ödemekte, kendisine önemli bir indirim yapıldığı halde güçlük çeker... Hayrettin Elmas ta ona anlayış gösterir ve kolaylık sağlar... Ne de olsa Başbakan Yardımcısı Turgut'un biraderidir...

Korkut bu müteahhidi o kadar çok sever ve kendisine sağladığı kolaylıklardan o kadar memnun kalır ki, daha sonra abisine söyleyip Hayrettin Elmas'ı ANAP milletvekili yaptırır.

Erzurum Sitesi günümüzde çok gelişmiştir. Hep aynı yapıda insanların oturduğu bu büyük site, gerçek bir müslüman mahallesine dönüşmüştür. O kadar ki, küçük kız çocuklarının şortla bisiklete binmesi bile yasaktır.

12 Eylül döneminin kendi halinde vatandaşı Korkut, biraderi 1983 yılında Başbakan olunca büyük bir ticari atılım yapar. Şirketler kurar, vakıflar kurar, şirketlere ortak olur... Kısa sürede milyarder olur. Yurt dışından petrol taşıma işine girer... Irak petrolünü Türkiye'ye Korkut çekmeye, depolamaya ve bir bölümünü ihraç etmeye başlar... Küçük birader Yusuf, bu sırada Planlama müsteşarıdır... Yusuf Resmi Gazete'de bazı tebliğler yayınlar. Bunlarda Korkut'un şirketlerinin adı elbette geçmez de, yapılan tariflerden ortaya çıkar ki, bu son derece kârlı işi sadece Korkut yapacaktır... Konuyla ilgili diğer firmalar bu olup bitenlere karşı çıkarlar ama seslerini hiç kimse duymaz.

Bir ayağı Türkiye'de olan Korkut, yaşamının önemli bir bölümünü şeriatçı Suudi Arabistan'da geçirmeye başlar. Orada da işleri vardır.

Ömrü boyunca ticaret yapmamış olan bir İnsan, yline ne garip bir rastlantıdır ki bir biraderinin Başbakan, diğer biraderinin Planlama müsteşarı (**Daha sonra ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı**) olduğu dönemde gösterdiği üstün atılım gücüyle milyarlarla oynamaya başlar.

Korkut bu işleri nasıl ayarlamış, nasıl başarmıştır?.. Bu büyük işe sermaye koymuş mudur? Koymuşsa ne kadar koymuştur?.. O parayı nereden bulmuştur?.. Arkasına

devletin ve hükümetin desteğini almış mıdır?.. Almışsa nasıl almıştır? Siyasi güç kullanmış mıdır?.. Kaç para kazanmıştır, kaç para vergi ödemiştir?.. Şu anda kaç şirketli vardır, ne gibi işler yapmaktadır?

Bu soruların cevaplarını kendisi ve birkaç yakını dışında hiç kimse bilmiyor... Hesabını inşaallah öbür dünyada verecek.

En büyük birader hükümetin, en küçük ekonominin ve ortanca birader ticaretin başında... Ve Korkut memnun... **«Allah bin bereket versin»** diyor.

Böylesine para kazanırken, elbette başka işler de yapıyor. Bütün amacı para kazanmak değil. Zaten düzen bir kez kuruldu mu, para istesiniz de istemeseniz de geliyor... Şimdi Korkut, dinsel amaçlı vakıflar kuruyor... Hesabını öbür dünyada vereceği için, oraya yönelik bazı yatırımlar yapıyor. Dinci kuruluşlara, Kur'an kurslarına, cami yaptırma derneklerine bir miktar yardım ediyor... Erzurum Sitesi'nde kendisi için son derece görkemli, yüksek duvarlarla çevrili şato gibi bir ev yaptırıyor... Bu büyük sitede okul için ayrılan arsaya cami yaptırıyor... Hayırlı işler yapıp sevaba giriyor.

Korkut'un bir eli ticarete... Ama öbür eli de siyasette ve ANAP'ın tam göbeğinde... Hayrettin Elmas, Talat İçöz gibi kendi seçtiği, Turgut'a tavsiye ettiği milletvekilleri var, devlet kademesinde bürokratları var. Mehmet Keçeciler, Ekrem Pakdemirli, Eymen Topbaş gibi nice yakın adamıyla, ANAP' ve devlet yönetimiyle el ele, iç içe...

Hem Turgut, hem de Yusuf üzerinde büyük etkisi var. Semra bu durumu ne kadar yalanlasa da var... Sadece Semra'yı etkileyememiş... İkiisi konuşmuyor... Korkut bazen Konut'a geldiği zaman, Semra onun yanına çıkmıyor...

Korkut'un Konut'a gelmesi, Turgut'la birtakım konuşmalar yapması, bazen Evren'in de dikkatini çekiyor... Örneğin Turgut Eylül 1988'deki referandum öncesinde televizyona çıkıp **«İstediğim oy oranını alamazsam siyaseti bırakacağım. Bu kararı ailemle birlikte aldım»** diyor... O gün aile meclisinde Korkut ta var... Evren yakın çevresine **«Ne zaman önemli bir şeyler olsa, bu adam Ankara'ya geliyor»**

diyor... Bu sözler Turgut'un da kulağına gidiyor... **«Korkut gelir ama benim işlerime karışmaz»** diyor.

Korkut ANAP içerisindeki etkinliğini hem biraderlerinden, hem de kendi kişiliğinden alıyor. Gerektiği zaman, gerekli girişimlerde bulunuyor... Partideki bazı kimselere el uzatıyor... 1984 yılında bir gün, ANAP'lı bir bakanın Meclis kürsüsünden yaptığı konuşmayı çok beğeniyor ve ona **«Hazreti Ali'den Devlet Adamlarına Öğütler»** adlı bir kitap gönderiyor... Kitabın içinden bir de zarf çıkıyor... Üç sayfalık bir yazı... **«Nakşibendlî Tarikatının Özellikleri»**...

Ancak kendisinin belli bir Atatürk sevgisi de var. Atatürk'ü gerektiğinde çok seviyor ve bu konuda örnekler vermekten de kaçınmıyor. Bir gün sohbet sırasında bir iş adamına, geceleri entari giyip yattığını anlatıyor. Nedeni sorulunca **«Atatürk te entari giyermiş. Bu yüzden giyiyorum»** diyor.

Korkut aslında din açısından son derece katı bir insan... Bu konuda hiçbir hoşgörüsü yok... Yıllarca girip çıktığı bir yakın akrabasının evinde, bir gün Amerikan bar yaptırılmış olduğunu görüyor ve bir daha o eve adım atmıyor.

Bedrettin Dalan, ANAP İstanbul il örgütünden özellikle şikayetçi oluyor. İl başkanı Eymen Topbaş ve ekibinin, kendisini rahat bırakmadığını ve **«Alevî»** diyerek yıpratmak istediklerini anlatıyor... Ve bir gün geliyor, Bedrettin Dolan, ANAP'tan kopmaya ve kendi partisini kurmaya karar veriyor... Çağdaş bir sağ parti kuracaktır. İstanbul'da yaptığı isme güvenmektedir.

En sıkıntılı dönemini Turgut'un Amerika'da kalp ameliyatı olmasından önce yaşayan Dalan, parti kurma niyetini Niyazi Adıgüzel gibi şimdi ölmüş olan bazı yakın dostlarına açıklıyor ve çok gizli bir biçimde nabız yoklamaya başlıyor. Konuştuğu hemen herkes kendisine **«Devam et, biz arkadayız»** diyor... Bedrettin Dalan'ın kuracağı partinin adı **«Önce Vatan»** olacaktır... Çok gizli temaslarını bir yanda sürdürürken, bir gün Turgut'un kalp ameliyatı olayı ortaya çıkar... Ve Dalan, ANAP'tan istifa edip kendi partisini kurma girişimini buzluğa koymak zorunda kalır...

Çok üzgündür... Yakın çevresine «Bu iş bu ortamda yatar. Şimdi Türk milleti uzun süre duygusal davranacak ve Başbakan'a sempati duyacaktır... Benim hakkımda da, «Ameliyatlı insanı arkadan vurdu» denilecektir. Şu ortamda parti kurmak başarı getirmez» der...

Dalan'ın böyle bir projesi acaba şimdi de var mı?

Sonuç ne olursa olsun, Dalan'la Korkut'un yıldızları hiç barışmamıştır ve bundan sonra da herhalde barışmayacaktır.

Dinine imanına son derece bağlı olan Korkut'un aile yapısı da ilginç... Beş çocuğu var. Bu çocuklar Turgut amcalarıyla, Semra yengeleriyle, onların çocuklarıyla ve Yusuf amcalarıyla da nedense pek görüşme fırsatı bulamıyorlar... Aileler birbirinden epeyce kopmuş... Kardeş çocuklarının, amcaların ve yengelerin birbirleriyle ilgisi yok. Bir araya gelmiyorlar. Hatta bazen, aralarında üzücü olaylar da yaşanıyor... Örneğin Hafize hanım ölümünden önce hastahane de yatarken, Zeynep ve davulcu kendisini ziyarete geliyorlar. Korkut'un kızı Fatma Zehra, Zeynep'e «Evlendin iki yıl oldu da babaannemin elini öpmeye gelmedin. Şimdi mi aklına geldi komadaki kadını ziyaret etmek?» diye bağırmaya başlıyor... Orada başkaları var... Tartışma büyümesin diye araya giriyorlar... Aile kopmuş.

Evet, Korkut'un beş çocuğu var.

Bir numara Fatma Zehra Koşay, Abdülbari Koşay'la evli. Abdülbari bir zamanlar Planlama'da çalıştı. Ankara'da bir bürosu var. Burada karısı Zehra ile iyi işler yapıyorlar. Karı-koca yetenekli insanlar oldukları için, Planlama'dan geçmesi gereken büyük projeler önce bunların bürosuna gönderiliyor... Gelirleri çok iyi. İçki, sigara serbest.

İki numara Mehmet Murat. Babası Korkut'un bazı şirketlerinde yönetim kurulu üyesi. Ayrıca kendisi de ticaret yapıyor ve çok iyi para kazanıyor. Bir ara solcu olmuştu. Sonra ANAP'tan milletvekili olmak istedi, Semra'nın karşı çıkması üzerine olamadı. Çok içki içiyor.

Üç numara Ayşe, içlerinde tek dinci olan. Ayşe ev kadını. Sıkımbaş ve son derece iyi giyiniyor. Altında son model BMW araba var. Kendisi kullanıyor. 15 yaşında ba-

bası Korkut tarafından evlendirilen Ayşe'nin kocası Sabri Erdoğan, ilahiyatçı. Sıkı bir dinci. Araplarla ticaret yapıyor ve o da köşeyi dönmüş durumda. Küçük kızlarının adı Sara... Ana-baba, küçük kızlarını hacı yaptılar.

Dört numara Ali, babasının şirketlerinde yönetim kurulu üyesi olarak görünüyor. Dincilikle ilgisi yok. İçki içiyor. Zengin bir ailenin kızıyla evli.

Beş numara Bahattin de içki içiyor. Abileri gibi, o da gece hayatına düşkün. Önüne çıkan her fırsattan yararlanıp ticaretini yapıyor. Rahmetli Hafize hanım konuklarına oğlu Korkut'u anlatırken, bu Bahattin'i örnek verip şöyle derdi :

— «Bizim Korkut o kadar mübarek adamdır ki, torunum Bahattin ana rahmine Mekke'de düştüğü için sünnetli doğdu».

Bahattin kardeşimin ana rahmine nerede düştüğünü ve gerçekten de sünnetli doğup doğmadığını bendeniz elbette bilemiyorum.

Ama ortada Korkut açısından herhalde üzücü olan bir gerçek var. Ayşe dışındaki çocukları, kendisi gibi değil. Abisi Turgut, biraderi Yusuf, karısı Müjgan ve anası Hafize hanım ve diğer binlerce insan üzerinde dinsel yönden son derece etkili olmayı başaran Korkut, kendi çocuklarını etkileyememiştir.

İşte böyle sevgili okuyucularım... Türkiye 1983 sonundan bu yana, Melih Aşık'ın deyimiyle «Turgutlu İmparatorluğu» dönemini yaşıyor... Kösemra Sultan'lar, Hanedan'lar, Aile Meclis'leri, Şehzade'ler, Prens'ler, Birader'ler... Ve ayrıca davulcular, hayalîciler, tokatçılar, vurguncular...

Gerçekten ilginç bir dönem yaşıyoruz. Bu dönemin sadece küçücük bir kesitini bile alsak, ciltler dolusu kitap yazılır... Alın fonları... Fonlara aktarılan ve oradan harcanan devlet paraları inanılmaz ki on cilt kitap yazdırır... Yazacak o kadar çok şey var ki... Zamanla hepsinin yazılacağına inanıyorum. Bu dönemin çok kitabı yazılacak... Şimdiden başlandı bile...

Bülent Habora'nın «Turgut Özal Dosyası» adlı bir kitabı var. Bu kitapta Habora Turgut'u, «Parmaktan gazı,

devletten hacı, 12 Eylül uzantısı ANAP lıderı olarak tanınıyor... Ve şöyle diyor :

«Kodamanların ve holdıngcilerin çok sevdiği 12 Eylül darbecileri Türkiye'yi 12 Eylül biçimi kurtardıktan sonra tribünlere çıkmışlar ve kurtarıcılığı biraz da lacivert giysili 12 Eylülcüler yapsınlar diye Turgut'lardan Özal'ısını sahaya sürmüşlerdir.

1983 Kasım'ından bu yana yıllar geçti. Halkımız kurtarıcıların kurtardığı Türkiye'de yine kurtarılmayı beklemeye başladı. Bu dönemde bazı iyi kişiler hem de oldukça iyi bir biçimde kurtulurken, her geçen gün biraz daha sefaletin içine gömülen halk, kurtarıcıların kurtardığı kurtarılmış Türkiye'deki yeni kurtarıcılardan kendisini kurtarması için daha başka kurtarıcılar aramaya başladı»...

Türkiye şimdi çok renkli bir dönem yaşıyor. Turgut bir yanda gece kulübü açarken, öbür yanda Ankara'da bir camide Cuma namazı kendisi gelecek diye dokuz dakika geç başlatılıyor... Arabesk kültür her alanda egemen oluyor. Turgut'un seçim gezilerinde kürsülerden «**Se ni sevmeyen ölsün**» parçaları çalınıyor... Topluma bir şeyler oluyor. Köşeyi dönme felsefesi yerleşirken her şeye alışıyoruz... Türkiye'de 1983 yılından beri yaşadığımız olayları düşünürken aklıma hep Semra'nın Vizon defilesinde mankenlik yaptıktan sonra söylediği sözler geliyor :

— «**Alışırılar, buna da alışırılar**»...

Gerçekten de alışıyoruz. Hem de nelere alışıyoruz... Sessiz, sakin, uysal bir toplum olup çıkıyoruz. Tepki yok, ses yok... Zamlar yağıyor, yolsuzluklar ayyuka çıkıyor, insanlar kan ağlıyor... Hiç ses yok. Baskılar sürüp gidiyor.

Öte yanda arabesk toplum, bütün hızıyla ve bilinçli olarak oluşturuluyor. Bir arabesk kaset yüzbinlerce satar-ken, onbin adet satabilen bir kitap için «**Çok iyi sattı**» deniliyor. Oysa kaset kitaptan daha pahalı...

Turgut'un demeçlerini izliyoruz. Deniz Baykal'dan «**Deniz Efendi**», yıllarca yanında ve emrinde çalıştığı Süleyman Demirel'den «**Bizim Süleyman Bey**» diye söz ediyor... 1986 ara seçimlerinden önce «**Erdal İnönü efendi adam. Acaba İzmir'de seçimi ona vereyim mi diye düşü-**

nüyorum» gibisine espriler yapıyor. İnönü'nün başbakanlığa **«Gerdeğe girecek damat gibi hazırlandığını»** açıklıyor. Yine İnönü için **«Aklı o kadar olsa, boyu o kadar uzun olmazdı»** diyor ve sonra özür diliyor.

Mizah dergileri Hanedan'la dolu... Fırt dergisinde bir karikatür... Davulcu Asım kayınpederinin karşısında elpençe divan duruyor. Turgut kendisine **«Boşuna ısrar etme. Davul bakanlığı kuramam. O kadarı biraz fazla olur»** diyor...

Limon dergisinde bir başka karikatür... Semra, ağzında pürosuyla Evren'in makam arabasına eğilmiş. Arkasında bir sürü papatya... **«Kenan bey, biraz sıkışın da arkadaşlar da binsinler»** diyor. Anlayana binlerce karikatür, fıkra ve espri...

Turgut 1983 yılında kendisini iktidar yapan iddialı sözler söylüyor :

— **«Enflasyon, hayat pahalılığı ve zam demektir. Enflasyonu durdurmak en önemli görevimizdir. Enflasyonu azaltmadan fakir fukaranın durumunun düzeleceğini iddia edenler, en büyük sahtekârlardır».**

Başbakan Turgut, bu yükün altında ezilmeye başlıyor. Bu kitabın yayınlandığı 1989 yılı başlarında, bu konudaki son sözlerle şöyle :

— **«Enflasyonu 1992 yılında makul bir seviyeye indirmiş olacağız».**

Kitabımızın sonlarına gelirken, Turgut dönemi Türk basınından bazı başlıkları, sadece son yıllara ait olmak üzere size kısaca hatırlatmak istiyorum :

— Manavgat'lı papatyalar, Semra Özal'a 40 klloluk dev bir pasta verdiler. (Hürriyet 17 Mart 1988).

— Semra Özal'ın vakfının Bolu şubesinin açılışında Özal'lara 70 çeşit yemeğin bulunduğu **«Padişah Sofrası»** hazırlandı. (Milliyet 27 Mart 1988).

— Sanki Başbakan karısı değil, Başbakan... Semra Özal Adana'da devlet töreniyle karşılandı. (Bulvar 4 Nisan 1988).

— Zeynep ve ortağı, 1986'da beş milyon lira vergi verdi. Adana'lılar gecesinde Zeynep'in kolunda 3 milyon

liralık saat, 1,5 milyon liralık taşlı bilezik, özel yapım 3,5 milyon liralık bilezik vardı. Kocasını Asım, 10 milyon liralık Rolex marka taşlı saat takmıştı. (Sabah 7 Ocak 1988).

— Semra Özal göz kamaştırıyor. Her toplantıya ayrı elbise, her elbiseye ayrı mücevher. (Tercüman 15 Mart 1988)...

— Yusuf Özal'a damat olan genç bir gecede terfi etti. Planlama'da küçük bir memur olan Ahmet Danışman, görevli olarak Brüksel'e atandı. (Günaydın 13 Mart 1988).

— KİT yönetim kurullarına atananlar ihya oldu. Arpalıkta tavan iki milyon lira. (Hürriyet 28 Şubat 1988).

— Korkut Özal'ın dünürü ve iş ortağı, Mesut Yılmaz'ın kardeşi, amcaoğlu, Veysel Atasoy'un kuzeni ve başka ANAP'lılar arsa alıp imar izni çıkarıyorlar. Daha neler neler... (Tempo Dergisi 24 Nisan 1988).

— ANAP'a giren erkek terzisi N. Karaağaç bir milyon lira maaşla Petkim'e müşavir oldu. (Günaydın 15 Mayıs 1988).

— ANAP bakanı Ekrem Pakdemirli temel atmak için İzmir'e giderken, Çeşme'de uçaktan yazlık evinin penceresinin açık olduğunu gürüyor. Temeli atıyor, davetlileri aynı uçakla Ankara'ya götürüyor... Sonra yine aynı uçakla gelip evinin camlarını kapatıyor. (Melih Aşık, Milliyet 4 Haziran 1988).

— Davulcu Asım'ın kardeşi, Yoksul Çocuklara Yardım Vakfı adına makbuz bastırıp milyonlar topladı. Parayı cebine attı. (Sabah 14 Şubat 1988).

— Bankaları üç milyar dolandıran Mustafa Taşar'ın kardeşi aylardan beri yakalanamıyor. (Bütün gazeteler).

— Davulcu Asım, İznik gölü kıyısında av köşkü yaptırıyor. (Günaydın 25 Ocak 1988).

— Başbakanlığın Silifke'de her biri 100 milyona malolan 28 villasından biri Semra Özal'a tahsis edildi. Villanın kapısında «Papaty» yazılı plaket bile var. (Sabah 26 Ocak 1988).

— Mustafa Taşar ANAP kurultayındaki listeyle ilgili olarak «Semra Özal beni sever. Listeden çıkarmaz. Ben ailenin manevi evladım». (Günaydın 8 Haziran 1988).

— Cemil Çiçek koruma polisini ve sekreterini Londra'ya götürdü. (Cumhuriyet 9 Mart 1988).

— Turgut Özal: Fiyat artışları Allah'ın takdiridir. (Hürriyet 13 Mart 1988).

— Ben seçimden önce zam yapacak kadar enayi değilim. (Turgut'un Meclis tutanaklarından sözü)...

— Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci: **«Zammı kabul etmeyen vatandaş çekip gidebilir».**

— Devlet Bakanı Adnan Kahveci: **«Halk zamlardan memnun. Kimse karşı çıkmıyor».**

— Turgut'un kızı Zeynep: **«Zamlardan her 100 vatandaşın beş tanesi ancak şikayetçi».**

— Mehmet Keçeciler: **«Zamlar vatan sevgisidir».**

— Turgut'un biraderi Yusuf: **«2000 yılında Almanya'yı geçiriz»..** (Parantez içinde: Nah geçersin).

Bunları yazmakla bitirmek mümkün değil... Bir yanda insanlar açlık çekerken, öbür yanda dükkanlarda iki milyona ithal ceket, 590 bine ithal ayakkabı satılıyor.

Turgut kendisine iki uçak alıyor... Milyarlar ödeniyor. Tam on adet makam arabası olduğu gazetelerde yazılıyor...

Türk milleti zamların altında inlerken, Konut'ta yaşam görkemli bir biçimde sürüp gidiyor. Konut'un 300 metre ötesinde Çankaya Köşkü var... Bazı uygulamalarına ne kadar karşı çıkarsak çıkalım, Evren orada son derece mütevazî bir hayat yaşıyor... Adını olaylara karıştırmıyor.

Ayyuka çıkan hayali ihracat olayında birtakım namus, suzlar, devletin milyarlarını göz göre göre soyuyorlar. Bu büyük soygun yıllarca devam ediyor. Yetkililer bu soygunu bizden çok daha iyi biliyorlar... İş iyice patlayıncaya, belgeler ortaya dökülünceye kadar Turgut ve birader Yusuf, hayali ihracatı inkar ediyorlar... Turgut şöyle diyor :

— **«Şimdi de hayali ihracat diye bir şey uydurdular. Bunların hepsi palavradır».**

Turgut'un **«Palavra»** dediği hikaye gün geliyor öyle bir patlıyor ki, ortalık birbirine giriyor... İşin içinden ne isimler çıkıyor!.. İş kimlere bulaşıyor!.. Hiç kuşkunuz olmasın,

bu çorap söküşü önümüzdeki yıllarda da devam edip gidecek ve nice büyüklerimizin başını yiyecek!

.. Devlet bankaları yıllarca talan edilmiş. Birtakım sahtekarlara devletin trilyonları ihсан edilmiş... Bunlardan bir bölümü belgeleniyor. Araştırma, soruşturma yok...

Ocak 1988'de Resmi Gazete'de bir tebliğ yayınlanıyor ve «**Plastik Terlik**» ihraç edenlere yüksek vergi iadesi veriliyor. Bu tebliğ kısa bir süre yürürlükte kalıyor ve sonra iptal ediliyor. Birtakım hayalîciler (**İşî önceden bildikleri kesin olsa gerek**) hemen yüzbinlerce çift plastik terliği yurt dışına «**ihraç ediyorlar**» ve teşvik olarak devletin yirmi milyarını cebe atıyorlar.

İş bir süre sonra ortaya çıkıyor. Kim bunlar?.. Hangi firmalar?.. O kadar kısa sürede o kadar plastik terliği nerede yaptırdılar?.. Hangi ülkelere sattılar?.. Müşteriye birkaç günde nasıl buldular?..

Her şey gizli... Olay ortaya çıkıyor, soygunu yapanlar açıklanmıyor...

Bir gün de Resmi Gazete'de yayınlanan bir tebliğle, kürk ithalatı serbest bırakılıyor. Bir hafta sonra bu tebliğ de yürürlükten kaldırıyorlar... Bu arada kimler getiriyor yurt dışından kürkleri?.. Nasıl oluyor bu işler?..

Ve gün geliyor, Meclis'ten bir yasa ANAP oylarıyla çıkıyor. Altın ve döviz kaçakçılarına sadece 100.000 (Yazı ile: Yüzbin) lira ceza verilmesi hükmüne bağlanıyor.

Gün geliyor, ANAP bir başka yasa çıkarıyor... Ve hayalî ihracat yapan soygunculara hapis cezası **verilmemesi** hükmüne bağlanıyor. Niçin?.. Çünkü devletin namuslu insanları bunları yakalamış, namuslu hakimler hapis vermiş ve Yargıtay bu cezayı onaylamış...

Bu yasa hayalîcilere bayram ettiriyor... Kamuoyu ayağa kalkıyor. Evren veto ediyor...

Ve bir gün geliyor, devlet bankalarından tokatlanan milyarlar Turgut'un kader arkadaşı Kaya Erdem'e ve bira-deri Turgut Erdem'e de bulaşılıyor. Bu konuda Hürriyet gazetesi yayın yapıyor... Kaya Erdem, ağır suçlamalarla hükümetten istifa ediyor ve Turgut'u bırakıyor... Çorap, ya-

vaş yavaş sökülmeye başlıyor. Siz 1989 yılını, 1990 yılını izleyin. Daha ne çoraplar sökülecek...

Hanedan'ın bireyleri bütün kesimlere el atmış... Atatürkçülük, ilericilik, dincilik, ticaret, Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş... Her yeri, her kesimi aralarında paylaşmışlar. Amaç her kesimden oy gelsin... Ama ne yazık ki oylar artmıyor...

Televizyona çıkan gözleri görmeyen yarışmacı kızı bile büyük reklâmlarla ve kamuoyuna duyurarak Amerika'ya gönderiyorlar... İnsancıl bir olayı bile politika malzemesi yapıyorlar... Tıpkı olimpiyat şampiyonu Naim'i kullanmaya kalkıştıkları gibi...

Hürriyet gazetesinde Özer Karagedikli adlı 14 yaşında bir çocukla röportaj yapmıştım. Çok ilginç şeyler anlatmıştı. Özer'in ailesi son derece fakirdi ve Özer çok çalışkan bir öğrenciydi... Bu çocuğa iş adamı Kutsi Beğdeş sahip çıktı. Onu aldı... Şimdi Özer'i Anadolu lisesinde okutuyor. Harçlık veriyor, giydiriyor... Kutsi bey bu girişimden önce bana defalarca rica etti ve «Lütfen ismim duyulmasın» dedi. Kutsi Beğdeş'in yüzünü hayatımda görmedim. Hep telefonla görüştük... Bir endişesi vardı... Böyle hayır işlerinin reklâm konusu yapılmasından korkuyordu... Burada kendisinin izni olmadan ismini açıkladığım için Kutsi Beğdeş'ten özür diliyorum.

YÖK Başkanı İhsan Doğramacı'nın, Vehbi Koç'un ve diğer nice insanın hayır işleri yaptıklarını biliyorum. Ama hepsi gizli... Hale Bacakoğlu'nu gözlerinin açılması için bu insanlar Amerika'ya gönderseydi, hiç kuşkunuz olmasın ki kimsenin ruhu bile duymazdı. Hale sessizce gidip gelirdi...

Hep düşünüyorum, acaba bir Başbakan ve ailesine Hale'yi reklâm aracı olarak kullanmak ve bu yolla kamuoyundan sempati toplamaya kalkışmak yakışır mı?

Bunlar Amerikanvari propaganda yöntemleri... Amerika'da öğretilen şeyler... Bir yerde belki onlar da haklı... Turgut ve Yusuf Dünya Bankası'ndan, Ahmet IMF'den gelmiş... Şimdi Türkiye'yi onlar yönetiyor... Bu yöntemlere belki ister istemez başvuruyorlar... Belki de son çareleri!..

Turgut yorgun, keyifsiz ve huzursuz. 1989 başlarında durum böyle... Halka bir şey veremiyor. Denizin bittiğini o da görüyor. Kendisine her zaman destek veren Amerikan basını bile **«Balayı bitti»** diye başlık atıyor... Turgut **«Çağ atladığımız için bazı sıkıntılar oldu»** diyor.

Ama insanlarımız son derece uysal. Ses çıkmıyor, tepki gelmiyor. Herkes olup biteni sineye çekiyor... 12 Eylül gününden başlayan yeni düzeni yaşamaya devam ediyoruz... Sinmiş ve korkmuş insanlar...

Sinikliğimiz deneylerle bile kanıtlandı. İstanbul'da Ferhan Şensoy tiyatrosunda Nazi'lerle ilgili bir oyun gösterime giriyordu. Oyuncular bir gün İstiklal caddesine çıktılar. Üzerlerinde rol icabı giydikleri Nazi üniformaları vardı. Güpegündüz, kentin en kalabalık yerinde, İstanbul'un göbeğinde bir deney yaptılar. Oradan geçmekte olan çok sayıda insandan kimlik sordular... Herkes kuzu gibi kimliğini gösterdi... **«Çök»** komutu verdiler, insanlar caddenin üzerine çöktüler... **«Kalk»** komutuyla kalktılar. Hiç kimse'nin aklına **«Siz kimsiniz?»** diye sormak gelmedi.

Benzer bir deneyi Nokta dergisi yaptı. Nokta, bir elemanına siyah pardesü giydirip caddelere saldı. **«Otorite»**-yi simgeleyen adam yine İstanbul'un en kalabalık semtlerinde halka emirler vermeye başladı. **«Duvara dayanıp ellerinizi kaldırın»** dedi, aynen yaptılar. Bazılarının üzerini aradı, itiraz etmediler. İstanbul'un çeşitli semtlerinde insanlarla böylesine oynadı ve hiçbir tepki gelmedi... Bir Allah kulu çıkıp ta **«Sen hangi sıfatla bize emir veriyorsun?»** diye sormadı.

İnsanlarımız böylesine uysal, sinik ve korkak oldular.

Şu son yıllarda Türkiye'de olup bitenlere kimse ses çıkaramadı. Görevini belki de sadece basın, o da bir ölçüde yaptı. Hanedan ne yaptıysa yaptı. Aile Meclisi ne karar aldıysa aldı. Gazetelerin yazdıkları ertesi gün unutuldu. Vurgunlar vuruldu, rezalet her geçen gün biraz daha büyüdü. Bazıları köşeyi fena halde dönme becerisini gösterdiler, sıfırdan milyarder oldular.

Ama artık sesler çıkıyor. Daha da çıkacak. Bülent Ha-

bora'nın deyimiyle **«Parmaktan gazlı, devletten hacı»** Turgut, işin kolay olmadığını artık anladı.

Semra ikide bir demeç verip **«Artık köşemize çekilmeyi istiyorum»** diyor. Acaba gerçekten istiyor mu?.. Eğer istiyorsa, güçlü kadın önsezisiyle durumu anladı ve kaçınılmaz sonu gördü demektir.

Şu anda geleceği görmek mümkün değil ki... Acaba Turgut bir gün **«Benden bu kadar»** deyip te işi bırakacak mı?.. Yoksa Cumhurbaşkanlığına mı soyunacak? Ya da ANAP'ın başında, batan geminin kaptanı gibi son dakikaya kadar durmakta ısrar mı edecek?

Benim gönlüm, doğrusunu isterseniz Turgut'un Cumhurbaşkanı olmasını istiyor. O zaman hem daha yükselmiş olur, hem de rahat eder. Ne de olsa Çankaya'nın işleri daha azdır. Daha az yorulur. Devletin başına geçer ve oraya yerleşirler. Semra o zaman gerçek **«First Lady»** olur. Papatyalarıyla daha verimli çalışmalar yapar. Korkut namazlarını Atatürk'ün anıları üzerinde kılar. Hacılar, hocalar, Atatürk'ün masalarında ağırlanırlar.

Yusuf Başbakan olur. Ahmet, Zeynep, Davulcu, Efe, Korkut, Hüsnü gibi nice yeteneklere de, Cumhurbaşkanımız tarafından elbette ki uygun görevler verilir. Hepsi de daha yüce makamlara gelirler... Aralarındaki ticaret erbabı, para kazanmaya da devam eder.

Hep birlikte Çankaya'ya yerleşirler. Orası Konut'tan daha büyüktür. Rahat ederler. Cumhurbaşkanımız bir yandan da anılarını yazmaya başlar. Türkeş'le ilişkilerinden MSP adaylığına, MESS başkanlığından kurup batırdığı şirketlere, ticarete kazandığı paralardan ödediği vergilere kadar her şey bir bir açıklar.

Turgut'u uzun yıllardan bu yana tanıyorum ve bazen kendisini düşünüyorum. Aslında hayatının her döneminde iyi bir pazarlamacı, iyi bir sunucu olmuş. Burası kesin... Çoğu zaman, çevresini ikna etmeyi bilmiş. Ama hiç kimseyle uzun süren ilişkisi olmamış. İlişkiler bir yerde kopmuş. Kısa süreli ilişkilerde karşısındakilerden rağbet görmüş, uzun vadede bu rağbet bitmiş.

Pazarlayacağı malı çoğu zaman kendisi üretmemiş.

Hep başkalarının olanaklarını, hatta devletin olanaklarını kullanmış. Bazen viski, bazen de zemzem suyu pazarlamış... Ait olduğu programın sözcülüğünü her zaman iyi yapmış. Bazı programların içinde olmuş ama onları da kendisi hazırlamamış. Bazen de farklı programların içine düşmüş ve değişik diller konuşmuş. Egemen gücün karşısına, bir tek gün bile çıkamamış. Hep egemen güçlerden yana olmuş...

Semra'sız bir Turgut ben düşünemiyorum. Kendisi için ortam uygun olduğunda karşımıza çoğu kez Semra'nın kocası olarak çıkmış. Onu bazen Korkut'un biraderi, Hafize hanım'ın oğlu, Demirel'in yakını, Erbakan'ın dostu, askerlerin makam verdiği kişi olarak görmüşüz...

Rastlantılar ve şansı, ona hep yardım etmiş... Olaylar hep ondan yana gelişmiş ve sonuçta Başbakan olmuş. Böylesine olumlu rastlantılar, herhalde çok az insanın yaşamında vardır... Ama her şey bir yere kadar... İbre artık ters yöne doğru dönmüş, geriye sayma işlemi 1989 yılından itibaren açıkça başlamış.

Kitabın bu son bölümünü, merak ettiğim bir konuyla kapamak istiyorum. Turgut'la 1982 yılında ve daha sonra da bazı söyleşiler yapmıştım. Sorulan bütün sorulara rahatça ve kaçınmadan cevap verirdi. Artık öyle değil.

Kendisiyle yaptığım ve 20 Ağustos 1982 tarihli Milliyet gazetesinde yayınlanan bir röportajım var. O zaman Başbakan yardımcılığı görevinden istifa etmişti. Röportajın bir bölümü aynen şöyle :

— «Maddi durumunuz nasıldır? Kamuoyu bunu merak ediyor...

— Orta halli bir insanım. Yani üç tane dairem var, üç tane yazlık evim var. Bunlardan biri kirodadır, diğerleri değildir. Bütün bunları da 1971-1979 arasında serbest çalıştığım dönemde edindim.

— Çok büyük arazileriniz olduğu söyleniyor...

— Hiç öyle bir şey yok. Arazim falan yok. Side'de üst tarafta bir dönümlük bir yerim var. Yıllar önce almıştım. O zaman aklımız olsaydı 40-50 dönüm alıp şimdi zengin ol-

mak mümkündü. Bankada biraz param var. Başka bir şeyim de yok zaten...

— Bankere para kaptırdınız mı?

— Bankerde hiç param yoktu. Faize para vermem zaten»...

Kendisiyle yine Milliyet gazetesinde 7 Mart 1983 günü yayınlanmış bir röportajım daha var. O sırada siyasete soyunmak üzere... Bu iki röportaj sırasında da, devlette hiçbir makamı, mevkii yok...

Yine para durumunu soruyorum ve aynen şu cevabı veriyor :

— «Herhangi bir ciddi para problemim yok. Elimdeki imkanları ufak ufak kullanarak hayatımı idame ettirim»...

Devlette önemli görevlerde bulunmuş insanların para durumu ve mal varlığı her zaman merak konusudur... Ben de bir gazeteci olarak Turgut'un maddi durumunu merak etmişim ve kendisine 1982 ve 1983 yıllarında, üstelik devlette hiçbir görevi olmadığı bir dönemde açık seçik sormuşum...

Orta halli bir insan olduğunu söylemiş. Evleri var ama biri dışında kirada değil. Arazisi yok. Bankada biraz parası var. O biraz parayı da zaten enflasyon çoktan götürmüştür.

Başbakan ve ailesi, bizim dışarıdan görebildiğimiz kadarıyla şimdi rahat bir hayat yaşıyor. Giysilerinden ve ziyaret eşyalarından tutun da altlarındaki arabalara, bazı aile bireylerinin yaptığı ticari çalışmalara kadar bazı şeyler zaten biliniyor.

Bundan birkaç yıl önce **«Orta halli bir insanım»** diyen, **«Elimdeki imkanları ufak ufak kullanarak hayatımı idame ettirim»** diyen Turgut, bu sorular kendisine şimdi sorulsa acaba ne cevap verir?.. O günlerde arazi almadığını ve zengin olma fırsatını kaçırdığını belirtiyor. Demek ki zengin değil... Kendi ifadesine göre **«Faize zaten para vermiyor»...** (O halde niçin faizleri yükseltip de Türk milletini faizciliğe teşvik ederek günaha sokuyor?).. Belki şimdi evlerini kiraya vermiş olabilir... Vallahi bunu da bilmiyorum.

Türkiye’de son yıllarda bazılarının yaşadığı inanılmaz tatlı hayat... Bir giyildikten sonra bir daha giyilmeyen son moda elbiseler... Nereden geldiği belli olmayan takılar, ziynet eşyaları... Gelen acayip hediyeler... Kurulan şirketler, şirketlerdeki gizli ve açık hisseler... Birilerine oluk gibi akan paralar... Devletin kullanılan sonsuz olanakları... Rüşvet, yolsuzluk, avanta... Yağma ve talan edilen devlet parası...

Bunlar konumuzun dışında olduğu için hiç girmiyorum. Ama Türkiye’de birileri köşeyi döndü. Kesin olarak döndü. Bazı kişiler hakkında yoğun iddialar var. Kamuoyunda sürekli söylentiler dolaşüyor, birtakım duyumlar elde ediliyor. Hatta bazen skandallar patlıyor. Birileri **«Biz konuşursak, birçok önemli insanın başını yakarız»** diyorlar...

Bu gibi söylentiler ister istemez devlet ve hükümet büyüklerine de yansıyor. Hatta Turgut ve Aile’yi de böylesine yöntemlerle yıpratmak isteyenler ortaya çıkıyor.

Örneğin Semra’nın 1986 yılında İstanbul’da yeni yapılmakta olan bir evi çok beğenip satın almak istediğini, bu amaçla mal sahibi olan mimar Yılmaz bey’e gittiğini, mal sahibinin evi kendisi için özel olarak yaptırdığını belirterek satmak istemediğini, ancak Semra’nın ısrar ederek **«Para önemli değil. Bir milyar bile isterseniz vereceğiz»** dediğini, bu evi alamayınca Yeniköy’de başka bir daire alındığını iddia ediyorlar.

Bu gibi aslı esası olmayan dedikodular elbette ki doğru olamaz. 1982 yılında **«Orta halli»** bir insan olduğunu açıklayan bir insanın eşi, aradan dört yıl geçtikten sonra bir milyar lirayı nasıl çıkarır?.. Bu mümkün değildir.

Turgut, Türkiye Cumhuriyeti’nin Başbakan’ı... Birçok devlet yetkisi elinde. Ben onun yerinde olsam ANAP grubuna emir veririm ve Meclis’ten hemen bir yasa çıkarırım. Bu yasada bütün devlet ve hükümet yetkilileri ile onların bütün yakınlarının, adı birtakım yolsuzluk olaylarına karışanların, kısa sürede zengin olan herkesin servet beyanını isterim... Ayrıca bu servet beyanlarının, bundan son-

ra gizli olmayacağını ve kamuoyu önünde açıklanacağını hükme bağlarım. Gereken devlet memurları ile belediye yetkililerini de yasa kapsamına alırım.

İlgili kişilerin yurt içi ve yurt dışındaki bütün mal varlıklarının, yerli ve yabancı bankalardaki bütün hesaplarının, banka kasalarında saklanan altın ve ziynet eşyasının, kurdukları şirketlerin, sahibi oldukları isme ve hamiline yazılı hisse senetlerinin dökümünü tek tek isterim. Ayrıca devlete geçmiş yıllarda ödedikleri vergilerin hesabını sorarım.

Bu konuda yalan beyanda bulunmaya kalkışanlar çıkabilir. Malını mülkünü ve parasını, banka hesaplarını gizleyenlere de çok ağır cezalar getiririm.

Ve Türkiye Cumhuriyeti'nin saygın Başbakan'ı olarak, bu doğrultudaki ilk uygulamayı kendim yapıp herkese örnek olurum. Her şeyimi mertçe açıklayıp, orta halli bir vatandaş olmaya devam ettiğimi dostla düşmana kanıtlarım. Sonra sıra aileme gelir... Bütün soyumun, sülalemin ve yakınlarımla neyi var neyi yoksa, hepsinin tek tek açıklanmasını sağlarım... Ve bu yolla da, Türk milleti önünde en büyük puanı toplarım.

Bu sadece bir öneridir. Uygulaması zordur ama zorlu değildir.

**Hasandağı arpalıktır, eğer saban yürürse
Her dere de bir değirmen, eğer suyu gelirse
Her kümeden bir tavuk, eğer millet verirse
Güzel gidiş bu gidiş, eğer sonu gelirse**

Sevgili okuyucularım, bu kitap vesilesiyle sizlerle yine biraz sohbet etmiş oldum. Kendilerinden çok şey vererek ve büyük fedakarlıklara katlanarak vatan ve millet için çalışan bazı insanlardan, onlara ve yakınlarına yöneltilen haksız eleştirilerden, suçlamalardan hatta dedikodulardan, ama bazen de gerçeklerden söz etmeye çalıştım.

Hiç kuşkunuz olmasın ki, bu konuda bundan sonra daha nice kitaplar yazılacak. Bu, ilk kitaptı... Bazı şeyleri yazmak için henüz çok erken. Onlar ileride, belki de kısa süre sonra yazılacak. Günü gelince neler çıkacak neler... İnşallah hep birlikte göreceğiz.

Bakalım kimler gelecek, kimler geçip gidecek?..
Hoşça kalın!

EMİN ÇÖLAŞAN
Ankara
Ocak 1989

EMİN ÇÖLAŞAN'IN DİĞER KİTAPLARI

Emin Çölaşan'ın her biri ülkemizde olay yaratan ve gazetecilik mesleğine yeni boyutlar kazandıran diğer kitaplarını okudunuz mu?

Okumadınızsa, okumanızı öneririz.

Çölaşan'ın kitapları 1983 yılından bu yana 300 bin'den fazla sattı. Bu bir Türkiye rekorudur.

Türkiye'nin çok yakın bir geçmişte yaşadığı hiç bilinmeyen ilginç olayların ve *Turgut Özal*'ın yükselişinin «*Perde Arkası*»... Kişiler gerçek, olaylar gerçek... Bir solukta okuyacağınız, birbirinin devamı olan üçlü bir dizi :

- 24 OCAK... *BİR DÖNEMİN PERDE ARKASI*
- 12 EYLÜL... *ÖZAL EKONOMİSİNİN PERDE ARKASI*
- *BANKER SKANDALININ PERDE ARKASI*

18 yaşında ortaokul mezunu *Yalçın*, İller Bankası'nda çaycılık yaparken cebinde beş kuruşu olmadan banker oluverdi. 25 yıla mahkum edilen *Yalçın*, hâlt-tan o günlerin parasıyla bir milyar lira topladı. *Yalçın*'ın dünyada bir örneği daha kesinlikle olmayan yaşam öyküsü ve başına gelenler, nefes kesen iki kitap-tan oluşuyor :

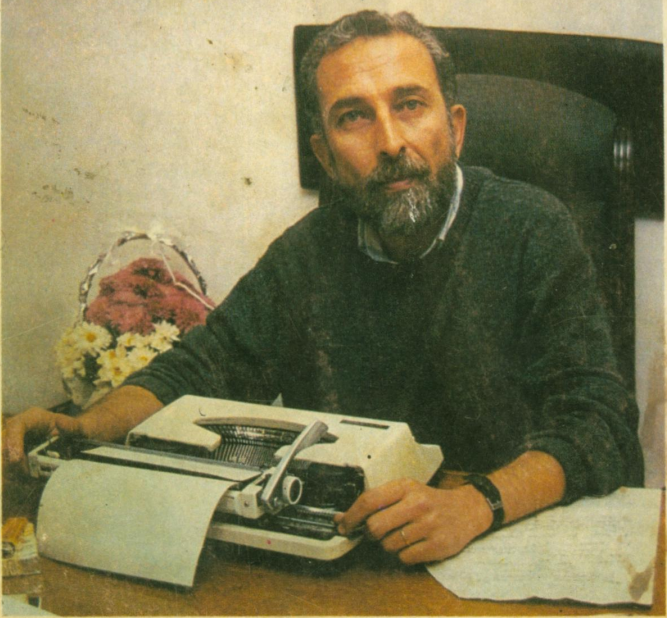
- *YALÇIN NEREYE KOŞUYOR?*
- *YALÇIN'I KİM KURTARACAK?*

Emin Çölaşan, gazetecilikte yaşadıklarını, başına gelenleri, bu meslekte oynanan oyunları yazdı. Kapalı kapılar ardındaki gazetecilik mesleğinin içyüzünü ilk kez açıkladı. Yine olaylar gerçek, kişiler gerçek. Yine bir solukta okuyacağınız olağanüstü bir kitap:

— **ÖNCE İNSANIM, SONRA GAZETECİ**

Emin Çölaşan'ın Milliyet ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan ve her Pazar günü milyonlarca okuyucu tarafından büyük ilgiyle izlenen röportajları da üç kitapta toplandı:

- **BİZ KIRK KIŞIYIZ, BİRBİRİMİZİ BİLİRİZ**
- **İCRAATIN İÇİNDEN**
- **SOR BAKALIM**

Turgut, Semra, Korkut ve Yusuf... Sonra bacanak, dayıoğlu, kayınbirader, davulcu... Hepsi fakir aile çocuklarıydı. Durumları şimdi çok iyi. Hanedan kuruldu. Bazıları ülkemizi yönetiyor, bazıları iş bitiriyor.

Emin Çölaşan, bu Hanedan'ın öyküsünü yazdı. Hepsinin geçmişinden başlayıp, günümüze kadar getirdi.

Turgut Amerikalılardan ilk aferini İzmir genelevinde nasıl aldı? Semra'nın babası ne iş yapardı? Mormon tarikatı Korkut'u Amerika'da nasıl etkilemişti? Turgut bir zamanlar MHP adaylığına da soyunmuş muydu? Semra birilerini bakan yaptırmış mıydı?

Bunlar gibi birçok sorunun hiç bilinmeyen cevaplarını bu kitabı okuyunca öğrenecek ve birtakım kişileri daha iyi tanıyacaksınız... Ve bu kitabı bir solukta okuyacaksınız.

İşte karşınızda Turgut, Semra, Korkut, Yusuf, Ahmet, Zeynep, davulcu, zurnacı ve papatya hanımefendilerimiz... Tam kadro huzurlarınızda...

Emin Çölaşan yine olay yaratıyor, bilinmeyenleri açıklıyor.